

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ОНЛАЙН-СЕМІНАРУ

УКРАЇНА І СВІТ:

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

**в рамках Всеукраїнських Сковородинських
навчань «Пізнай себе»**

Київ – 2021

УДК 101

«Україна і світ: проблеми та перспективи міжкультурної комунікації» (в рамках програми МОН України Всеукраїнські сквородинські навчання «Пізнай себе»), 17 листопада 2021 р. – Київ, 2021. – 211 с.

Збірник студентських наукових праць укладено за матеріалами науково-методичного семінару **«Україна і світ: проблеми та перспективи міжкультурної комунікації»**, який пройшов 17 листопада 2021 року у Національному університеті біоресурсів і природокористування України. Збірник охоплює актуальні аспекти сучасної української філософії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 4 від 18 листопада 2021 року).

Редакційна колегія: Савицька І.М., канд. філос. наук, доц. (голова); Культенко В.П., канд. філос. наук, доц. (заступник голови ред. колегії); Буцик І.М. д-р. пед. наук, доц.; Кравченко А.Г., канд. філос. наук, доц.; Харченко С.В. д-р. філол. наук, доц.; Гейко С.М., канд. філос. наук, доц.; Горбатюк Т. В., канд. філос. наук, доц.; Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц.; Матвієнко І.С., канд. філос. наук, доц.

Тези подано в авторській редакції. Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильність цитування джерел, посилання на них та інші відомості. Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

КАРПЕНКО Варвара
студентка 3 курсу 2 групи Еко факультету
захисту рослин, біотехнології та екології
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПОЧУТТЯ ЛЮБОВІ З ТОЧКИ ЗОРУ НАУКОВОГО І РОМАНТИЧНОГО ПОЯСНЕННЯ

Почуття любові з романтичної точки зору.

Я вважаю, це можна назвати сліпим біологічним механізмом, це скоріше як хворобливий стан, що має наступні симптоми:

Постійні нав'язливі думки про об'єкт закоханості. Гостра потреба у взаємних почуттях об'єкта закоханості. Потреба відчувати ейфорію при спілкуванні з людиною. Відчуття ейфорії в разі взаємності. Зосередженість на об'єкті закоханості до такої міри, що людина може ігнорувати важливі обов'язки і не зважати на існуючі проблеми. Сексуальний потяг до об'єкта закоханості.

Любов є відчуттям людини, яка, по суті, представлена набором емоцій і відчуттів. У кожного індивіда свій перелік відчуттів, але обов'язково присутній позитивний заряд.

Любов як хімія.

Учені виявили, які біохімічні процеси сприяють романтичним почуттям. Наприклад, в одному експерименті дівчина-інтерв'юер підходила до молодих людей і залишала їм свій телефон після інтерв'ю. Виявилося, що чоловіки частіше передзвонювали їй, якщо до цього перейшли через гірську річку – збудження від фізичного навантаження сприяло романтичній зацікавленості. Деякі гормони і інші речовини пов'язують саме з любов'ю:

Окситоцин - гормон, який виробляється в мозку і діє на статеві органи.

Фенілетиламін – речовина, яка в невеликих кількостях виробляється в мозку. Саме вона багато в чому відповідальна за втрату «глузду» від почуття любові.

ПАРФЕНЮК Олена Сергіївна
магістрант факультету захисту рослин,
біотехнології та екології
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ФІЛОСОФСЬКЕ ПІЗНАННЯ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ: ПРОБЛЕМА КЛОНУВАННЯ ЛЮДИНИ – ЗА І ПРОТИ

Біотехнологія – одна з найстаріших і водночас одна з наймолодших наук і галузей. Люди давно освоїло на практиці різноманітні процеси біотехнології, зокрема виноробство, випічку хліба, а трохи пізніше – виробництво молочних продуктів, квашеної капусти, медових алкогольних напоїв, кормового силосу тощо. Стародавні народи інтуїтивно використовували прийоми і методи виробництва продукції, які сьогодні ми називаємо біотехнологічними [4,6].

Друга половина ХХ – початок ХХІ ст. відзначається бурхливим розвитком біотехнології та генної інженерії. Вони стали одним із найважливіших інструментів сучасних наукових досліджень, які мають значний вплив на науку, економіку та суспільство, адже вони можуть впливати на еволюційний розвиток усього живого на планеті. Інформаційно закриті системи,

які, наприклад, колись були рослинами, тепер відкриті для обміну генетичною інформацією практично з усіма живими організмами. «Революція генів» відкрила нову еру в розвитку соціально-економічних відносин [6].

Сенсаційну заяву про створення людського ембріона шляхом клонування зробила 15 травня 2013 року група дослідників з Університету здоров'я та науки Орегону (OHSU) у Портленді [3]. Реакція громадськості була бурхливою: від обурення порушенням етичного табу до приголомшення таким науковим проривом.

З практичного погляду є два призначення клонування людини. Перше – репродуктивне клонування для отримання потомства. Особливо гостро питання репродуктивного клонування торкається безплідних людей, а також людей нестандартної статевої орієнтації [2]. Друге призначення – терапевтичне клонування, тобто отримання ембріональних стовбурових клітин, які використовують для лікування хвороб [2, 5].

Репродуктивне клонування критикується як католицькою, так і православною церквою. «Як людині житиметься, знаючи, що вона всього лише чиясь копія?», – запитує протоієрей Всеволод Чаплін. Відповідь на останнє питання можна отримати, запитавши будь-якого однойцевого близнюка [5]. Жодних проблем у людей, які мають ідентичні зовнішність, вік і навіть умови виховання, не виникає. Народження двійнят чи навіть трійнят ніхто аморальним або протиприродним не називає [1].

В клоні дорослої людини ситуація може бути навіть кращою, бо клон буде дитиною, яка росте в абсолютно інший час, в абсолютно інших умовах, що відіб'ється на його індивідуальності: вона, безсумнівно, відрізнятиметься від індивідуальності генетичного родителя. Деякі дослідження на близнюках демонструють, що риси характеру приблизно однаковою мірою залежать від генетичних чинників і виховання [4, 5].

Уявлення людей про клонування дуже сильно спотворені під дією кінематографа. Деякі люди серйозно вважають, що клонування – це коли в якусь «чарівну» скриньку заходить одна людина, а виходить двоє однакових, до того ж в однакових костюмах. Сюжети голлівудських фільмів, на зразок картини «Шостий день», мають дуже мало спільного з реальністю. Клон повинна виношувати матір протягом дев'яти місяців. Народиться клон аж ніяк не дорослим – йому належить рости, як і будь-якій дитині. Він не володітиме пам'яттю або навичками свого генетичного батька – ця інформація передається через нашу культуру, а не через гени [5, 6].

Інша проблема клонування пов'язана з потенційними ризиками для здоров'я майбутнього клону, зокрема, можливість його передчасного старіння. Відомий учений Олексій Оловніков ще 1971 року [1] звернув увагу на проблему вкорочення хромосом у клітинах у результаті ділення.

З позитивних та основних аргументів на користь репродуктивного клонування людини висувують появу можливості для бездітних пар мати власних дітей, збереження особливого генетичного матеріалу, забезпечення наукових цілей (боротьба із хворобами, трансплантація органів, піддослідний матеріал) [1, 3, 5].

На відміну від репродуктивного терапевтичне клонування пов'язане з отриманням стовбурових клітин з ідеальною генетичною сумісністю для трансплантації хворому. Як і при репродуктивному клонуванні, береться ядро з клітини дорослої людини, пересаджується в яйцеклітину без ядра. Отримана гібридна клітина ділиться протягом деякого періоду часу, а отримані в результаті клітини можуть бути використані для лікування таких захворювань, як хвороба Паркінсона, м'язова дистрофія, діабет. Цікава можливість у зв'язку з використанням таких (та інших стовбурових) клітин полягає в тому, що клітини, які вбудовуються, можна модифікувати генетично, щоб лікувати генетичні захворювання [3, 5].

З морально-філософської і біоетичної точки зору, однією з найголовніших проблем, яка виходить з методу клонування, залишається питання чи можна вважати моральним той факт, що людина з'являється штучно, а не природно, тобто чи є у людини моральне право створювати ідентично схожих на себе копій, що безперечно порушує природний стан речей [2].

Отже, революційна ситуація в області генної біотехнології, яка пов'язана з клонуванням людини, викликає філософську рефлексію з приводу найближчих і віддалених наслідків втручання в людський генотип. Соціальні проблеми, пов'язані з проектом генома людини, нагадують про те, що застосування наукових результатів з клонування залежить від моральної відповідальності людства в цілому.

Питанням клонування людини переймаються не лише дослідники, а й громадські організації, уряди країн та церква, але я вважаю, що попри заборону це явище буде існувати, вчені будуть експериментувати не дивлячись на законодавчі акти та на засудження з боку церкви та міжнародних організацій, адже з одного боку це злочин, а з іншого – шанс для бездітних сімей на щасливе життя.

Література

1. Коваль К.В. Право людини на створення своєї копії: міжнародний аспект: [Електронний ресурс] / К.В. Коваль // Режим доступу: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13302/1/%82_p057-058.pdf
2. Коїч Д.М. Клонування людини: біоетична та правова характеристика: [Електронний ресурс] / Д.М. Коїч // Режим доступу: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/download/6902/6876>.
3. Ключка І., Кітов М. Філософські проблеми сучасних біотехнологічних досліджень: [Електронний ресурс] / І. Ключка, М. Кітов // Режим доступу: [http://almanah.ltd.ua/save/2020/11%20\(44\)/12.pdf](http://almanah.ltd.ua/save/2020/11%20(44)/12.pdf).
4. Ніколаєнко Н.В. Біотехнологічні практики в перспективі людського буття: [Електронний ресурс] / Н.В. Ніколаєнко // Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/1264/121/>.
5. Панчін О. Клонування корисне для людини: [Електронний ресурс] / О. Панчін // Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/klonuvannya-korisne-dlya-lyudini>.
6. Фтемова Л.В. Становлення біотехнології в Україні: ретроспектива, сучасність, перспектива (на прикладі Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України): [Електронний ресурс] / Л.В. Фтемова // Режим доступу: <http://intkonf.org/ftemova-l-v-stanovlennya-biotehnologiyi-v-ukrayini-retrospektiva-suchasnist-perspektiva-na-prikladi-institutu-botaniki-im-mg-holodnogo-nan-ukrayini/>.

ДІДУК Марина Андріївна
*магістрант факультету захисту рослин,
біотехнології та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ПОСТАТЬ АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО ЯК ФЕНОМЕНА УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ

Не маючи і краплини української крові, Агатангел Кримський усе ж почувався українцем. Походив Агатангел Юхимовим Кримський з татарського роду. Про його геніальність і хист до навчання свідчить те, що вже у три роки він навчився читати. Потяг до книг був настільки великим, що супроводжував його протягом усього життя і як наслідок – великий вчений-енциклопедист (автор більше як 1000 праць із різних сфер гуманітарного знання, серед яких 26 томів наукових досліджень), сходознавець, славіст, перекладач, поліглот із знанням понад 60 мов.

Навчаючись у середній школі і, познайомившись із відомим українським мовознавцем, Агатангел Кримський перейняв усю любов до української мови: «Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо». Мовою свого спілкування, а також наукової і творчої праці він свідомо обирає українську мову, що в часи Російської імперії це було неприйнятно.

З 1918 року Агатангел Кримський проживав у Києві, де працював секретарем Української Академії наук, яка заснована гетьманом Павлом Скоропадським. Також він залишив по собі унікальні дослідження української мови, які виклав, зокрема, у працях «Українська граматики», «Нариси з історії української мови». Перш за все, вчений досліджував мовознавство, зокрема аспекти українського правопису, історії мови, діалектології, лексикографії, лексикології, граматики тощо. Причиною, яка спонукала мовознавця звернутися до питань української історії, зокрема мовної, було її знеособлення, фальсифікація та винищення самоідентичності народу. Проблематику мови автор висвітлює у таких працях: «Наша язикова скрута та спосіб зарадити лихові» (1891), «Про нашу літературну мову» (1891) та ін. Цікавим фактом є те, що науковець запропонував назви родів, якими ми користуємось і досі.

Агатангел Кримський привернув увагу наукової спільноти на діалектну специфіку мови періоду Київської Русі, яка започаткувала розвиток східнослов'янської гілки мов. Науковець значну увагу приділяв нормалізації орфографії та лексики, а також укладанню словників.

Академік Кримський вів запеклу полеміку з російськими вченими, так як вважав, що українська мова уже в XI столітті існувала «як цілком рельєфна, певно означена, яскраво індивідуальна одиниця».

Вчений щиро вважав, що в Україні принципово необхідно спілкуватися українською мовою і саме його збірка поезій «**Пальмове гілля. Екзотичні поезії**» вважається унікальною пам'яткою літератури.

Отже, можна зробити висновок, що Агатангел Кримський є дійсно феноменом в українській історії, який зробив вагомий внесок у розвиток світової науки загалом і україністики зокрема. З-під його пера вийшли сотні наукових підручників, перекладів із сходознавства і славістики. Він займає особливе місце в історії започаткування і розвитку української лінгвістичної думки; його наукова спадщина до сьогодні викликає неабиякий дослідницький інтерес і потребує глибинного аналізу і фахових коментарів.

На мою думку, сьогодні вимагає від нас більш детального вивчення життя цього видатного діяча, адже те, як він любив Україну, багатьом із нас – справжнім українцям, слід лише вчитись і захоплюватись на прикладі А.Ю. Кримського. Його вислів: «Але при цьому я справді українець: українець по духу, бо живу на цій землі і люблю її» - повинен брати за приклад кожен із нас!

ГРИЦИШИНА Анастасія Олександрівна
студентка 3 курсу, 1 групи спеціальність
«Екологія» Факультет ФЗРБтаЕ
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ВПЛИВУ ФІЛОСОФІЇ Г.С.СКОВОРОДИ НА ЙОГО ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ

3 грудня 2021 рік - це 299 річниця з дня народження видатного українського вченого, педагога, самобутнього філософа та музиканта Григорія Савовича Сковороди.

Він народився та жив у XVIII столітті. Це була епоха Просвітництва, епоха нових ідей та відкриттів. Це був час великих вчених, які розробляли нові наукові концепції, робили значні

відкриття. Але поряд з ними фігура Г.С.Сковорода не губиться, бо він був мислителем самобутнім та оригінальним. Він не повторював думки і теорії своїх попередників, а переосмислював їх крізь призму свого світорозуміння.

Якщо на початку своєї творчості Сковорода шукав абстрактну «істину», то потім, перебуваючи серед народу, він переконався, що істину слід шукати саме в служінні народові, в народній справі. Спілкування з простими людьми, власна виховна та просвітницька практика відіграли величезну роль у подальшому розвитку його соціального та антиклерикального протесту, який, в свою чергу, визначив також ідейну спрямованість його педагогіки. Свій соціальний протест, етику, естетику та педагогіку Сковорода теоретично обґрунтував оригінальною філософською системою, яка охоплювала широке коло проблем.

Філософська концепція Сковорода включає в себе дві тенденції: ідеалістичну і матеріалістичну [5]. Боротьба між ними знайшла своє виявлення у всіх філософських та соціологічних питаннях його системи – в онтології, гносеології, етиці, естетиці, логіці та педагогіці.

Безумовним здобутком вченого є те, що він намагався відірватися від пануючого в суспільстві релігійного світорозуміння, від послідовного ідеалізму та вважав матерію, природу вічною, ніким не створеною і не знищеною. Хитання між матеріалізмом та ідеалізмом знайшли своє вираження в усій філософській концепції Сковорода. В його пантеїстичних поглядах і, головне, в його дуалістичній теорії «трьох міров» і «двох натур». Згідно з теорією «трьох міров», вся навколишня дійсність складається з трьох взаємно пов'язаних світів. Перший світ – це «макрокосм», природа. Він матеріальний, не має ні початку, ні кінця. Другий світ – «мікрокосм», суспільство і людина. Він є продовженням «макрокосму». Третій світ – «мір символів» - становить Біблія. Саме вона, на погляд Сковорода, є засобом пізнання шуканого «духовного начала», яке лежить в основі і «макрокосмосу», і «мікрокосмосу». Кожен з трьох світів, в свою чергу, має зовнішню, видиму, матеріальну природу, «натуру», а також і внутрішню, невидиму, духовну природу, «натуру». Вже в своїх ранніх творах філософ підкреслює: «Весь мір состоит из двух натур: одна – видимая, другая – невидимая. Видимая натура называется тварь, а невидимая – бог» [4, с.16]. Сковорода вважав, що й людина та суспільство теж мають зовнішню та внутрішню сторони: зовнішня – «телесность» або «тело земляное», внутрішня – «тело духовное». Філософський дуалізм Сковорода був наслідком впливу моральноетичного аспекту в онтологічну і гносеологічну сферу – сутності буття та його пізнання. Морально-етичний підхід знайшов своє втілення в положенні: «...все миры состоят из двух естеств: злаго и добраго» [4, с.551]. Тобто негативне ставлення мислителя до матерії впливало не з філософських, а з морально-етичних міркувань. Розглядаючи негативно будь-яке матеріальне користолобство, він цю оцінку переніс і на суто філософську категорію матерії: зле єство – матеріальне, а добре єство – духовне, ідеальне, «плоть по природе враждебна духу» [4, с.548].

Щодо поняття Бога, то філософ надавав йому найрізноманітніших значень: починаючи від розчинення Бога в природі і найменування його «природою», «закономірністю» і кінчаючи твердженням, що Бог – це «істина», «любов», «доброчесність». Тут проглядає двоєдина авторська позиція: Бог – це і природа, і людина. В свою чергу і людина теж має подвійну природу – зовнішню і внутрішню, матеріальну та духовну (божественну). А духовна природа людини – це її серце, її розум та високі моральні якості.

Шукання матеріального та духовного, низького та піднесеного – ось що найбільше цікавило Сковорода в його онтології [2]. Це наклало відбиток і на його гносеологію, соціологію і не могло не позначитись на розв'язанні філософом проблем виховання людини – розумового, морального, естетичного. В теорії пізнання Сковорода виходив з принципу безумовної пізнаванності світу: «всякая тайна имеет свою обличительную тень» [4, с.344]. Він був переконаний в безмежних можливостях людського пізнання. При цьому мислитель вбачав шлях до пізнання навколишнього світу в самопізнанні. Він вважав, що в самопізнанні людина повинна розкрити себе не лише як частку природи, а й як частку суспільства. Це привело філософа до подальшої розробки теорії самопізнання. Він вважав, що насамперед необхідно

розкрити «сродність» людини, тобто її схильність до певного виду діяльності та праці. Ці положення мають першорядне значення для з'ясування поглядів Григорія Савовича на сутність процесу навчання. Заслугою мислителя є обґрунтування ним принципів гуманізму, народності та природовідповідності у вихованні, які залишаються актуальними і сьогодні.

Принцип гуманізму він трактував як розуміння вихователем думок та переживань дитини, віру в його сили. Ілюстрацією успішності реалізації цього принципу самим Г.С.Сковородою можна вважати його особистий досвід праці в Харківському колегіумі, де він згуртував навколо себе найздібніших вихованців, які вивчали з ним різні науки. Народність, на думку філософа, зумовлюється всім укладом життя, історичними умовами, мовою, культурною ментальністю народу. Сковорода висунув ідею «спорідненого» виховання, тобто пізнання і вдосконалення природних здібностей кожної людини. Він вважав, що доля суспільства залежить від вдалого вибору кожним членом діяльності відповідно свого покликання, нахилів та уподобань. Сковорода-педагог вважав за необхідне розумове, моральне виховання дітей, а також трудове навчання. Джерелом всіх знань він вважав досвід, практику, життя «...во всех науках и художествах плодом есть правильная практика» [4, с.353]. Вчений обстоював необхідність навчання всіх дітей, незалежно від їх соціального стану. До змісту освіти Григорій Савович включав найрізноманітніші науки: граматику, математику, фізику, філософію, музику, юриспруденцію, географію, механіку, іноземні мови, астрономію, хімію, землеробство, мораль. Заслужують на увагу нетрадиційні форми навчання, що їх використовував сам педагог-просвітител. Це уроки серед природи з вихованцями Харківського колегіуму, просвітницькі уроки серед простого люду тощо.

Сковорода одним з перших в українській педагогіці звертається до особистості вчителя. На його думку, вчитель має насамперед дбати про розвиток природних нахилів та можливостей дитини. Важливим у цьому зв'язку є його положення про взаємоповагу та дружбу між учнем і вчителем. До вчителя мислитель ставив великі вимоги: насамперед це глибокі знання, гуманність, терпимість, повагу до тих, кого він навчає, відданість своєму народу, своїй справі тощо. Ідеї Сковороди про виховання, освіту та навчання відіграли значну роль у подальшому розвитку вітчизняної педагогіки. З кінця XVIII століття всі видатні українські та російські педагоги так чи інакше розробляли основні питання, поставлені вченим: подолання схоластики і догматизму в навчанні, перехід від релігійного до світського навчання, виявлення і розвиток природних задатків, нахилів і здібностей особистості, розвиток у дітей мислення, пам'яті, волі, виховання високих моральних якостей, якто: працьовитості, доброзичливості, скромності, любові до свого народу, єдності слова і діла, здійснення загальної освіти, виявлення і розвиток високих духовних якостей людини тощо. Всі ці питання актуальні і в сучасному світі. Сучасним педагогам необхідно реагувати на виклики сьогодення: впливу масової культури, розмивання традиційних цінностей.

І тут ідеї Сковороди не старіють, залишаються актуальними, цікавими, такими, що будуть вивчатися наступними поколіннями.

Література

1. Верба Г. М. Ключ до християнської філософії Григорія Сковороди. – Тернопіль: Астон, 2007. – 655 с.
2. Глива Є. Онтологічний образ людини в творчості Григорія Сковороди. – К.: ТОВ «КММ», 2006. – 256 с.
3. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи. – К.: Майстерня Білецьких, 2008. – 256 с.
4. Сковорода Григорій. Твори в двох томах. Т. 1. – К.: Видавництво АН УРСР, 1961.
5. Чернега Т. М. Раціональне та містичне у філософії Григорія Сковороди. – Одеса: Астропринт, 2007. – 400 с.

РЕУС Ірина Романівна,
*студентка 3 курсу, спеціальність «Екологія»,
факультет захисту рослин,
біотехнології та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА Й ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Актуальність теми полягає у виявленні особливостей екологічної освіти і виховання в Україні та світі.

Екологічне виховання – спосіб впливу на почуття людей, їх свідомість, погляди й уявлення. Але будь-яке виховання, в тому числі екологічне, повинне ґрунтуватися на освіті і насамперед екологічній освіті. Екологічна освіта охоплює сферу знань, умінь і навичок, необхідних для дбайливого ставлення до природного середовища. Вона є основою професійної підготовки фахівців у будь-якій сфері. У цьому процесі важливими є певні принципи.

Принцип загальності означає, що екологічна освіта та виховання повинні охоплювати все суспільство з урахуванням індивідуальних особливостей: вік, стан психіки, зокрема темпераменту, освітній ценз, інтереси та стимули різних груп соціально-професійних категорій населення. Принцип комплексності екологічної освіти та виховання, як принцип загальності, має правові (юридичні) й методичні аспекти. Екологічне виховання, освіта – єдиний процес впливу на свідомість людей і він повинен здійснюватися в комплексі, з урахуванням науково обґрунтованих методичних вимог. Принцип безперервності зобов'язує всіх суб'єктів діяльності у сфері екологічної освіти та виховання забезпечити узгоджений процес на всіх ступенях освіти та виховання: дошкільного, шкільного, вузівського й післядипломного, чого вимагають Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” і Концепція екологічної освіти та виховання в Україні.

Виховання та освіта з питань екології, охорони природи є важливим елементом загальної екологічної підготовки майбутніх фахівців, у тому числі вчителів гуманітарних, фізико-математичних, біолого-географічних, економічних та інших спеціальностей. Але часто у деяких вищих навчальних закладах, на окремих факультетах викладання дисциплін екологічного профілю ведеться неналежним чином: деканати надають мало годин для аудиторних занять. Неякісна екологічна освіта майбутніх фахівців різних профілів сприяє формуванню в державі екологічних негараздів, кризисних станів, що характерно для більшої території України. Для подолання цього необхідна якісна екологічна освіта, дотримання екологічно-етичних норм.

Для прикладу розглянемо опитування серед молоді (студентів) різних спеціальностей, одного із університетів України. Анкета містить запитання, які орієнтовані на виявлення рівня обізнаності студентів з екологічними проблемами у сучасному світі (когнітивний аспект), їх ставлення та оцінки екологічної ситуації в Україні та світі (емоційний аспект), рівня готовності до впровадження у практику звичок, які будуть сприяти збереженню природних ресурсів та захисту довкілля. Щодо рівня обізнаності (когнітивного аспекту еконастанов), то відповіді досліджуваних засвідчили, що в основному досліджувані від 35% до 88% (в залежності від запитання) знають про екологічні проблеми у сучасному світі (наприклад, що саме спричиняє забруднення повітря, ґрунту і які наслідки можна очікувати в результаті цього забруднення для здоров'я індивіда). 88% опитаних чули про значні кліматичні зміни у світі та пов'язують їх з глобальним потеплінням та таненням льодовиків. Тобто, студенти мають переважно поверхневі знання про сутність глобальних кліматичних змін у світі. Для поліпшення екологічної ситуації у місці проживання більшість студентів в першу чергу готові сортувати

сміття, відмовитись від поліетилену, перейти на багаторазові аналоги, а дехто з досліджуваних готові прибирати територію, стати волонтерами чи учасниками еко-проектів. Отже, підсумовуючи вище сказане, враховуючи значну готовність сучасної студентської молоді підвищити свій рівень обізнаності з питань екології та поведінки споживача товарів, послуг важливим є проведення просвітницької роботи у ВНЗ України.

Цей процес за кордоном почався значно раніше, ніж у нашій країні. Значення цієї проблеми для суспільства, його економічного розвитку є очевидним і вкрай важливим. Тому в процесі навчання на будь-якому етапі велика увага приділяється викладанню наук про Землю, про життя. У Західній Європі екологічне виховання починається з трьох років. У різних країнах існують свої специфічні умови освіти й виховання, що відбивається в цьому складному процесі. У дитячих садках Болгарії дітей знайомлять із природою в процесі ігор, у їх трудовій діяльності на присадибних ділянках.

У Фінляндії систематичне екологічне дошкільне навчання починається з 5 років у спеціальних Центрах природи. Методи навчання найрізноманітніші: заохочується індивідуальна творчість дітей, проводяться екскурсії на природу, передбачено ігрові моменти, що допомагають сприймати природу. У початкових школах Англії, Швеції, Данії викладають природознавство, краєзнавство; у Норвегії, Німеччині – вітчизнознавство. У державах Скандинавії учні вміють поважати й цінувати життя у всіх його проявах, вони добре інформовані про сучасні екологічні проблеми, стан природи у своїй країні й за кордоном. У школах Швеції вивчається окремий предмет “Охорона природи” з 1919 року, а у 1988 році парламент країни вніс зміни в методику й зміст навчання цього курсу. У США навчальні програми не містять обов’язкового розділу з питань охорони природи, але з 1956 року тут проводять таке навчання за особистими програмами викладачів. Ще з 1967 року в навчальні плани шкіл Бірми введено курс “Вивчення навколишнього середовища”. Як окремий предмет ця дисципліна введена в навчальні плани в Бангладеш, Індії, Пакистані. Так, у Індії в 9-10 класах викладають курс “Людина й навколишнє середовище”, в Індонезії теми про стан навколишнього природного середовища вивчають у 4-му, 6 і 9 -х класах.

Отже, в наш час у багатьох країнах ведеться природоохоронне навчання й виховання, що вже дало певні результати. Держави, що усвідомили важливість цього процесу пішли далеко вперед у всіх видах прогресу – культури, технології, що стало міцною основою для їх подальшого розвитку, спрямованого до ноосфери. У цьому важкому й складному процесі істотними є етичні норми поведінки людини в природі. Але й дотепер ми не враховуємо етичні правила, які повинні регулювати відносини людини з природою. Ставлення до Землі з боку людини, суспільства визначається тільки економічними посиленнями, вимагаючи привілеїв для себе й не передбачаючи ніяких зобов’язань перед природою. У порівнянні з Україною у Західній Європі рівень освіти набагато вищий, тому й рівень екологічної освіти також є вищим.

Література

1. Крамаренко А. Методика навчання природничої, громадянської та історичної освітніх галузей у початковій школі: навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закладів ОПП "Початкова освіта". Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2020. 424 с.
2. Крамаренко А.М. Природничо-методичний аспект ознайомлення учнів з унікальними місцями України. Учитель початкової школи. 2019. №6. С. 13--17.
3. Kramarenko A. The influence of the bio (eco) ethical activity of a future primary school and practical psychologist on the evaluation of own behavior: The practical orientirs. С.322-329.

МАЦКЕВИЧ Оксана Вячеславівна,
*студентка 1 курсу магістратури,
спеціальність «Біотехнології та
біоінженерія» Факультет захисту рослин
біотехнологій та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ НА СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

В зв'язку з пандемією спричиненою COVID-19 відбулось припинення не тільки виробничих процесів, а також і освітніх. Для збереження здоров'я та обмеження поширення вірусу відбувалась масова самоізоляція та обмеження спілкування та комунікацій. Як наслідок відбувається активний перехід навчання з очної форми зустрічей та практично-прикладних занять на онлайн лекції та віртуальні практичні роботи.

Перехід навчання в онлайн формат має такі пункти позитивного впливу.

Візуалізація текстового лекційного матеріалу у вигляді інтерактивних презентацій та відеоматеріалів. Це сприяє кращому засвоєнню матеріалу, адже створюється візуальна та звукова асоціація і таким чином мозок краще працює з певними образами, аніж з текстовим матеріалом[1].

Ефективне використання онлайн ресурсів. Раніше не було такої вагомій потреби використовувати досягнення електронних платформ та віртуальних ресурсів. Зараз вони активно використовуються в навчанні, що дозволяє ефективніше адаптуватись до прогресивного світу комп'ютерних технологій. Також, як студенти, так і викладачі частіше використовують різноманітні програми як для навчання, так і для практичних навичок. Це дозволяє легше адаптуватись до реальних вимог на ринку працевлаштування, які хочуть отримати студентів з практичними навичками та вміннями [2].

Час, який витрачався на дорогу до навчального закладу, успішно використовується для навчання.

Можливість працевлаштування, отримання практичних навичок в лабораторіях або інститутах, не відлучаючись від освітнього процесу.

Однак є і негативний вплив.

Не кожен студент та викладач має повноцінний доступ до використання онлайн ресурсів. Деякі викладачі через брак знань не можуть адаптувати свої навчальні матеріали до вимог онлайн навчання. В Україні досі присутні проблеми якісного Інтернет покриття в деяких місцевостях. За даними, які надають мобільні оператори, Україна лише на 80% має якісне Інтернет покриття. Це обумовлено використанням застарілих технологій, відсутність конкуренції на ринку та нестачі коштів для побудови нових базових станцій [3].

Незацікавленість в навчанні. Оскільки основна частина студентів під час карантину про знаходяться вдома вони можуть відволікатись від онлайн пар на хатні справи, прийоми їжі, хобі. Викладачам дуже важко сфокусувати увагу слухачів на отримання знань.

Відсутність реальних практичних навичок. Професії медичного, біологічного, інженерного спрямування потребують отримання практичних знань з фізичною присутністю. Дуже важко передати досвід викладача студентам через віртуальні платформи навчання.

Відсутність живого спілкування. Тривале спілкування за допомогою онлайн ресурсів, соціальних мереж може призвести до інформаційного перевантаження, комп'ютерної залежності та депресії [4].

Раптове втручання пандемії в життя людей внесло різкі зміни в навчальні процеси. Вони характеризуються як позитивним так і негативним впливом. Оскільки, труднощі з отриманням

знань неминучі, студенти та викладачі мають допомагати одні одним, адже це проблеми глобального масштабу, які пов'язані з комунікаціями між людьми.

Література

1. Варій М.Й. Психологія: навч. пос., 2009., Київ
2. Вимоги роботодавців до студентів. *Студенти очима роботодавців, або де взяти активних та наполегливих фахівців?.*, Офіційний веб сайт: URL: <https://robotodavets.org.ua> (дата звернення 10.11.2021)
3. Аналіз покриття територій України якісним Інтернетом., *Чому в Україні немає суцільного покриття 3G і як це виправити.*, Офіційний веб сайт: URL: <https://www.epravda.com.ua>
4. Аналіз різниці між живим та онлайн спілкуванням., *Чи може спілкування онлан замінити живе.*, Офіційний веб сайт: URL: <https://tsn.ua/lady/amp/psychologia>

АНДРУЩЕНКО Катерина Ігорівна,
студентка 1-го року магістратури,
спеціальність «біотехнології та
біоінженерія» факультет захисту рослин,
біотехнологій та екології
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Кожна людина так чи інакше стикається з соціумом. Дитячий садок, школа, робота, дозвілля – в кожній сфері люди взаємодіють один з одним.

Але людство безперервно розвивається, тому неминуче утворюються нові мови спілкування. Справжній феномен людських відносин-соціальні мережі. Важко сказати, коли вони так щільно увійшли в наше життя. Часом ми не замислюємося про їх користь і шкоду, вплив на реальне життя і соціалізацію [1].

Спочатку роздивимось плюси спілкування в Інтернеті:

- Політична та соціальна обізнаність. Телевізор більше не є головним джерелом інформації. Тепер ви можете поспілкуватися особисто з жителем іншого регіону або прихильником інших переконань.
- Свобода слова. Невдоволення рішеннями влади, активістські рухи та інші моменти, які важко реалізувати в реальному житті, прекрасно працюють в мережі. При цьому самі політики також активно висловлюють свою думку.
- Розвиток економіки. Користувачі можуть висловлювати свою думку про конкретні товари, послуги та компанії. Наприклад, багато разів великим корпораціям доводилося йти на поступки через масові інтернет-акції.
- Робочий процес. Набагато простіше знаходити фахівців в мережі. Комунікація спрощується, так як багато питань можна вирішити віддалено.
- Нові знайомства. Часом навіть серед близьких друзів складно знайти людину за своїми захопленнями. Але в мережі величезна кількість тематичних форумів, груп в соціальних мережах і чатів в месенджерах.
- Корисна трата часу. Погодьтеся, навіть зі стрічки з «мемчиками» іноді можна підчепити корисну інформацію. Чекаючи черги, сидячи в громадському транспорті або просто відпочиваючи, можна пізнавати світ і знаходити нових друзів [2].

- Простіше налагодити контакт. Багато людей надають перевагу написанню повідомлення, аніж дзвінку, або безпосередній розмові з співрозмовником. Адже тоді є купа часу для продумування формулювання речень та максимально правильного донесення своєї думки.

Тепер перейдемо до мінусів:

- Довіра. На жаль, в Інтернеті правди менше: найчастіше вона змішана з особистими вигадками або, того гірше, навмисним спотворенням дійсності. І люди вірять, особливо довіряють популярним особистостям, тому, самі того не розуміючи, поширюють неправдиву інформацію.

- Шахрайство. Продовжуючи перший пункт, також слід зазначити, що довіряючи віртуальній особі, люди, буває, втрачають особисті данні та гроші

- Інтернет-залежність - доведене психологічне захворювання. Постійний потік інформації стає наркотиком: кожен раз людині потрібно все більше і більше.

- Самоствердження. Людина може збожеволіти на кількості лайків під фото і схвальних коментарів. Вона відчуває ілюзію постійної підтримки і зв'язку з розуміючими людьми. Від цього страждає соціалізація в реальному суспільстві, а емоції стають більш вразливими; варто комусь висловити негативну думку, як людина впадає в зневіру і навіть депресію.

- Антисоціалізація. Діти і підлітки, привчають себе до постійних листувань, можуть зазнавати труднощів в реальному спілкуванні.

- «Тролінг». Можна вважати це нешкідливою забавою, але на ділі це серйозна проблема, адже слова можуть дуже сильно поранити. І якщо в реальному житті можна потрапити під статтю про приниження людської гідності, то в соціальних мережах проблематично залучити користувача за образливі слова. Під загрозою знаходяться діти: наткнувшись на «троля», дитина може серйозно постраждати і отримати психологічну травму [1].

Література

1. Как социальные сети повлияли на межличностное общение? Комьюнити: веб-сайт. / URL: <https://timeweb.com/ru/community/articles/setevoe-virtualnoe-obshchenie-i-ego-vliyanie-na-mezhlichnostnye-otnosheniya>

2. Плюсы и минусы соцсетей. Трата времени или приятно проведенное время? / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zen.yandex.ru/media/id/5b2fbd87af6c3900a84b839a/pliusy-i-minusy-socsetei-trata-vremeni-ili-priiatno-provedennoe-vremia-5e3bb95fc9621d0cc22c222d>

БАС Олександра Юрївна,
*магістрант факультету захисту рослин,
біотехнології та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ТЕОРІЇ ПРИЧИН СТАРІННЯ КЛІТИНИ І ОРГАНІЗМУ ТА СПОСОБИ ЇХ УСУНЕННЯ

У всі часи, в різних куточках Землі людина задавалася такими питаннями: чи можливе вічне життя, як створити еліксир молодості, чому людина старіє і як обернути цей процес в протилежному напрямку? Ці питання завжди обростали міфами та легендами і люди могли втілювати в життя найбезглуздіші ідеї, іноді навіть аморальні, тільки б зберегти свою

молодість на довше. На сьогоднішній день ці проблеми залишаються актуальними і наука намагається знайти відповіді на запитання, які так довго турбують людство.

Наука, що вивчає процес старіння та методи продовження оптимізованого довголіття називається геронтологія, яка виникла близько століття тому. На даний момент існує більше як 200 теорій процесу старіння. Всі вони класифікуються за рівнем інтеграції (рівень організму, органний рівень, клітинний рівень та молекулярний рівень). Розглянемо найбільш відомі з них.

Вільнорадикальна теорія старіння Денхема Хармана, 1956

Згідно з даною теорією, старіння це результат пошкодження тканин та клітин вільними радикалами. У всіх клітинах в мітохондріях для вироблення енергії використовується кисень, при цьому невелика його частка переходить в активну форму, що швидко вступає у реакцію з іншими молекулами організму. Це пошкоджує білки, ліпіди клітинні мембрани, ДНК тощо. З часом ці пошкодження накопичуються і викликають старіння. До основних речовин, що виконують функцію антиоксидантного захисту належать: вітаміни Е, С, β -каротин; ферменти каталаза, глутатіонпероксидаза, супероксиддисмутаза; мелатонін, сечова кислота, хелатні агенти.

Один із методів сповільнення старіння є зниження калорійності їжі. Очікуваний ефект від гіпокалорійного харчування це зменшення інтенсивності вільнорадикального окислення. Можливі механізми дії: зниження рівня глюкози в крові та зменшення кількості неензиматичних приєднань глюкози до білків. Неензиматичне глікозилювання спричиняє пошкодження ДНК та ламкість хромосом. Наприклад, глікозилюваний колаген (колаген з великою кількістю приєднаної глюкози) втрачає свою еластичність і призводить до старіння шкіри. Гіпокалорійна дієта стимулює апоптоз, що видаляє пошкоджені клітини та сповільнює розвиток вікових патологій.[1]

Теломерна теорія А.М. Оловнікова (1971)

В хромосомах є особливі кінцеві ділянки - теломери, які після кожної реплікації (подвоєння хромосом) стають трохи коротшими, і після багатократного ділення коротшають настільки, що клітина більш не може розмножуватись. В 1985 р. був відкритий фермент теломераза, який добуває вкорочені теломери у пухлинах та статевих клітинах із забезпеченням їх тривалого поділу (а отже і життя). Ця подія підтвердила теломерну теорію. Репресія теломерази спричинює клітинне старіння, наприклад, клітини хворих прогерією (синдром передчасного старіння) мають укорочені теломери.[2]

Елеваційна (онтогенетична) теорія старіння В. Дильмана

Гіпоталамус - це одна з найважливіших частин мозку, яка контролює обмін речовин, діяльність серцево-судинної, видільної, травної, дихальної та ендокринної систем, терморегуляцію і підтримує гомеостаз організму. Тому в розвитку і старінні гіпоталамус грає важливу роль. З плином часу гіпоталамус стає менш чутливий до регуляторних сигналів нервової та ендокринної систем, зростає поріг чутливості до рівня гормонів в крові, при цьому збільшується концентрація циркулюючих гормонів, що призводить до різних патологічних станів (гіпертонія, атеросклероз, діабет). Згідно з теорією Дильмана, старіння не запрограмований процес, а побічний продукт реалізації програми онтогенезу (розвитку організму), тому виникає закономірно. Якщо стабілізувати гомеостаз на етапі закінчення розвитку організму, то можливо сповільнити старіння, розвиток хвороб та подовжити життя.[1,2]

Отже, старіння це комплексний процес, тому, щоб відстрочити його, потрібно комплексно впливати на організм. На сьогоднішній день найдієвішим способом довготривалого збереження молодості та збільшення терміну життя є здоровий спосіб життя. Збалансований раціон харчування, помірні фізичні навантаження та правильний режим сну – запорука довгого та здорового життя.

Література

1. Стаднюк Л.А. Загальні питання геронтології <https://nautilus.com.ua/articles/oldage>

МАНЖУРА Олександр Андрійович,
*магістрант факультету захисту рослин,
біотехнології та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*
м. Київ.

ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЇ ВЛАДИ І НАРОДУ

Насамперед, комунікація (від лат. *communicatio* – єдність, передача, з'єднання, повідомлення) – процес обміну інформацією (поглядами, фактами, ідеями тощо) між двома або більше особами (сторонами), спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів із метою одержання і передавання інформації.[1]

Сучасне суспільство потребує створення нових форм комунікації, які б були більш відкриті, прозорі, якісні, ефективні, зрозумілі та оперативні. Наявність цих властивостей налагодить способи комунікації, які дозволять швидко обмінюватися інформацією та поглядами на ту чи іншу ситуацію, що створить високоефективний комунікаційний майданчик, на якому всі учасники будуть активними та рівноправними, згідно до конституції.

Можна констатувати існування нагальної потреби у побудові суб'єкт-суб'єктного типу комунікації, що забезпечить повноцінний діалог між громадянами та органами державної влади, який характеризується діалогічністю, можливістю бути почутим, а також налагодженням моделі «питання – відповідь». Ефективний зворотній зв'язок забезпечує своєчасне інформування населення щодо тих аспектів діяльності органів публічної влади, які найбільше цікавлять громадян, дозволяє оцінити швидкість та якість реагування на виявлені проблеми, визначити можливі прорахунки і, за потреби, скоригувати план подальших дій.[2]

Згідно із дослідженням, проведеним соціологічною службою Центру Разумкова з 29 липня по 4 серпня 2021 року, рівень довіри громадян до інститутів влади є низьким, більшість громадян не довіряють та не сприймають дій органів влади. Так, наприклад, не довіряють Верховній Раді України – 75% респондентів, Кабміну – 72%, Президенту – 61%, політичним партіям – 74,2%. [3]

На теперішній час в країні карантин, зумовлений пандемією коронавірусу і це вимагає зміни напрямків комунікації. Заборона громадянам висловлювати вільно свої думки на громадських заходах, обмеження свободи пересування викликає необхідність пошуку нових підходів комунікації держави і особи. В першу чергу це стосується реалізації конституційного положення про доведення до народу своїх рішень. В умовах епідемії коронавірусу це має важливе значення оскільки стосується обмеження прав і свобод громадян. [4]

Не всі органи місцевої влади та місцевого самоврядування мають офіційних інтернет-джерел публікації своїх рішень. Про їх рішення можна дізнатися виключно з повідомлень в соціальних мережах або на інформаційних ресурсах. Рішення Кабінету Міністрів, Президента, чи головного санітарного лікаря України доводяться до громадян шляхом відеозвернень. Відеозвернення - це так звані «бесіди біля каміну», які проводив Президент США Ф.Рузвельт у 1933-1944рр., але час для цих бесід вже пройшов і він не актуальний на сьогодні.

Комунікація передбачає обмін інформацією, спілкування, тобто не тільки проінформувати народ про прийняття рішень, але й почути думку громадян. Влада не змогла налагодити шляхи ефективної комунікації з народом, також не налагоджено механізм ефективної боротьби з пропагандою (інформаційними вкидами) проти нашої країни, метою яких є маніпулювати та (або) дезінформувати населення.

Сьогодні існує декілька комунікативних бар'єрів між владою і народом, а саме: семантичний бар'єр (одну і ту ж інформацію люди розуміють по-різному), логічний бар'єр, соціально-культурний бар'єр (причиною можуть бути соціальні, політичні, релігійні і

професійні розбіжності у поглядах, звичках і т.д.), бар'єр авторитету (несприйняття того, хто говорить, через його неавторитетність в очах слухача), бар'єр відносин (недовіра до оратора, а також до інформації, яку він передає).

Неефективність державного управління пов'язана, зокрема, з низьким рівнем координації організацій, відсутністю публічності у сфері політики, і, що найголовніше, у відриві влади від громадян. Фактично усі ці завдання вирішуються через діяльність комунікативних підрозділів органів державної влади (ОДВ). [5]

Отже, потрібно змінювати стратегії і форми комунікації влади з народом. Адже, якщо комунікація буде «однобічною» і влада не буде чути своїх громадян, це може закінчитися трагічно.

Література

1. Електоний ресурс: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Архипова Є.О., Дмитренко Н.О. Ефективна комунікація між органами державної влади та громадськістю як умова розвитку демократичного суспільства / Є.О. Архипова, Н.О. Дмитренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – №1. – С. 92-96.
3. Електоний ресурс: <https://pravo.ua/riven-doviry-hromadian-do-instytutiv-suspilstva-ta-politykiv-doslidyv-tsentrazumkova/>
4. Електоний ресурс: <https://resonance.ua/pro-komunikaciyu-vladi-i-narodu/>
5. Електоний ресурс: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyi-strategii/komunikaciya-vladi-ta-gromadskosti-instituciyniy-aspekt>

КОНДРАТЬЄВА Ірина Олександрівна,
*студентка I курсу магістратури,
спеціальність «екологічна біотехнологія та
біоінженерія» факультет захисту рослин,
біотехнологій та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ІДЕЯ «СРОДНОЇ ПРАЦІ» У ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

«Сродна праця» є однією з найважливіших категорій в системі філософських і соціологічних поглядів Сковороди в розумінні людини, її діяльності та сенсу життя. Вона дає можливість розкрити розуміння Сковородою індивідуального та загального блага і щастя, систему виховання, своєрідність його інтерпретації соціальної рівності й нерівності між людьми та ін. Вчення Сковороди про "сродну" (споріднену) працю розкриває джерела "сродності" - призначення, покликання людини до конкретного виду діяльності, їх закладає природа-бог з моменту народження людини. Тому все "сродне" є природним у людині.

Люди не народжуються однаковими за своїми задатками: одні "сродні" до землеробства, другі - до військової справи, треті - до богослов'я і т.д. Якість і міра обдарувань теж різні. Вчення про "сродну працю" намагається пояснити деякі процеси суспільного поділу праці. Проте вразливою стороною концепції є факт заздалегідь "передвизначених" сфер діяльності в суспільстві. В суспільстві найчастіше не "сродність", а соціальний статус людини зумовлює можливість вибору нею відповідної праці, навіть коли вона "несродна" для неї. Адже представники вищих класів ніколи не займались селянською чи ремісничою справою і, навпаки, соціальні умови нижчих верств, якими б "сродностями" до інтелектуальної праці вони не були наділені, стояли на перешкоді їх просуванню вгору.

Сковорода симпатизує передусім таким видам праці, як землеробство та ремесло, які в його очах мають більшу моральну цінність, ніж, наприклад, деякі науки. Він всіляко підкреслює переваги цих видів праці перед іншими, наголошуючи на тому, що вони суспільству потрібніші за інші. Землеробство в очах Сковороди має ту привабливість, що воно не веде до згубного відриву людини від природного середовища і дає міцну насолоду землеробам.

Що ж до «чесного ремесла», то Сковорода надає йому важливого значення, адже воно не пов'язане з привласненням чужої праці. Захист моральних переваг тих видів праці, які пов'язані з виробництвом найнеобхідніших для людини продуктів і які не ведуть до втрати людської цілісності, є характерним для світогляду Сковороди в цілому. Таким чином, істотна відмінність Сковороди від буржуазних просвітників полягає в тому, що він розглядає працю не як джерело матеріального багатства й наживи, а як джерело духовної насолоди, задоволення життям. Сродна праця у Сковороди виступає не стільки як засіб, скільки як мета і сенс життя. І на його думку, такі види праці, як ремесло й землеробство, сприяють не тільки досягненню добробуту, а й найбільше відповідають цій меті.

Неробство («праздність») Сковорода вважає злом і для людини, і для суспільства. Але разом з тим не раз підкреслює, що сродна праця повинна бути легкою, вона ; зумовлює веселість духа, святковий настрій душі [2].

Щастя не залежить від місця і часу, від плоті і крові. «Рідне нам щастя не в почесній посаді, не в тім хисту, не в славному столітті, не у високих науках, не в багатому достатку. Щастя потрібно шукати в собі, у власній "невидимій природі", еством якої є Бог».

Етичний плюралізм Сковороди, зумовлений ідеалом "нерівної рівності", перебуває для кожної людини її власний життєвий шлях, у якому умовою щастя є "спорідненість" людини з тим чи іншим типом життя і поведінки. У діалозі "Алфавіт або буква світу" філософ стверджує, що в кожній людини своя природа. Змінити її неможливо. Можливо лише, пізнавши її, обрати собі знання і життєвий шлях, "споріднений з цією "невидимою природою". Коли людина йде за вимогами "видимої природи", "сліпої натури", то вона потрапляє в рабство до останньої. Тягар рабства стає тим більшим, чим більше перевищуються необхідні потреби нагромадженими людиною багатствами та маєтностями [1].

Література

1. Багалій Д. «Український мандрівний філософ Г. Сковорода». К., 1992.
2. Ковалів О. «Філософія Сковороди», К., 2009.

АНДРУЩЕНКО Катерина Ігорівна
*студентка 1 курсу магістратури,
спеціальність «екологічна біотехнологія та
біоінженерія» факультет захисту рослин,
біотехнологій та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Кожна людина так чи інакше стикається з соціумом. Дитячий садок, школа, робота, дозвілля – в кожній сфері люди взаємодіють один з одним.

Але людство безперервно розвивається, тому неминуче утворюються нові мови спілкування. Справжній феномен людських відносин-соціальні мережі. Важко сказати, коли

вони так щільно увійшли в наше життя. Часом ми не замислюємося про їх користь і шкоду, вплив на реальне життя і соціалізацію [1].

Спочатку роздивимось плюси спілкування в Інтернеті:

- Політична та соціальна обізнаність. Телевізор більше не є головним джерелом інформації. Тепер ви можете поспілкуватися особисто з жителем іншого регіону або прихильником інших переконань.
- Свобода слова. Невдоволення рішеннями влади, активістські рухи та інші моменти, які важко реалізувати в реальному житті, прекрасно працюють в мережі. При цьому самі політики також активно висловлюють свою думку.
- Розвиток економіки. Користувачі можуть висловлювати свою думку про конкретні товари, послуги та компанії. Наприклад, багато разів великим корпораціям доводилося йти на поступки через масові інтернет-акції.
- Робочий процес. Набагато простіше знаходити фахівців в мережі. Комунікація спрощується, так як багато питань можна вирішити віддалено.
- Нові знайомства. Часом навіть серед близьких друзів складно знайти людину за своїми захопленнями. Але в мережі величезна кількість тематичних форумів, груп в соціальних мережах і чатів в месенджерах.
- Корисна трата часу. Погодьтеся, навіть зі стрічки з «мемчиками» іноді можна підчепити корисну інформацію. Чекаючи черги, сидячи в громадському транспорті або просто відпочиваючи, можна пізнавати світ і знаходити нових друзів [2].
- Простіше налагодити контакт. Багато людей надають перевагу написанню повідомлення, аніж дзвінку, або безпосередній розмові з співрозмовником. Адже тоді є купа часу для продумування формулювання речень та максимально правильного донесення своєї думки.

Тепер перейдемо до мінусів:

- Довіра. На жаль, в Інтернеті правди менше: найчастіше вона змішана з особистими вигадками або, того гірше, навмисним спотворенням дійсності. І люди вірять, особливо довіряють популярним особистостям, тому, самі того не розуміючи, поширюють неправдиву інформацію.
- Шахрайство. Продовжуючи перший пункт, також слід зазначити, що довіряючи віртуальній особі, люди, буває, втрачають особисті данні та гроші
- Інтернет-залежність - доведене психологічне захворювання. Постійний потік інформації стає наркотиком: кожен раз людині потрібно все більше і більше.
- Самоствердження. Людина може збожеволіти на кількості лайків під фото і схвальних коментарів. Вона відчуває ілюзію постійної підтримки і зв'язку з розуміючими людьми. Від цього страждає соціалізація в реальному суспільстві, а емоції стають більш вразливими; варто комусь висловити негативну думку, як людина впадає в зневіру і навіть депресію.
- Антисоціалізація. Діти і підлітки, привчають себе до постійних листувань, можуть зазнавати труднощів в реальному спілкуванні.
- «Тролінг». Можна вважати це нешкідливою забавою, але на ділі це серйозна проблема, адже слова можуть дуже сильно поранити. І якщо в реальному житті можна потрапити під статтю про приниження людської гідності, то в соціальних мережах проблематично залучити користувача за образливі слова. Під загрозою знаходяться діти: наткнувшись на «троля», дитина може серйозно постраждати і отримати психологічну травму [1].

Література

1. Как социальные сети повлияли на межличностное общение? Комьюнити: веб-сайт. Режим доступу: <https://timeweb.com/ru/community/articles/setevoe-virtualnoe-obshchenie-i-ego-vliyanie-na-mezhlichnostnye-otnosheniya>

2. Плюсы и минусы соцсетей. Трата времени или приятно проведенное время? /
Електронний ресурс: <https://zen.yandex.ru/media/id/5b2fbd87af6c3900a84b839a/pliusy-i-minusy-socsetei-trata-vremeni-ili-priiatno-provedennoe-vremia-5e3bb95fc9621d0cc22c222d>

ШЕВЧУК Іванна
*магістрантка факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

МЕЖІ МАШИННОГО ІНТЕЛЕКТУ

Питання про можливість заміни людини машиною і створення штучного інтелекту залишається і досі відкритим і є важливою складовою для представників багатьох галузей діяльності людини. Зі сторони філософії представлені межі пізнання, розвитку кібернетики, невірне розуміння природи мислення, відносно зв'язку мислення з матеріальними механізмами мозку і зовнішнім світом, які прогикли в кібернетику і заважають їй розвиватися.

Аналіз питань кібернетичного моделювання роботи мозку дозволяє зробити два істотні методологічні висновки. Перший стосується аналізу співвідношення можливостей людини і кібернетичної машини в плані моделювання на машині функцій мислення. Другий висновок відноситься до з'ясування факторів, що обмежують можливості кібернетичного моделювання психіки, одним зі шляхів подолання якої є розробка методів евристичного програмування, заснованого на вивченні і використанні принципів мислення людини.

У ході створення “штучного інтелекту” вчені зіштовхнулися з низкою труднощів. Основні труднощі полягають у тому, що дотепер не існує однозначного і загальноприйнятого визначення і розуміння “штучного інтелекту”.

У філософії інтелект характеризує відносно стійку структуру розумових здібностей індивіда, що виявляються, наприклад, в умінні сприймати інформацію і використовувати її для розв'язання тих чи інших завдань.

Творці штучного інтелекту часто не задумуються про необхідність цього створення і про його можливі наслідки, у тому числі і соціальні, які детально простежуються.

Якщо вдасться створити штучний інтелект, який при прояві всередині нього логічного суперечності не впадав би в стан істеричного самозбудження, що руйнує всю схему його роботи, а, навпаки, тільки тут і починав би здійснювати свою спеціальну «функцію», то вдалося б зробити перший крок на шляху «моделювання» реального людського мислення.

ДЗУГ Марина,
*магістрантка факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

КІБЕРНЕТИКА ТА СВІДОМІСТЬ

Явища, які відображаються в таких фундаментальних поняттях кібернетики, як інформація і управління, мають місце в органічній природі і суспільному житті. Таким чином,

кібернетику можна визначити як науку про управління і зв'язку з живою природою в суспільстві і техніці.

Одне з найважливіших питань, навколо якого йдуть філософські дискусії - це питання про те, що таке інформація, яка її природа? Для характеристики природи інформаційних процесів необхідно коротко розглянути природну основу будь-якої інформації, а такою природною основою інформації є притаманне матерії об'єктивна властивість відображення. Положення про нерозривний зв'язок інформації та відображення стало одним з найважливіших у вивченні інформації та інформаційних процесів і визнається абсолютною більшістю вітчизняних філософів.

Інформація в живій природі на відміну від неживої відіграє активну роль, оскільки бере участь в управлінні всіма життєвими процесами. Матеріалістична теорія відображення бачить вирішення нових проблем науки і, зокрема, такої кардинальної проблеми природознавства як перехід від неорганічної матерії до органічної, у використанні методологічної основи діалектичного матеріалізму. Проблема полягає в тому, що існує матерія, здатна відчувати, і матерія, створена з тих же атомів і в той же час не володіє цією здатністю. Питання, таким чином поставлений цілком конкретно і, тим самим, штовхає проблему до вирішення. Кібернетика впритул зайнялася дослідженням механізмів саморегуляції і самоврядування. Разом з тим, залишаючись методично обмеженими, ці досягнення залишили відкритими ряд проблем до розгляду яких призвела внутрішня ломка кібернетики.

Свідомість є не стільки продуктом розвитку природи, скільки продуктом суспільного життя людини, суспільної праці попередніх поколінь людей. Воно є істотною частиною діяльності людини, за допомогою якої створюється людська природа і не може бути прийнята поза цією природою.

Якщо в машинах і взагалі в неорганічній природі відображення є пасивний, мертвий фізико-хімічний, механічний акт без узагальнення і проникнення в суть узагальнюючого явища, то відображення у формі свідомості є, то думку Ф. Енгельса "пізнання високоорганізованої матерією самої себе, проникнення в сутність, закон розвитку природи, предметів і явищ об'єктивного світу". У машині ж відображення не усвідомлено, так як воно здійснюється без утворення ідеальних образів і понять, а відбувається у вигляді електричних імпульсів, сигналів і т.п. Оскільки машина не мислить, ця не їсти та форма відображення, яка має місце в процесі пізнання людиною навколишнього світу. Закономірності процесу відображення в машині визначаються, перш за все, закономірностями відображення дійсності в свідомості людини, так як машину створює людина з метою більш точного відображення дійсності, і не машина сама по собі відображає дійсність, а людина відображає її за допомогою машини. Тому відображення дійсності машиною є складовим елементом відображення дійсності людиною. Поява кібернетичних пристроїв призводить до виникнення не нової форми відображення, а нової ланки, опосередковує відображення природи людиною.

МАЛЬОВАНА Діана,
*магістрантка БТБ факультету захисту
рослин, біотехнологій та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНУ ДОБУ

XXI століття - час інформаційних технологій. Це стало невід'ємною частиною сучасного суспільства. Людство має можливість вільно володіти, приймати та передавати інформацію,

мати вільний доступ до неї у будь-який час, що в минулі часи було чимось схожим на фантастику.

Наразі вся діяльність людини залежить від цих технологій. Інформаційні технології - це безліч взаємопов'язаних наукових та технічних областей знання, які вивчають та застосовують на практиці методи створення, обробки, зберігання, захисту та передачі інформації. Вони міцно увійшли в наше життя й значно полегшують його. Все більша кількість людей зайняті комунікацією та виробництвом інформаційних продуктів і послуг, та занурюються в інформаційний простір, що забезпечує взаємодію людей, задоволення їх потреб щодо отримання необхідної інформації.

Інформаційні технології впроваджують на фабрики, підприємства, наукові заклади, організації. Людство поступово відмовляється від традиційних методів й рухається у напрямку комп'ютеризації та оцифрування. Таким чином ці технології суттєво впливають на економіку, культуру, політику та, звичайно, на науку.

Становлення інформаційної доби супроводжувалося науково-технічним прогресом, шляхом пізнання та освоєння природи, навколишнього світу, що у результаті вдосконалило техніку і технології, адже вільне володіння інформації та доступ до неї у будь-який час відкриває безмежні можливості для нових відкриттів, створення інноваційних технологій тощо. Завдяки здатності обмінюватися інформацією, вчені з різних областей можуть комунікувати між собою, ділитися досвідом, знаннями, відкриттями, новою інформацією. Це дає можливість співпрацювати у спільному напрямку, і вже час, відстань, і ніщо інше не перешкоджає нині цьому.

Інформаційні технології це засіб для інформування та навчання людей, просування науки в суспільстві. Цими засобами все більшу кількість людей можна залучити в науковий світ, адже освіта це першочергова складова нашого життя. Людина завжди навчається та самовдосконалюється. В інформаційну добу знання більш доступні для кожного.

Отже, використовуючи уже існуючі технології, знання, зібравши та вивчивши існуюче, людина може відкрити або винайти щось нове і надзвичайне та поділитися цим зі світом. Таким чином утворюється якийсь нескінченний механізм, який буде рухатися далі, створюючи ланцюг відкриттів та вдосконалень.

Підсумовуючи, можна зробити висновки, що нехтування новою інформацією або звичайна не зацікавленість може пригнічити або навіть зупинити розвиток науки. В інформаційну добу чудові умови для того щоб вивчати та творити, шукати та обмінюватись знаннями та досвідом. Ніхто не знає яка інформація може одного разу знадобитися, це може буди щось, що ви навіть не уявляли. Не треба боятися технологій, адже це майбутнє, вони можуть зробити людей сильнішими. Завдяки інформаційному простору ми можемо мислити глобально, він стирає кордони нашого сприйняття світу, несе розмаїття та робить нас особливими. Саме людина я рушієм науки. Отримуючи інформацію, ми отримуємо знання, маючи знання – досвід, з досвідом – мудрість.

ЗІЛЬ Вікторія Вікторівна
*магістрантка БТБ факультету захисту
рослин, біотехнологій та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ЛЮДИНА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ: ФІЛОСОФСЬКІ РОЗДУМИ

Свобода інформації та нові правовідносини, наукові здобутки, що виникають в умовах розвитку інформаційного суспільства є однією з найбільш цікавих та важливих проблем

сучасності. В XXI столітті в період трансформації технократичного суспільства в інформаційне, питання правового регулювання інформації, встановлення меж такого регулювання, чи як передбачають деякі футурологи, правова саморегуляція інформаційного співтовариства стають принциповими для подальшого розвитку цивілізації.

Немає сумніву в тому, що світ цифрових технологій, в який ми входимо, – це не тільки новий логічний етап розвитку технологічної сфери людства, а й усїєї соціально-політичної реальності. Поки щодо неї не існує загальноприйнятих і гармонізованих визначень та правових дефініцій, однак цифрові технології вже стрімко захоплюють плацдарми для наступу. Спираючись виключно на їх технологічні можливості, ми будемо здатними перейти на інноваційний шлях розвитку економіки й обрати пріоритети в науково-технологічному розвитку.

Під терміном «інформаційна цивілізація» часто зазначають концепцію постіндустріального суспільства; нову історичну фазу розвитку цивілізації, в якій головними продуктами виробництва є інформація і знання. Рисами, що відрізняють інформаційне товариство, є: збільшення ролі інформації і знань в житті суспільства; збільшення долі інформаційних комунікацій, продуктів та послуг у валовому внутрішньому продукті; створення глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів і задоволення їхніх потреб щодо інформаційних продуктів і послуг.

Ще з часів Френсіса Бекона нова технологія набула значення могутнього символу, засобу подолання наслідків відходу людини зі сфери Божої милості. Своєрідним балансом між «технологічною» та «природною» інтерпретаціями людських вчинків була його утопія «Нова Атлантида» (1627 р.). Вже тоді в його творах відслідковувалась тема західної культури, відповідно до якої прогрес людства забезпечується шляхом наукової та технологічної експлуатації природи.

У XVIII й частково в XIX століттях технологія обов'язково пов'язувалася з вірою в прогрес. Саме про їхній тісний зв'язок з розквітаючим капіталізмом, який зростаючими темпами вимагав нових технологій як засобу для підтримки й підвищення рівня прибутку, йшлося головним чином у вченнях Бекона чи Макіавеллі.

Концепція “інформаційного суспільства” має спільні утопічні аспекти з деякими попередніми технологічними концепціями “гарних суспільств”. Адже, як ми бачили, той спосіб, яким розвивалася інформаційна технологія і який призводить до збільшення вже існуючого розриву між соціальними групами й націями, розширює можливості держави та інших інституцій спрямовувати й контролювати життя людей і підсилює владу постійно зростаючих економічних інтересів. У світлі сказаного, “інформаційне суспільство” також уявляється як досить сильно навантажене ідеологічним аспектом.

Як зазначає Герберт Шіллер, зробивши нищівний висновок щодо глобального впливу інформаційної технології капіталізму, найбільша надія покладена на передбачуваний “соціальний конфлікт у самому серці транснаціональної корпоративної системи”.

Технократична думка, особливо та, що втілена в сьогоденній комп'ютерній логіці, прагне звести до мінімуму дебати щодо етики або зовсім уникнути їх. Дискусії про альтернативи витягають її на перший план. На жаль, як зазначив Ганс Йонас, етика, яка розробляється щодо глобальних і довгострокових аспектів сучасної технології, значною мірою є недостатньою. Етика особистості розвинута набагато краще. З його слів, одного разу люди усвідомлять, що інформаційне суспільство дає оманливе враження наче вони входять в нову соціальну ситуацію, і в той момент довго торовані етичні кроки стануть доречними.

Водночас, інформаційна технологія може породжувати й нові моральні проблеми такі як: неконтрольоване знищення даних, вкидання неправдивої інформації в суспільство і втручання в особисте життя людей через комп'ютер. «Хто володіє інформацією, той володіє світом», – сказав колись Натан Ротшильд. Дійсно, інформація у сучасному світі – це стратегічний ресурс. Спотворення інформації чи її викривлення може призвести до серйозних наслідків. Проте серед найважчих проблем окремо стоїть проблема статусу самої інформації

– інформація на сьогодні сприймається часто як товар. Вона виробляється для продажу на ринковій площі, якою сьогодні є маркетплейси, інтернет-сайти тощо. Але що справді повинно бути захищено як громадська інформація, як надбання? І що може покласти край цьому процесові отоварення?

Водночас у наукових колах існує досить популярна концепція, яка полягає у тому, що основою формування інформаційного суспільства є не соціальні фактори, а стан розвитку інформаційних технологій (ІТ) та інформаційних мереж. Як аргумент на її підтримку, зокрема, зазначається, що саме завдяки впровадженню цих технологій інформаційний обмін набув глобального масштабу, оминаючи державні кордони, а поширення інформаційних потоків, у свою чергу, сприяє значному зростанню можливостей отримання, обробки, зберігання, використання та ретрансляції інформації практично у всіх галузях життєдіяльності соціуму.

Однак, як зазначає один з ідеологів концепції такого суспільства П. Друкер (Університет Нью-Йорка, США), нинішнє суспільство ще передчасно розглядати як суспільство знання (*knowledge society*), нині можна говорити лише про створення економічної системи на основі знання.

Отже, у сьогоднішньому політичному кліматі, який затьмарює технологічна політика, робляться чималі зусилля для спільного використання соціальної науки для технологічних цілей. Протягом останнього двадцятиріччя в світі йде процес формування інформаційної цивілізації, а тому все більше розвиваються обчислювальні та інформаційні мережі - унікальний симбіоз комп'ютерів і комунікацій. Для підвищення ефективності розвитку інформаційної цивілізації необхідно створити цілісну систему законодавства, гармонізовану з нормами міжнародного права з питань розвитку інформаційної цивілізації. Останні кілька років в нашій країні все активніше впроваджується практика кіберзахисту, що значно підвищує перспективи розвитку цієї сфери в Україні.

ШТИВОЛОКА Марина Віталіївна
*магістрантка БТБ факультету захисту
рослин, біотехнологій та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ВПЛИВ ТЕХНІЧНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ НА КОМУНІКАЦІЮ

Обличчя цього століття не можна собі уявити без техніки і технічних новацій. Розвиток транспорту, зв'язку, засобів комунікації зробили всю планету осяжною і досить невеликою. Люди стали жити тепер життям усієї планети і раптом наочно відчували реальний сенс терміна “людство”. Але водночас відчували і надзвичайну різноманітність, складність, неоднозначність суспільства, побачили й цілу низку смертельних небезпек для нього. І знову-таки значну роль у такому усвідомленні відіграла техніка в її зв'язку з наукою, і технологією.

За всю історію свого існування людство пройшло безліч змін. Еволюція стосувалася багатьох аспектів життя, так як вона має властивість діяти на популяцію і передавати від покоління до покоління накопичені властивості і досвід. В цьому відношенні вона подібна до модифікації, яка передбачає зміни, що можуть зростати від покоління до покоління. В основі модифікації та інших змін – розвиток науки і суспільства, накопичений суспільний досвід. Ці три аспекти призвели до того, що людина стає більш раціональною, починає мислити прогресивно, глобально і є розумнішою, отримуючи і переробляючи нову соціально значиму інформацію. Відбувається посилення інтелекту за рахунок новітніх технологій, прогресивних методик і техніки, наприклад, персональних комп'ютерів, мобільної телефонії, сучасних гаджетів. Зростає і доступ до інформації через активне використання новітніх інформаційних

технологій, наприклад, розсилки новин, ефективні програми для пошуку інформації, що стало доступно широкому колу користувачів. Це веде до посилення інтелекту та підвищення освіченості населення планети. Але англійський вчений Джарон Ланір, спеціаліст у галузі віртуальних даних та біометричних технологій, у своїй книзі «Ти не гаджет.Маніфест» - попереджає людей від страшної перспективи « Стати не особистостями, а автоматами чи бездушним натовпом людей, які більше не діють як особистості.»

Наука, техніка, технологія є досить складними явищами суспільного життя і вони пов'язані з глибинними засадами людського існування, між ними існує необхідний зв'язок.

Становлення науки у стародавньому світі ще мало пов'язувалось із розвитком техніки. Тут наука, діставши поштовх для розвитку зі сфери соціального життя та технічної діяльності, нагромаджувала переважно технічні складники інтелектуальних пошуків. І хоча окремі напрями знання перехрещувались із практичними потребами (наприклад, діяльність Архімеда), це радше було винятком, ніж правилом. Ту ж тенденцію ми спостерігаємо і в Середні віки. Історія свідчить, що технічний розвиток може досягати досить значного рівня у відносно малорозвинених країнах, як це було, наприклад, у Стародавньому Єгипті та Китаї XIV ст. Але наслідки такого розвитку ніколи не досягали тих результатів, що їх ми маємо в сучасній Європі. Це свідчить про те, що, незважаючи на можливість відносно автономного розвитку технічних умінь, лише тоді розвиток техніки набуває характеру динамічного і стійкого у своїх основах процесу, коли він переплітається і поєднується з розвитком науки та соціальної структури. Те ж саме можна сказати і на адресу науки.

Нині можемо констатувати, що вивчення прогресивного поступу суспільства свідчить про внутрішню єдність розвитку науки, техніки і технології. Європейська наука бере початок із пошуків та відкриттів Стародавньої Греції, а саме – із дослідження змісту понять, що формують знання, а отже, з доведення, обґрунтування, аргументації, тобто з технологічної сторони інтелектуальної діяльності людини. Так звана “теорема Піфагора” була відома своїми результативними величинами ще задовго до Піфагора, але характеру саме теореми, тобто логічного доведення, вона набула в Піфагора. Так само розуміння води як першооснови всього сутнього існувало у східній міфології, але лише Фалес Мілетський почав це обґрунтовувати, раціонально тлумачити та пояснювати.

Першою науковою революцією більшість дослідників вважає виникнення науки в XVII–XVIII ст., тобто виникнення сучасної експериментальної науки. У цей період уперше створюється цілісна наукова теорія, що містить всі необхідні ознаки науки як такої, – це класична механіка Ньютона. Ця теорія мала добре розвинений математичний апарат і давала можливість обчислювати і передбачати хід фізичних процесів.

Людина вже відлучена від натуральних форм та проявів життя, від природи, а надалі ця тенденція стане панівною. Комп'ютерна техніка не зробить людину ні розумнішою, ні щасливішою, а радше ще більше незахищеною і беспорядною, нездатною протистояти життєвим негараздам. Планета Земля поступово стане непридатною для життя, і, отже, бажання людини досягти благополуччя за допомогою техніки призведе до її виродження

За всю історію свого існування людство пройшло безліч змін. Еволюція стосувалася багатьох аспектів життя, так як вона має властивість діяти на популяцію і передавати від покоління до покоління накопичені властивості і досвід. В цьому відношенні вона подібна до модифікації, яка передбачає зміни, що можуть зростати від покоління до покоління. В основі модифікації та інших змін – розвиток науки і суспільства, накопичений суспільний досвід. Ці три аспекти призвели до того, що людина стає більш раціональною, починає мислити прогресивно, глобально і є розумнішою, отримуючи і переробляючи нову соціально значиму інформацію. Відбувається посилення інтелекту за рахунок новітніх технологій, прогресивних методик і техніки, наприклад, персональних комп'ютерів, мобільної телефонії, сучасних гаджетів. Зростає і доступ до інформації через активне використання новітніх інформаційних технологій, наприклад, розсилки новин, ефективні програми для пошуку інформації, що стало доступно широкому колу користувачів. Це веде до посилення інтелекту та підвищення освіченості населення планети. Завдяки активному розвитку високих наукомістких

технологій, результатів їх використання (як позитивних, так і негативних) для подальшого розвитку суспільства та планетарної цивілізації, люди стали більше цінувати життя, що призвело до вдосконалення емоційного апарату. Це, в свою чергу, вплинуло на збільшення числа комунікацій між людьми. Також велика кількість комунікацій стала можливою завдяки НТР і активному розвитку високих технологій – завдяки соціальним мережам іншим он-лайн-інструментам для комунікації. Це призвело до зміни психології спілкування, навчання і діяльності в цілому. Власне, збільшення комунікацій сталося завдяки використанню максимально доступно глобальної мережі Інтернет, що призвело до формування віртуального простору для спілкування, перенесення інформації та знань в мережу (мова йде про створення глобальної інтегративної інформаційно-комунікативної людиномірної системи), а не тільки від людини до людини. Збільшення числа комунікацій, їх розвиток, широке поширення мереж і активна задіяність людей у житті віртуального простору перетворили сьогоднішній світ у світ інтерактивності, в якому 2/3 всього спілкування займає спілкування в мережі Інтернет.

Сьогодні ми знаходимося на крок від п'ятої науково-технічної революції, яка планується у сфері високих наукомістких технологій, а саме інформаційно-мережових, адже інформаційні мережі пронизали суспільство та весь світ, а актуальними є процеси інформатизації, комп'ютеризації та дигіталізація, або ж оцифрування інформації.

Але в кожному явищі є як позитивні, так і негативні сторони. Так, до негативних проявів практики високих технологій і віртуальної реальності можна віднести проблему залежності і відчуження людини від своєї реальної соціальної реальності. Людина переходить повністю і усвідомлено в реальність віртуальну, де немає реальних проблем. Вона «живе» в ній. Має можливість вийти. Але не хоче. Відомі випадки психічних порушень, коли людина, вийшовши з віртуальної реальності, не могла зорієнтуватися в соціальній дійсності. Порушується питання про виникнення «віртуальної людини», яка за своєю сутністю є Homo Sapiens, проте вона уявно живе в цьому соціальному середовищі, а реально – у віртуальній реальності.

ЧМАРА Поліна Олександрівна,
*магістрант факультету захисту рослин,
біотехнології та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЇ ПРИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Питання комунікації вчених у процесі їхньої наукової діяльності є одним із основних питань при виконанні досліджень з середини ХХ століття. Оскільки наукова комунікація є однією з найважливіших умов для виконання головної мети науки – створення нового істинного знання.

З розвитком всесвітньої мережі Інтернет, відбувається розвиток технічних засобів та, відповідно, розвиваються та покращуються засоби комунікації. Нині, сучасні технології стали невід'ємною частиною як і у побутовому, так і у науковому житті людей.

Наукова комунікація – обмін науковою інформацією між спеціалістами та вченими. Зважаючи на це, ми можемо відносити її до чинників, що впливають на процес наукового пізнання. Окрім руху інформації, відбувається процес встановлення соціальних відносин. Для кожного об'єднання, починаючи лабораторією, і закінчуючи науковим співтовариством, форма та специфіка комунікації є різною.

У загальному, процес наукової комунікації включає в себе п'ять основних елементів: комунікант – відправник повідомлення, комунікат – власне повідомлення, канал – спосіб передачі повідомлення, реципієнт – отримувач, зворотній зв'язок – реакцію реципієнта на отримане наукове повідомлення.

Важливо зазначити, що наукова комунікація відбувається лише при умові, що зміст наукового повідомлення зрозумілий реципієнту.

Зворотній зв'язок забезпечує ефективне функціонування наукової комунікації. Реакція реципієнта залежить від багатьох факторів: доступність інформації, зміст наукової проблеми, мова, стиль та рівень публікації тощо. До проявів зворотного зв'язку можна віднести цитування, рецензію, відгук, написання реферату тощо. Можливе також включення ідей автора у відповідну дисципліну як базового знання.

Як наслідок, завдяки зворотному зв'язку, можна побачити значення наукового дослідження завдяки індексу цитування. Він показує кількість посилань на статтю, автора тощо. Чим вище це значення – тим авторитетнішим є автор – тим вищий його науковий рейтинг. Кількість посилань свідчить про рівень поширення, практичне і наукове значення ідеї, реальне здійснення наукової комунікації.

Наукову комунікацію класифікують за багатьма підходами. Її поділяють на пряму та опосередковану, вертикальну та горизонтальну тощо. Але найпоширенішим є поділ на формальну та неформальну, документну та недокументну наукову комунікацію.

Зародженням сучасної наукової літератури є праці Архімеда та Птолемея, що мали форму листів і надалі надсилалися їхнім колегам.

І. Ньютон друкує власні праці. Тут з'являється новий тип комунікації – журнал. І далі, у ході розвитку соціальних механізмів, з'являються статті, книги, і сучасне впровадження інформаційних технологій.

Існує так званий парадокс інтелектуальної власності – найкраще інтелектуальну власність забезпечує саме відкрита публікація. В основі лежить потреба в наклеєнні ярлика з власним ім'ям на все більшу і більшу кількість пізнаних речей. Це викликає потребу у письмовому виразі результатів.

Зміна способу та засобів наукової комунікації призвела до видозміни та трансформації мови науки та змін у стилі наукового мислення.

У формуванні наукового мислення важливі соціально-психологічні чинники (так звана здорова конкуренція). В умовах сучасного технічного оснащення та доступу до інформації з'являються нові форми взаємодії між вченими, і, як результат, іде вдосконалення самого процесу пізнання.

Важливо зазначити, що видозміна та поява нових методів та форм наукового спілкування впливає і на сам процес пізнання.

Оскільки наукова комунікація прямо залежить від методів поширення та сучасного технічного забезпечення, можна зробити висновки про те, що види наукової комунікації змінюються відповідно до рівня розвитку. Оскільки, для виживання у науковому середовищі, кожен науковець повинен «клеїти ярлик з власним ім'ям» на будь які власні дослідження та відкриття та опанувати нові і нові види обміну та обробки інформації.

МАНДРИКА Вікторія Ростиславівна,
*магістр факультету захисту рослин,
біотехнології та екології*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ОСОБЛИВОСТІ ТА ІСТОРИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА БІЛІНГВІЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

За офіційним переписом 2001 року російську мову вважало рідною около 29,6% населення України, представниками росіян по національності з яких було 56%. Станом на 2020 рік ці дані змінилися – російська мова вважається рідною в 17,1% громадян України. На

питання «Чи обов'язково українцям потрібно знати українську мову?» ствердно відповіли 90,1% з опитаних. В той же час на запитання «Чи спілкуєтеся Ви українською мовою в повсякденному житті» 46,9% опитаних відповіли «в більшості випадків» або «лише українською», а 20,8% відповіли «українською та російською».

Очима американського соціолога Курта Вулгайзера питання мови в Україні є «унікальним поєднанням різних мовних ситуацій». Він говорить, що мова етнічної більшості, на перший погляд, українська. Але якщо взяти окремо по регіонам, то виявляється, що часто фактично це мова меншини, до чого призвела мовна асиміляція на цих територіях. Дослідник зазначає, що Україна може повторити сценарій Каталонії, де місцева мова піддавалася дискримінації, але останнім часом бурхливо розвивається. Він вважає, центральні та західні території України зараз за мовною ситуацією схожі на Каталонію, в той час як схід та південь здебільшого нагадують Білорусь. Він покладає великі надії на Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який схвалили в 2019 році.

З давніх часів ведуться спірки про те, чи являється українська мова всього лише відгалуженням від російської – «давньоросійською» мовою, як говорять опоненти. Українська мова притіснялася ще за часів Московського царства, коли в середині XVIII століття Другою Малоросійською колегією було введено «великоросійську» мову, як обов'язкову для викладання в школах та друкування в книгах. За тридцять років до цього, в 1720 році, Петро I випустив указ про друк літератури виключно «великоросійською» мовою. В 1724 році був оштрафований архімандрит Києво-Печерської лаври на 1000 рублів, щ на той час було великою сумою. Києво-Печерська лавра подала офіційне прохання дозволити друкувати азбуки «малоросійською» мовою, але його відхилили. В зв'язку з пропагандою «малоросійська» мова в народі вважалася неграмотною та «мужицькою», хоча українці і продовжували нею спілкуватися. Велику роль в признанні української мови зіграла «Енеїда» Івана Котляревського, написана в 1798 році. Політика приниження української мови продовжувалася протягом всього XIX і на початку XX століття аж до Жовтневої революції і приходу до влади більшовиків. Як приклад, можна зазначити Валуєвський циркуляр, який в 1863 році направили всім цензурним комітетам, за яким зупинявся випуск релігійною та науково-популярної літератури «малоросійською» мовою. У відповідь на це із Австро-Угорщини розпочався масовий ввіз літератури українською мовою. В 1876 році імператор Олександр II підписав Емський указ, який забороняв ввозити літературу українською мовою на територію тогочасної імперії.

Ситуація змінилася з приходом до влади більшовиків. Одним з основних принципів їх влади було рівноправ'я всіх національних меншин, в тому числі українців. Відразу по революції була прийнята Декларація прав народів Росії, яка офіційно визнавала рівними всі національності на території СРСР. До першої третини XX століття продовжувалася українізація, при якій російська мова потроху витіснялася українською.

Але з приходом до влади Сталіна відбулося швидке згортання українізації, а більшість української інтелігенції, поетів, авторів та активістів було репресовано за «буржуазний націоналізм». Повернулася заборона української мови в школах та в публікації літератури. Велику роль в поступовому витісненні української мови зіграло те, що за даними перепису станом на 1989 рік близько 20% сімей були створені на основі змішаних шлюбів. В центральній Україні 62% з опитаних росіян мали близьких родичів української національності, а на сході України доходило до 73%. Навіть нинішнє покоління молоді України найчастіше в своєму корінні за останні пару поколінь мають хоча б одного представника російської національності.

В сьогоднішній ситуації значно краща. За законом «Про освіту», прийнятим в 2017 році, в державних навчальних закладах дозволяється викладання лише українською мовою, на початку 2021 року вступив в силу закон про використання української мови в сфері обслуговування, в якому регулюється те, що обслуговування клієнтів на мові, відмінній від державної може відбуватися тільки після прохання клієнта.

Зараз майже все населення являється білінгвами в зв'язку проживанням в російськомовній сім'ї або оточенні. Сучасна молодь зараз може купити книги як українською, так і російською, слухає музику та дивиться відео в інтернеті цими мовами. Велика кількість контентмейкерів в інтернеті свідомо обирає мовою спілкування на сторінках соціальних мереж або на платформі «YouTube» російську, оскільки це може принести більшу кількість підписників. До перемоги української мови ще далеко, але україномовна частина українців вірить, що колись вона наступить і говорити українською буде звичайною справою для всіх громадян.

ШЛЯХТУН Ігор Сергійович,
*студент I курсу магістратури, спеціальність
«біотехнологія та біоінженерія», факультет
захисту рослин біотехнології та екології
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

НЕОБХІДНІСТЬ РЕЛІГІЙНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТОЛЕРАНТНИХ МІЖРЕЛІГІЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Все частіше постає проблема конфлікту між представниками різних культур, світоглядів та релігій. Вона з'явилася як закономірний результат міжнаціональної та міжкультурної взаємодії людей з різних частин світу. Так конфлікти, релігійні по своїй природі, можуть впливати на соціальні та політичні відносини між державами. Саме тому, в XXI ст.. як ніколи важливими є релігійний плюралізм та толерантність.

Україна має особливу історію пов'язану із взаємозв'язками релігій та конфесій на своїй території і причину цього в першу чергу є її географічне розташування [2]. Захід України межує з католицьким світом, схід та центр – частина православного, а південь контактує із державами де головною релігією являється іслам. В той же час Україна багата різними етносами, яким властиві свої релігії, та унікальні внутрішньорелігійні напрями[1]. Як результат, попри те що переважна більшість громадян України відноситься до православних християн, для країни характерний досить високий рівень релігійного плюралізму. Принаймні для пострадянської держави.

Тим не менш випадки не толерантних виявів в Україні все ж існують. Вони характерні як для віруючих та груп віруючих, які проповідують екстремістські погляди та з різних мотивів здійснюють релігійно інтолерантну діяльність та віруючих які спекулятивно сплітають релігійні ідеї з ідеологічними та політичними гаслами, так і серед віруючих які поверхнево ознайомлені з практиками та ідеями власної віри та елементарними відомостями відносно інших релігій [3, 4].

Для запобігання подібних проявів, шкодо чинних для всього релігійного середовища, важливим є ознайомлення українського суспільства з релігіями які практикуються на території України та за її межами. Важливим аспектом такої освіти є неупередженість та висвітлення як негативних так і позитивних аспектів світових релігій, для руйнування негативних стереотипів про ті, чи інші релігійні групи та для запобігання поширенню незаконних, екстремістських релігійних угруповань.

Література

1. Яворовський О. Про українську ментальність і спокій батьківщини / О. Яворовський // Вісник прес-служби УПЦ. – 2005. – Вип. 40. – С. 69–72.

2. Релігія і влада в Україні: проблеми взаємовідносин // Інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу на тему: „Державно-конфесійні відносини в Україні, їх особливості та тенденції розвитку”. – К. : Центр Разумкова. – 2011. – 82 с.

3. Ротар Н. Теоретико-методологічні аспекти формування етнокультурної толерантності / Н. Ротар // Довідник міжетнічної толерантності / За ред. А. М. Круглашова. – Чернівці, 2011. – С. 10–43.

4. Климов, В. В. (2010). Толерантність і міжконфесійні відносини в Україні.

СВИРИДЕНКО О.В.,

*студентка I курсу,
гуманітарно-педагогічного факультету
спеціальність «Міжнародні відносини»,
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Комунікатори з різних країн по-різному тлумачать форми та нюанси спілкування, що може негативно вплинути на результати переговорів. Тому для досягнення позитивних результатів потрібно, щоб учасники спілкування розумілися в культурних і комунікаційних особливостях одне одного. У міжкультурних контактах, важливу роль відіграють засоби невербальної комунікації, що найчастіше є зрозумілишими, ніж іноземна мова співрозмовника. Невербальна комунікація – система способів спілкування та обміну інформацією, які здійснюються без допомоги звичайної мови. За визначенням Е. Холла – «безмовна мова». Для себе я виділила декілька основних міжкультурних особливостей невербальної комунікації, в яких варто розумітися, щоб уникнути конфліктів та непорозумінь між різними культурами. Буду йти від загальних і до найважливіших, на мою думку.

1. Зовнішній вигляд і одяг. Це, мабуть, найперше на що ми звертаємо увагу: колір шкіри, розріз очей, форма обличчя, зріст та ін. Також представники різних культур та національностей мають характерне вбрання. У нас українців – вишиванка, яку в ХХІ ст. можна побачити лише на свята. Індійці, араби, євреї, шотландці часто використовують свій національний одяг, головні убори на щодень, а не тільки у свята.

2. Мова тіла. Інформацію про свої думки, наміри, емоції, особливості темпераменту і характеру людина передає завдяки численним тілесним рухам, жестам, позам, міміці та ін. Фахівці, що вивчають особливості «мови тіла», нараховують більше 700 тис. можливих рухів, що здійснює людина, але їх неможливо чітко класифікувати. «Мову тіла» (англ. Body language) називають кінесикою. Засоби кінесики (поза, жести, дотики, міміка, зоровий контакт) значною мірою національно і культурно зумовлені.

3. Поза. У кожній культурі загально-прийнятні і неприйнятні для соціуму пози в різних ситуаціях спілкування і для різних людей за віком, рангом чи статтю різняться. Наприклад, європейська світська традиція не допускає, щоб жінка розмовляла стоячи перед чоловіком, що сидить. У мусульманській культурі ж все навпаки. В Туреччині та багатьох інших країнах як образу сприймуть тримання рук у кишенях. У більшості арабських країн, а також у Таїланді образливою є поза, що показує підшви ніг. Поза людини вказує не тільки на її особисті якості (самовпевненість, зухвалість, скромність), а й виражає загально-психологічні риси певної нації. Китайцям, японцям та іншим східноазійським народам, національно-психологічні риси яких скромність і стриманість, притаманні їй відповідні пози і навіть хода, що виражають гідність, але не гонор чи зухвалість.

4. Жести. Вони є найбільш різноманітним засобом передачі невербальної комунікації та можуть відрізнятися в різних культурах. Я вважаю, що цей пункт найважливіший, тому прошу

уважно сприйняти подальшу інформацію. Жести – складники невербальної комунікації, які полягають у значущих рухах окремих частин тіла, насамперед голови, рук і пальців. Характеризуючи жести, слід брати до уваги особливості національного темпераменту загалом. Народи прийнято поділяти за ступенем стриманості у вираженні емоцій. Вважають, що північні народи менш емоційні на відміну від південних, тож ця риса проявляється в жестикуляції. За підрахунками англійського соціального психолога М. Аргайла, частотність жестикуляції в різних культурах така: протягом 1 години фіни жестикулювали 1 раз, італійці жестикулювали 80 разів, французи – 20 разів, а мексиканці – 180 разів. Національні звички також прослідковуються в способах лічби на пальцях та вказівки на предмети. У європейців та американців вказують на щось власне вказівним звідси і назва пальця, як і в англійській так і в більшості інших європейських мов: index finger – вказівний палець. У японців та деяких інших східних народів показувати на щось одним пальцем – прояв неввічливості, тому вони використовують для цього цілу руку. Українці рахують на пальцях, загинаючи їх до себе, а європейці та американці – розгинаючи від себе. Символи цифр та назви пальців також різняться. Великий палець – це «1» у Німеччині, «5» у Японії; середній палець – це «1» в Індонезії. Але найбільше проблем у невербальній міжкультурній комунікації спричинюють однакові за формою, але різні за значенням жести – жестиомоніми, на які і слід звернути найбільше уваги. Наприклад, типовий для американців і європейців жест «ОК» (округлені великий і вказівний пальці) означає «все гаразд»; для французів це може бути також «О», «нічого»; в Японії це може бути знак «гроші»; у Франції «нуль» чи «нікчема»; у середземноморських країнах це жест гомосексуалістів; у Бразилії, на Мальті, в деяких інших країнах – брутальна образа сексуального характеру. Дуля – не суто східнослов'янський, а давній брутальний жест, який має непристойний мотив походження, поширений зокрема і в центральноамериканських культурах. Всесвітньо поширений жест «пальці у вигляді латинської літери V» найчастіше означає перемогу (бо від латинської Victoria – перемога). Підняти всю руку, показати 5 пальців може означати: «відчепіться» у Греції, у Європі – «стоп», «привітання», у Туреччині – «іди до біса», повсюдно – «чесність, правдивість». Для іспанців, греків, італійців дотик до мочки вуха є образливим, тоді як у Португалії – це прохання повторити те, що людина не почула.

Отже, жести є найважливішою частиною невербального контакту, особливо в міжкультурній комунікації. Бо незнання міжнародних розбіжностей жестикуляції, невербальних кодів та взагалі культурних особливостей, може призвести до серйозних непорозумінь та навіть конфліктів на міжнародному рівні.

Література

1. Мова і міжкультурна комунікація. Навчальний посібник для університетів. – Київ: Академія, Серія «Альма-матер». 285 с. 2012 (ст. 205-220)
2. Електронний ресурс: <https://www.google.com/amp/s/executives.com.ua/mizhkulturnakomunikatsiia/amp>

КАМЄНЄВА Валентина,
студентка 1 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МІЖНАРОДНИЙ ДІАЛОГ: ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Почнемо розгляд нашого питання з того, що міжнародна, тобто зовнішня комунікація є важливим аспектом рівня розвитку не тільки в Україні, а й в інших державах. Насамперед, це є певна можливість спілкуватися між носіями різних мов і культур, співпрацювати з

різноманітними міжнародними підприємствами та організаціями та й підвищувати за допомогою цього рівень розвитку країни, і авторитет серед інших країн світу.

Щодо міжнародної комунікації України, то це питання змушує задуматись багатьох, адже ми знаємо, що тривалий час Україна була в складі СРСР, де розвиток вітчизняної публічної та культурної дипломатії залишався поза належною увагою з боку держави, а в Україні особливо. Тому за весь час перебування України в Радянському Союзі інформація про Україну у світі поширювалася здебільшого її громадянами-ентузіастами, переселенцями або іноземцями-симпатиками. Тому після здобуття України незалежності, українська громада послідовно та рішуче реалізує реформи всередині країни, котрі мають доповнюватися відкритістю й активністю у міжнародному діалозі.

За останні роки, проблема української дипломатії надзвичайно загострилася у зв'язку з потребою протидіяти агресивній політиці Російської Федерації. Хоча з іншого боку, така ситуація в країні відкрила для України перспективу поширювати інформацію за допомогою жорстокості та несправедливості Російської держави.

Необхідно розглянути те, що розвиток української міжнародної комунікації не зупиняється на виключно політичних відносин, а й на культурних чи наукових, ба навіть спортивних. По-перше, варто зауважити, що із здобуттям незалежності в Україні почали інтенсивно розвиватися наукова діяльність. Попри усі негаразди пострадянського розвитку українська наука має усталену високу репутацію у світі. Тому і зараз іноземні наукові заклади високо цінують українських науковців та їх роботи, де українці можуть широко використовувати різноманітні форми контактів з іноземними колегами, репрезентувати їх науку на міжнародних форумах тощо.

Не можна не згадати, що і українська культура не дає про себе забути, адже все більше і більше ми можемо почути в новинах про перемогу наших співаків чи танцювальних колективів на міжнародних конкурсах; чи почути про згуртування українських співаків з іншими зарубіжними виконавцями, тощо.

Ну і на кінець, треба згадати про наших спортсменів, адже все більше і більше наших людей перемагають в міжнародних олімпіадах. Візьмімо хоч нашу футбольну збірну цього року, яка хоч і не перемогла, але показала неперевершені результати на чемпіонаті, унаслідок чого, в соціальних мережах іноземці почали підтримувати саме українську команду.

Підсумовуючи, можна сказати, що розвиток міжнародної дипломатії є дуже важливим чинником розвинутої держави та впливає на ефективність зовнішньополітичного курсу держави, додаючи їй престижності та авторитетності. У зв'язку з цим, міжнародна комунікація визнається все актуальнішим напрямком державної політики у зв'язку з необхідністю оперативно вирішувати питання національної безпеки, позитивного міжнародного іміджу, налагодження глобальних комунікацій тощо.

Таким чином, можемо засвідчити, що може Україна і має певні негативні аспекти щодо міжнародної комунікації, але, загалом Україна має всі можливості та високі перспективи для подальшого розвитку міжнародних комунікацій.

КОГУТ Софія Володимирівна
студентка 1 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ЇЇ ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ

Як відомо багатьом, термін міжкультурної комунікації був введений в науку Г. Трейгером і Е. Холлом. Його варто тлумачити, як взаємозв'язок між представниками окремих

культур в той час, як один із учасників виявляє культурну різницю іншого. Найчастіше це проявляється в обміні почуттів, інформації, думок, співпереживань представників різних культур.

Щодо застосування цієї цікавої практики під назвою «міжкультурна комунікація», то її місце можна знайти в багатьох сферах життєдіяльності, а саме:

- **Бізнес.** Найбільш яскравим прикладом такої комунікації в цій сфері можуть бути різні співпраці з іноземцями заради спільної мети.
- **Туризм.** Дуже часто можна побачити, як країни запрошують до себе громадян інших національностей, щоб продемонструвати яскраві куточки своєї країни і зарекомендувати її як можна краще для інших представників інших держав.
- **Спорт.** Саме в цій категорії можна найчастіше зустріти міжкультурний взаємозв'язок. Прикладом можуть слугувати різні змагання та їхні етапи, які можуть проходити і поза межами країни-організаторки цих змагань.

Якщо говорити про сам процес, то він має низку нюансів, зокрема учасникам комунікації потрібне знання мов для повноцінного розуміння одне одного. А також знання матеріальної і духовної культури іншого народу, релігії, цінностей, моральних установок, світоглядних уявлень тощо.

Завдяки поєднанню цих важливих моментів гарантується ефективне та плідне спілкування, яке, в свою чергу, служить основою для міжкультурної комунікації.

Варто зауважити, що є певні недоліки в такій комунікації, розуміння яких важливе для керівників, учасників команд, а також тих, хто тільки планує працювати в міжнародному бізнес-середовищі.

До найбільш вагомих відносять :

- 1. Культурне упередження.** Це поняття можна тлумачити як інтерпретацію ситуацій, вчинків або даних на основі стандартів власної культури. Усі ми більшою чи меншою мірою підпадаємо під культурне упередження, яка є наслідком виховання, освіти, медійних стереотипів, що панують у кожному суспільстві.
- 2. Пряма / непряма комунікація та негативний фідбек.** Суть в цій проблемі полягає, перш за все, у тому, що Рівень відкритості в донесенні завдань, узгодженні реальних таймлайнів чи оцінюванні результатів роботи дуже залежить від культури країни.
- 3. Різне сприйняття часу.** Напевно, це одна із найбільш вагомих мінусів даної комунікації. Сенс цієї проблеми полягає у тому, що час вимірюється не лише годинами, але й національною культурою, адже залежно від країни походження люди по-різному підходять до планування, мають різний ритм життя та темп виконання робочих завдань.

Якщо говорити про переваги, то їх значно більше, ніж недоліків. Зазвичай, вони проявляються у більш ширших можливостях в певній сфері. У відкритті чогось нового. У перспективах, у хорошій роботі і т.д. Завдяки такій цікавій практиці можна познайомитись із новими людьми, дізнатись більше про культуру іншої країни, вдосконалити знання мов, а також стати освіченішим у світових тенденціях.

Отже, підсумовуючи все вище зазначене, можна зробити висновки про те, що міжкультурна комунікація є складним процесом за своєю суттю, але дуже цікавим та перспективним у наш час. Вона становить сукупність певних процесів взаємодії людей, які не тільки належать до різних країн і культур, а й до того ж усвідомлюють той факт, що кожен із них є «іншим» і кожен толерантно сприймає національні та культурні відмінності свого «партнера».

Література

1. Міжкультурна комунікація. Електронний ресурс: https://stud.com.ua/90288/kulturologiya/ponyattya_mizhkulturnoyi_komunikatsiyi

2. Труднощі комунікації. Електронний ресурс: <https://executives.com.ua/mizhkulturna-komunikatsiia/amp/>

МАЗКО Каріна Віталіївна,
студентка I курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МІЖНАРОДНА КОМУНІКАЦІЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

“Англія та Америка – це дві країни,
що розділені однією мовою”,
- Джордж Бернард Шоу.

Розтлумачивши цю цитату, можна зазначити, що вона влучно виражає термін комунікація. Комунікація – це єдність, з’єднувати, похідним від лат. *communis* –мати щось спільне. Адже що в Англії, що в Америці мова майже ідентична. Так от, повернемося до комунікації.

Міжкультурна комунікація як особливий вид комунікації припускає спілкування між носіями різних мов і різних культур. Порівняння культури, мов, звичаїв є тим самим специфічним і національним, але різним і подекуди таким далеким в розвитку історії інших народів. Є таке поняття як інтеркультурна комунікація. Вона означає розбиратися та розуміти чуже і в той же час бути зрозумілим спілкуючись чужою мовою.

Щодо поняття культури, то ми сприймаємо її як специфічну систему дії особи, думок, світосприйняття певного суспільства. Абсолютно у кожній культурі є свої якісь певні стандарти, правила, відношення, різний світогляд. Ось ці стандарти дають кожній країні якусь окрему родзинку, якусь дивизну в культурі, що робить її неповторною і цікавою. Наше суспільство схоже на мозаїку, де світ – це загальне зображення візерунку, а камінці – люди і їхня культура. Культури різних країн складають одну картину, і так прикро, що є особи, які не визнають і не поважають іншу культуру, релігію, звичаї, тим самим руйнуючи цю картину.

При вступі у комунікацію носіїв різних культур є цілком вірогідною поява певних проблем, що від початку пов’язані з причетністю до різних культур. Проблемами такого роду можуть бути труднощі в порозумінні, нерозуміння через попередньо неознайомленість певних нюансів в правилах поведінки. Міжкультурна комунікація є такою комунікацією людей, при якій, наприклад, способи комунікації або функції мовних подій не є ідентичними, але є відмінності в їх реалізації та інтерпретації в певних ситуаціях, таких як, наприклад, входження в чужий дім, прояв респекту до старших за віком, замовлення напоїв, поводження в місцях спільного користування і т. д.

На мою думку, проблема міжнародної комунікації в тому, що люди занадто зациклені на проблемах, особистих і світу загалом. На проблемах які не стосуються розвитку культур. Особи не розвивають себе, не цікавляться іншими далекими і незнайомими нам культурами. Вони повністю зациклені на своєму повсякденному сірому житті. Ось, наприклад, візьмемо Японію. Її культура досі лишається незмінною, адже вона знаходиться на острові, а це як не як віддаляє від світу. А якби більше людей переймалося за єдність нашого суспільства, культур, то могли б придумати безліч способів змінити цю ситуацію. Мається на увазі не розвиток як країни, а як єдність і розповсюдження в культурах.

Також проблема міжнародної комунікації полягає в людях, які не роблять аж ніяких зусиль для вивчення, ознайомлення, зацікавлення, розповсюдження культури, а навпаки висміюють гордість якоїсь культури.

Гадаю, потрібно більше цікавитись незнайомими культурами, не висміювати їх, а з повагою розповсюджувати, адже це надбання предків, які здобувались століттями, це гордість культур. Сила світу буде доти, доки є міжкультурна комунікація.

Як говорив Тарас Григорович Шевченко: “Учітесь, читайте, і чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь...”

ВАХНЮК Вікторія Андріївна,
студентка 1 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ЕТНІЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ

Розпочнемо аналізувати дану тему з того, що людина – істота бінарна, адже має подвійну природу і є істотою біологічною і є істотою соціальною. І саме в соціальній сфері одним із найважливіших складників життя людини є комунікація. Проте, комунікація в більш складних системах, таких як наприклад держава, зіштовхується з певними викликами. В такому випадку доцільно буде перейти від терміну “комунікація” до терміну “міжкультурна комунікація”.

Налагодження ділових і дружніх контактів із представниками інших держав передбачає володіння іноземними мовами. Однак цього недостатньо, оскільки серйозною перешкодою у спілкуванні з іноземцями є незнання їхніх етнічних і культурних особливостей. Успішність міжкультурного спілкування в сучасних реаліях залежить не лише від цих двох факторів. Мова виступає лише необхідною передумовою комунікації, важливу роль у якій відіграє відчуття стилю, загального настрою спілкування, що притаманні певній культурі. Маючи уявлення про те, що представники різних національних культур по-різному сприймають завдання комунікації, і відповідно неоднаково “зчитують” повідомлення при спілкуванні, можна запобігти багатьом ситуативним непорозумінням на підґрунті міжнаціональних відмінностей.

Також, на мою думку, існують дві проблеми, що сприяють цим ситуативним непорозумінням. Перша з них - це стереотипізація, яка полягає в існуванні упередженостей щодо певних країн, культур, традицій. Така інформація вельми далека від реальності і здатна дезорієнтувати людину в публічному просторі. Саме з цією проблемою ми зіштовхуємось нині в Україні, коли говоримо про ЗМІ, які нині потужно використовують російські пропагандисти для маніпуляції свідомістю не лише громадян Росії, України, а й Європи та світу.

Друга проблема - нестача толерантності в нашому суспільстві, яку можна чітко помітити в таких ажіотажних темах як підлітковий булінг, прийняття ЛГБТ спільноти, проблему осіб без місць проживання або з тимчасово окупованих територій.

Якщо розглядати цю тему на тлі українського суспільства, то можна сформулювати думку про те, що такі події як Революція гідності, підписання Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом - показали наше прагнення до міжкультурної комунікації. Саме ці події стали каталізатором наших нових інтегрованих проєктів, проєктів популяризації нашої культури та національної ідеї. Таким чином, готова стверджувати, що жодна національна культура не може існувати як замкнена, самодостатня – без творчого спілкування з іншими культурами. Наразі здобутки української культури стають надбанням усього світу, оцінюються як національний внесок у міжнародний культурний процес.

Висновок можна зробити таким чином: Наразі в науці існують основні аспекти міжкультурної комунікації, а саме культурологічний, лінгвістичний, етичний, соціально-комунікативний, психологічний, професійно-прикладний. Поєднавши досконале знання цих аспектів на практиці і позбавившись проблем стереотипізації та браку толерантності - можна

вивести комунікацію на вищий рівень і в перспективі забезпечити розвиток нових міжнародних проєктів, що формуватимуть взаєморозуміння культур між націями та державам.

Література

1. Електронний ресурс: <https://pyrogiv.kiev.ua/lyudina-yak-biologichna-i-socialna-istota/>
2. Оксана Михайлівна Білоус, робоча програма навчальної дисципліни “Міжнародна комунікація”, Львів 2016, С. 49
3. Національна академія педагогічних наук України “Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні”, за редакцією президента НАПН України В. Г. Кременя, Київ 2016, С. 448
4. Електронний ресурс: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analitichni-materialy/7-natsionalna-dopovid-pro-stan-i-rozvitok-osviti-v-ukraini.pdf>

ЗАРУДНЯ Альона Сергіївна,
студентка 1 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНІЙ КОМУНІКАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Як нам відомо, на сьогоднішній день Україну не вважають сильною правовою, соціальною, демократичною та, звісно ж, впливовою державою. На це сприяє певна низка чинників, одним з яких є те, що у нашій країні навіть не розвиваються інститути громадянського суспільства.

Почалося все з того, що Україна не скористалася сприятливими можливостями в той час, як набувала незалежність у 1991 році. Дане явище викликало обурення та розчарування за кордоном. Після цього усе зарубіжне суспільство вважає, що наша країна не має впливового іміджу. Ця проблема впливає не лише на політику України, а й на економічний розвиток, певні демократичні перетворення, на національну безпеку, на міжнародні презентації наших технологій, товарів, на ставлення до нашого населення, і до держави, у першу чергу.

Хоча на противагу такого іміджу країни, образ нашого населення, у зарубіжному уявленні, є більш позитивним. Адже наша нація відзначається своєю талановитістю, освіченістю, тому нас вважають простим європейським населенням, яке має свої переваги і недоліки, має своїх активних політичних людей. Сьогодні Україна не стоїть на місці, а розвивається, формує позитивний імідж завдяки своїм можливостям у зовнішній політиці, економічній, науково-технічній, культурній, спортивній сфері тощо. Це складний процес, який довго триває, здійснюється свідомо та цілеспрямовано. Тому наша держава намагається використати весь свій потенціал задля стратегічної комунікації та партнерства, і використовує для цього спільні інтереси, спільні підходи до розвитку відносин з провідними країнами світу. Ми, у свою чергу, підтримуємо добрі відносини із сусідніми країнами, щоб взаємно поважати суверенітет та територіальну цілісність.

Також на розвиток комунікації України з іншими державами впливають елементарні чинники, такі як географічне положення країни, тому що ми маємо вихід до моря, завдяки чому налагодженні зв'язки з багатьма країнами Європи та Азії, крім цього, багатомільйонне населення висуває Україну у ряди великих держав світу, важливими є ще корисні копалини, вугілля, залізна та марганцева руда, хороший чорнозем, велика кількість прісної води, хороший клімат, розвинені різні галузі (металургійна, машинобудівна, енергетична, військова, космічна, літакобудування), військові сили. Ще чималий вплив полягає у розвитку

демократичної політичної системи, бажання зробити Україну міцною державою, збільшити популярність України у сфері суспільного життя світових співтовариств.

Крім описаних вище чинників, які позитивно впливають на нашу країну, є ще фактори, які значно послаблюють вплив нашої держави. У першу чергу, нашому розвитку може заважати те, що країна знаходиться надзвичайно близько до країн, під чиєї експансією вона перебувала. Потім уже йдуть такі фактори, як неабияке скорочення приросту населення. Звісно ж, негативний вплив має нестача нафти, газу та інших природних ресурсів, також послаблення економіки та великий фінансовий борг перед іншими державами. Міжнародна комунікація погіршується через дані причини, крім цього, деякі країни послаблюють стан нашої країни своїм встановленням нерівноправних цін, тиском зі сторони економіки, не вигідними угодами, які у свою чергу обмежують політичний суверенітет та знищують національну, ідеологічну і релігійну єдність народу України. Але все це не завадить принципам зовнішньополітичного курсу держави, тому що вони йдуть в ногу з прогресивними тенденціями на міжнародному політичному рівні і сприяють тому, що Україні буде виступати у міжнародних комунікаціях як рівноправний член світового співтовариства.

ПАНЧЕНКО Ганна Олексіївна,
студентка 1 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Досвід присутності української культури за кордоном доби Незалежності навряд чи можна назвати політикою культурної дипломатії або хоча б промоції культури. Однак його не можна не враховувати, розбудовуючи культурну дипломатію як політику держави, більше того – аналіз досвіду міжнародної присутності української культури є досить важливим етапом й умовою успішного старту процесу інституалізації культурної дипломатії.

З 80-х років минулого століття дослідники США і Західної Європи у галузі соціології, культурології, психології, лінгвістики, філософії виявляють підвищений інтерес до проблематики міжкультурної комунікації. Серед найголовніших завдань теорії міжкультурної комунікації – попередження та усунення міжкультурних непорозумінь. Дослідженням цих питань займаються наукові школи та інститути, а також учені у різних країнах світу тощо.

Важливою умовою уникнення міжкультурних непорозумінь є наявність соціокультурної компетентності, яка, передусім, передбачає формування соціокультурної толерантності. Так, І. Ємельянова зауважує, що «у сучасному суспільстві нетерпимість все частіше стала переходити у різні форми екстремізму, який розпалює ворожнечу, національну розрізненість, що породжує соціальні конфлікти». Саме тому головною умовою існування особистості в полікультурному світі є терпимість до іншого способу життя, поведінки та вірувань. Здійснення міжкультурної комунікації дає надію на збагачення національних культур, однак у той же час представляє небезпеку витіснення власних культурних витоків та цінностей. Це можна пояснити соціально-політичними, економічними, науково-технічними змінами у світовій спільноті.

На мою думку, головною умовою ефективності науково-технічного прогресу і миротворчості є взаєморозуміння культур.

Найбільш поширеною причиною труднощів у процесі міжкультурної комунікації є невідповідність кодів і концептів між взаємодіючими культурами: вербальних, невербальних, екстралінгвістичних, концептів, уявлень, алузій тощо. Помітний вплив на відбір та презентацію інформації має культурно-мовний код, який тісно взаємопов'язаний з

менталітетом і національним характером його носія. Дослідниця І. М'язова зауважує, що на заваді ефективної міжкультурної комунікації може стояти явище етноцентризму, яке має як позитивні, так і негативні фактори. У першому випадку явище етноцентризму впливає на підтримання ідентичності та збереження цілісності етнічних груп, у другому – не приймає чужих етнічних груп. Однак синтезом вищезазначених аспектів етноцентризму вважають мультикультуралізм, який виступає чинником єдності індивідуальної і соціальної свободи людини.

У процесі міжкультурної комунікації, підкреслює В. Крисько, розкриваються національно-психологічні особливості мовців у таких сферах: мотиваційній (мотиви комунікації); інтелектуально-пізнавальній діяльності (особливості світосприйняття носіїв певної культури); емоційно-вольовій (емоційні та вольові якості); комунікативно-поведінковій (способи та форми передачі інформації). Таким чином, можна стверджувати, що в процесі міжкультурної комунікації мовців можуть об'єднувати загальнолюдські цінності, а роз'єднувати – цінності інших рівнів, що зумовлені культурною ментальністю.

Питання міжкультурної комунікації, як процес обміну інформацією, почуттями, думками представників різних культур є на сьогодні дуже важливим. Ефективне вирішення цього питання полягає в зміцненні соціальної і духовної консолідації в суспільстві, створенні високої культури міжособового і міжнаціонального спілкування, формуванні навичок міжкультурної взаємодії, яка враховує компетентність у використанні вербальних і невербальних модальностей.

ГУРСЬКИЙ Олександр,
студент 1 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

КОМУНІКАЦІЯ ЯК СТІЙКИЙ ПРОЦЕС СПОРІДНЕННЯ СПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ

Міжкультурна комунікація являє собою окремий процес співвідношення культур і звичаїв різних країн. Уособлення різноманітних культур створює певну картину розвитку, тої чи іншої країни, на основі їх взаємодії з навколишнім світом, який в свою чергу є взірцем перспективних ідей та особливостей для існування культури як окремої ланки позитивного буття народу. Таким чином, взаємодія культур – це особливий вид безпосередніх відносин і зв'язків, що встановлюються між культурами декількох країн, а також тих впливів та взаємних змін, які проявляються в ході цих відносин.

Головним збудником співвідношення культур окремих країн - є їх відносини, які будують головний плацдарм для виконання спільних інтересів та ідей цих країн. Центральним здобутком усіх відносин, являється їх спільна значимість, яка дає їм певний поштовх для реалізації окремих планів, які в свою чергу є структурною ланкою розвитку їх взаємозв'язків. Практика міжнародних відносин виступає як особлива форма регулювання міжкультурних контактів різних країн між собою, в процесі яких можуть бути вироблені спеціальні органи і об'єднання, що здійснюють більш цілеспрямовану і широку політику взаємодії різних країн, у тому числі у сфері власно культурної активності. Міжнародні відносини виступають не тільки формою взаємодії культур, але вони містять у собі цілу низку механізмів, за допомогою яких вона здійснюється. Крім механізмів, що діють в межах міжнародних відносин, в практиці взаємодії широко використовується система соціальних інститутів і механізмів всередині самих культур. Важливим механізмом взаємодії культур може виступати політика модернізації, національна і культурна політика, що реалізується на рівні держави, а також

всередині окремих виробничих структур влади, суспільств, організацій, культурно-національних об'єднань. Комунікація відіграє одну з найголовніших ролей у поступовому створенню спільних інтересів, які є рушійною ланкою у розвитку культури як окремої галузі удосконалення відносин країн. Злиття культур окремих держав утворює своєрідний культурний союз, який виконує функцію поліпшення міжособних відносин та удосконалення суспільних комунікацій.

Щодо України, то можна зазначити, що Український культурний Фонд здійснює кропітку роботу у процесі популяризації та впізнаваності бренду УКФ як платформи для сталого розвитку екосистеми становлення і зміцнення культури України. Створення єдиної візуальної впізнаваності та тону спілкування з громадянами. Випрацювання такого клієнтського шляху потенційних грантоотримувачів та їх супроводу на кожному етапі, які давали б можливість фінально підтримувати інноваційні конкурентоспроможні проекти. Шляхом підтримки конкурентоспроможних проектів, поширення інформації про можливість інвестування коштів у міжнародні ініціативи, що створені на території інших країн для представлення України у світі.

На мою думку, комунікація в тому числі і міжкультурна, являє собою стійкий процес споріднення спільних інтересів і думок в одне ціле, за для отримання безцінних суспільних прихильностей, які в свою чергу формують міжнародний культурний фонд, який розвивається на засадах набутих відносин та зв'язків.

ВОРОБІЙОВА Ангеліна Олегівна,
студентка 1 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

Сучасна освіта наразі дійсно набула істотних змін від її призначення до способу викладання, що значно покращило навчальний процес. Це важливо, адже освіта належить до вищих цінностей людини і суспільства, а чим вищий освітній рівень особистості, тим ширші її можливості для створення оптимальних умов життя. Нові умови є великим плюсом до розвитку навчального процесу, але разом з тим з'явилися і свої мінуси, що свідчить про необхідність розгляду інших способів удосконалення процесу освіти і звертатися до міжнародних систем навчання.

Інститут міжкультурної комунікації має широкий спектр застосування. Важливими зонами професійної та соціальної міжкультурної комунікації стали наука, мистецтво та туризм. Що стосується освітнього процесу, необхідною умовою її реформування є пошук ефективних форм і методів формування грамотності учнів у процесі навчання. Покращення освіти в нашій країні шляхом міжкультурних комунікацій передбачає сукупність різних форм взаємовідносин і спілкування між окремими особами і групами, які належать до різних культур. Міжкультурна комунікація проявляється у формах безпосереднього контакту спілкування та опосередкованої комунікації. У міжкультурній комунікації необхідно бути готовим до спілкування з представниками інших країн, вміти підтримувати з ними діалог, пристосовуватися до нових умов чи ситуацій. Застосування таких навичок визначатимуть рівень толерантності, свідомості, пристосування та соціальну і культурну компетентність у спілкуванні в іншомовному середовищі. Для того, щоб спростити процес міжкультурної комунікації, слід проявляти повагу, відмінне взаєморозуміння, ставити чіткі запитання і відповіді.

Існує термін “багатокультурна освіта”, який являє собою пізнання цінностей різноманітних культур. Багатокультурна освіта виходить з того, що всі студенти, незалежно від їх статі, етнічної приналежності, мовних, класових, релігійних та інших культурологічних особливостей, повинні мати рівні можливості для отримання якісної освіти, поваги і уваги, а також вдосконалення відповідно до їх потреб. Міжкультурна освіта усвідомлюється у більшості країн і визнана як найефективніша форма навчання. І це справді є так, бо міжкультурна комунікація сучасної освіти забезпечує виховання особистості, котра здатна пізнавати й творити культуру шляхом діалогічного спілкування, що вимагає від усіх учасників педагогічного процесу високого рівня комунікативної культури, комунікативної компетентності, розвинутих навичок спілкування. В контексті міжкультурної комунікації також розглядаються проблеми глобалізації культури та взаємодії цивілізацій. Міжкультурна комунікація характеризується тим, що її учасники під час прямого контакту використовують спеціальні мовні варіанти та дискурсивні стратегії, що відрізняються від тих, якими вони користуються для спілкування всередині своєї власної культури.

Система освіти в Україні має базуватися на найкращих зарубіжних зразках освітніх систем, але не без урахування національного досвіду. Крім того, необхідно розширити її автономність, вирішити проблему з дисбалансом на ринку праці, підвищення ефективної взаємодії між вищими навчальними закладами, бізнесом, центрами зайнятості та органами статистики з метою подальшого працевлаштування, враховувати глобальні тенденції, змінити технологію фінансування освіти, структуру її витрат і послуг. Саме для таких змін варто вивчати та досліджувати міжкультурну комунікацію, застосовувати її, піднімати не тільки свій рівень компетентності та обізнаності, а й використовувати результати своїх навичок для покращення системи освіти.

КУШКО Марія Віталіївна,
студентка 1 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВЕРБАЛЬНУ КОМУНІКАЦІЮ

Термін "міжкультурна комунікація" відноситься до обміну знаннями, ідеями, думками, концептами та емоціями між людьми з різних культур. Перше визначення міжкультурної комунікації запропонували в 1972 р. американські вчені Ларрі Самовар і Річард Портер у книзі "Комунікація між культурами" ("Communication between Cultures"). Згідно з цим визначенням, міжкультурна комунікація - це такий вид комунікації, в якому відправник і одержувач належать до різних культур.[1]

Існує 3 основні форми міжкультурної комунікації: вербальна, невербальна, паравербальна. Вербальна комунікація походить від латинського слова "вербаліс", що означає усний, словесний.

Вербальна комунікація - це передача інформації при будь-якій взаємодії за допомогою знаків у вигляді мовного спілкування. Вивчення таких знакових систем займається спеціальна наука семіотика (гр. Semeiotike - вчення про знаки). Вона отримує матеріал з різних наук, обробляє його і передає свої узагальнення цих наук, так як будь-яка наука використовує знаки і з їх допомогою висловлює свої результати. Отже, знакова система є матеріальний посередник, який служить для обміну інформацією між двома іншими матеріальними системами. Людська мова - досить повна і найбільш досконала форма комунікації.[2]

Невербальна або несловесна комунікація – це система знаків, що використовуються у процесі спілкування і відрізняються своїми засобами та формою виявлення. Американський

дослідник невербальної комунікації Алан Піз запевняє, що особливістю немовного спілкування є те, що його прояв зумовлений імпульсами людської підсвідомості, а те, що їх неможливо підробити, дає змогу нам довіряти цій мові більше, ніж звичайному каналу спілкування. У сфері невербального спілкування в першу чергу слід розглянути паралінгвістичні засоби комунікації, до яких належать жести, міміка, контрольовані та спонтанні рухи, постава тіла, відстань між комунікантами, свідомо організований простору спілкування.[3]

Пара вербальна комунікація - характеристика спілкування, яка включає гучність висловлювань, значення пауз, перебивань, торкання, силу рукостискань, фізичної відстані, зорового контакту, аспектів кінетики, тощо. До цієї категорії належать звукові сигнали, які супроводжують усне мовлення, що надає вербальним повідомленням додаткового значення.

У сучасному світі, коли відбувається постійне змішування народів, мов, культур, постала проблема виховання терпимості до чужих культур, викликання цікавості й поваги до них, подолання в собі почуття роздратованості, яке часто виникає від несхожості інших культур. Саме тому виникла загальна увага до питань міжкультурної комунікації. Процеси інтеграції світового співтовариства в галузі правових відносин приводять до змін у вимогах, які висуваються до фахових характеристик майбутніх правоохоронців та держслужбовців.

Актуальним зараз є також і співробітництво Міністерства внутрішніх справ України з Європейським поліцейським офісом та Інтерполом, що передбачає організацію і проведення спільних заходів з протидії транснаціональній злочинності; обмін досвідом підготовки груп спеціального призначення; участь підрозділів МВС України у міжнародних миротворчих місіях під егідою ООН тощо. Результатом цього є зростання соціального попиту на висококваліфікованих працівників органів внутрішніх справ з достатнім рівнем опанування іноземної мови.[5]

Література

1. Поняття міжкультурної комунікації. Електронний ресурс: https://stud.com.ua/90288/kulturologiya/ponyattya_mizhkulturnoyi_komunikatsiyi
2. Вербальна комунікація, її властивості, види і функції Електронний ресурс: https://stud.com.ua/61741/sotsiologiya/verbalna_komunikatsiya_vlastivosti_vidi_funktsiyi
3. Ярова І. студентка 5 курсу ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського Невербальна комунікація та її види Електронний ресурс: <https://sites.google.com/site/verbtaneverbkomunikacia/neverbalna-komunikacia-ta-ieie-vidi>
4. Кравчук О. Луцьк 2014 «Сутність та засоби паравербальної комунікації» Електронний ресурс: https://revolution.allbest.ru/languages/00623851_0.html
5. Салащенко Г. Особливості міжкультурної комунікації у підготовці майбутніх правоохоронців Електронний ресурс: <https://dli.donetsk.ua/news/2019-07-27-1>

АНДРОЩУК Анастасія Русланівна,
студентка 4 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Г. С. СКОВОРОДИ

*Благословенні ви, сліди,
Не змиті вічності дощами;
Мандрівниками Сквороди.
М. Рильський*

Григорій Савич Скворода - талановитий філософ та композитор, який був обізнаний у багатьох мовах. Ця людина дивувала сучасників різностороннім талантом, знаннями,

відповідністю духовних поривань своїм вчинкам і діям. Творча спадщина Сковороди є надбанням не лише української, а й світової культури. Це його ліричні вірші (в тому числі ті, які стали загальнозживаними піснями), і вірші з гострим висміюванням, глибокі притчі та байки. Наприклад, у творі «Всякому місту – звичай і права» провідним мотивом є викриття суспільних вад, щасливий той, хто має чисте сумління. Автор висміював здирництво, підлабузництво, пияцтво, лицемірство. Його орієнтири - це ясний розум і чисте сумління.

Філософія Г. Сковороди раніше вивчалася важко. Є також деякі праці радянських вчених, де Сковороду прямо називали атеїстом, проте твори «мандрівного філософа» настільки переплетені з заповідями з Біблії, що навіть їх важко відрізнити від власних висловів Сковороди.

«Життя і справа – це є одне і те ж», – стверджував поет. Свої шедеври Український Сократ писав з метою, щоб всі розуміли написане, пробуджували людську свідомість, совість, почали робити правильні рішення в різних життєвих ситуаціях. Просвітник Григорій Савич завжди прагнув допомогти своєму народові, бути корисним. Саме тому він завжди в доступно пояснював людям явища життя. Зокрема, викладав свої філософські та педагогічні ідеї; у довільний час навчав грамоти селянських дітей.

«Езоп» твердив, що навчання завжди допоможе швидше і якомога точніше виявити природні здібності кожної людини. Він шукав правду і прагнув до неї.

Сковорода обійшов майже всю Україну. Чимало разів світські й церковні чиновники, дізнаючись про його освіченість та дивовижні таланти, пропонували йому вигідні посади, чини, багатство, але Сковорода завжди відмовлявся.

Слава про Сковороду пішла так далеко, що про нього довідалася і цариця Катерина II, яка захотіла його побачити. Посланець цариці застав Сковороду на краю дороги, де він відпочивав і грав на флейті. Недалеко біля нього паслася вівця того господаря, в якого філософ затримався. Посланець передав йому запрошення цариці (перебратися до Петербурга), але Сковорода просто й спокійно заявив: «Скажіть цариці, що я не покину України – мені моя сопілка й вівця дорожчі царського вінця». Це дійсно показує його внутрішню міць і духовну силу.

Вірші, байки, філософські трактати й статті Г. Сковороди ніколи не друкувалися за життя автора, але поширювалися в численних рукописних списках, завдяки чому його творча спадщина збереглася для прийдешніх поколінь.

Творчість Г.Сковороди – перлина барокової української літератури другої половини XVII століття, це те джерело мудрості, з якого я черпаю заряд енергії на все життя. Я хочу виразити свою глибоку повагу людині, на філософську спадщину якої можна спиратися в наш непростий час. Закінчити доповідь хотілося б власним заповітом Григорія Савича Сковороди : «Світ ловив мене, та не спіймав». І справді, він послідовно уникав усе, що могло уярмити його дух і волю. Для мене Григорій Сковорода – це легенда. Я впевнена, що кожен знайде у філософських ідеях Сковороди відповіді й на свої власні питання...

Література

1. Сковорода Г.С. Листи до Михайла Ковалинського . – В 2- х тт.. – Т. 2,К.: Наукова думка, - 1973.
2. Скляр С.С. Уроки з української літератури. - Харків: Торсінг, 2004
3. Шпільчак М. В. Матеріали для підготовки до ЗНО з української літератури. Частина І. Довідковий матеріал – Івано-Франківськ: Симфонія форте,2017. – 132 с.

ЄНІК Ірина,
студентка 4 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ТВОРЧА СПАДЩИНА ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Сьогодні в Україні спостерігається масове зацікавлення творчою спадщиною Григорія Сковороди. Ми можемо спостерігати, як все частіше та частіше у сучасному світі ми звертаємося до його творів, використовуємо їх як приклади з української літератури. І не дарма, тому що творча спадщина Сковороди дуже цінна і різноманітна.

По – перше, значну увагу він приділяв темі свободи у своїх байках та піснях. Так, метою ліричного вірша «Delibertate» є значущість свободи, те, що воля являється найбільшим багатством. І вірш починається дуже доречним міркуванням про те, що являє собою воля та яка її цінність: «Що є свобода? Добро в ній яке?».

По – друге, велике значення дружби, як джерела радощів та життєвого оптимізму наявне у його творчості. Адже афоризми Сковороди про дружбу – це вислови, наділені великою мудрістю. Окрім цього він написав багато афоризмів про працю, кохання, істину.

Наприклад, у байці «Бджола та шершень», що входить до циклу «Байки Харківські» йдеться про ідею спорідненої праці, пошуку гармонії з іншими та з самим собою, секрету людського щастя. Бджола – це символ мудрої людини, яка постійно трудиться, тоді як Шершень – це уособлення людей, що живуть плодами чужої праці.

Дуже багато у поезіях питань, таких як: людина і суспільство, сенс життя кожного, праця та безділля, людське покликання. Цікаво те, що в кінці байок Сковороди значаться не висновки, а сила, тобто тлумачення змісту.

Хочеться зазначити, що одним із найвідоміших творів Григорія Сковороди є вірш – пісня «Всякому місту – звичай і права», який входить до його збірки «Сад божественних пісень». Автор засуджує брехунів та свавілля та намагається прожити життя чесно: «В мене ж турботи тільки одні, Як з ясним розумом вмерти мені...».

Взагалі творча спадщина Григорія Сковороди досить багатогранна. Видатний мислитель приділяє багато уваги моральним проблемам, пропагує ідеї любові до праці, до інших, спонукає нас своїми поезіями знайти сенс життя, допомагати людям, бути правдивим та відкритим. Його твори виховують у тих, хто їх читає правдолюбство та чесність.

Отже, можемо зробити висновки, що творча спадщина Григорія Сковороди досить різноманітна, вона містить афоризми, байки, ліричні вірші та пісні. Кожний його твір нас до чогось веде, дає певні висновки. Аналізуючи поезії цього філософа сучасна людина може проводити аналогії тих персонажів із реальними людьми, як наприклад, у байці «Бджола та Шершень», тому його творча спадщина має велике значення для всіх нас.

СМЕРТЮК Марія Богданівна,
студентка 4 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА – ГЕНІЙ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Григорій Савич Сковорода є однією з найяскравіших постатей української культури та невід'ємною частиною європейського бароко. Як і більшість письменників того часу, Сковорода був наділений багатогранністю своєї творчості і безліччю талантів. Проте, на нашу думку, мало хто міг похизуватися такою довершеністю у кожній сфері своєї діяльності. Окрім всезнаної писемності, що базується на здатності глибоко мислити і майстерності слова, Григорій Савич ще й відмінно справляється педагогікою, богослов'ям, музикою, а саме грою на скрипці, та перекладом творів.

На нашу думку, внесок Григорія Сковороди в українську літературу та культуру в цілому набув значення, яке важко переоцінити. Маючи можливість довідатися, що дослідники для оцінки творчості Сковороди і її значення для української культурної традиції вдавалися до таких окреслень як «велетенська постать» (М. Плевако), «великий син своєї землі» (М. Сумцов), «найцікавіша постать історії українського духу»(Д. Чижевський). Хотілося б звернути вашу увагу на те, в особистості цієї талановитої людини людство вбачає відображення української нації, чим ми можемо дуже пишатися. В контексті української культури творчість Сковороди відрізняється новизною понять і поглядів. Хоч деякі науковці і вважають, що він займався перефразом здобутого, ми відстоюємо думку, що його філософія збагатила нашу культуру новими образами, темами, жанровими формами тощо.

Ми переконливо вважаємо, що мотивом звернення письменника до жанру байки, стала можливість в такий спосіб інтерпретувати буденні проблеми в щось глобальніше, але завдяки легкому гумору не драматизувати їх. Виклад моралі, на нашу думку, виражає прогресивне стремління до жанрової автономії байки Сковороди. Звертаючи увагу на те, що він писав, опираючись на певну літературну спадщину і джерела його літературної творчості є достатньо відомими, до слова, на сьогодні питання про джерела творчості Григорія Сковороди однією з найліпше вивчених наук, все ж, байка Сковороди однозначно набула автономії, втвердилася як жанр, закарбувалася в історії.

Глибоко аналізуючи творчість даного літератора нам хотілося б висвітлити засадничі складники учення мисленника, зокрема його концепції «трьох світів» і «двох натур», науки про спорідненість. Самопізнання, «нерівну рівність», щастя. Він часто звертався до «філософії серця» та тлумачення Біблії. Хотілося б зазначити, що погляд на творчість Григорія Сковороди з боку літературознавства, а не лише історії філософії, є не менш цікавим і захоплюючим. Так, проаналізувавши риторичний рівень, логіку, теми, основні мотиви, дослідники Б. Крива, О. Савчук виокремили найхарактерніші для віршів «Сад Божественних пісень» теми божественного імені, гріха, Царства Небесного, єднання з Господом, віднайшли чільні символи, які відображають антитезу вічного і земного, розглянули образну систему і структуру більшості його поетичних писань.

Говорячи про Григорія Сковороду, ми ніяк не можемо впустити можливість, виокремити всезнані афоризми, як окрему проблематику. Мипереконані, що ці короткі вислови такого відомого літератора 18 століття є більше ніж звичайні слова, що несуть в собі певний контекст. Вони є настановами, правилами, життєвими орієнтирами, які приведуть людину до самопізнання, пізнання людства в цілому, вкажуть вірний шлях, сформуують світогляд та характер.

Всім відомо, що окрім на українське громадянство своєю епічною наукою і, головним чином, своїм життям, його вчення було невід'ємною складовою європейського бароко. Бароко

відрізняється універсальністю художнього мислення, динамізму, виявленого в трагічному напруженні. Тими швидкоплинності життя, марності існування, нетривалості всього суцього на землі були основами літератури бароко, проблеми яких так любив порушувати Григорій Сковорода. Складність світу, багатогранність виявів, безмежність і мінливість, саме це несе у собі культура бароко. Аналізуючи зміст творів нашого письменника, ми переконалися у тому, що його духовне життя- емоційне та пристрасне, позначене суперечливістю та боротьбою, як цього й вимагає дана культура. Письменник ділить світ на дві сторони матеріальну та ідеальну, тілесну і духовну, минущу і вічну. Однак основна увага звернена у мислителя на досягнення сутності людини. Він прагне віднайти великий світ всередині самої людини. Процес самопізнання, спрямований на досягнення невидимої природи в людині, є, по суті, прагненням досягнути в собі Бога.

Це не єдиний раз, коли Бог присутній у творчості Григорія Сковорода. Оскільки він був богословом, то часто читав Біблію. Складно не погодитися з тим, що по словах Григорія Сковорода, читаючи Біблію потрібно тлумачити кожне речення, оскільки в кожному з них прихований зміст. Так же само, як і в творах Сковорода, в особливості, вище зазначених афоризмах.

Завершуючи аналіз творчості генія української філософії, важливо усвідомити, що і в творах, і в поезії, він утверджує гуманістичні ідеали. Йому вдається виділитися з-поміж своїх попередників глибиною філософської думки, духовною емоційністю та майстерністю слова. Вчені підкреслюють, що своєю збіркою «Сад Божественних пісень» Григорій Сковорода завершує барокову традицію східнослов'янських авторів.

ХРИНЮК Олена Русланівна,
студентка,

Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

АКТУАЛЬНІСТЬ «ФІЛОСОФІЇ СЕРЦЯ» ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ У СЬОГОДЕННІ УКРАЇНИ

Події української історії доводять, що українці незвичайна нація, нація емоційна, не безлика, але і не без'язика, нація чуттєва і душевна.

Перший історіограф української філософської думки Д. І. Чижевський запровадив поняття «філософії серця», яка, як він вважає, є дуже «характерною для української думки» [3].

За визначенням К. Кислюка «Філософія серця» – спосіб пізнання, який полягає в досягненні людиною навколишнього світу й самого себе не тільки мисленням («головою»), скільки «серцем» – емоціями, чуттями, здоровим глуздом» [1].

Підтвердженням цього визначення можуть слугувати події на сході України, ставлення людей до власної історії, політиків та особистої участі у творенні історії своєї держави. Саме через серце люди пропускають своє життя, мрії та починання, горе та радощі. Саме у такі моменти стан серця стає головним чинником всього, що відбувається з людиною. Григорій Сковорода писав так: «Чи скорбота, чи тіснота, чи гоніння, чи голод і все інше? Життя наше, наче тавлена гра, сповнена удач і невдач, та здорове серце все це перетравить на благо. Все йому посприє на благо. Ті, що втратили серце, і в удачах цього світу бісяться від жиру свого, і у невдачах впадають у відчай; вони подібні до недужих, які не терплять ні холоду, ні спеки» [2].

У Григорія Сковорода «філософія серця» розглядає людину як центр Всесвіту. Серце – символ духовного життя людини. Духовний світ людини є основним об'єктом дослідження. У

понятті “серця” філософ розмежовує матеріальне і духовне начало, підкреслюючи, що тільки духовне, внутрішнє, моральне вдосконалення приведе людину до щастя. З вченням про серце пов’язана етична концепція філософа, за якою серце є найважливішою моральною цінністю і основою щастя людини, яке можливе, коли серце “чисте” і “світле”. Життя людини – це процес безперервного духовного розвитку, засобом якого є самопізнання. Лише вдивляючись у середину себе, в своє серце, людина стає здатною до такого самопізнання. Саме з цією спроможністю людини пов’язана ідея “сродної праці” Сковороди [2]. “Сродною” є та праця, яка “лягає нам на серце”.

Сутність концепції Сковороди полягає в тому, що, розглядаючи людину як “мікрокосм”, він розділяє її на “внутрішню” та “зовнішню”, ставлячи при цьому “чисте серце” в центр цієї “істинної”, “внутрішньої” людини і навіть ототожнюючи з ним. Проблема серця в його роботах нероздільно пов’язана з проблемою Богопізнання. Тому шлях пізнання свого серця – це шлях до осягнення світу. Серце у Сковороди – центр людської душі, яка не існує ніде в світі, але водночас воно є усюди, в усій людській істоті.

За Сковородою, серце – це «безодня» людської душі, через яку відкривається божественна «безодня». Через пізнання себе, людина пізнає Бога, тож любов до Бога – є любов до самого себе. Серце – символ того, що називається душею, осередком людського в людині. І символом цієї любові, вважав Сковорода, є Нарцис.

Разом з тим, людське серце виступає інструментом пізнання, саме у серці повинні з’єднатися розум і віра, розум і воля людини.

Серце як центр духовного життя людини, як особливий орган сприйняття Бога. Саме зараз, в очікуванні Томосу для України стають актуальними слова Григорія Сковороди:

«– Про що вчить Біблія?

– Про людське серце, – відповів він. – Поварські ваші книги вчать, як задовольнити шлунок; собачі – як звірів душити; модні – як чепуритися; Біблія вчить, як облагородити людське серце» [2].

Через це можна зробити висновок, що найбільш яскравим прикладом вираження положень філософії серця є Біблія, на яку й спираються у своїх роздумах українські філософи. Оскільки саме в Біблії, зокрема в Євангеліях, найяскравіше виражений принцип любові до людей, до ближнього. Не тільки до Бога, а й до кожної людини.

«Філософія серця» засновується на вірі в Бога і на засадах гуманізму. Оскільки віра в духовний Абсолют врівноважена любов’ю до ближнього, то це дає саме ту золоту середину, що запобігає виникненню крайнощів, як у релігійному, так і у національному аспектах життя людини і суспільства.

Саме через чистоту серця, через любов до ближнього, повагу до нього, до його думки, переконань, можна зруйнувати наслідки тоталітаризму в собі та в суспільстві і не дати йому з’явитися знову.

Література

1. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський, К. В. Кислюк. – К. 2015. – 488 с.
2. Сковорода Григорій Вибрані твори. / Григорій Сковорода. – Харків : ПРАПОР, 2007. – 384с.
3. Філософські твори: у 4 т./ Дмитро Чижевський; під заг.ред. В.С.Лісового; Ін-т філософії ім. Г.Сковороди – Київ: Смолоскип, 2005

ШРАМОВИЧ Вадим Ігорович,
студент 4 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Матвієнко І.С.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

П'ЯТЬ ФІЛОСОФСЬКИХ ІДЕЙ Г.С. СКОВОРОДИ

Перше, що необхідно сказати коли мова йде про філософію Григорія Сковороди це те, що він вчив про щастя. Він вважав, що метою людського життя є саме щастя. Не дарма його називають українським Сократом. Він як і давньогрецький філософ вважав що мета людського життя – це щастя. Сковорода вважав що за допомогою філософії цього може досягти кожна людина.

Друге що необхідно сказати коли мова йде про Григорія Сковороду це те що він вважав що нам необхідно зрозуміти що є головне, а що є другорядним якщо ми хочемо стати щасливими.

Він створив вчення про дві натури, дві природи. Про видиму і невидиму природу. Сковорода вважає що головним є те що є невидимим. Він пише у творі «Потоп зміїний»: «... матерія це минуща цінь - це видимість».

Візьмемо в приклад самого Сковороду, його фізичне тіло померло в кінці 18ст., а його думки ще і досі надихають і будуть надихати наступні покоління. Щож є головним? Фізичне до чого ми можемо доторкнутися чи внутрішнє яке не помирає.

У своєму «Букварі світу» Сковорода пише: «друже мій не може бути ти те що виростає велике, не вважай за мале те що викликає велике , не гадай що невидне і безсильне це одне й те саме, все невидиме сильніше за будь-яке видиме». Сковорода вважає що якщо ми хочемо розібратися в тому, що є головним нам потрібно звернути увагу на невидиме - саме це і буде головним.

Головним є душа, думки, погляди. На думку Сковороди щоб визначити що є головним там треба слухатись серця. Саме серце - осередок любові і почтів допоможе розкрити цю таємницю.

Четверте, що нам потрібно зрозуміти це те що Сковорода виділяє три світи: світ в якому ми живемо, світ кожного з нас – наша душа, світ символів – це світ який містить відповіді на всі складні питання.

Щоб отримати гармонію і щастя потрібно більше уваги приділяти третьому світу , світу знаків – Біблії. Сковорода вважає що Біблія це є істина яка наставляє на правильний шлях. Чому він вважає що це світ знаків? Тому, що тільки люди які з чистим серцем і готовність сприйняти цю істину отримають її.

Він вважає що Біблія це скарбниця, а чисте серце як своєрідний ключ до неї.

П'яте про, що говорить Сковорода у своїй філософії це споріднена праця. Більшість свого життя людина працює, і від того чи до вподоби нам паша праця залежить чи будемо ми щасливі. Якщо ви все життя будемо займатись тим що не приносить задоволення ми будемо пригнічені і не отримаємо бажаного. Сковорода пише: «краще бути природженим котом, а ніж намагатися стати левом». Автор показує що добре коли в нас хороша заробітна плата, але робота яку ми робимо не для нас краще пожертвувати достатком і знайти своє місце в суспільстві.

Як знайти це місце? Серце – це ключ до всього воно допоможе знайти своє місце , професію яка нам подобається і яка буде добре в нас виходити. Як казав Сковорода « краще бути простим котом ніж левом невдахою». Не всі можуть бути бізнесменами, політиками потрібно знайти сміливість знайти своє, який таланти тобі дав Бог, і користуватись ним . Не дивіться як живуть інші і як кажуть жити вам інші проживіть своє життя.

Центральною думкою Сковороди є те, що людське щастя можливе не десь і колись а в цей момент зараз. Це показує що філософія Григорія Сковороди є оптимістична на відміну від інших філософій, що є специфічним. Зазвичай філософія породжує песимістичні думки, але ця філософія не така як інші.

Отже, виходячи з вище зазначених фактів можна сказати, що в житті кожної людини головним не матеріальне, а духовне. Ми самі повинні слухати серце, а воно зробить нас щасливими.

ГЛУХОВ Дмитро,
студент групи ІПЗ-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

А. КРИМСЬКИЙ – МОВОЗНЕВЕЦЬ

Все почалося з того що 15 січня 1871 року у Володимир-Волинському на Волині у російськомовній сім'ї народився Агатангел Юхимович Кримський, один із найвидатніших мовознавців світу. Батько, татарин з білоруським корінням, був учителем історії й географії, мати походила з відомого польсько-литовського роду, тож Агатангел не раз підкреслював своє цілковито неукраїнське походження, а проте казав: "Я родивсь і виріс на Україні та й українізувався", став українофілом.

Мовознавець Агатангел кримський

Рід його походив із тюрксько-татарського племені, один із предків був муллою, але після якогось гострого конфлікту 1696 року він змушений був тікати з Бахчисараю від помсти хана, перебратися в Литву й охреститися. Зважаючи на те, що він був вихідцем із Криму, його стали називати Кримським.

Дослідники досі б'ються, рахуючи, скількома мовами володів Агатангел Кримський. А він сам жартома відповідав: "Легше буде сказати, яких я мов не знаю". Цифра коливається від 60 до 100.

У три роки він умів читати, у п'ять пішов до училище в Звенигородці, куди переїхала сім'я, далі – навчання в Острозькій та Київській гімназіях і вступ до відомої Колегії Галагана. За цей час опановує французьку, німецьку, англійську, польську, грецьку, італійську, турецьку, латину. Тут же він знайомиться і з такими відомими постатями, як Михайло Драгоманов, Павло Житецький, Леся Українка, які дуже вплинули на молодого Агатангела.

Після закінчення Колегії він переїздить до Москви, де навчається у Лазаревському інституті східних мов. Закінчивши інститут, Кримський отримує дворічну стипендію для поїздки до Лівану й Сирії, а повернувшись до Москви, викладає в рідному інституті (з 25 років), стає професором східної літератури (у 30 років), пише серію підручників, перекладає Коран на російську. За кілька днів за Кримським приїдять працівники НКВС з постановою від 20 липня 1941 року, де його називають "ідеологом українського буржуазного націоналізму, який роками очолював націоналістичне підпілля".

Присвячена Агатангелу Кримському поштова марка

Кримського разом з багатьма іншими представниками інтелігенції у холодних вагонах, відправляють до Казахстану. Є кілька версій його смерті. За однією з них, Агатангел Юхимович помер у кустанайській лікарні, що "славилася" своїм суворим режимом. Проте є сумніви стосовно його факту, адже досі невідоме місце його поховання. Можливо, професор так і не доїхав до Кустанаю й загинув у дорозі, як Л. Старицька-Черняхівська, О. Стешенко, І. Черкаський.

Офіційна дата смерті Кримського – 25 січня 1942 року. 1957 року його було реабілітовано.

Омелян Пріцак якось влучно сказав, що Агатангел Юхимович є "найкращим кримським подарунком Україні". Дослідники досі б'ються, рахуючи, скількома мовами володів Агатангел Кримський. А він сам жартома відповідав: "Легше буде сказати, яких я мов не знаю". Цифра коливається від 60 до 100. Він скаржився, що "нічого не може забути". Можливо, в цьому теж полягав великий секрет його феноменальної працездатності.

Література

1. Електронний ресурс: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BCD1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%90%D0%B3%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%B5%D0%BB%20%D0%AE%D1%85%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>

ВАСІК Олександр,
студент групи ІПЗ-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

АГАТАНГЕЛ КРИМСЬКИЙ – ВСЕСВІТНЬО ВІДОМИЙ ОРІЄНТАЛІСТ І ОДИН З ФУНДАТОРІВ ВСЕНАРОДНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ

15 січня 2021 року виповнюється **150 років від дня народження** академіка **Агатангела Кримського** (1871-1942) – видатного українського вченого-історика, мовознавця, орієнталіста, тюрколога, семітолога, письменника і перекладача.

Наукову діяльність акад. Кримського важко переоцінити. Саме він створив школу орієнталістики в українській науці, заклав підвалини основних напрямів сходознавства, написав і видав значну кількість академічних підручників і окремих праць з філології, історії та культури країн Близького Сходу, викладав у Київському університеті курси семітських мов, перекладу арабською мовою, вивчення Корану, історії арабської літератури.

За часів правління гетьмана Павла Скоропадського вчений Агатангел Кримський став одним із засновників Української Академії наук, упродовж багатьох років обіймав посаду Незмінного секретаря УАН, очолював історико-філологічний відділ і Кабінет арабо-іранської філології при УАН, був директором Інституту української наукової мови, головував у правописній і діалектологічній комісіях, а також у комісіях словника живої мови та історії мови.

Втім, діяльність акад. Кримського не вичерпується лише його науковими працями. У вітчизняній і світовій культурі він добре відомий як письменник і перекладач. Агатангел Кримський є автором роману «Андрій Лаговський», численних поетичних і прозаїчних творів, що увійшли до збірок «Пальмове гілля», «Бейрутські оповідання», «Повістки й ескізи з українського життя». Неперевершеними є його переклади творів Антари, Омара Хайяма, Сааді, Хафіза, Міхрі-хатун, Фірдоусі та ін.

Агатангел Кримський і Всенародна бібліотека України

Становлення Всенародної бібліотеки України (нині – Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) тісно пов'язане з ім'ям Агатангела Кримського.

У 1918 році гетьманський уряд на чолі з Павлом Скоропадським затвердив «Закон про утворення Фонду Національної бібліотеки Української Держави», яким було утворено Тимчасовий комітет для заснування Бібліотеки. Академіка Володимир Вернадський (голова)

запропонував увійти до складу цього комітету академіку Агатангелу Кримському, академіку Сергію Єфремову, Гнату Житецькому, академіку Дмитру Багалію, Веніаміну Кордту. До часу створення Ради бібліотекарів (науково-методичного органу) Тимчасовий комітет фактично вирішував внутрішні питання організації Бібліотеки.

Агатангел Кримський брав участь у підготовці першого Статуту Бібліотеки (1918), ініціював створення в тому ж році відділу орієнталії, що мав на меті накопичувати і вивчати рукописні і друковані матеріали східними мовами та перекладами зі східних мов, у яких висвітлювалося життя Сходу в усіх його проявах. Окрім того Агатангел Кримський разом з Володимиром Вернадським започаткували в 1919 році зібрання єврейських рукописів і друкованих видань на підтримку нового наукового напрямку УАН – дослідження єврейської культурної спадщини в Україні.

Не можна обійти увагою ставлення Агатангела Кримського і всіх членів Тимчасового комітету до питання комплектування бібліотечного фонду. Фундатори Бібліотеки проводили свідому політику збирання її фонду з найцінніших для української історії та культури раритетів, архівних і книжкових зібрань учених. Для оцінки архівної і книжкової спадщини вчених були створені компетентні комісії з представників УАН та професорів університетів. Відомо, що акад. Кримський відповідав за перегляд книжок з гуманітарних наук.

Завдяки цій роботі до Всеукраїнської бібліотеки України у перші роки її існування надійшли книжкові колекції та архіви історика Степана Голубева, мовознавця Павла Житецького, економіста Миколи Яснопольського, ентомолога Юлія Вагнера, а також бібліотека Київської духовної академії, яку Агатангел Кримський фактично врятував від перевезення до Москви.

Література

1. Електроний ресурс: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4573>

ЗИБІН Нікіта,
студент НУБіП групи ІПЗ-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

АГАТАНГЕЛ КРИМСЬКИЙ – МОВОЗНАВЕЦЬ ТА МИСЛИТЕЛЬ

Дослідники спадку Агатангела Кримського називають різні цифри, коли говорять про кількість мов, якими володів учений. Деякі нараховують 56 мов, найчастіше кажуть про 60, а якщо врахувати, що Кримський досліджував і різні діалекти та говірки, то кількість мов, які розумів, якими міг читати і писати Агатангел Кримський, наближається до сотні.

Валерій Рибалкін, професор, завідувач відділу Близького та Середнього Сходу Національної академії наук України:

– Порахувати дуже складно. Скажімо, людина за все своє життя двічі розгортала якусь книжку тією чи іншою мовою, але вона цілком могла зрозуміти, що там писано, хоча спеціальних якихось занять цією мовою та людина могла не провадити. Саме до такої категорії належав Кримський.

Класична підготовка передбачала – якщо це спеціаліст із Близького Сходу – то це принаймні три класичні мови: арабська, перська і турецька. А далі можливі ще варіації, бо, скажімо, навіть якщо взяти турецьку, то тюркських мов дуже багато, і є мови, близькі до турецької. Кримський мав усе це в повному обсязі.

Агатангел Кримський володів й активно користувався класичними мовами – грецькою і латинською, а також знав основні європейські мови. Особливо добре він володів німецькою. Мені траплялися чимало текстів німецькою мовою, які свого часу тримав у руках Кримський, то якісь доповнення на берегах він робив мовою оригіналу – німецькою.

Якщо говорити про романські мови, то, скажімо, не маючи якихось інтенсивних зв'язків із румунською, але знаючи масу інших мов, Кримський міг, звичайно, не тільки читати й писати, а й потрохи навіть і спілкуватися нею.

Література

1. Електронний ресурс: <https://www.radiosvoboda.org/a/agatangelu-krymskomu-150-poliplot-shodoznavevts/31047686.html>

ЛУЧИНСЬКА Анастасія Ігорівна,
студентка групи ІІЗ-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

А. КРИМСЬКИЙ – ЗАСНОВНИК СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ

У 1871 р. Народився Агатангел Кримський, сходознавець, славіст, історик літератури, письменник, публіцист і перекладач, один з головних засновників НАНУ. Навчався в Академії Пола Галлагана з 1885 р.; з 1889 по 1892 р. В Інституті східної мови Лазарева в Москві, з 1892 по 1896 р. У відомих російських учених В. Міллера, Р. Брандта, М. Під керівництвом Соколова та М. Соколов, у Школі історії та мови імені В. Гер'є Московського університету. Багато знавців східноєвропейських, класичних та західноєвропейських мов. З 1896 по 1898 р. він отримував стипендію Інституту Лазарева для наукових поїздок до Сирії та Лівану.

Він співпрацює з арабськими науковими журналами, включаючи лінгвістичний журнал Al-Mashrik.

Він працював у арабських рукописах та бібліотеках, особливо в Бейруті (Ліван).

Він зібрав багато документів та матеріалів, які вивчав до кінця життя. Викладав арабську, перську та турецьку мови в Інституті східної мови Лазарева (1898-1918), був професором з 1900 року. У 1918 році він переїхав до Києва і став професором Київського університету та членом Редакційного комітету установчого права Української академії наук.

Він є одним із академіків-засновників Української академії наук, незамінним секретарем Української академії наук, завідувачем Першого відділу історії та мовознавства УАН (1918-1929). З його ініціативи у 1925 році було створено Київське відділення Східнознавчої асоціації.

1926 р.-голова Комітету з вивчення візантійської літератури та її впливу на Україну, у якому брали участь багато знавців східних та класичних мов, у тому числі колишні викладачі Київської духовної семінарії.

Він намагався захистити колег -науковців, особливо академіка М. Василенка, від репресій з боку радянських каральних органів. У травні 1928 р. Він був переобраний секретарем Української академії наук, але радянський уряд не затвердив його на цій посаді. Після судового розгляду у справі "Української визвольної ліги" його було відсторонено від усіх академічних посад, а також науково -педагогічних робіт. Зв'яжіться з Орром. Барвінський, В. Вернадський, Б. Грінченко, І. Гаспринський, М. Павлик, Леся Українка, І. Франко та ін. Відомі люди та науковці. У 1890 -х і 1900 -х роках він співпрацював з багатьма галицькими журналами, включаючи «Зорю», «Народ», «Правду» тощо. Разом з К. Михальчуком він склав

«Проект характерної колекції малоросійських діалектів» (1910) для Російської академії наук. У 1918 р. з ініціативи Кримського було створено Комітет української живої мови для створення українсько-російського словника. Під його керівництвом та участю було написано «Основні правила правопису українців» (1921). Він вважає, що найважливішим джерелом для вивчення історії мови є примітивні пам'ятники.

По суті, Кримський був засновником українських та російських наукових арабістичних досліджень та всіх східних досліджень у Радянському Союзі.

За своє життя Агатангел Кримський проводив фундаментальні дослідження з арабської, іранської, семіотики, тюркських та слов'янських мов. Він є автором понад 1000 наукових праць з мови, літератури, мистецтва та релігійної історії народів Близького Сходу, Кавказу та європейських країн.

Під керівництвом Агатангела Кримського були складені та видані словники та наукові збірники, які досі є основою перекладацької роботи.

Але тоталітарним режимам не потрібно хвалити геніальність своїх лідерів. Кримського не оминула доля багатьох талановитих учених і художників. Сталінська тоталітарна машина ліквідувала їх заради свободи думки та відкидання догм, закладених комуністичним керівництвом.

У 1941 році постановою НКВС Агатангела Кримського, без жодних доказів, звинуватили у тому, що він був «ідеологом українських націоналістів, який упродовж років очолював націоналістичне підпілля».

Далі академіка – людину, яка володіла унікальними знаннями і зробила неоціненний внесок у розвиток науки – заарештували і відправили етапом у Казахстан.

Там, у кустанайській в'язниці НКВС, 25 січня 1942 року Агатангел Кримський помер. За однією із версій дослідників, не лише від фізичного виснаження і хвороби, а через тортури, яким його піддавали.

Література

1. Електронний ресурс: <https://www.radiosvoboda.org/a/agatangelu-krymskomu-150-poliglot-shodoznavevs/31047686.html>
2. Електронний ресурс: <http://www.nbu.gov.ua/node/4573>

ПАЩЕНКО М.Ю.,
студент НУБіП групи ІІЗ №3-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

КРИМСЬКИЙ – МОВОЗНАВЕЦЬ СКІЛЬКИ АГАТАНГЕЛ КРИМСЬКИЙ ЗНАВ МОВ?

Дослідники спадку Агатангела Кримського називають різні цифри, коли говорять про кількість мов, якими володів учений. Деякі нараховують 56 мов, найчастіше кажуть про 60, а якщо врахувати, що Кримський досліджував і різні діалекти та говірки, то кількість мов, які розумів, якими міг читати і писати Агатангел Кримський, наближається до сотні.

Порахувати скільки він знає мов - дуже складно. Скажімо, людина за все своє життя двічі розгортала якусь книжку тією чи іншою мовою, але вона цілком могла зрозуміти, що там писано, хоча спеціальних якихось занять цією мовою та людина могла не проводити. Саме до такої категорії належав Кримський.

Класична підготовка передбачала – якщо це спеціаліст із Близького Сходу – то це принаймні три класичні мови: арабська, перська і турецька. А далі можливі ще варіації, бо, скажімо, навіть якщо взяти турецьку, то тюркських мов дуже багато, і є мови, близькі до турецької. Кримський мав усе це в повному обсязі.

Агатангел Кримський володів й активно користувався класичними мовами – грецькою і латинською, а також знав основні європейські мови. Особливо добре він володів німецькою. Мені траплялися чимало текстів німецькою мовою, які свого часу тримав у руках Кримський, то якісь доповнення на берегах він робив мовою оригіналу – німецькою.

Якщо говорити про романські мови, то, скажімо, не маючи якихось інтенсивних зв'язків із румунською, але знаючи масу інших мов, Кримський міг, звичайно, не тільки читати й писати, а й потрохи навіть і спілкуватися нею.

Література

1. Електроний ресурс: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3173230-agatangel-krimskij-enciklopedist-i-spravznij-patriot-ukraini.html>

КОЛЕСНИКОВ О.,

*студент НУБіП групи ІПЗ №3-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

А.КРИМСЬКИЙ – МОВОЗНАВЕЦЬ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛ

1871, 15 січня – у Володимир-Волинському народився Агатангел Кримський, сходовознавець, перекладач, який знав понад 60 мов, історик, один із засновників Української академії наук у 1918 році. Він став одним із найвидатніших у світі мовознавців та фахівців з історії та культури Сходу.

Першою мовою яку знав Кримський це була Російська бо його батьки розмовляли цією мовою у сім'ї.

Зачарування глибиною і красою української мови прийшло до Кримського під впливом **Михайла Драгоманова та Павла Житецького, тоді і почав А. Кримський вчити українську.**

За отриману після завершення навчання спеціальну стипендію від інституту Агатангел Кримський два роки прожив у Сирії та Лівані, опановуючи арабську мову.

за роки роботи у Москві Кримський підготував і видав цілу бібліотеку підручників із арабістики, історії ісламу, вивчення Корану та інших напрямків мовознавства.

Кримський досліджував і різні діалекти та говірки, то кількість мов, які розумів, якими міг читати і писати Агатангел Кримський, наближається до сотні.

Класична підготовка передбачала – якщо це спеціаліст із Близького Сходу – то це принаймні три класичні мови: арабська, перська і турецька. А далі можливі ще варіації, бо, скажімо, навіть якщо взяти турецьку, то тюркських мов дуже багато, і є мови, близькі до турецької. Кримський мав усе це в повному обсязі.

Агатангел Кримський володів й активно користувався класичними мовами – грецькою і латинською, а також знав основні європейські мови. Особливо добре він володів німецькою

Якщо говорити про романські мови, то, скажімо, не маючи якихось інтенсивних зв'язків із румунською, але знаючи масу інших мов, Кримський міг, звичайно, не тільки читати й писати, а й потрохи навіть і спілкуватися нею.

Література

1. Електронний ресурс: <http://www.nbu.gov.ua/node/2750>

КИБУКЕВИЧ П.В.,
студент НУБіП групи ІІЗ №3-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

АГАТАНГЕЛ КРИМСЬКИЙ: «Я ЗРОЗУМІВ, ЩО МУШУ БУТИ УКРАЇНОФІЛОМ...».

15 січня 1871, – у Володимир-Волинському народився Агатангел Кримський, сходовознавець, перекладач, який знав понад 60 мов, історик, один із засновників Української академії наук у 1918 році.

Він став одним із найвидатніших у світі мовознавців та фахівців з історії та культури Сходу. Талант до мов в Агатангела Кримського проявився ще змалку. У три з половиною роки він умів читати, у п'ять – пішов до училища в Звенигородці, куди переїхала сім'я. Далі було навчання в Острозькій та Київській гімназіях і вступ до Колегії Галагана. В Острозькій гімназії вивчив польську, французьку, англійську та німецьку мови, в колегії Галагана опанував грецьку, італійську, турецьку. У 18 років Кримський досконало знав 8 мов, а до кінця життя – понад шістьдесят (різні дослідники називають цифри від 56 до ста, звертаючи увагу, що він вивчав не лише мови, але і різні говірки, діалекти). Сам учений жартував, що легше знайти мову, яку він не знає, ніж порахувати, скільки знає.

Народився Агатангел Кримський у російськомовній сім'ї. Його батько, татарин з білоруським корінням, був учителем історії й географії, автором популярних на той час посібників і краєзнавчих книжок. Мати походила з польсько-литовського роду. Любов до України в юному віці в ньому пробудили твори Юрія Федьковича, Лесі Українки, а також уроки «руської мови» Павла Житецького. «І от узяв я якось повісті Федьковича з передмовою Драгоманова, узяв, прочитав, і мене нове світло осяяло. Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо. І от я жадібно ухопився за українство. Кожнісіньку вільну від «офіційних занять» часину я присвячував Україні». Перша ознака національності є мова – я й нею найперше заклопотався, пильно читав усякі книжки, особливу вагу звертав на етнографічні матеріали, перечитав усякі філологічні праці», - згадував вчений у своїй автобіографії.

Після закінчення Колегії він переїздить до Москви, де навчається у Лазаревському інституті східних мов. Закінчивши інститут, отримує дворічну стипендію для поїздки до Лівану й Сирії. Там Кримський отримав ґрунтовний вишкіл орієнталіста, основними дисциплінами для нього стали арабська філологія, іслам та арабська література. Крім того він досконало вивчив перську мову і літературу, а також турецьку мову та літературу. Повернувшись до Москви, викладає в рідному інституті (з 25 років), стає професором східної літератури (у 30 років), пише серію підручників, перекладає російською Коран.

Література

1. Електронний ресурс: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Krimskii_A

БЛОХА Д.Є.,
студент НУБіП групи ІІЗ №3-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ВЧЕННЯ А. КРИМСЬКОГО ПРО ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Агатангел Юхимович Кримський – український історик, мовознавець, вчений, орієнталіст, письменник і перекладач, поліглот, один з організаторів Академії наук України (1918). Український науковець походив з кримських татар, що прийняли православ'я

В українській науковій літературі оддавна відчувається потреба на підручник для історії української мови. Жадної праці в цій царині, українською мовою писаної, ще й досі нема; принаймні нема по-українськи. нічого такого, що справді було-б відповідало суворим науковим вимогам; а що було друкувалося мовою російською, то з усього того тепер поробилася бібліографічна рідкість.

Бажаючи зарадити цьому лихові, Видавництво зупинилося саме на отих двох працях, які становлять оцю книжку. По-перше – ймення авторів: -а кадемика Шахматова, а так само ім'я нашого авторитетного вченого – академіка Кримського – промовляють самі за себе. По-друге, обидві їхні праці як не можна краще доповнюють одна одну. Бо як нарис акад. Шахматова засновано головним чином на тому матеріалі, який дають собою живі вкраїнські говірки, то нарис акад. Кримського навпаки – за основу бере передовсім ті дані, які автор зачерпує з писаних пам'ятників української мови. Що правда, розвідку акад. Шахматова вже було надруковано, в II томі поважного енциклопедичного видання «Українській Народъ въ его прошломъ и настоящемъ», а Нарис акадаміка Кримського друкується вперше.

До книжки додано коротку хрестоматію з писаних пам'ятників письменської етаро-українщини. Вибірку текстів робив сам акадаміка Кримський за допомогою перекладача Шахматівської прані В. Дем'янчука.

Не бажаючи підіймати ціни на книжку, яка в першу чергу призначається для шкільного вжитку, та затримувати її вихід, Видавництво пускає її цього разом без мап розселення цілого слов'янетва й з'окрема – східнього словіянетсва. Обмежившись тільки однією простенькою мапкою східньої Європи, яка будь-що-буде, гадає та допоможе читачеві краще зрозуміти ті складні рухи й пересування слов'янетва про які йдеться в розділах I-III.

Випуском цієї книжки Видавництво відкриває цілу серію науково-популярних розвідок з царини країнознавства, а також і царини найновіших досягнень у науці та техніці.

Література

1. Електроний ресурс: <http://www.univ.kiev.ua/ua/geninf/osobystosti/krimskiy/>

ДУДНІЧЕНКО Аріна,
студент НУБіП групи ІІЗ №3-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

“НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ” А. КРИМСЬКИЙ: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

1) Українська мова – це термін, який протягом останніх 30–40 років мало не зовсім витіснив собою давніший, ширший термін мова малоруська.

2) Геть-усі національно-свідомі малоруси, чи-то російські піддані, чи австрійські, од Кавказу до Карпат, поволі позивали звати себе „українцями” і теперечки дуже не люблять, як їх сторонні люди, за старою звичкою, все іде взивають „малорусами”.

3) Іменню „український” малоруси складають дуже високу ціну, аж до дражливости високу.

4) Цифру всіх малорусів визначають понад 35 мільйонів

5) З діалектологічного погляду малоруська мова розпадається на дві великі, та нерівні парості: менша (десь 1/5) це наріччя західно-малоруське; більша (4/5) – це наріччя східно-малоруське.

6) Пересічний українець не любить терміну „наріччя тому, що царське правительство та його прибічники, одмовляючись дати українській мові належні їй права, здебільша мотивували свої утиски тим міркуванням, що, мовляв, „речь малорусов это ведь и не язык, а лишь наречіє”.

7) Права української мови на окремішне літературне життя та на державне вживання засновуються не на чисто-філологічних міркуваннях, а на реальній, пекучій життєвій потребі.

8) . Отак, як малоруську (інакше– українську) мову дуже погано розуміє великорус, так само великоруську мову (інакше – російську) погано розуміє малорус.

Література

1. Електроний ресурс: <https://www.radiosvoboda.org/a/agatangelu-krymskomu-150-poliglot-shodoznavevs/31047686.html>

БАБІНЕЦЬ Володимир Юрійович,
АНДРЕЄВ Юрійович,
студенти НУБіП групи ІІЗ №3-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ВЧЕННЯ ПРО ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ А. КРИМСЬКОГО

Агатангел Кримський, поліглот, мовознавець, сходознавець, поет, письменник, історик, антрополог, вчений секретар Української академії наук (1918-1928).

Він народився на Волині у російськомовній родині, але став українофілом.

Незважаючи на те, що Агатангел не мав і краплини української крові, відомий поліглот і сходознавець усе ж почувався українцем.

«Він принципово вважав, що необхідно спілкуватися українською мовою. У часи Російської імперії це було неприйнятно. Але Агатангел все одно говорив українською.

Академік Кримський вів запеклу полеміку з російськими вченими, адже вважав, що українська мова уже в XI столітті існувала «як цілком рельєфна, певно означена, яскраво індивідуальна одиниця».

У 1941 році постановою НКВС Кримського оголосили «ідеологом українських націоналістів, який упродовж років очолював націоналістичне підпілля».

Його разом з іншими українськими патріотами заарештовують і відправляють до кустанайської в'язниці в Казахстані. Уже невдовзі він помирає – за однією з версій дослідників, унаслідок жорстоких тортур.

Агатангел Кримський – геній і феноменальна особистість, став жертвою сталінських репресій за свої дослідження історії української мови. Де його останки, досі невідомо.

Література

1. Електроний ресурс: <https://www.radiosvoboda.org/a/agatangelu-krymskomu-150-poliglot-shodoznaveets/31047686.html>

ШИЛЕНКОВ Вадим Максимович,
студент нубін групи ІІЗ №3-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ОСМИСЛЕННЯ А.КРИМСЬКИМ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Агатангел Кримський вважав, що в Україні принципово необхідно спілкуватися українською мовою. Для себе він свідомо обрав українську мову і для спілкування, і для наукової роботи, і для творчості.

«Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо. І от я жадібно ухопився за українство. Кожнісіньку вільну від «офіційних занять» часину я присвячував Україні. Перша ознака національності є мова – я й нею найперше заклопотався, пильно читав усякі книжки, особливу вагу звертав на етнографічні матеріали, перечитав усякі філологічні праці», – писав Агатангел Кримський у своїй автобіографії.

Збірка поезій «Пальмове гілля. Екзотичні поезії» вмістила вірші Кримського та його переклади арабських поезій українською мовою.

Цю збірку вважають унікальною пам'яткою літератури. Іван Франко у 1910 році назве Агатангела Кримського «високоталановитим поетом» і «дуже оригінальним повістярем».

Кримський разом із Вернадським фактично створили і зібрали унікальний фонд Всенародної бібліотеки України (*тепер Національна бібліотека України імені Вернадського*).

Агатангел Кримський як дослідник мов відстоював тезу, що українська мова існувала вже в XI столітті «як цілком рельєфна, певно означена, яскраво індивідуальна одиниця». Цю позицію академік сформував на основі унікальних досліджень, результати яких виклав, зокрема, у працях «Українська граматика», «Нариси з історії української мови».

Наукові дослідження Агатангела Кримського ішли всупереч офіційно встановленій в СРСР, а тепер так само головній у сучасній Росії, тезі про «Київську Русь як колиску трьох братніх народів і трьох братніх мов: російської, української і білоруської».

Література

1. Електронний ресурс: <https://www.radiosvoboda.org/a/2276061.html>

ДУДАРЕНКО Н.І.,
студент НУБіП групи ПІЗ №3-210096
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

А.КРИМСЬКИЙ - ТВОРЕЦЬ УНІКАЛЬНОГО ФОНД ВСЕНАРОДНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ

Він народився у російськомовній родині на Волині, але став українофілом. Він стверджував, що легше знайти мову, якої він не знає, аніж порахувати скількома мовами він володіє. Його бібліотека нараховувала майже 50 тисяч томів, і він перевіз її до Києва, коли вирішив покинути Москву, щоб взяти участь у створенні Української академії наук.

У 1918 році, маючи як професор найкращі наукові перспективи у Москві, несподівано для багатьох переїхав до Києва, стояв біля витоків Української академії наук, разом із Вернадським вони фактично створили і зібрали унікальний фонд Всенародної бібліотеки України (тепер Національна бібліотека України імені Вернадського), був учителем титана української історичної науки Омеляна Пріцака, перекладав, писав вірші й прозу, був визнаним ерудитом та інтелектуалом навіть у високих академічних колах.

Його збірка поезій **«Пальмове гілля. Екзотичні поезії»** містить оригінальні вірші А. Кримського та його власні переклади арабських поезій українською мовою. На думку дослідників, збірка є унікальною пам'яткою літератури. Так, у 1910 р. Іван Франко пише про вченого-орієнталіста як про «високоталановитого поета» і «дуже оригінального повістяра».

Лазар Каганович пропонував Кримському укласти «Російсько-український словник», але той рішуче відмовився: **«Не хочу ризикувати своїм чесним ім'ям перед галичанами, що досі твердо вірили в мою непідкупну чесність і рішуче усуваюся від участі в Словникові, де безшабашно гарцюють усякі мовокалічники та мовозасмітники».**

Агатангел Кримський вважав, що в Україні принципово необхідно спілкуватися українською мовою. Для себе він свідомо обрав українську і для спілкування, і для наукової роботи, і для творчості.

«Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо. І от я жадібно ухопився за українство. Кожнісіньку вільну від “офіційних занять” часину я присвячував Україні. Перша ознака національності є мова – я й нею найперше заклопотався, пильно читав усякі книжки, особливу вагу звертав на етнографічні матеріали, перечитав усякі філологічні праці», – писав Агатангел Кримський у своїй автобіографії.

Як дослідник мов, учений відстоював тезу, що українська мова існувала вже в XI столітті **«як цілком рельєфна, певно означена, яскраво індивідуальна одиниця».** Цю позицію академік сформував на основі унікальних досліджень

Література

1. Електронний ресурс: <https://ua.krymr.com/a/27489476.html>

АНДРЕЄВ Богдан Олексійович,
студент НУБіП групи ІІЗ №3-21009б
факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПОСЛІДОВНИЙ УКРАЇНОФІЛ

Агатангел Кримський вважав, що в Україні принципово необхідно спілкуватися українською мовою. Для себе він свідомо обрав українську мову і для спілкування, і для наукової роботи, і для творчості.

Як казав Агатангел Кримський: Кожнісіньку вільну від «офіційних занять» часину я присвячував Україні. Перша ознака національності є мова

«Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо. І от я жадібно ухопився за українство. Кожнісіньку вільну від «офіційних занять» часину я присвячував Україні. Перша ознака національності є мова – я й нею найперше заклопотався, пильно читав усіякі книжки, особливу вагу звертав на етнографічні матеріали, перечитав усіякі філологічні праці», – писав Агатангел Кримський у своїй автобіографії.

Збірка поезій «Пальмове гілля. Екзотичні поезії» вмістила вірші Кримського та його переклади арабських поезій українською мовою.

Цю збірку вважають унікальною пам'яткою літератури. Іван Франко у 1910 році назве Агатангела Кримського «високоталановитим поетом» і «дуже оригінальним повістярем».

Кримський разом із Вернадським фактично створили і зібрали унікальний фонд Всенародної бібліотеки України (тепер Національна бібліотека України імені Вернадського)

Література

1. Електроний ресурс: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/sichen/15/1871-15-sichnya-u-volodymyr-volynskomu-narodyvsya-agatangel-krymskyu-shodoznavec-perekladach-yakuu-znav-ponad-60-mov-istoryk-odyn-iz-zasnovnykiv-ukrayinskyi-akademiyi-nauk-u-1918-roci>

ДУДНІЧЕНКО Аріни,
факультет інформаційних технологій
студент НУБіП групи ІІЗ №3-21009б
Науковий керівник: Кравченко А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

«НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» А. КРИМСЬКОГО: ОСНОВНІ ІДЕЇ

15 січня 2021 року виповнюється 150 років від дня народження Агатангела Кримського – видатної особистості, українського вченого, історика, письменника й перекладача, славіста і сходознавця. А ще науковця-організатора, який стояв «біля колиски» створення Української академії наук у 1918 році і впродовж десяти років був її Неодмінним секретарем, котрий докладав багато зусиль для її врятування та розвитку.

Академік Агатангел Кримський був також серед засновників Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, де сьогодні зберігається його унікальна спадщина – великий архів та цінна особиста бібліотека. Ця його наукова спадщина надзвичайно затребувана дослідниками-сходознавцями та істориками академічної науки у незалежній Україні.

Наказом гетьмана П. Скоропадського від 14 листопада 1918 р. було призначено перших дійсних членів УАН. По відділу історико-філологічних наук дійсними членами стали заслужений професор Харківського університету Д. Багалій, ординарний професор Київського українського державного університету А. Кримський, заслужений професор Київської духовної академії М. Петров, професор Чернівецького університету, доктор С. Смаль-Стоцький.

Він став одним із засновників і перших академіків Української академії наук, першим її неодмінним. Влади змінювали одна одну, і дійсному членові та неодмінному секретареві УАН Агатангелові Кримському не раз доводилося виявляти неабиякий приклад дипломатичності – й тоді, коли він піклувався про збереження приміщень, виплату зарплат та пайків співробітникам УАН, збільшення бібліотечних та музейних фондів, домагався виділення для Академії земельної ділянки, де вчені могли б займатися городництвом та заготовляти дрова, й пізніше, коли був депутатом Київської ради робітничих та червоноармійських депутатів (з 1920-го) та членом ВУЦВК (з 1925-го).

Очолював також історико-філологічний відділ УАН. У цей час А. Кримський працював професором на кафедрах україністики та східної історії Київського державного університету, очолював Інститут української наукової мови. З його ініціативи у Харкові було засновано Всеукраїнську наукову асоціацію сходознавства. Вагоме місце в доробку вченого посідають праці з арабістики, семітології, тюркології, іраністики. Багато уваги приділяв Агатангел Юхимович проблемам розвитку української літературної мови, фольклористичним та етнографічним дослідженням, зокрема з антропології. Учений був також науковим редактором багатьох словників та збірників.

З перекладів А. Кримського починається школа художнього перекладу східної поезії в Україні й загалом у Європі. Крім того, Кримський залишив велику художню спадщину, у якій відчувається увага до відтворення психології персонажів. 1930 р. великого ученого майже усунули від науково-педагогічної роботи, і він працював переважно вдома. Улітку 1941 р. Агатангела Юхимовича заарештували і вивезли до Кустаная (Казахстан), де він помер у таборі (до 25 січня 1942 р., точна дата смерті невідома).

Література

1. Електронний ресурс: <https://cutt.ly/DEZegB7>
2. Електронний ресурс: <https://cutt.ly/FEZezEI>
3. Електронний ресурс: <http://nbuv.gov.ua/node/5408>

ГРЕБЕНЮК Богдан Вадимович,
*студент групи КІБ 190011 б, факультету
інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

МАНПУЛЯЦІЯ СУСПІЛЬНОЮ СВІДОМІСТЮ ЯК МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБУ

Сучасний світ в умовах глобалізації й науково-технічного прогресу, безумовно, характеризується багаточисельними неперервними потоками інформації, які постійно

супроводжують нас у повсякденні. Із розгортанням та розповсюдженням Інтернету ми наразі маємо доступ до необхідних для нас новинних ресурсів ледь не з будь-якого куточка світу. Без сумнівів, подібні тенденції сьогодення надають чудову можливість для всебічного саморозвитку та значно полегшують у багатьох аспектах наше життя за рахунок неймовірної кількості наявних у глобальній мережі баз даних. Проте не варто забувати, що подібне русло розвитку суспільства є приводом для зростання масштабів державного впливу на особу за рахунок, зокрема, маніпуляцій свідомістю людей в інформаційному просторі.

У наші дні ми, як правило, майже всю актуальну інформацію черпаємо зі всеохоплюючого Інтернету, що є дуже зручним для верхівки влади з точки зору формування необхідних думок народних мас. Для впливу на свідомість деяких людей навіть не потрібно йти на додаткові хитрощі, достатньо на якомусь ресурсі опублікувати певний політичний так званий «фейк», що частково надасть відповідний ефект. Однак, на даний момент значна частка Інтернет-користувачів є більш досвідченою з точки зору перевірки достовірності інформації, тому сучасні маніпулятивні техніки зосереджуються на таких аспектах, як правдоподібність і авторитетність.

Інтернет через свої масштаби й значну авторитетність в очах громадськості фактично замінив такі застарілі й вже не досить ефективні засоби державного впливу, як газети й телебачення. Такий глобальний інформаційний простір, грубо кажучи, не може не бути використаним для як мінімум ненав'язливого просунення конкретних ідей, які підсвідомо змусять багатьох людей учинити так, як потрібно владі. Ми часто навіть не помічаємо, як, переглядаючи той чи інший сайт, дивлячись якесь здавалося б нейтральне відео, стаємо об'єктами спроб сформуванню необхідного бачення того чи іншого проблемного питання. Тому за таких умов кожному потрібно ретельно аналізувати доступну інформацію, аби чітко розуміти, де й за рахунок чого хтось намагається маніпулювати нашою свідомістю й суспільною думкою.

Отже, прогрес надав владі не тільки неймовірний простір для державного впливу на суспільство, а й змусив адаптуватися до сучасних реалій та удосконалити техніки маніпуляцій народною свідомістю, через що вони стають усе менш очевидними. Звичайно й більшість Інтернет-користувачів перестали бути такими наївними, як попередні покоління, проте це не означає, що варто спокійно черпати ту чи іншу інформацію, не проводячи її повноцінний аналіз, оскільки це стає на заваді формуванню незалежної індивідуальної думки кожної людини стосовно актуальних проблемних питань, яке, я вважаю, і є запорукою нашого подальшого розвитку й прогресу.

БЕЗКОРОВАЙНИЙ Олександр Васильович,
*студент групи КІ 210014бск, факультету
інформаційних технологій*
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

НАУКА ТА ЇЇ РОЛЬ В ПЕРЕТВОРЕННІ ЛЮДИНИ

Сьогоднішня наука швидко розвивається. Як правило, зараз обсяг наукових знань збільшується з величезною швидкістю. Саме наука стала основною причиною швидкого розвитку суспільства – перетворення його на постіндустріальний (або навіть на інформаційний) світ, впровадження інформаційних технологій, перенесення знань людства на якийсь web-інтерфейс, який досить зручний для зберігання, систематизації та пошуку певного знання.

Тут усе вказує саме на те, що в сучасному світі наука є однією з найважливіших та значущих сфер у житті суспільства

Як відомо у сучасному розумінні науки вона є особливою формою пізнавальної діяльності, вироблення об'єктивних чи системо-організовано-обумовлених (з погляду науки) знань про навколишній світ. У науці головна якість – постійно створювати нові рівні знання, виходячи за межі звичного чи вже відомого.

Безпосереднім джерелом науки є практика, що регулюється спеціальним чином. І ця взаємодія відбувається не лише з ними самими, а й з іншими формами пізнання – повсякденною, релігійною чи міфологічною, філософською. Однак тут йдеться про те, що в даному випадку наука займається виявленням законів, якими об'єкт може бути змінений. Це – об'єкти науки, вони розвиваються та функціонують відповідно до законів природи. Ще один з способів пізнання світу, який притаманний науковому мисленню – предметний та об'єктивний способи розгляду світу. З одного боку, це одні з найважливіших способів пізнання науки, які впливають на її предметність і суб'єктивність. Сьогоднішня наука - це динамічне явище, що постійно розвивається і поглиблюється.

Кожен етап розвитку науки супроводжувався особливим видом її інституалізації, пов'язаною з організацією дослідження та методом відтворення суб'єкта наукової діяльності Академії наук та наукові журнали. Починаючи з середини XIX століття у науці формується та організовується взагалі таке поняття, як наука, що складається з системи дисциплін, пов'язаних між собою складним взаємозв'язком. Починаючи з початку 20 століття, наука стала особливим типом виробництва наукових знань – об'єднанням вчених, які спеціалізуються у фінансуванні та особливій експертизі дослідницького проекту, їх соціальній підтримці, спеціальній промислово-технічній базі, що обслуговує наукову роботу, складному розподілі праці та цілеспрямованій розробці кадрів.

Все це відбувалося на тлі розвитку науки, що мало безпосередній вплив на змінність її завдання у соціальній сфері. В епоху становлення природознавства наука була змушена боротися з релігією, захищаючи своє місце в суспільній свідомості, що тільки тільки починало формуватись та отримувати певні риси. На початку XX століття, наука стала виконувати ще одну функцію – вона стала соціальним феноменом (соціальною групою), який впроваджувався у різні сфери соціальної життєдіяльності і став регулювати різні види людської діяльності.

Нині ж, розвиток наука йде шляхом ускладнення своєї організації, через відкриття нових залежностей та горизонтів які ускладнюють саму структуру науки. Новий напрямок у науці та нова дисципліна. У процесі формування системи наукового знання відбувається виділення дисциплінарної організації науки, що включає до уваги систему наукових дисциплін зі складними взаєминами між ними. Зараз у зв'язку з розвитком науки відбувається інтеграція наук, міждисциплінарний рівень взаємодії наук породжує міждисциплінарні дослідження, які у свою чергу збільшуються в міру розвитку науки.

Як відомо, наука не має нічого спільного з релігіями та філософією, це єдине ціле і однакове для всіх годинників, соціальних середовищ і держав. Наука охоплює все людство та дає йому таку необхідну для соціальної істоти характеристику єдність. Наука є філософія, релігія та віра загалом. В одній і тій науковій методології одна на всіх, і та наукова методика, єдина для всіх.

Насправді це неминуче призводить до проблем пов'язаних з розвитком науки, які стають все складнішими для вирішення і все чіткіше ґрунтуються на міжнародному співробітництві вчених.

Якщо говорити про взаємне розуміння між народами, то це одна із складових міжнародного наукового співробітництва. Націоналізм та расова дискримінація, що розділяють людство, подолані на науковому поприщі. Багато розділів науки в міру свого розвитку перетворилися на галузі виробництва або форм наукового співробітництва, що можуть розвиватися, або які можуть привести людство до об'єднання в організаціях життя на основі порозуміння і добра. У цьому плані вчені з різних країн згодні в тому, що вони

мають спільну для них систему цінностей, яка спрямована на те, щоб спрямовувати їхню діяльність 'во благо' людства. Швидше за все, у цих колах суспільства буде легше обговорювати нові підходи до зближення націй, багато політичних непорозумінь згладжуватимуться, а небезпечні напруження знімаються. Будь-який досвід науки щодо організації загальних форм діяльності має цінність.

У той же час первинна в розумінні природи науки її вплив на саму людину, на систему її уявлення, потреб та можливостей до дії у процесі організації свого буття та її вдосконалення. У той же час наука не є чимось чужим для людини, вона має відношення безпосередньо до внутрішньої суті людини. Тому вона і є головною особливістю останньої – потреба самої людини. З урахуванням цього розмаїття, людина може задовольнити практично будь-які свої запити, але при цьому виділяють три основні види базових життєвих потреб – вітальні (біологічний) та соціальні (соціальні) пізнання. на землі як за допомогою присвоєння вже існуючих культурних цінностей, а також шляхом відкриття абсолютно нового, невідомого попереднім поколінням. Розуміння суті речей – прагнення людини розуміння правил і законів, які у світі.

Якщо не визнавати прагнення до пізнання як базисну потребу людини, то його нішу зайдуть інші допоміжні потреби, серед яких особливо агресивні воля до влади.

Задоволення та розвиток потреб пізнання – це комплексний, цілісний розвиток людини і в науці створюється ідеальний світ, така система ідеалізованих уявлень про світ, перед цією практичною дією і тут нам необхідно зрозуміти науку як сукупність взаємодоповнюючих функцій у житті людини та суспільстві.

З погляду еволюції мислення людини, її розвитку – і є розвитком науки. У цьому природа людини обмежується лише її розумовою діяльністю. Робота будь-якого живого організму має одну особливість - це його емоції та моральне уявлення, які виражаються переважно в мистецтві. При цьому саме цей вплив науки і мистецтва на формування цілісного розвитку людської душі в цілому впливає на формування її духовного світогляду.

Література

1. Горбатюк Т.В., Лук'янець В.С., Самарський А.Ю., Чекаль Л.А. Людина, наука, техніка: світоглядний аспект. – К: «Міленіум» – 2017. – 317 с.
2. Горбатюк Т.В. Грід-комп'ютерінг як прояв глобалізаційних процесів сучасної науки. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія.-2012.-Т. 20, вип. 22 (2).-С. 65-71.
3. Горбатюк Т. В. Сучасне парадигмальне зрушення в фундаментальній науці: світоглядне значення / Т. В. Горбатюк // Антропологічні виміри філософських досліджень. – Дніпропетровськ, 2012. – Вип. 1. – С. 8-12.

МАКАЄВ Вадим Вікторович,
*студент групи КІ-21013бск, факультету
інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

МОЗОК. КОМП'ЮТЕР. КОМП'ЮТИНГ.

У сучасному суспільстві часто можна зіштовхнутися з тим, як людський мозок порівнюють з комп'ютером. Багато хто погоджується з цим твердженням, інші ж його категорично заперечують. Людський мозок і без того доволі складна система, що оброблює, аналізує та запам'ятовує величезну кількість інформації. І саме ця система у правильних руках

дала поштовх комп'ютерній епосі. Виходить, нами ж відбувається зіштовхування творця з творінням. Але чи є доречним це порівняння та чи може являтися мозок цифровим комп'ютером? Чи здатен комп'ютер мислити?

Протягом багатьох років вчені намагаються змодельовати роботу мозку, створивши його комп'ютерну модель, – Human Brain Project, так називається цей проект. Однак майже одразу зі стартом проекту на нього вилився шквал критики. Команда Генрі Маркрама, ізраїльсько-швейцарського вченого та дослідника, безпосереднього ініціатора ідеї, який став головою організації Human Brain Project, намагалася створити інфраструктуру – лабораторії, оснащені найпотужнішими комп'ютерами, що повинні були б оцифрувати мозок. Мінімальні сили команди Маркрама були задіяні у вивченні процесів мислення, поведінки, когнітивних функцій. «Вони забули, що у мозку є власник!», – так охарактеризували дії учасників проекту інші дослідники. Якщо не зрозуміти, як користуватися мозком, то повторити його працюючу модель не є можливим. У якості проміжних робіт була опублікована стаття, що описувала модель роботи всього однієї нейронної колонки пацюка – це близько 30 тисячі нейронів або ж всього 0,15% його мозку. Цікава ідея, запропонована більше десяти років тому, досі не втілена у реальність.

Мозок людини – це складна нейронна мережа, система нейронів, що постійно встановлюють нові зв'язки, зміцнюють їх та оновлюють кожного разу з отриманням нового завдання та інформації чи з прийняттям вірного рішення, надаючи нам можливість бути розумними. У нашому мозку немає ні програмного забезпечення, ні програмування, за допомогою якого воно було б написано. Неможливо запрограмувати мозок, описавши у коді всі правила життя, записавши їх на жорсткий диск та заставивши оброблювати цю інформацію, як це робить центральний процесор. Процесор оброблює інформацію, закодовану у потрібному форматі, байти, що вказують комп'ютеру сутність об'єкту, з яким він працює, а правила, що керують його роботою – це простий програмний алгоритм. Замість того, щоб одразу бути розумним, нейронні зв'язки методом намагань та помилок засвоюють все самостійно протягом часу, не використовуючи готові програми. Якщо видалити частину мозку, він зможе розподілити функції між іншими його частинами, але якщо пошкодити процесор, прибрати з нього хоча б частину транзисторів, – комп'ютер перестане функціонувати.

Американський філософ Джон Серль запропонував експеримент, що пояснював би, чи зможе комп'ютер свідомо мислити та розуміти. Серль назвав його «Китайською кімнатою». Припустимо, людина сидить у замкнутій кімнаті, куди їй через вузьку щілину передають листи із запитаннями на китайській мові. Вона не знає китайської, відповідно, не розуміє, що написано на цих листках. Однак у кімнаті є бібліотека з покроковими інструкціями, що детально пояснюють, що потрібно робити з отриманими ієрогліфами. Оперуючи інформацією з книги, вона виконує інструкції, що пояснюють, з яких ієрогліфів повинна складатися відповідь, записує їх і просовує лист назад у щілину по ту сторону дверей, де знаходиться носій китайської. «Я обдурив носія мови, оскільки тільки виконував інструкції, насправді не розуміючи, що відбувається. Маючи у своєму розпорядженні достатньо часу та достатній набір інструкцій, я можу відповісти майже на всі запитання китайською мовою. Але я не розумію китайської мови, а лише маніпулюю символами, не маючи жодного уявлення, що вони означають!», – цими словами Серль пояснив алгоритм роботи комп'ютера всередині: у незалежності від складності програми, вона просто виконує набір інструкцій, а комп'ютери, що імітують людський інтелект, насправді не розуміють, про що йде мова, всі їх дії позбавлені будь-якого сенсу. Якщо теоретично припустити, що людина та цифрова машина зможуть виконати однаково один і той самий алгоритм, то перша, на відміну від другої, зробить це свідомо. Здавалося б, машину можна навчити китайській писемності, відтворивши нейронну мережу носія китайської, однак для виникнення ефекту розуміння ієрогліфів цього буде недостатньо, оскільки комп'ютер при симуляції мозку знову буде апелювати інструкціями, осмислення ж цього у цифровій нейронній мережі не виникне. Таким чином Джон Серль,

використовуючи цей експеримент як доказ, показав, що всередині людського мозку є щось непояснюване, що не можна порівнювати з комп'ютером.

Комп'ютер є обробником інформації, він поміщує точні копії даних в реєстри, коли потрібно, вилучає з пам'яті та детально опрацьовує, однак не людина. Роберт Епштейн, психолог Американського університету поведінкових досліджень та технологій, дає простий приклад: якщо попросити когось з пам'яті намалювати купюру певного номіналу, як можна детальніше, а потім покласти перед ним реальну з проханням перемалювати, то у результаті це будуть абсолютно два різні малюнки. Людина бачить купюру постійно, однак знайти точне її зображення у пам'яті не зможе.

Окрім всього вище зазначеного, не варто забувати, що кожен людський мозок є абсолютно унікальним, оскільки твориться самою людиною, протягом всього її життя розвивається унікальна нейронна структура. Різні люди, переживаючи один й той самий досвід, по-різному зможуть його осмислити або детально запам'ятати. Для комп'ютера інформація є просто набором даних, але всі люди, дістаючи цю інформацію з пам'яті, наприклад, свої власні спогади, можуть відчувати, тому що вона для них значить щось особливе.

Література

1. John R. Searle, Is the Brain a Digital Computer?. 1990. [Інформаційне джерело] URL: <https://www.jstor.org/stable/3130074> (Дата звернення: 09.11.2021);
2. Searle J. Minds, Brains and Science. 1984. Сёрль Дж. Р. Сознание, мозг и наука. Перевод на русский язык: А. Ф. Грязнов. – М., 1993. . [Інформаційне джерело] URL: <https://gtmarket.ru/library/basis/6662/6664> (Дата звернення: 10.11.2021);
3. Robert Epstein, The empty brain. 2016. [Інформаційне джерело] URL: <https://aeon.co/essays/your-brain-does-not-process-information-and-it-is-not-a-computer> (Дата звернення: 10.11.2021).

ШЕЛЕСТ Олексій,
*студент групи КН-21004бкс, факультету
інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ФАТАЛІЗМ І ВИПАДКОВІСТЬ МАЙБУТНЬОГО.

Само слово Фаталізм перекладається як "визначений долею". Тобто минулі теперішні та майбутні події вже визначені Богом. Господь сам вирішує, чи потрапить людська душа до раю чи до пекла. Цю суть не можна ні як змінити вона не залежить від нашого вибору, вона визначається до народження людини.

За основу цього складено теорію що Господь всевідаючий. Якщо він всевідаючий то він може безпомилково знати або передбачити події в майбутньому. Якщо Бог безпомилково знає що ви завтра будете робити хатню роботу (наприклад протирати пил), то ви це неодмінно зробите. Тобто у вас немає свободи вибору, ви будете робити те що передбачено самим Богом.

Але можна заперечити цей аргумент. Якщо ж Бог безпомилково передбачив що на наступний день маєте зробити хатню роботу, то ви самі можете обрати робити вам це чи ні на підставі своєї волі, а не через те що вас примушують. Тобто ви самі маєте свободу свого вибору але, Господь буде знати ваш вибір вже наперед, перш ніж ви це зробите.

Фаталісти визнали, що є сліпа зона яку ніхто не контролює.

Випадковість майбутнього –це система взаємо зв'язків яка повинна, чи не повинна статися в майбутньому. Тобто ця подія может статися просто так, без будь-якого впливу Господа. Господь міг лише передбачити що так може статися, але не більше.

Наш світ керуються самою випадковістю (наприклад людина знайшла телефон) для неї це сталося випадково, але з наукової точки зору сталися деяка логічна подія щоб воно перейшло в випадковість.

Але прихильники Біблії не вірять в те що все відбулося випадково було зроблено із деяких логічних подій. У них для цього я своя думка, що сам мудрий, святий, всемогутній Господь керує кожною дрібницею у цьому світі навіть випадковість.

КРИЖАНІВСЬКИЙ Микола Сергійович,
*студент групи КІ 21014бск, факультету
інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

РОЛЬ НАУКИ В ПЕРЕТВОРЕННІ ЛЮДИНИ: СВІТОГЛЯДНИЙ АСПЕКТ

Наше життя важко уявити без науки та її досягнень. Справді, наука та техніка стали справжніми двигунами історії. Вони надали безпрецедентного динамізму, надали у владу людини величезну силу, яка дозволила різко збільшити масштаби перетворювальної діяльності людей. Радикально змінивши природне середовище свого проживання, освоївши всю поверхню Землі, всю біосферу, людина створила "іншу природу" – штучну, яка частіше за все стала вагомішою чим первозданна. Вернадський вважав, що наука та техніка перетворили діяльність людини на особливу геологічну силу, яка перетворила всю поверхню Землі та суттєво вплинула на біосферу. Вони змінили структуру та характер суспільних процесів, весь спосіб життя. При цьому так звана "інша природа" стала в різко конкурентна по відношенню до первозданої природи планети. Для сьогодення характерна допитливість людини у пізнанні природи, яка часто суперечить моральності. Усі досягнення матеріальної та духовної культури разом із людьми – її носіями – становлять людську цивілізацію. Сучасний рівень розвитку цивілізації досягнуто внаслідок розвитку науки. У широкому значенні культура означає все те, що створено людиною та людством на всьому історичному шляху розвитку. Вона створюється людською працею при безпосередньої участі свідомості, мислення, знань, почуттів та волі. Культура - це результат (продукт) людської діяльності. Результати праці постійно накопичуються, а культура розвивається та збагачується тобто, культура кумулятивна. Світ культури оточує кожного з нас. Ми як би занурені в море речей та предметів людської культури. Більше того, людина стає Людиною лише тоді, коли вона освоєє вироблені попередніми поколіннями людей форми діяльності. З виробництва та використання предметів культури. Чим вище ступінь освоєння людиною досягнень культури, тим більший вклад він може зробити її подальший розвиток. Люди, далекі від науки, представляють наукове пізнання у вигляді механічного накопичення фактів та теорій, за допомогою яких ці факти пояснюються. Наука – не набір готових рецептів і незаперечних, раз і назавжди даних істин. Науковий метод – лише один із багатьох способів пізнання природи та світу. Наукове пізнання є творчою діяльністю, яка нагадує інші види діяльності, які традиційно вважаються творчими. Але наука породжена матеріальною та духовною культурою суспільства, а триєдність, що історично склалася, – наука, культура, суспільство – нерозривно. Сюди слід додати і взаємозв'язок науки з освітою. Важко повірити в хорошу освіту у тих освітніх установах, де наукою не займаються.

Отже наука – це лише одна зі сфер культури людини зі своєю специфікою та завданнями, і сама по собі не може вважатися найвищою цінністю людської цивілізації. Наука – лише засіб у вирішенні різних проблем існування. Ми повинні подбати про те, щоб наукове знання не поширювалося на інші області, де воно не застосовується. Однією науки для цього мало, але щоб досягти бажаного, зовсім не треба відвертатися від науки. Людина осягає реальність також у мистецтві, літературі, у філософських пошуках тощо. У нормальному гармонійному суспільстві має знаходитися місце і для науки, і для філософії, і для релігії, і для всіх частин людської культури.

Література

1. Горбатюк Т.В., Лук'янець В.С., Самарський А.Ю., Чекаль Л.А. Людина, наука, техніка: світоглядний аспект. – К: «Міленіум» – 2017. – 317 с.

2. Горбатюк Т.В. Грід-комп'ютерінг як прояв глобалізаційних процесів сучасної науки. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія.-2012.-Т. 20, вип. 22 (2).-С. 65-71.

3. Горбатюк Т. В. Інноваційні технології майбутнього: світоглядний аспект. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Гуманітарні студії. – 2016. –№ 246. – С. 137-145.

МАРЧЕНКО Яна Ярославівна,
*студентка групи КН-190016, факультету
інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ФІЛОСОФІЯ І НАУКА НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Наука-це багатогранне поняття, яке може розглядатися в різних сферах. Наука часто виражається як вид духовного спрямування людини. У своєму складі вона містить дослідження певних галузей, обґрунтування утворення якоїсь конкретної інформації та соціальний внесок у світ.

Також наука може висвітлюватись і розглядатись в таких напрямках, як пізнання чогось нового, сфери культури та загалом соціального розвитку.

Наука розглядає правдиві та достовірні факти, через які утворюються нові знання.

В сучасному світі з'являється все більше професійних учених, які приділяють особливу увагу пошуку істини.

Вони дотримуються принципів та норм для уникнення похибки у своїх дослідженнях, через це наука стає більш точною та всебічно розвинутою.

Присутнє таке поняття як наукові знання. Воно передбачає об'єктивність та доступність інформації, а також постійний розвиток, що є дуже важливим. Наукові знання не повинні обмежуватися та зупинятись на вже проведених дослідженнях, вони мають завжди вдосконалюватись та через зміну поглядів крізь століття більш розгалужуватись та розглядати всі можливі аспекти певної теми.

За вищесказаним, можна зрозуміти, що велику роль відіграє істина. Істина може мати декілька тлумачень. Під цим поняттям криється відповідність інформації і реальності. Також це може бути угода, або досягнення всіма узгодженої думки.

Наука надає відомості про різні процеси, їх утворення, розвиток і має вплив на різні вже відомі людству сфери та утворення нових.

Велику роль в науці відіграє духовна культура. Духовність гарно розглядається у філософії. Тому можна сказати, що наука та філософія тісно пов'язані, але все ж таки розбіжність є. Філософія на відміну від науки не забезпечує людину певними твердженнями та знаннями щодо реальності.

Вона спрямована на занурення людини у певну проблему, тему, подію та виявлення глибинної суті її утворення.

У сфері філософії відбуваються наукові дослідження, що порушують питання сенсу буття, побудови світу, пізнання нового та пристосування до нього.

У ХІХ ст. вчені мали за мету розібрати суть науки, через пізнання філософії.

Саме в цей період дослідження філософії набирає великих обертів. Наука мала змогу відобразити різні погляди на життя.

В той момент з'являється такий рух філософії, як позитивізм, сутність якого полягала у відмові абстрактності. Також науковці тлумачили, що всі науки унікальні і існують як окремий вид філософії.

Позитивний рух філософського мислення передбачав точну, правдиву та насамперед реальну інформацію.

Незважаючи на це, позитивісти категорично не підтримували будь-які зміни у правилах та вже прийнятих законах науки. Наукове пізнання ні в якому разі не повинно було виходити за рамки філософії.

Наприкінці ХІХ та початку ХХ століття з'являється рух так званого другого позитивізму. Цей рух полягав у порівнянні знань з реальністю, пояснення певних абстрактних тверджень науковців.

Отже, дивлячись на позитивістський рух, можна сказати, що його суть була у появі можливості вирішувати питання, проблеми, скрутні становища з правильним та розумним підходом.

Література

1. Горбатюк Т.В., Лук'янець В.С., Самарський А.Ю., Чекаль Л.А. Людина, наука, техніка: світоглядний аспект. – К: «Міленіум» – 2017. – 317 с.

2. Горбатюк Т. В. Соціально-економічні чинники розвитку науки: філософсько-світоглядний аспект. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Гуманітарні студії. – 2018. - Вип. 280. - С. 217-221.

АВЕР'ЯНОВ Денис Сергійович,
*студент групи КН 21004бск, факультету
інформаційних технологій*
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ГЕННА ІНЖЕНЕРІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ В МАЙБУТНЬОМУ ПЕРЕТВОРЕННІ ЛЮДИНИ

Людство вже декілька десятиліть поспіль активно використовує технічні та наукові досягнення в поєднанні з генною інженерією. Покращує стійкість рослин до шкідників та кліматичних факторів, модифікує тварин для дослідження взаємодії речовин (або ж просто ради ока, наприклад, модифіковані рибки, які мають контрастні кольори та світяться при ультрафіолетовому світлі).

Ще не минуло багато часу, як люди вважали втручання людини до природи істоти грою вчених в ролі Бога та були проти будь-яких генетичних змін будь-кого чи будь-чого, оскільки це було поганим та забороненим за релігійними представленнями. Але поглядам притаманно змінюватися. Декілька груп китайських вчених провели дослідження в області модифікування людських ембріонів, а також Великобританія стала першою країною, яка формально дозволила генну модифікацію людських ембріонів тільки в наукових цілях. Висновком з цього може бути те, що раніше сприймалося як категорично недопустиме та етнічне, з часом починає бути реальністю та сприйматися соціумом як нормою.

Зараз продовжує активно покращуватись та використовуватись технологія модифікування CRISPR (Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats), яка представляє собою біологічну систему редагування ДНК. Дана технологія в майбутньому може цілком змінити майбутнє всієї планети. CRISPR була відкрита у 2012 році молекулярним біологом, професором Дженніфер Дудною. Її команда вчених в Університеті Берклі у Каліфорнії вивчала, як бактерії захищаються від вірусної інфекції. Технологія у поєднанні з ключовим білком Cas9 може прикріпитись до ДНК вірусу, зламати генетичний код та нейтралізувати вірус. За допомогою даного методу можливо цілеспрямовано редагувати ДНК. CRISPR Cas9 використати можливо до будь якої живої істоти. Цей процес настільки точний, що вчені можуть перебрати мільярди хімічних комбінацій, що становлять ДНК клітини, щоб внести до генетичного коду якусь конкретну ключову зміну.

Маючи дешеві та прості інструменти редагування, їх планують використовувати для лікування раку, генетичних захворювань. Наприклад, якщо вивести з ладу певну ділянку ДНК, то вона припинить вироблення специфічного білку, який одночасно є індикатором хвороби Альгеймера та її збудником, але на зараз це є етнічною проблемою, та не відомо як це вплине на людину в перспективі життя.

Виходячи з того, що все нове та неприпустиме для більшості, з часом переходить до чогось більш звичного, як купівлю пігулки, можливо припустити, що з раціональним використанням технологій генної модифікації в майбутньому людство зможе створити ліки від нині невиліковних захворювань, або навіть покращувати потомство більш багатих людей. Кардинальна зміна розуміння природи людини матиме і свої наслідки на світогляд кожної людини та сприйняття особистості, зміну культурних цінностей та більшості звичних нині аспектів життя.

Література

1. Горбатюк Т.В., Лук'янець В.С., Самарський А.Ю., Чекаль Л.А. Людина, наука, техніка: світоглядний аспект. – К: «Міленіум» – 2017. – 317 с.
2. Горбатюк Т. В. Інноваційні технології майбутнього: світоглядний аспект. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Гуманітарні студії. - 2016. - Вип. 246. - С. 137-145.
3. Горбатюк Т.В. Вплив технологій генної інженерії на трансформацію соціуму: світоглядний аспект. Науковий журнал «Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія». – 2019. – Том 10, № 4. – С. 104-110. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/hspedagog2019.04.104>

СУГАК Ярослав Володимирович,
студент групи КІ 21014бск, факультету
інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ГЛОБАЛЬНА ЕТИКА В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

У сучасному світі, де все так, як здається на перший погляд підпорядковане економіці, тут скоріше за все насправді домінують технології та політика етики, ціннісні підходи, які в одним або іншим чином знайшли втілення у цілях діяльності. Зрештою, питання цілей і намірів – це питання цінності.

Сучасні технології загострили проблеми цінностей людського духу та подальші шляхи нашої цивілізації. ХХ століття запам'яталося своїми соціокультурними спогадами суперечності. І міра досягнутих результатів, і відповідно ступінь людського знищення в те століття, ні з чим не порівнянний, ні з яким іншим часом в історії. Стало зрозуміло, що наприклад вчений не може стежити за результатами ядерних вибухів в Хіросімі та Нагасакі та дотримуватися старого етичного принципу науки: служити істині, знання заради самого знання, бо істина сама по собі є добром.

Все частіше проявляються етичні проблеми технологічної діяльності людини. Формується і біологічна етика, і екологічна етика розвиваються і біомедична етика та етика інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Серед нових технологій відіграють ключову роль інформаційні технології (ІТ). Технічно вони є основою всіх інших технологій і в центрі глобального інформаційного суспільства, що формується. Інформаційні технології тісно пов'язані з промисловістю, урядом, структурами економічної влади, особистим життям людей.

Сила інформаційних технологій проявляється в різних сферах: завдяки їм піднялась економічна міць транснаціональних корпорацій і доходи деяких з них зросли та перевищують валову національну вартість продукції багатьох європейських держав; монополія «генераторів інформації» в демократичних суспільствах повністю замінили старі антидемократичні методи керування. Проблема виникає у власниках чи як можна зараз сказати менеджерах ЗМІ, які фактично контролюють громадськість.

Потужність мережевих технологій помножується в рази завдяки технології віртуальної реальності. Ці технології відкривають нові можливості системи владних відносин: вони допускають її безпосередню підміну соціального контролю на опосередкований. Замість прямих вимог та обмежень віртуальні реальності запрошують нас у захоплюючі світи та подорожі. Замість грубого або більш-менш м'якого придушення відбувається вільне як нам здається залучення.

Віртуальне символічне середовище стає нашою реальністю. Культура віртуальної реальності – це світ образів, інтерпретованих знаків і символів.

Наприклад, в Інтернеті людина спілкується з іншою моделлю (чат-ботом наприклад), а не з іншою людиною (це вже тема проблем штучного інтелекту). «Медіа-машина», що поглинає продукти комп'ютерної революції стирає кордони між симуляцією і реальністю, між поглядом і політикою стирає наші морально-етичні рамки.

Віртуальна реальність – це щось додане до світу, який створили люди, тобто комп'ютерна реальність, чуттєва реальність, життя, середовище, в якому відбуваються події тут і зараз.

Світ людського життя став іншим - відкрилися нові можливості для пізнання духовного світу «Я», і для його приховання. Одна людина не протистоїть іншій людині, як це було в

античності чи середньовіччі. Безпосереднє особисте спілкування голосом, поведінкою, жестами відходить в минуле.

Інформаційні технології проникли в усі сфери людського життя, несучи з собою нову мову, нові стилі та нові моди. Проживання в такій середі стало складним випробуванням для тих хто був народжений ще за часів епохи «книжкової культури». Відчуття відчуженість і протиприродність цього нового для них світу. Бо ці змін не були національними якимись локальним це сталося вже на глобальному рівні.

Світ змінився під впливом ІТ разом з зовнішнім середовищем та внутрішнім світом людини. Інформаційні технології мають значну роль у формуванні споживчого ставлення суспільства відіграє, воно нав'язує привабливі об'єкти споживання. Наприклад, ІТ розвивають любов до своїх гаджетів, використовуванню їх заради моди, а не фактичної цінності як інструменту в досягненні нових висот. Однак не можна нехтувати ефектом, який змінює характер мислення користувача - на перший план виходить раціональність.

Так чи інакше, потрібно без сумнівно визнати величезний вплив інформаційних технологій на нашу цивілізацію. Сила ІТ полягає в тому, що вони:

- є засобами впливу на економіку, культуру, науку, техніку;
- створюють нову сферу реальності, віртуальну реальність;
- доволі докорінно змінюють людину та її спосіб життя, її духовний світ.

До чого призводить цей процес, важко виразити. Одне вже зрозуміло: при взаємодії з комп'ютером наша поведінка, етика, мораль змінилися. Суспільство стає іншим. І любимо ми такий сучасний світ чи ні – але це все реальність життя і від неї потрібно відштовхуватись, якщо ми хочемо вплинути на побудову нашого кращого майбутнього.

Література

1. Горбатюк Т. В. Інноваційні технології майбутнього: світоглядний аспект. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Гуманітарні студії. - 2016. - Вип. 246. - С. 137-145.
2. Горбатюк Т. В., Данилова Т. В., Самарський А.Ю. Світ як транзитне мегасуспільство: цивілізаційний, культурний науковий виміри. – К: МВЦ "Медінформ". – 2016. – 408 с.
3. Горбатюк Т. В. Психічне здоров'я людини в мережевому суспільстві // Науковий вісник НУБіП України. Серія: Гуманітарні студії 2018. № 295. С. 198–206.

ПАНАСЕНКО Станіслав Анатолійович,
*студент групи КІБ 190011 б, факультету
інформаційних технологій*
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ІНДУСТРІЯ НАУКОВИХ ЗНАТЬ: ПЕРСПЕКТИВИ ПРОГРЕСУ

Епоху теперішнього часу неможливо уявити без такої царини людської діяльності, як науки. Набравши оберти кілька століть тому, вона продовжує безпосередньо впливати на наше повсякдення життя, формуючи відповідні цінності й світоглядні концепції у більшості членів суспільства. Безумовно, незважаючи на стрімкий та досить продуктивний науково-технічний прогрес, знайдеться безліч супротивників подібного руслу розвитку цивілізації, тому питання подальших перспектив даного вектору трансформацій посідає чільне місце серед потенційних проблем людства.

Сучасним поколінням дуже важко було б уявити своє життя без уже звичних здобутків наукового пізнання, таких як машинобудівні, інформаційні технології чи навіть

найпримітивніша побутова техніка. Свого часу наука відкрила світовій спільноті широкий спектр знань та можливостей удосконалення та в деякому сенсі полегшення виконання здавалося б не таких легких задач. Саме це й стало плацдармом для формування сьогоднішнього постіндустріального суспільства.

Звичайно, більшість із нас розуміють, що наука, як і релігія, ставить перед собою задачу зрозуміти походження людської природи та Всесвіту загалом, тому в неї має бути конкретна кінцева мета, проте навряд чи сьгодні хтось здатен її чітко сформулювати, через що виникає питання: «Так куди ж ми рухаємося?»

Можна більш-менш упевнено сказати, що індустрія наукових знань – один із ключових рушіїв прогресу людської цивілізації, оскільки новітні відкриття у таких сферах, як генетика, фізика, математика тощо дозволяють нашому суспільству не стояти на місці й розширювати горизонти пізнання навколишнього світу. Також варто відмітити, що професійні аналізи й прогнози надають можливість передбачити потенційну небезпеку впровадження тих чи інших технологій, що може врятувати нас від глобальної катастрофи, тобто за допомогою науки ми спроможні віднайти той самий ідеальний баланс співіснування людини й природи, що є підтвердженням думки про багатогранне застосування її здобутків.

Отже, індустрія наукових знань є невід'ємною частиною нашого життя в рамках сучасних реалій, коли постає питання подальшого прогресу цивілізації та його можливої небезпеки відносно оточуючої нас живої природи та й усього людства зокрема. На мою думку, ця потенційна проблема ні в якому разі не має бути допущена найближчим часом, оскільки низка досліджень наглядно демонструють, що нам варто змінити акценти розвитку суспільства, бо безумна гонитва заради впровадження більшої й більшої кількості технологій може зіграти з людським родом злий жарт.

Література

1. Горбатюк Т.В., Лук'янець В.С., Самарський А.Ю., Чекаль Л.А. Людина, наука, техніка: світоглядний аспект. – К: «Міленіум» – 2017. – 317 с.
2. Горбатюк Т. В. Інноваційні технології майбутнього: світоглядний аспект. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Гуманітарні студії. - 2016. - Вип. 246. - С. 137-145.
3. Горбатюк Т. В. Формування нової парадигми світоосягнення в сучасній фундаментальній науці / Т. В. Горбатюк // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Гуманітарні студії». – 2014. – № 203 (1). – С. 109–116.
4. Горбатюк Т. В. Перспективи формування «нової фізики» за межами Стандартної моделі: філософсько-світоглядний аспект / Т. В. Горбатюк // Гілея : науковий вісник : зб. наукових праць. – 2013. – Вип. 70 (3). – С. 325–329.

МАЦЕНЖИК Ярослав Сергійович,
*студент групи КН 19001 б, факультету
інформаційних технологій*
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

РОЛЬ ЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ У БІОЛОГІЇ

В сучасному світі особливу увагу звертають на етичні позиції, які надають високого значення цінності людей, їх відношення одне до одного.

З'являється така область, як біоетика, яка покриває основні сфери людства. Під своєю назвою несе дуже вагомий зміст та має ціль відновлення духовного та морального світу людей. Головною позицією біоетики є представлення життя найбільшою вартістю.

Дуже бурхливий розвиток різних сфер дає нові можливості світу та закликає природу до порядку.

Біоетика стрімко розвивалась та набирала обертів через такі сфери, як медицина та біологія. Під цим терміном ховається мета вчених чинити опір несправедливому шляху росту науково-технічного процесу.

Також існує ще одне розгалуження цього поняття, як зріднення певних знань біології з розглядом цінностей людей. Ще біоетика може використовувати свої можливості для покриття суспільних благ.

Ця наука дуже тісно пов'язана з наукою про все живе та спосіб виживання людей. Поняття стало актуальним у всьому світі, пройшовши декілька етапів перевірки.

Так як ця наука дуже швидко розвивалась, то гарно подіяла на організм людей та природу.

Багато вчених та дослідників розглядають біоетику, як щось філософське та етичне і особливу увагу звертають на світогляд.

В кінці ХХ століття відбулися проблеми з культурою і поява біоетики була законною. Після цього періоду деякі філософи почали стверджувати, що відбувся поганий вплив на цивілізацію. Відбуваються маніпулювання живою природою, свідомістю, виникає розподіл певних речей.

Вчені розглядали момент, що біоетика повинна нести відповідальність за живі організми. Висунулись деякі принципи цієї науки, такі як об'єднання людей через духовний світ та віднести всіх людей до одного цілого.

Поява головних принципів біоетики вразила всіх, такі як автономія, не зробити погано іншому, благодіяння та справедливість.

Суть цих принципів полягає у гарному відношенні людей, визнанні вільного вибору людини, у прийнятті індивідуальних рішень, не завдавати шкоди іншій людині, у можливості справедливого задоволення потреб людини і розподілу матеріальних і духовних благ.

Отже, можна зробити висновок, що принципи біоетики базуються як на філософсько-етичних засадах, так і на практичних біомедичних правилах. Серед важливих принципів – пріоритет життя, здоров'я, блага людини, благоговіння перед життям і відповідальність за нього; уявлення про духовну єдність людей, призначення яких – вносити імперативи добра й мудрості в буття всесвіту.

Вищевказані принципи доповнюються практичними ідеями незашкодження людській особистості, її автономії, благодіяння та справедливості.

ВОЗНИЙ Олександр,
*студент групи КН-21004 бск, факультету
інформаційних технологій*
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Тлумачення поняття реальності у філософів різних періодів визначається всім тим, що існує (тобто те, що було, відбувається чи буде насправді). Проте, різні системи класифікації явищ буття до реальних чи нереальних до сих пір часто заперечують одна одну і не можуть

дійти до єдиного вирішення цієї проблеми. Це свідчить про те, що й сама «реальність» для кожного представника певного напрямку філософії буде різною, що унеможливує встановлення єдиного «істинного» визначення реального для всіх.

Тож чи можна феномен «віртуальної реальності», котрий зародився на кінці 20 ст., вважати насправді різновидом реальності, чи просто частиною реальності, у якій перебуваємо ми із вами? Щоб спробувати дати відповідь на це питання, спершу варто звернутися до історії.

Спочатку комп'ютери та всевітня мережа Інтернет використовувались для задач зберігання та передачі інформації, тобто були лише інструментом, використовуваним у житті людей; про те, що вони можуть стати джерелом нової реальності не було і думки. Та згодом розвиток індустрії цифрових розваг та можливість забезпечення людей новими засобами для спрощення виконання роботи дали поштовх до розвитку віртуальної реальності.

Віртуальна реальність – це цифрове відтворення певного вигаданого чи дійсного світу, сприйняття якого передається людині зоровими, нюховими, слуховими, смаковими та тактильними відчуттями (у частковому поєднанні або повній комбінації). Якщо одразу звернутись до сенсуалістів, то із їхньої точки зору ця реальність є джерелом істинного знання, адже вони визнають ним все, що сприймається людиною її відчуттями.

Але, на противагу сенсуалістичному, представники раціоналістичного методу пізнання можуть заперечувати реальність такого цифрового світу, адже він – лише комп'ютерна програма, яка через логіку, котра у неї запрограмована, змушує людину думати, що вона перебуває у іншому оточенні. І навіть якщо програмними засобами відтворено поведінку іншої людини, яка одночасно із іншою перебуває у віртуальній реальності, істинним це знання назвати не можна, адже це лише штучне відтворення істинності.

Оскільки раціоналістичний метод пізнання сьогодні найбільше переважає серед інших методів, можна сказати, що для сучасників віртуальна реальність є лише засобом розваги або робочим інструментом і ніяк не виступає іншою реальністю, як і будь-які інші програмні продукти.

Сьогодні віртуальна реальність також стала одним із напрямків розвитку певних компаній, прикладом чого може стати застосунок «Meta» Марка Цукерберга. Це свідчить про те, що із її подальшим розвитком вона може змінити будову нашого суспільства, як це було, до прикладу, у еру технічного прогресу.

Таким чином, віртуальна реальність також і змінить звичне буття людей, внівши свої корективи у відносини між людиною та світом. Це уже стається не вперше – розвиток комунікацій між людьми (пошта, телеграф, електронні листи) також у свій час змінили нашу дійсність, спростивши спілкування та ставши зручнішим інструментом у порівнянні із попереднім, тому віртуальна реальність може справді стати ще простішим засобом комунікації, а не лише новоможною іграшкою.

Література

1. Електроний ресурс: <https://en.wikipedia.org/wiki/Sensualism>
2. Електроний ресурс: https://en.wikipedia.org/wiki/Literary_realism
3. Електроний ресурс: <https://about.facebook.com/meta/>
4. Електроний ресурс: <https://studfile.net/preview/5013292/page:7/>

СЛПЧУК Владислав Олександрович,
студент групи КН-21004бск, факультету
інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

БІОЛОГІЯ ТА ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ

Планування медико-біологічних досліджень, які здійснюються на різних видах тварин, в тому числі дослідження з участю людини мають певних багаж ризиків для об'єктів та суб'єктів досліджень в тому числі їх насамперед здоров'я та благополуччя. В цих випадках виникають питання щодо моральних принципів відповідних наукових досліджень: гуманного ставлення до експериментальних тварин, гарантій дотримання прав людей — суб'єктів дослідження — їх права на життя, здоров'я, свободу вибору, гідність.

Етичні вимоги та принципи, які використовуються у діяльності науковця, який має дослідження де суб'єкт постає людиною, вперше були озвучені та прийняті Нюрнберзьким Кодексом 1946 року, в якому першою була висунута пріоритету блага та інтересів особистості над інтересами науки і суспільства. В результаті прийняття цього докомунту було створено такі терміни як: «Біоетика» та «Біоправо», що призвело до розвитку міжнародної правової та законодавчої практики із захисту прав людини та гуманного ставлення до експериментальних тварин.

Біоетика почала формуватися на початку 70-х років 20-го століття та являла собою міждисциплінарний напрям знання та практики, що спрямовувався на використання етично-моральних норм для проблемних ситуацій щодо збереження здоров'я та благополуччя живих істот та довкілля, в умовах застосування біомедичних технологій.

У 1995-1998 роках було проведено міжнародне дослідження БІОМЕД 2, в якому приймали участь 22 європейські країни.

Дослідження показало та встановило основні 4 принципи біоетики та біоправа:

1. Принцип поваги до автономії особистості
2. Принцип поваги до гідності особистості
3. Принцип цілісності
4. Принцип вразливості

На сьогоднішній день ці принципи представляють із себе фундамент законодавчої та нормативно-правової бази європейських країн, які можна побачити або на конституційному рівні або на рівні законодавчих актів у галузі охорони здоров'я людини та екології.

Одними із найважливіших принципів виділяють повагу до *автономії особистості та гідності*. Ці принципи повинні надавати повну інформаційну доступність до уявлень про стан власного здоров'я, підтримувати здатність про автономний вибір та відповідальних рішень, які стуються особистості, захищати досліджуваних з обмеженою автономією (діти, престарілі, інваліди, люди з психічними розладами).

Основним правилом цих двох принципів, є правило – Інформованої згоди. В якому суб'єкт добровільно дає дозвіл на втручання в своє життя, та має повну інформацію про методи втручання які будуть з ним проводитись з боку дослідника. Це відповідає положенням Конституції України: "кожна фізична особа має право на: життя, охорону здоров'я, безпечно для життя та здоров'я довкілля, свободу та особисту недоторканність, недоторканність особистого та сімейного життя, повагу гідності та честі, якими ця особа володіє довічно, а медичні, наукові та інші дослідження можуть проводитися лише за її вільною згодою".

Принцип цілісності має під собою низку значень:

- Гідність, відкритість, неприйняття корупції, чесність, доброзичливість.
- Цілісність особистості.

- Недоторканість особистості, вимога невтручання в її приватну сферу.

Ідеєю принципу є заклик до дослідника бути відкритим, чесним та бути втіленням правильної особистості по відношенню до людей з якими працює та колега з якими має контакт. Бути об'єктивно доцільним в своїх наукових проектах та працювати тільки на користь людства та суб'єктів дослідження. Не допускається що експеримент може вплинути на психо-емоціональний стан суб'єкта дослідження, духовний та соціальний стан.

Одним із головних питань в біоетиці – питання про використання тварин у експериментальних заходах. Це питання поставило два шляхи над роздумами, перше - це те що тварини не мають розумових здібностей подобних людям, тому етичні принципи на них не поширюються і ставлення до них буде як до неживої природи і друге - що тваринний світ прирівнюється людини і має такі ж права як людина. Відмовитись від використання теплокровних тварин в медико-біологічних дослідженнях не дозволяє ряд суттєвих моментів:

- організм теплокровної тварини є найближчим до людського організму за морфо-функціональними та метаболічними показниками.
- одночасне використання різних видів теплокровних тварин підвищує ймовірність виявлення ефекту (зокрема, при вивченні токсичності).
- можливість дослідити численні показники фізіологічного стану організму (гематологічні, макро- та мікроскопічні, фармакокінетичні).
- можливість використовувати різні схеми застосування методу або введення препарату, змінюючи при необхідності шлях, тривалість, дозу, експозицію.
- вища точність результатів при повторних введеннях досліджуваної речовини тваринам.
- можливість тривалого контролю за результатами лікування.

ГРОШЕВ Денис Володимирович
студент 3 курсу
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

СУЧАСНА СУПЕРЕЧКА НАУКИ, ФІЛОСОФІЇ ТА РЕЛІГІЇ

Філософія звернена до розуму, до знання, в той час як релігія - до віри. Саме в цих словах і виникає сама суперечка, як ми знаємо релігія досить обширне поняття, більшість людей її зв'язує саме з вірою в Бога, але на мою думку, це не є так як всі звикли вважати.

Віра – це одна з внутрішніх частин людини, а саме її самосвідомості, без цього людина не може жити. У кожного з нас є те у щоб ми вірили: сила всесвіту, думки, Алаху, Бога, Буди і таких прикладів можна навести досить багато.

Адже суспільство звикло змалечку навіязувати дітям їх віру в богів, але в першу чергу людина повинна вірити в себе та свої сили, які вона використовує в цьому надзвичайно неодноманітному світі. Суперечка релігії з філософією - це та тема на яку можна говорити годинами, днями, роками. Але в мене всього півтори сторінки того я відразу перейду до наступного!

Наука в філософії . Щодо цього питання в мене виникли досить неоднозначні думки , так як філософія це та наука у якої немає однозначної відповіді на питання . Філософія в пізнанні світу опирається на розум, використовуючи форми і методи абстрактного мислення: поняття, судження, висновки, гіпотеза, теорія, індукція, аналіз, синтез і т.п.

В історії науки і філософії безліч прикладів такого як філософи, користуючись тільки силою своєї думки, робили відкриття, які значно випереджували вчених, які заморочувались над цим за допомогою експериментів.

Для підтвердження цієї інформації я скористався додатковим джерелом. Наприклад в V столітті до нашої ери Демокріт відкрив атоми і тільки через 24 століття природознавство експериментально підтвердило їх існування. Німецький філософ Іммануїл Кант, не будучи ні фізиком, ні астрономом, висунув першу в історії науки космогенну гіпотезу про утворення планетної системи з первісної "туманності", тобто з величезної хмари дифузійної речовини.

Вихід із кризи фізики на початку XX століття був запропонований філософом В.І. Леніним, який користуючись діалектичним методом і розширивши кордони пізнання, пояснив філософський і фізичний зміст нових відкриттів в науці (докладніше про це дивися в темі "Онтологічні проблеми у філософії").

Ці приклади і дають мені змогу все більше переконатись в тому, що люди не просто так навіть вірять в силу своєї думки і в себе, як я казав вище, це спонукає все таки більш проникнутися цим і дізнатися більше для докладнішого пояснення.

Як і в кожній науці, так і у філософії є своя мова, але вона є наскільки унікальною, що вона практично не звертається до формалізованої мови, а використовує природну.

Незважаючи на відмінності філософії та науки, у них є одне важливе спільне, а саме взаємозв'язок. Цим я хочу сказати, що саме без філософії не було б науки адже саме філософські питання в голові вчених спонукали і спонукають їх до нових звершень в історії.

Філософія - це твердження, з якими згодна окрема людина, сукупність її спільних поглядів на світ. Наука допомагає вдосконалювати філософію через нові відкриття і доповнює її фактами для обґрунтування тієї чи іншої теорії.

Наприклад теорія плоскої землі, в давнину люди думали, що земля стоїть на трьох слонах та черепаці, а згодом вченим вдалось довести що земля є круглою та вертиться на орбіті. Також раніше вважали, що є тільки одна планета – Земля. Вчені в свою чергу довели, що це не так і відкрили інші планети.

Якщо говорити обширно, то наука, а саме точна вона вивчає конкретні предмети реальності, в той час як філософія фокусується на абстрактних питаннях. З кожним роком все вдосконалюється і нам залишається лиш ловити момент та охопити чим більше інформації

МАРИНЮК Артем Андрійович,
студент 2 курсу
агробіологічного факультету
Науковий керівник: Кичкирук Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНА І СВІТ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

За сучасних умов суспільних перетворень, культурної модернізації та національних прагнень у всіх сферах життя особливого значення набуло міжкультурне спілкування. Проблема міжкультурної комунікації особливо актуальна в сферах економіки, міжнародної політики та екології.

Питаннями міжкультурної комунікації займаються культурологи, соціологи, філософи, етнологи, лінгвісти. Особливо важливою є теоретико-методологічні роботи вчених В. Антонова, С. Арутюнова, Є. Баграмова.

Міжкультурна комунікація може мати такі форми: а) непряме спілкування між представниками різних культур; б) допомагає вивчати особливості іншої культури через тексти в різних медіа.

Найпоширенішою причиною труднощів у процесі міжкультурної комунікації є невідповідність кодів: мовних, немовних, екстралінгвістичних, понять, ідей, алюзій тощо. Помітний вплив на відбір та презентацію інформації має культурно-мовний код, який тісно пов'язаний з ментальністю та національним характером носія інформації.

В. Крисько наголосив, що в процесі міжкультурної комунікації національно-психологічні особливості мовця виявляються в таких аспектах: мотивація (мотивація спілкування), інтелектуально-пізнавальна діяльність (світоглядні особливості конкретного носія культури); емоція та волі (емоційно-вольові якості), комунікативна поведінка (способи та форми передачі інформації). Тому можна сказати, що в процесі міжкультурної комунікації мовці можуть уніфікувати загальнолюдські цінності та розділяти їх завдяки культурному менталітету.

Отже, міжкультурні комунікації набули нових форм та нового змісту. Це змусило людство по-новому поглянути на життя, осмислити його сенс, набути навичок, які раніше здавались недосяжними та неможливими.

АЛІЩУК Антон Олександрович,
студент 2 курсу
агробіологічного факультету
Науковий керівник: Кичкирук Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

У наш час, коли світ поділений кордонами на країни, нації поділені своїми законами, а народи поділені традиціями, звичаями і менталітетом, дуже важливим і в певній мірі, недооціненим компонентом взаємодії є міжкультурна комунікація. Це інструмент, яким користуються всі, усвідомлюючи це чи ні.

Зрозуміти світогляд, принципи, духовний світ іншої людини досить непросто. А пізнати це все у представника іншої культури а то й цілої нації ще важче. У контексті світової політики міжкультурна комунікація надзвичайно важлива, бо лише шляхом розмови, бесід, конгресів, знаходження як спільної мети так і точок розбіжностей, пошуком спільного вирішення проблем можна вирішувати глобальні питання.

У сучасному світі ми маємо проблему, яка охопила весь світ: пандемія COVID-19 і як наслідок - вакцинація. Коронавірус «торкнувся» кожного, незалежно від статі, віку, громадянства, кольору шкіри чи релігії. Вакцинація також є спірним питанням, яке розділяє людей по дві сторони барикад: «за» і «проти». Зі слів вчених та медиків, це шлях до запобігання поширенню хвороби, тому масова, наголошую, масова, вакцинація допоможе виробити колективний імунітет та захистити від госпіталізації, важких симптомів та сумних наслідків. Опозиціонери цієї думки заявляють саме про світову змову масонів, чіпи, 5G, негативну зміну РНК людини та ще багато різної шкоди, яку нам може завдати вакцинація. Думки розділились. Прибічників як однієї версії, так і іншої досить багато. Звісно, що все має бути контрольованим, щоб унеможливити хаос, мітинги та протести, і необхідно знайти спільний консенсус щодо вирішення проблеми. Боротьба з пандемією – дуже наглядний приклад, чому міжкультурна комунікація є важливою, але, водночас, непростою. Навіть у стратегії боротьби з поширенням хвороби можна побачити кардинально різні підходи, які залежать від менталітету людей та позиції країн у світовій політиці.

До прикладу, Тайвань після перших же захворювань почав перевіряти людей на кордоні на наявність хвороби та закрити авіасполучення з Китаєм, а після того розробив чіткі правила самоізоляції та поведінки після в'їзду в країну. За схожим алгоритмом діяв і Сінгапур, де також відстежували кластери поширення і ліквідували «розгорання» коронавірусної інфекції. У Південній Кореї одразу госпіталізували усіх людей з груп особливого ризику: осіб з хронічними хворобами та людей похилого віку. У всіх вищеперерахованих країнах локдаун не запроваджували. Що не можна сказати про Нову Зеландію та Австралію. Широка система тестування та активне відстеження контактів з хворими допогли їм одними з перших зупинити поширення коронавірусної інфекції в країні. Німеччина розробила модель ефективного використання ресурсів медичних закладів, що було дуже хорошим стратегічним ходом. А от, до прикладу, Данія показали успішний зразок боротьби з пандемією за рахунок того, що Скандинавські країни є дуже згуртованими і відсутня велика різниця в нерівності між соціальними класами. Населення Данії має високий рівень довіри до дій уряду та до владних інституцій. Швеція користувалась пасивною моделлю поведінки у даній ситуації. Ставка робилась на досягненні колективного імунітету природнім шляхом.

Це є один з маленьких прикладів, що міжкультурна комунікація запорука безпечного життя у світі. Адже коли справа стосується взаємодії багатьох країн, без впровадження схожих між собою дій і алгоритмів їх виконання ніяк. І попри те, що кожна влада діяла по-своєму, всі рухались до однієї мети - зберегти життя людей, хоч і різними способами. Але завдяки міжкультурній комунікації здійснювалась певна взаємодопомога, підтримка або, навпаки, накладення заборон, звісно ж, у благих цілях. Так, на методики боротьби з пандемією впливали довіра до лідерів держави, прихильність до вітчизняної науки, соціальна згуртованість, інвестиції в охорону здоров'я та оперативність. Але все це не було б таким ефективним без вирішення за круглим столом представників різних культур, як зробити все максимально гуманно, враховуючи давно сформовану систему культурних та соціальних відносин, орієнтирів, цінностей, норм та типів поведінки кожного народу.

ОЛІЙНИК **Олександра Сергіївна,**
студентка 1 курсу
факультету інформаційних технологій,
Науковий керівник: Кичкирук Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ

Сформульовано поняття «міжнародна комунікація» у 1954 році у роботі Г. Трейгера та Е. Холла «Культура та комунікація. Модель аналізу».

Поняття міжкультурної комунікації було введено у 1950-х американським культурним антропологом Едвардом Холлом у рамках розробленої ним за завданням Державного департаменту США програми адаптації американських дипломатів та ділових людей за кордоном. Г. Трейгер та Е. Холл цим поняттям позначили «ідеальну мету, до якої має прагнути людина у своєму бажанні якнайкраще і ефективніше адаптуватися до навколишнього світу».

Міжкультурна комунікація — наука, яка вивчає особливості вербального та невербального спілкування людей, що належать до різних національних та мовно-культурних спільнот.

Завданням міжкультурної комунікації є формування міжкультурної компетентності, необхідних знань про різні народи та культури з метою уникнення міжетнічних і міжкультурних конфліктів та встановлення комфортних умов спілкування в різних сферах та життєвих ситуаціях.

Залежно від безпосереднього предмета вивчення, виокремлюють певні аспекти міжкультурної комунікації, основними серед яких є: культурологічний, лінгвістичний, етичний, соціально-комунікативний, психологічний, професійно-прикладний.

Успішність міжкультурного спілкування залежить не лише від знання мов і національних особливостей. Мова є тільки необхідною передумовою комунікації, важливу роль у якій відіграє відчуття стилю, загального настрою спілкування, що притаманні певній культурі.

Ще більшою мірою, це стосується відчуття стилю комунікації. Знання особливостей і навіть стилів комунікації, притаманних різним національним спільнотам, необхідні передусім фахівцям із соціальних комунікацій, журналістам, спеціалістам з реклами, піару, бізнесменам, перекладачам, працівникам туристичної галузі та ін.

Маючи уявлення про те, що представники різних національних культур по-різному сприймають завдання комунікації, неоднаково зчитують/декодуєть повідомлення при спілкуванні, можна запобігти багатьом ситуативним непорозумінням на ґрунті міжнаціональних відмінностей.

Одним із головних завдань сучасної освіти є виховання особистості, котра здатна пізнавати й творити культуру шляхом діалогічного спілкування, що вимагає від усіх учасників педагогічного процесу високого рівня комунікативної культури. Вона можлива за умови правильно організованого міжкультурного діалогу.

Справжній міжкультурний діалог дозволяє виявити спільні ціннісні установки, світоглядні позиції, традиції. Це дозволяє сприяти збільшенню простору справедливості й зменшенню нерівності, а також утвердженню ідеалів взаєморозуміння, терпимості й солідарності між всіма цивілізаціями, народами та культурами.

Література

1. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/33686839.pdf>
2. Режим доступу: <https://studfile.net/preview/7322303/page:2/>

ТУРЧЕНКО Варвара Олегівна,
студентка 2 курсу факультету ТВБ
Науковий керівник: Максютя М.Є.
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ

ГІДНІСТЬ ПАТРІОТИЗМУ У ТВОРЧОСТІ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

*Я хочу жити і любити
Людей, і правду, і добро,
І їм як довше послужити...*
Михайло Грушевський

Револуція Гідності вкотре засвідчила непроминальну актуальність патріотизму та стійкої громадянської позиції кожного українця, адже лише гуртом ми зможемо встати на захист державного суверенітету нашої Батьківщини.

Непересічна історична постать, громадський діяч, політик-практик, історик та ідеолог національно-культурного відродження України М. Грушевський у статті «Звідки пішло Українство і до чого воно йде» писав: «Українці не мають бажання від когось відділюватись, відмежовуватись – вони хочуть тільки, щоб їм... була змога... будувати долю краю без усяких сторонніх втручань. Вони знають свої сили і засоби...» [2, с.50] Говорячи про «сили і засоби» варто зазначити, що український народ відрізняється працьовитістю, силою духу та

укоріненістю традицій поклоніння Матері-Землі, переважанням емоційно-почуттєвої складової над холодним раціоналізмом [Див.: 4].

Восени 1924 року М. Грушевський запропонував Державному Видавництву України план дослідження різних регіонів нашої держави в різноманітних аспектах: географічному, історичному та ін., у результаті чого було опубліковано працю «Степ і море в історії України». На жаль, амбітному «проекту» не судилося реалізуватися уповні, проте, за словами самого акад. М. Грушевського: «... метою своєю сі парайонні збірники не ставили і не ставлять всебічного образу даної території, тільки висунення найбільш актуальних проблем... всебічного обслідування сеї величезної території з її правіковою історією і надзвичайно складними умовами побуту, соціально-політичного життя і культури» [3, с.68]. У вищезазначеній роботі ідеться про територію «Степової України і Чорноморсько-Азовського побережжя», зв'язок якої з лісостепом залишався дуже слабким, не складався суцільний образ досліджуваної території, адже, за словами М. Грушевського, «Полуднева Україна як цілість лишається неясною – так само й її економічне і культурне районування» [3, с.58]. З одного боку, степ для «слов'янської української людності» виступає «як територія руйнних орд», а з іншого – «потяг на полудне, до моря, до сонця, на великі світові шляхи, на вольні степові простори, що бували такі грізні в часах кочової навали і такі невимовно привабні в часах затишшя» [3, с.64]. М. Грушевський акцентує на розмежуванні понять «Новоросія» й «Україна», що вони «диспаратні, не зв'язані органічно» [3, с.58]. Учений ставив за мету з'ясувати причини, що заважали українській людині осісти на описуваних територіях. Однією з таких завад була русифікаційна політика «російських самодержців». Так, наголошував М. Грушевський, «... тим часом як урядові заборони позбавляли українську людність можливостей розвивати свою національну культуру, організовувати школу, пресу, літературу, театр, мистецтво – вся ся новоросійська мозаїка покривалась однобарвною русифікацією» [3, с.67]. Ідеться про те, що незважаючи на освоєння потом і кров'ю степової та прибережної зон, їх сільськогосподарське окультурення, русифікаційна політика ставила хрест на вільному устрої українського слов'янського люду на зазначених територіях. Дослідження історичного минулого української держави та нації все виразніше актуалізує необхідність єднання українського народу задля незалежності та протистояння зовнішнім зазіханням агресора. За даних умов чітко вияскравлюється необхідність актуалізації гідності патріотизму, як незаперечної умови національної консолідації. У праці «Дезертирам українства» М. Грушевський проголошує: «Скільки дезертирств перебув український нарід в тисячолітнім поході свого історичного житя! І кожний раз, ослаблений таким дезертирством наче великим упущенем крові, народний організм знову повертав до себе і далі ставав до боротьби за своє існуванє, своє жите, за свій розвій» [1, с.69].

На нашу думку, акад. М. Грушевський сам був прикладом утвердження імперативу гідності патріотизму як для своїх учнів-сучасників, так і для сучасних поколінь. Його активна та переконлива громадянська та державна позиція є прикладом мужності та гідності, відповідальності та зобов'язальності перед своїм народом та Батьківщиною. А. Гумецька у статті «Світогляд і світосприймання Михайла Грушевського крізь призму його поезії» наголошувала: «Його серце було здатне на велику любов, і тому його «я» і «не-я», дивним чином, злилися в одне, бо ідеали, шляхетні почуття, звернені до людей, були частиною його внутрішнього світу, його «вищого Я».

Література

1. Грушевський М. Дезертирам українства. Український історик. 2002. Вип. 1–4 (152–155). С.69-70.
2. Грушевський М. Звідки пішло українство і до чого воно йде: Хто такі українці і чого вони хочуть / Уклад., авт. передм. і комент. О.Л. Копиленко. Київ: Т-во «Знання» України, 1991. С.38-53.
3. Грушевський М. Степ і море в історії України: кілька слів щодо пляну і перспектив сього досліду. Український історик. 1991–1992. № 3-4. С.54-68.

СОКОЛОВА Олександра Максимівна,
аспірантка
Науковий керівник: Максюта М.Є.
*Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ*

**ВІД КОНЦЕПТА ЛЮДВІГА ФЕЄРБАХА «ОРОЗУМНЕННЯ СЕРЦЯ»
ДО УКРАЇНСЬКОЇ КОНТРОВЕРЗИ «ЕКСТРАВЕРТИЗМ-ІНТРОВЕРТИЗМ»
У ПРАЦЯХ ВІТАЛІЯ ТАБАЧКОВСЬКОГО**

*Не можна забувати про таку
перевагу людини, як здатність
посісти певну позицію, наважитися
на конкретне рішення, хоч би яким
малозначущим воно було, бо це
означає наважитися на свободу*

Віталій Табачковський

В умовах сьогодення як соціальна, так і культурна антропологія безальтернативно звертаються до духовної сфери людського буття. Адже, лише осягнення, глибинне розуміння внутрішнього світу людини, особливо у її творчо-самотворчих виявах, дозволяє розкрити її як творця соціальної та культурної реальності. На переконання Ж. Завальної, «це пов'язано з тим, що класичний антропологізм виходив із того, що людина вільна в межах зовнішньої (об'єктивної) необхідності. На відміну від цього сучасна антропологія розглядає свободу людини як можливість виходу за межі соціальної та природної необхідності» [1, с.29]. На наше переконання, подібний «вихід за межі» й демонструють «техніки розтаємничення» (В. Табачковський) людської сутності, що, у свою чергу, актуалізує саморозкриття екзистенційних переживань людини, як феноменів. А це «подолання сутнісно-явищного дуалізму», за висловом В.Г. Табачковського, «спрямовує антрополога також на подолання жорстко-субординативних уявлень про сутнісні властивості людини» [2, с. 11], чим і займалася у другій половині ХХ століття Київська світоглядно-антропологічна школа В.І. Шинкарука. Представник зазначеної філософської школи В.Г. Табачковський убачав наскрізну особливість вітчизняної філософсько-антропологічної традиції саме у розмежуваннях – сутності й існування (есенції й екзистенції), як відповідно, внутрішньої та зовнішньої спрямованості осягнення глибинних стратегій світосприйняття, світовідчуття та світопереживання та, в цілому, людського буття. Мислитель привертає увагу до антропологізму Л. Феєрбаха, який шляхом «орозумнення серця» зманіфестує любов, а особливо – любов до прекрасного, як людиновизначальну сутнісну властивість. Повертаючись до опозиції «сутність-існування» слід наголосити, що, на думку В. Табачковського, «принциповим уявляється нам з'ясування в межах розглядуваної тенденції органічної взаємопов'язаності таких екзистенц-есенціальій людського, як любов та воля. Обидві згадані людські властивості означають вихід індивіда в довколишній світ, відчування ним небайдужості й зацікавленості, причетності до світу та інших людей, відповідно – внутрішньої усталеності й впевненості» [2, с.74]. Звідси випливає, що прагнення «причетності до світу та інших людей» демонструє зовнішньонаправленість – екстравертність людського, а «внутрішня усталеність і впевненість» - стан певної компенсації, «урівноваження» людської особистості, її внутрішньої цілісності. Не-обхідною складовою зазначених тенденцій є

внутрішня спрямованість, самозаглибленість, за виразом В. Табачковського, «...східний інтровертизм з його орієнтованістю на «техніки внутрішньої влади» людини над собою», але, так чи інакше, життєзначущим для людини є «урівноваження екстравертної спрямованості західної (Фавстової) людини» та вже згаданого «східного інтровертизму» [2, с.44]. Для вітчизняної філософської традиції характерна кордоцентрично-інтровертна спрямованість, яка особливо виявляється у першій половині ХХ століття – періоді соціальних потрясінь та злочинів проти людства, зокрема, й державовизвольних змагань українського народу.

Як особливий тип світоглядно-філософського, соціально-антропологічного спрямувань вітчизняної традиції філософування інтровертизм «філософії серця», постійно прагнучи до гармонізації, врівноваження, цілісності, повноти людського життєздійснення, повернення «смаку до життя», за аналогією до зманіфестовуваної В. Табачковським необхідності повернення також «одоративності – здатності відчувати та випромінювати запахи», що, у свою чергу, сприяло «небаченому звільненню кількості сексуальної агресивності» [Див.: 2, с.26], виривається назовні, у зовнішній світ, у сферу соціального, екстравертно. Проте, аналізуючи, до прикладу, творчість нашого «праантрополога Григорія Сковороди» (В. Табачковський), можна артикулювати на інтровертизмі «істинної» людини, як антропологічного ідеала. На думку українського мислителя, у світлі фундаментальних глибинних формаційних зрушень, в умовах знищення національного буття, у суспільстві часів Григорія Сковороди кордоцентрично-інтровертивна направленість світу української людини була єдиним шляхом збереження, убезпечення національної людини, неповторного українського антропологічного типу.

Таким чином, контроверза «екстравертизм-інтровертизм» потребує сучасного переосмислення у площині внутрішнього життя «цілої людини» (І. Франко), душевно-духовної цілісності. Але «в класичному антропологізмі загальнолюдське перебувало в опозиції до індивідуального, становлячи принципову суперечність», що актуалізувало необхідність «вирішення цієї суперечності шляхом виявлення паралелей між загальнолюдським та загальноіндивідуальним» [Див.:1, с.29]. Це, на наше переконання, можливо лише за умов ні в якому разі не однобічного, а поліфункціонального, багатовимірного, з заявкою на внутрішньо-зовнішню цілісність, знищення – «урівноваження всіх однобічних уявлень щодо людської сутності» (В. Табачковський).

Література

1. Завальна Ж.В. Антропологічне та психологічне в договірному регулюванні відносин. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. №4. С.29-32.
2. Табачковський В.Г. Образ людини: від «родової всезагальності» до «тотальності індивідуальної екзистенції»: Табачковський В.Г., Дондюк А.М., Шалашенко Г.І. та ін. Людина в есенційних та екзистенційних вимірах. Київ: Наукова думка, 2004. С.9-85.

ГАБРІЛЬЧУК Діана Олександрівна
студентка 2 курсу,
юридичного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ДО ПИТАННЯ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ ІНСТИТУТУ СІМ'Ї В УКРАЇНІ

Значення сім'ї як первинного суспільного інституту у житті дитини важко переоцінити. Саме в сім'ї дитина вперше стикається з суспільством, з його законами, звичаями

та правилами. Тут вона уперше усвідомлює себе як особистість, вчиться мислити, відчувати, виражати себе у всьому різноманітті та нескінченності своїх людських проявів.

Сім'я у житті може виступати як позитивним, і негативним чинником виховання особистості. Позитивний вплив на особистість дитини полягає в тому, що ніхто, крім найближчих для неї в сім'ї людей, не може виявляти таку кількість любові, розуміння та турботи стосовно дитини в період її первинного зіткнення з соціумом. І в той же час ніякий інший соціальний інститут не може потенційно завдати стільки шкоди у вихованні дітей, скільки може зробити сім'я, оскільки сім'я робить свій вплив на дитину в найуразливіший для нього проміжок часу - у період його морального, духовного та фізичного становлення. [1, с 46]

Сучасний стан української родини не вселяє особливого оптимізму. Її проблеми здаються часом важкорозв'язними. Значимість цієї теми полягає у тому, що, по-перше, сім'я — одне із основних соціальних інститутів суспільства, по-друге, що цей інститут нині переживає глибоку кризу. Невипадково, за межі сім'ї ми частіше чуємо висловлювання «демографічна катастрофа», «сім'я скоро помре», заклики «врятуйте сім'ю». [2, с 112]

Щоправда, є й заспокійливі міркування, що нічого небезпечного у сфері сімейних відносин немає — просто здійснюється поступовий перехід від застарілої моделі сім'ї до нової, що відповідає вимогам сучасного способу життя, — це нормальний розвиток подій, і тривожитися з цього приводу немає жодних підстав.

На нашу думку, все ж є підстави для тривоги з приводу сім'ї. Сім'я справді перебуває у кризі. І причиною цієї кризи, якщо розглядати в широкому плані, є загальні глобальні соціальні зміни, зростання мобільності населення, урбанізація, секуляризація та інші, які ведуть розхитування «сімейних засад». Ці та інші чинники зумовили падіння сім'ї як соціального інституту суспільства, зміна її місця у ціннісних орієнтаціях. [3, с 79]

Зі зміною соціально-економічного та політичного розвитку суспільства змінюються його вимоги до морально-виховної діяльності сім'ї. Якщо сімейне виховання не узгоджується з вимогами суспільства, допускаються серйозні прорахунки для формування особистості дитини.

На тлі відносного благополуччя в сім'ї ми часто забуваємо про те, що вулиця сильніша за будь-якого вихователя, і, як це часто буває, сильніша за батьків. Біда часто не оминає багато родин. І насамперед тут страждають діти з неблагополучних сімей, так звані, важкі діти. Вони є у кожному класі, у кожній школі. Якщо вдома немає розуміння між батьками, то діти йдуть надвір. А там знайдуться друзі, які вислухають їх, допоможуть гарною порадою, і напоять, і нагодують, і грошей дадуть.

Батьки мають свої критерії у вихованні дітей, своє ставлення до поняття “виховання” взагалі. Вагомим чинником є фінансові проблеми: батьки що неспроможні дати дитині навіть мінімуму, не можуть дати їй достойного виховання. Дитина замикається в себе, відчуває певний комплекс неповноцінності. Іноді він йде видобувати ці гроші, що бракують в родині, самостійно і не завжди чесним шляхом. У цих сім'ях порушено спілкування з дітьми, а буває що його немає взагалі. Порушуються емоційні зв'язки між батьками та дітьми. Все це сприяє тому, що діти віддаляються від своїх батьків. Проблем у нашому сьогодні багато. Тому батькам не можна перекладати на дітей відповідальність за те, в чому вони не винні. [4, с 65]

Отже, на нашу думку, щоб у нашій країні стало менше проблем з інститутом сім'ї батьки мають проводити якомога більше часу зі своїми дітьми, бувати разом на природі, у театрі, долучати до проблем сім'ї, не робити з них лише пасивних спостерігачів того, як їхні батьки б'ються над життєвими проблемами. Потрібно допомагати вирішувати шкільні та особисті проблеми, вміти вислухати дітей, дати пораду. Виховання дитини в сім'ї має бути дбайливим, тактовним, що вимагає від батьків більшого терпіння та витримки. Наполегливість у досягненні мети гарного виховання повинна стати основною якістю батьків.

Література

1. Буленко Т. В. Тенденції розвитку української сім'ї та її проблеми на сучасному етапі Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. 2001. 547 с.

2. Йовенко Л. Суспільство і сім'я. Сучасні проблеми родинного виховання 2005. 378 с.
3. Муляр Н.М. Морально-етичне виховання в українській сім'ї (друга половина XIX - початок XX століття) 2010. 620с.
4. Ярошинська О.О. Розвиток поглядів на інститут батьківства в історії української етнопедагогіки: 2006. 418 с.

ГАЙДУК Віолетта Сергіївна
студентка 2 курсу,
юридичного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МОРАЛЬ, ЯК ОСНОВА СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Суспільство на кожному конкретному етапі свого розвитку потребує певного морально-правового регулювання суспільних відносин. Цей процес здійснюється завдяки реалізації таких соціальних норм, як норми права, норми моралі, норми звичаїв, норми традицій, норми, встановлені суспільними організаціями тощо. Загалом, я вважаю, що моральні норми – це ніщо інше, як певні правила поведінки, які мають соціальний характер та направлені на врегулювання суспільних відносин.

Сучасну ситуацію у світі можна охарактеризувати тим, що наразі поєднується процес глобалізації, становлення нової світової суспільної системи, а отже руйнування «старої». Мораль у нашому житті є одним із шляхів та способів адаптації людей до життя в суспільстві, поєднання свободи особистості із суспільною необхідністю. Почуття обов'язку, совісті, честі формуються у суспільстві, і саме через суспільні відносини вони стають надбанням людини у процесі соціалізації.

На мою думку, сутність моралі можна пояснити тим, що люди усвідомлюють необхідність своєї поведінки, при цьому, вони спираються на особисті переконання та громадську думку. Вона регулює поведінку та свідомість людей у різних сферах життя – економічній, політичній, соціальній, духовній тощо.

Основи моральності беруть свій початок з родового суспільного устрою. Для цього періоду характерна влада природи, чуттєвого досвіду, особливості поняттєвого мислення та осмислення дійсності фантастичним чином. Існують різні види магії, тотемізм, фетишизм, система заборон, певні обряди, ритуали, міфологія [1, с.142]. Загально визнаним є те, що кровноспоріднені відносини були організаційними та нормативними принципами у первісному суспільстві.

Первісне мислення переважно ґрунтувалося на вигадках та забобонах. Сучасною мовою можна охарактеризувати ментальність того періоду такими поняттями, як «колективне сумління», «колективне несвідоме». Усе це сприймається як сукупність почуттів, уявлень, властивих всім членам цієї спільноти. Влучно, щодо архаїчної психіки, виразився К. Юнг : «Архаїчна психіка – це колективна психіка, надособистісна душа, цілком реальна і наділена божественною, творчою енергією, яка несумісна зі “приниженою душею” сучасної людини» [2, с.86].

Общинні норми поведінки в архаїчному суспільстві виховували колективізм та солідарність. У первісному суспільстві не було ні релігійної моралі, ні основних моральних норм. Вони з'явилися на фіналі родового устрою, ближче до періоду патріархату. Саме тоді складаються примітивні норми моральності, такі як - заборона канібалізму і кровозмішення, послух старшим, гідна праця та ін. Ці моральні норми могли здійснювати нормативне регулювання, якби вони були видані певним державним інститутом. Хоча «моральні вимоги

родового суспільства забезпечувалися не тільки громадською думкою, індивідуальною свідомістю, але й значною мірою діяльністю установ пологів та племен (поради роду, племінні збори, поради старійшин)» [3, с. 138].

Щодо питання моралі, як основи сучасних суспільних відносин, варто зазначити, що моральні норми, звичайно, змінились у процесі історичного розвитку. Згадані зміни прослідковуються у вчинках, моральних якостях людини, моральних позиціях і відносинах між людьми.

Поведінка людини насамперед мотивується природними та соціальними потребами, конкретними обставинами. Якщо підсумовувати особливості моральних норм, можна зробити наступний висновок. До моральних цінностей відносять добро, зло, любов, справедливість, обов'язок, відповідальність, совість, сором тощо, проте моральні норми завжди спонукають до добра.

Вибір моральних норм не визначається їх корисністю, а навпаки, норми спрямовують людину і допомагають їй поставити чи обрати цілі. Норми диктують певні заборони, але водночас зобов'язують людей жити спільно. І нарешті, моральні норми людина обирає сама і слідує їм.

Кожне суспільство створює притаманні йому загальні і специфічні ціннісні системи, що виражають їх домінуючі інтереси і цілі. Окрема людина сприймає моральні цінності як критерії своєї поведінки. Тому в практичній площині проблема постає в пошуках найбільш ефективних механізмів перетворення цінностей суспільства, нації в ціннісні орієнтації особистості - носія культурного національного "коду" [4, 13].

У правовому полі України відбуваються динамічні зміни, зокрема, у тій частині, що стосується інформаційної сфери, захисту суспільної моралі. Збірка нормативних актів України „Правові засади захисту особистісних цінностей та суспільної моралі” містить чинні закони та підзаконні акти, а також законопроекти щодо зазначеної проблеми. Очевидно, що пропагування правової інформації слугуватиме надійним підґрунтям для розвитку правової культури, утвердженню демократичних цінностей та громадянського суспільства в Україні.

Література

- 1 К. Леви-Стросс. Первобытное мышление. Москва: Республика, 1994. 384с.
2. К. Юнг . Архаичный человек. Москва: Прогресс, 1994.179с.
3. Шайгородський Ю. Суспільна мораль як система цінностей Правові засади захисту особистісних цінностей та суспільної моралі: збірник нормативних актів України, Київ: Укр. Центр політ. Менеджементу, 2007. С.5-20

СОЛОШЕНКО Владислава Анатоліївна,
студентка 2 курсу,
юридичного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАЦІЇ

Говорячи про вік сучасних технологій, важко та неможливо уявити світ без комунікацій, в якому будь-яка інформація поширюється різними способами, каналами та засобами. На даний час істотно зростають обсяги інформаційних потоків та інтенсивність інформаційного обміну, відбуваються процеси інформатизації та глобалізації. Тому з вище сказаного можна підмітити, що комунікаційне середовище з певним часом стає важливим фактором ефективного функціонування суспільства та його підсистем.

Залучення новітніх комп'ютерних технологій відбувається майже кожного дня. В силу вступають сучасні засоби зв'язку, які активно виконують головні функції, наділяючи процеси індустріальної епохи динамікою в освіті, вихованні, культуру і тд. Глибоко переосмислюється природа соціальної реальності, її місце і роль в суспільстві. Зростання комунікацій відкриває нові можливості для людства, тим самим здійснюється репрезентація, що звільняє людей від певних обмежень, систем соціального контролю та примусу, створюють нові засади особистої репрезентації.

Важливо знати та розуміти визначення соціальної комунікації, а саме - обмін між людьми або іншими соціальними суб'єктами цілісними знаковими повідомленнями, у яких відображені інформація, знання, ідеї, емоції тощо, обумовлений цілим рядом соціально значимих оцінок, конкретних ситуацій, комунікативних сфер і норм спілкування, прийнятих у даному суспільстві.

Аналізуючи наукові розвідки, можемо сказати, що з появою низок публікацій Н. Вінера, К. Шеннона, У. Росс Ешбі поняття «комунікація», «ін- формація» та «інформаційний обмін» отримали широке розповсюдження у найрізноманітніших галузях науки [1].

Дослідниця Г. Андрєєва пропонує наступне вирішення проблеми: основну увагу приділяти теоріям і емпіричним дослідженням у сфері масової комунікації, торкаючись, таким чином, царини неформальної комунікації, що наближена до міжгрупових вза- емодій, що отримало назву як «функціонування слухів» [2, с. 54]. За різних часів явище комунікації досліджували такі науковці, як-от: Н. Луман, Ю. Шрейдер, Н. Гаврилух, В. Конецька, А. Соколов, Ф. Шарков, О. Холод, Г. Почепцов, В. Бебик та ін.

Стрімкий розвиток Інтернету, мобільного зв'язку, інтерактивних радіо та телебачення – все це сприяло розвитку мережевій комунікації. Інтернет-мережа – це павутина, яка охоплює майже весь світ, і це дуже зручно, бо комунікація може відбуватися незалежно від того, на якій відстані знаходяться комуніканти. Інтернет з погляду фахівців соціальних наук – це соціальне явище, інститут взаємодії зі всією соціальною та культурною системою суспільства. Головна його характеристика – комунікативність. Про відсутність чіткого тлумачення Інтернет-комунікації говорить дослідник масової та міжнародної комунікації С. Демченко. Автор звертає увагу на найпопулярніші класифікаційні підходи, такі як «сукупність пристроїв і правил обміну інформацією», «інформаційна система», «соціокультурний феномен», «нове медійне середовище» [3], [4].

Важливу роль як засіб спілкування відіграють електронні щоденники – блоги та соціальні мережі. Блог являє собою публічний мережевий щоденник, в якому автор подає особисті записи, висловлює свої думки. Класифікацію та особливість блогів як нового виду публічної комунікації в системі соціальних комунікацій представлено у публікації І. Артамонової [5; 6]. Блог як інструмент впливу є складовою у системі масової інформації, а також йому притаманні такі риси: актуальність, тематична універсальність, оперативність, аналітичність, емоційність, безперервність, наступність і систематичність при передачі соціальної інформації. Про соціальні мережі, їхній вплив та місце в мережевій комунікації найактивніше на сторінках фахової періодики досліджує Т. Фісенко [7]. Соціальні мережі є не тільки новою формою ЗМІ чи формою пошуку та фільтрації контенту – це сучасна форма публічної та масової комунікації, яка, насамперед, характеризується інтерактивністю (взаємозв'язок усіх учасників комунікації).

Підсумовуючи, можна констатувати, що проблеми соціальної комунікації наприкінці ХХ ст. стали предметом дослідження соціології, психології, політології, культурології, філософії, документалістики, інформатики, журналістики, теорії реклами і паблік рілейшнз тощо. Переконавшись, що соціальна комунікація, нарешті, набула наукового статусу, на який давно заслуговувала, варто зосередитися на цьому понятті змістовніше. З огляду на зазначене потрібно особливо наголосити, що суб'єктом соціальної комунікації є особистість. Навіть якщо вона спілкується сама із собою.

Література

1. Артамонова І.М. Блог-записи як жанр інтернет-комунікації / І.М. Артамонова, К.О. Пилипенко // Світ соціальних комунікацій. – 2011. – Т. 1. – С. 16-18. – Бібліогр.: с. 18.
2. Бебик В.М. Глобальне інформаційне суспільство: поняття, структура, комунікації [Текст] / В.М. Бебик // Інформація і право. – 2011. – № 1(1). – С. 41-49.
3. Гаврилюх Н. Феномен соціальної комунікації в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / Надія Гаврилюх. – Режим доступу: <http://www.ena.lp.edu.ua>.
4. Луман Н. Поняття цілі і системна раціональність: щодо функції цілей у соціальних системах [Текст] / Ніклас Луман ; [пер. з нім. М. Бойченко, В. Кебуладзе]. – Київ: Дух і літера, 2011. – 336 с.
5. Сошинська В. Основні канали професійної комунікації в документно-інформаційній сфері / Вікторія Сошинська // Вісник Книжкової палати. – 2006. – № 9. – С. 30-32.
6. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації [Текст] : навч. посіб. / Г.Г. Почепцов. – 2-ге вид., доповн. – Київ: Київський університет, 1999. – 308 с.
7. Фісенко Т.В. Принципи побудови спільнот у соціальних Інтернет-мережах / Т.В. Фісенко // Світ соціальних комунікацій. – 2012. – Т. 7. – С. 119-123. – Бібліогр.: с. 122-123.

ТЕТЕРЯ Анастасія Сергіївна,
студентка 2 курсу,
юридичного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВЕДИЧНА ЛІТЕРАТУРА ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ІНДІЙСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Історики філософії вважають, що самобутні філософські традиції виникають лише у трьох культурних центрах: Стародавню Грецію, Стародавню Індію та Стародавній Китай, приблизно в той самий час (у середині 1 тис. до н.е.), але кожна виявляється не схожою на інші. Чому? Тому що філософія – не знання про об'єктивний, однаковий для всіх, світ, а знання про «життєвий світ» людини – тобто. такою, якою вона відкривається людині в процесі життєдіяльності через її мову та культуру. «Життєві світи» трьох стародавніх цивілізацій були різними. Будучи самосвідомістю та духовною основою автохтонної індійської культури, індійська філософія отримала від останньої самобутній характер та сприяла створенню в Індії власної системи життєвих цінностей, що зумовили стабільність індійського суспільства на кілька тисячоліть. [1, ст. 10-11]

Індія - колыска прадавньої культури. Ромен Роллан, говорячи про духовне життя індійців, відзначив, що це єдина країна, в якій втілились бажання людства, де протягом трьох тисяч років росте «дерево мрії», яке постійно відроджується. Першими джерелами інформації про давньоіндійське суспільство є тексти індуїстської культури, ще не повністю розшифровані, які збиралися протягом дев'яти століть (1500-600 рр. до а. е.). Вони дістали назву ведичної літератури, а в більш пізній період уже мають вигляд книг. Хоча ведична література має релігійний зміст, вона також містить дані про духовне життя, економічний розвиток, світогляд того часу тощо.

Ведична література формувалася від початку заселення Індії і до виникнення перших держав, які об'єднували великі території. Кочові племена перетворювались на диференційоване суспільство з розвиненою інфраструктурою, досить високим рівнем розвитку землеробства, ремесл і торгівлі. В цьому суспільстві виділяються чотири стани: брахмани - священики і ченці; кшатрії - воїни і представники колишньої племінної влади;

вайші - землероби, ремісники, купці; шудри - безпосередні виробники, заможні прошарки населення. Надалі соціальна структура суспільства починає змінюватися, і згодом утворюється складна система різноманітних каст. [2, ст.36]

Закінчується ведична література і давня індійська філософія Упанішадами. У них викладено нове тлумачення навколишнього світу і буття - брахма, що є універсальним принципом. З брахмою нерозривно пов'язується духовна сутність кожної людини - атман.

Однією з основних частин Упанішад є концепція круговороту життя - сансара і пов'язаного з нею закону, відплати - карма. В теорії круговороту людське життя показане як нескінченний ряд перероджень. В Упанішадах філософія вже відокремлюється від міфології та релігії і вступає у відкриту опозицію до ведичного ритуалізму. Зокрема, найвищий сенс мудрого життя вбачається в усвідомленні, досягненні брахмана як сутності, що перебуває у всьому, а також у тому, щоб побачити неістинність, плинність емпіричного буття, відмовитися від прив'язаності до нього і одержати вічне блаженство і справжнє безсмертя в пізнанні своєї тотожності з брахманом, у злитті з ним (мокша). [2, ст. 37]

Взагалі, в історії зародження та розвитку індійської філософії можна виділити такі періоди.

1. Період дофілософії - середина 2 тис. до н. - Кін. VIII ст. до н.е.
2. Період передфілософії - VII-VI ст. до н.е.
3. Період перших філософів, або шраманський – V ст. до н.е.
4. Період перших філософських шкіл - IV ст. до н.е.-II ст. н.е.
5. Період систематизації філософії у сутрах – II – поч. IV ст.
6. Період розвинених традиційних (класичних) систем філософії - IV ст. - 1925 р.
7. Сучасна філософія - з 1925 р. по теперішній час. [1, ст.13-14]

Необхідно також зазначити основні особливості індійської філософії.

- Формування на базі міфологічно-релігійного світогляду.
- Своєрідність ставлення до Вед.
- Споглядальний характер і слабкий зв'язок з наукою.
- Змалювання духу як безликого, бездіяльного явища.
- Народження логіки.
- Побудова соціальної філософії на принципах етики страждань і щастя.

Однак, головною особливістю, визначником є те, що у філософії Стародавньої Індії сформульовано ідею активно-діяльної сутності, під якою розуміється єдність душі і тіла, духовного і тілесного, свідомості і матерії. [3]

Філософію орієнтовано на містичне переживання одухотвореності буття і практично байдужості до об'єктивно-раціоналістичних методів осягнення реальності. [2, ст.37]

В цілому ж у філософії Давньої Індії домінує морально-етична тематика над натуралістично емпіричною. Головну увагу звернено на проблему постійного самовдосконалення людини, а не вдосконалення світу. Сприйняття реально-предметного світу визнається як химерна фікція, омана, яка лише через невігластво буденної свідомості здається чимось «справжнім».

Література

1. Канаева Н.А. Индийская философия древности и средневековья. Москва : ИФРАН, 2008. 255 с.
2. В. Г. Кремень, В. В. Ільїн Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підруч. Київ: Книга, 2005. 528 с.
3. Лекція 8. Основні риси філософії стародавньої Індії. URL: <http://kimo.univ.kiev.ua/Phil/08.htm> (дата звернення: 19.11.2021)

НАНЮК Юлія Василівна,
студентка 2 курсу,
юридичного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ФІЛОСОФСЬКИЙ СВІТОГЛЯД ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

*“Великий наш філософ щедрю залишив нам спадщину
по собі: обсягом широку, змістовністю глибоку і
щодо світогляду свого – чисту та моральну...”*
П.Г. Тичина

Григорій Савич Сковорода – найяскравіша постать в Україні XVIII ст., а його оригінальна гуманістична творчість "була ґрунтом для розвитку української філософії і літератури" [3, с. 5].

Філософія Г. Сковороди є завершальною у докласичній українській філософії (XVI – XVII ст. і розпочинає нову класичну філософію (період XVIII ст.), що стала по суті розвинутою формою східноєвропейської окцидентальної філософії. Це – доба Просвітництва, що у кожній європейській країні проявлялася по-особливому, самотньо.

Г. Сковороду із Просвітництвом єднає його переконаність у тому, що не варто піддаватися забобонам та різним обрядам, навіть церковним, які він називає «буйним безбожієм». Мислитель відстоював ідею вільної особистості, що має право обирати як релігію, спосіб життя, так і розуміння Священної Книги, що також є характерним для Просвітництва. Г. Сковорода намагався зробити людину кращою, щасливою. А шлях до щастя він прокладає через самопізнання, духовне вдосконалення, у чому суперечить Просвітництву, що проголошувало культ розуму і науки. Загалом, у філософії Г. Сковороди вирізняються риси доби європейського Просвітництва, але, погоджуємося з М. Кашубою, що: «Г. Сковорода – представник своєрідного українського потрактування ідей Просвітництва, хоча ця епоха представлена в українській духовній культурі досить невиразно» [2, с.12].

У філософській системі Г. Сковороди чільне місце посідає теорія самопізнання, з якою філософ пов'язує уявлення про щастя, душевну рівновагу, усвідомлення людиною сенсу її життя, її призначення і місця у Всесвіті. І, як наслідок, максимально ефективного використання нею даних Богом можливостей. Ідея пізнання самого себе є домінантною всієї творчості, всього його життя. Основу своєї теорії самопізнання Г. Сковорода шукав в давньоєгипетській і іудейській міфології, у Святому писемі, в творах античних філософів, духовних здобутках своїх попередників. В галузі етичних поглядів Г. Сковорода дотримувався думки, що мета людського життя є щастя. Він вірив, що щастя потрібне кожній людині, і тому наука про нього є найголовнішою серед усіх інших. [4, с. 224 – 225].

Центральним поняттям у філософії Г. Сковороди є поняття про Бога, в якому перетинаються інтелектуальна та містифікуюча сторони пізнавального процесу. На думку А. Калюжного, «Тому Григорій Савич, з одного боку, виділяє когнітивне, або розумове пізнання, яке дає змогу пов'язувати речі між собою, дає змогу людині встановити концептуальні зв'язки між речами, які існують у самій людині і поза нею. А з іншого боку – пропонує кордоцентричне, інтуїтивне пізнання, яке називає пізнанням себе, що дає змогу проникнути до глибини основного духовного предмета, до таємниці суб'єктивної мислячої істоти» [1, с.294]. Оригінальність вчення Г. Сковороди про «внутрішню людину» полягає в тому, що культурний ідеал для нього – внутрішнє переживання, страждання і радість. Він не закликає до пошуку граничних і безсумнівних засад у людському розумові. Розуміння самого себе можливе завдяки моральному вдосконаленню і духовному поступові людської

особистості. Тобто, шлях самопізнання, на думку Г. Сковороди, є процесом реального наближення людини до Бога внаслідок заглибленості в себе. Як стверджує О. Кравченко, «... у творчості Г. Сковороди сформульовано серцевинну ідею барокової культури про духовне перетворення плоті, завдяки чому здійснюється її піднесення до метафізичного рівня знаків Божественного» [2, с.106].

Можемо зробити висновок, що Г.С. Сковорода – видатна постать у розвиткові філософії освіти України. Сам, здобувши добру освіту, постійно займаючись самоосвітою, зумів вибрати зі світової культури найкраще, що виробило людство, поєднати ці знання із українськими культурними досягненнями й виробити власну філософію.

Література

1. Калюжний Антуан Ежен. Філософія серця Григорія Сковороди. Філософ без певної системи / Антуан Ежен Калюжний // Сковорода Григорій: Дослідження, розвідки, матеріали. Київ: Наукова думка, 1992. С. 288–312.

2. Кашуба М. Григорій Сковорода в контексті доби Просвітництва / Марія Кашуба // Сковорода – джерело духовної величі і сучасність / [відпов. ред. М. П. Корпанюк]. Тернопіль : Астон, 2007. С. 6–13.

3. Попов П.М. Григорій Сковорода.: Життя і творчість: Літ. портрет. Київ: Дніпро, 1969. 172 с

4. Сковорода Г. Т.1. 528 с.

ОСИПЕНКО Ангеліна Сергіївна,
студентка 2 курсу,
юридичного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ З ПРИРОДОЮ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

Сьогодні в Україні спостерігається масове зацікавлення взаємодії людини та природи – це є давня проблема філософії. Ця проблематичність пояснюється, насамперед, різким зростанням так званого антропоного впливу суспільства на навколишнє природне середовище, споживацьким до неї ставленням. Активно використовуючи природні ресурси на основі удосконалення технологій та виробництва, суспільство добилось колосальних успіхів і якісно змінило уклад життя. [1]

Поняття природа одне з найпоширеніших. Все суще, весь Всесвіт охоплені поняттям природа. Діяльність людини протиставляється природі і одночасно людина - частина матерії-природи, перебуває у тісному зв'язку з нею. Людина живе природою і залишається з нею у процесі постійного спілкування, щоб не вмерти. [2]

В системі філософського мислення на різних етапах розвитку людського суспільства природа розумілася по-різному. На більш пізніх етапах у людині формуються уявлення про природу як продуктивну виробничу силу. [2]

Філософське вирішення проблеми «людина – природа» мало певні особливості та рівні осмисленості на різних етапах розвитку.

1) Антична філософія

Філософське осмислення взаємодії «людина-природа» датується початком боротьби філософії з міфологією. Міфи пояснювали все, з чим людина стикалась безпосередньо.

Проблемі «людина-природа» в античні часи приділяли велику увагу філософи Платон, Емпедокл, Арістотель, Лукрецій Кар, неоплатоніки.

Платон свого часу прийшов до висновку, що людина і природа – єдине ціле, але з певними відмінностями.

Демокрит вважав, що виникненню багатьох ремесел люди зобов'язані тваринному світу.

Щодо Арістотеля, то він приходив до висновку, що природа ділиться на ряд рівнів: світ неорганічної природи, органічна природа, рослини, тварини, людина.

Сприйняття природи у Вергілія – це сприйняття селянина, який пов'язаний з землею всією душею.

Лукрецій Кар стверджує що тільки наукове пізнання природи здатне урегулювати ставлення людини до природи.

Погляди Платона, Арістотеля, Вергілія і Лукреція Кара та інших мислителів виражали квінтесенцію античності стосовно взаємодії людини з природою, де природа обожнювалась.

2) Середньовічна філософія

В цей перехідний етап від рабовласництва до феодалізму набуває поширення неоплатонізм, який був світоглядом найбільш освіченої частини рабовласницької знаті.

Чільне місце проблема «людина – природа» займає в філософії Фоми Аквінського. У вченнях мислителів епохи Відродження Бог ототожнювався з природою. В пантеїзмі мислителів Відродження визначилось два напрямки. Одні філософи розчиняли природу в Богові, інші – Бога в природі.

Зустрічаючись у процесі дослідження природи з явищами, невідомими тогочасній науці, мислителі Відродження пояснювали їх чудесами природи, адже чудо, як підкреслював Л. Фейєрбах, завжди було і є фундаментом Біблії і, звичайно, теології.

3) Проблема «людина – природа» у Нові часи

В умовах Нового часу мислителі цієї епохи (Ф. Бекон, П. Гассенді, П.А. Гольбах, Ж.-Ж. Руссо та ін.) розглядали людину як істоту, яка виникла з природи.

Ж.-Ж. Руссо вважав, що в системі «людина – природа» остання є домінуючим началом. Він стверджував, що первісна людина гармонійно поєднувала свою діяльність на арені природи, але все зіпсувала цивілізація.

Розкриваючи взаємовідносини людини і природи, Гегель зазначав, що ставлення суспільства до природи обумовлене її егоїстичними мотивами. Люди прагнуть до того, щоб використати природу для своїх потреб, виснажують її сили, знищують. Природа і людина протиставлені одне одному. В гегелівському і марксистському розумінні системи «людина – природа» людина є творчим началом. Основною проміжною ланкою між людиною і природою є праця. [3]

Як висновок, у нових для людства умовах взаємодію суспільства і природи потрібно будувати так, щоб розвиток суспільства і його компонентів не завдавав шкоди природі, а, навпаки, сприяв розвитку, потрібно створити такі умови, при яких природний фактор повніше б враховувався.

Література

1. Основи соціальної філософії. Природа та суспільство. Природа: поняття, суть : веб-сайт. URL : <https://subject.com.ua/philosophy/osnovi/139.html>

2. Проблема взаємодії людини з природою в історії філософії : веб-сайт. URL : <https://works.doklad.ru/view/3UquuVsOpfc.html>

3. Соціальна філософія. Людина і природа : веб – сайт. URL : <https://horting.org.ua/node/1296>

СИВОЛАП Анастасія Миклаївна,
студентка 2 курсу,
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ФІЛОСОФСЬКА СИСТЕМА ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Загалом характеризуючи філософію художньо-літературних творів Г. Сковороди, можемо констатувати, що ця філософія мала оригінальний характер. Це — не книжна, запозичена філософія, а філософське відображення тих непростих процесів, що відбувалися на українських землях у другій половині XVIII ст. Звісно, ця рефлексія здійснювалася при допомозі певного філософського інструментарію, із яким мислитель познайомився, навчаючись у Києво-Могилянській академії та займаючись самоосвітою.

Г. Сковорода у своїх філософських рефлексіях спробував поєднати християнський неоплатонізм, для якого притаманні були виражені містичні моменти, із «приземленим» епікурейством. Г. Сковорода не належав до філософів, котрих цікавить, як побудований світ. Основна проблема, якою переймається Г. Сковорода, це те, як людині прожити в світі. Але для того, щоб вирішувати цю проблему, варто хоча б в загальних рисах окреслити цей світ.

Г. Сковорода, як і Платон, поділяє світ на дві частини — світ видимий, який ми сприймаємо своїми чуттями, і світ невидимий, ідеальний. Світ невидимий трактується в християнському дусі. Це — Бог.

У онтології Г. Сковороди невидимий світ (Бог) є первинним. Бог не лише створив видимий світ, він його пронизує і утримує. У таких міркуваннях дехто з дослідників ладний вбачати пантеїзм — ототожнення Бога й природи. Але якщо це й можна вважати пантеїзмом, то пантеїзмом з вираженою печаттю ідеалістичного платонізму.

При розгляді видимого світу Г. Сковорода не міг обійти поширену в європейській філософській думці тему співвідношення матерії та форми. Видимий світ чи видима натура складається з численних малих світів, серед яких Г. Сковорода виділяє мікрокосмос (людину) і символічний світ (Біблію).[1]

Отже, усе створене Богом, можна визначити як три світи:

- перший є загальний світ, «де живе усе породжене», «він складається із незчисленних світів, і є великий світ» - макрокосмос;
- другий світ - це мікрокосмос - світ людини;
- третій світ - символічний світ Біблії. Символи Біблії «ведуть думку нашу до розуміння вічної натури».

Г. Сковорода не створив теоретично оформленого і систематизованого вчення. Свою філософію він розумів, як вміння жити у Богові, у гармонії з природою, у мирі з людьми і власною совістю. «Коли дух людини веселий, думки спокійні, серце мирне, - то й усе світле, щасливе, блаженне. Оце і є філософія», - стверджував Сковорода.

Найпотрібнішим для людини є щастя, «мир душевний». Воно доступне всім, полягає в пізнанні себе як образу Божого. «Поглянь у себе», тобто пізнай себе - це основний мотив філософії Сковороди.

Кожен із трьох світів складається із двох «натур», має подвійну природу, одна з яких - видима (матеріальна), друга - невидима, тобто божественна, - вважав Сковорода. Невидима натура і є Богом, який пронизує собою все суще.[2]

"Скрізь любов та віру людина пізнає себе", – твердить Сковорода. Принцип "Пізнай себе", як відомо, не вперше з'являється у Сковороди. Пріоритет у цьому плані, звичайно ж, належить Сократу. Але принципово новим у Сковороди є те, що він не просто стверджує думку про необхідність пізнання природи людини, а звертає увагу на пізнання природи

людської душі з урахуванням чинників її формування – віри, надії, любові. Більше того, мислитель іде ще далі, він розглядає віру і любов не тільки як підґрунтя душі, а й як органічний прояв духовності людини, а причиною цього прояву є, як він вважає, насамперед природні прагнення людини.

Антиподами любові та віри, протилежними за своєю дією на людину, у Сковороди є поняття суму, туги, нудьги, страху. Всі вони, на його думку, роблять душу людини приреченою на розслаблення, позбавляють її здоров'я. Тому Сковорода наполягає на тому, що заперука здоров'я душі – її радість, кураж.

Таким чином, звертаючись до трактування Сковородою таких категорій, як любов, віра та їхніх антиподів, ми бачимо, що філософ намагається сконструювати життєвий простір людини не тільки за допомогою раціонально визначених філософських понять, а й за допомогою того, з чим повсякденно має справу людина і що одночасно має для неї вирішальне значення.

На ґрунті об'єднання категоріальних сутностей любові та віри у пізнанні людиною самої себе складається категорія "щастя". Щастя міститься в нас самих, осягаючи себе, ми знаходимо духовний мир, спокій. Щастя легко досягається, якщо людина йшла шляхом любові та віри. Його досягнення залежить тільки від самої людини, її серця. Всі люди створені для щастя, але не всі отримують його, вважає мислитель. Ті, хто задовольнився багатством, почестями, владою та іншими зовнішніми атрибутами земного існування, роблять величезну помилку, стверджуючи, що вони досягають щастя. Вони отримують не щастя, а його привид, образ, який у кінцевому рахунку перетворюється на прах. Г. Сковорода наполегливо підкреслює, що люди, у своїй більшості, вступають на легкий шлях видимості щастя, та наводить приклад, що сталося з вченням Епікура про щастя. Люди побачили зовнішній бік його вчення про щастя як насолоду, тому й лають його за це до сьогоднішнього дня. Не в насолоді щастя, а у чистоті серця, в духовній рівновазі, в радості. Г. Сковорода своїм власним життям утверджує оригінальну думку, що заклик "Пізнай себе" – це не тільки вираження необхідності пізнання людської екзистенції, а й вказівка основного шляху цього пізнання. А суть її в тому, що найкраще себе може пізнати сама людина, бо шлях пізнання – це не тільки раціональне осягнення людського життя, це насамперед переживання його. Мабуть, і тому Г. Сковорода прагнув самотності, бо найвищим щастям він бачив досягнення глибин власної душі. Г. Сковорода не прагнув самоізоляції, він прагнув самовдосконалення.

У міркуваннях про щастя Г. Сковороди є ще й такий важливий аспект. Людське щастя втілюється не тільки в духовних шуканнях, не тільки у сердечній радості, а й у праці, у втіленні спорідненості праці. Сковорода вказує, що здібності дає людині Бог, що царство Боже всередині людини. Прислухаючись до цього внутрішнього голосу, людина має обрати собі заняття не тільки не шкідливе для суспільства, а й таке, яке приносить їй внутрішнє задоволення і душевний спокій. Всі заняття добрі лише тоді, коли виконуються у відповідності з внутрішньою схильністю.

Таким чином, філософ наполягає на тому, що життя людини має бути радісним, і зробити його таким може тільки вона сама. Г. Сковорода мислить щастя досяжним для всіх. Для того, щоб його пізнати, зовсім не обов'язково осягнути складну філософську матерію чи прилучитися до кола вибраних. Щастя є простим і за змістом, і за формою. На підставі такого розуміння щастя Г. Сковорода проповідував простоту життя, бідність (але це не був аскетизм, а так би мовити розумна достатність), вдоволення, яке впливає із спілкування людини з природою. Особливістю філософії Сковороди є поділ світу на два начала: вічне та тлінне. Переважного значення філософ надає Вічному, нетлінному началу.[3]

Література

1. «Незвична» філософія Григорія Сковороди / Національний університет «Острозька академія» / 22 листопада 2012 <https://www.oa.edu.ua/ua/info/news/2012/11-22-1>
2. Філософія Г. Сковороди / С.34 <http://kpekIntu.at.ua/e-book/philosofija/page34.html>
3. Філософські погляди Г. Сковороди. <http://kimo.univ.kiev.ua/Phil/31.htm>

ШУЛЯР Ольга Олегівна
студентка 2 курсу,
юридичного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

КОМУНІКАТИВНА ФУНКЦІЯ ПРАВА

У філософії права прийнято трактувати феномен права як конкретну соціальну форму, в якій втілена воля цивілізованої спільноти щодо захисту від небезпек внутрішніх деструкцій. Право наділене таким механізмом, який урівноважує і приводить у функціональну відповідність різні напрямки всередині соціальної системи. У такій суті правового механізму певною мірою відображена комунікативна природа права [6, с. 496].

Доводиться констатувати, що такій важливій функції права, якою слід вважати комунікативну функцію, поки що вітчизняними науковцями не приділено належної уваги.

Можна звернутись до робіт А. Токарської, що зазначає: «Право – це специфічний різновид інтерсуб'єктивної комунікативної діяльності членів суспільства, результати якої об'єктивуються у правовій культурі, в соціальних інститутах, у правових текстах і втілюються у правосвідомості, правових нормах та правових відносинах, що утворюють правову структуру. Суть права визначається як встановлення правової комунікації, котра передбачає семіотичний (текстовий), соціокультурний (ціннісний), психологічний та праксіологічний (діяльнісний) аспекти» [5, с. 17].

Право, як практично система дії, засноване на взаєморозумінні, без якого саме його існування неможливе. Адже права нема там, де не існує взаємно встановленої поведінки. Тому нема права без інформації, структурованої джерелом права і адресованої суб'єктам правової комунікації. Але умовою правової комунікації є не стільки зміст інформації, і навіть не стільки її прескриптивна (нормативна) форма, скільки переконуюча сила, без якої неможлива сама правова комунікація як практична взаємодія. Тому право є там, де люди переконані в тому, що воно є. А переконані вони в тому тоді, коли право стає частиною їх життєвого світу, простором правової комунікації [3, с. 63].

Розгляд функцій права як цілісної системи норм дозволяє не лише систематизувати знання у процесі вивчення окремих функцій, зокрема комунікативної, а й дає можливість повніше і ґрунтовніше зрозуміти сутність цієї функції, визначити її місце у загальносоціальній системі, розкрити її значення в активізації впливу права на регуляцію суспільних відносин.

Комунікативна функція включає в себе засвоєння особистістю певних ціннісних орієнтирів, багатосторонні зв'язки люди з різними елементами правової системи. Сутність функції полягає у здійсненні позитивного впливу на поведінку людей, в їх освіті та вихованні, формуванні у них відповідної правової культури і правосвідомості [4, с. 26].

Проаналізувавши певний матеріал можна дійти висновку, що вивченню цієї функції приділено надто мало уваги, пояснити дану ситуацію можна тим, що комунікативна природа права як багатоаспектного соціального феномена ще не стала предметом глибоких досліджень наших науковців, а відтак і комунікативна функція права не отримала належного наукового статусу. Пропоновані окремими науковцями характеристики значно обмежують її функціональні можливості.

Отже, можна сказати, що комунікативна функція правової системи забезпечує одержання учасниками правовідносин інформації про те, якою є позиція держави щодо необхідної, дозволеної чи забороненої поведінки. Соціальна життєдіяльність індивідумів органічно пов'язана з одержанням, сприйняттям, засвоєнням і використанням такої інформації [1, с. 9]. Комунікативна функція забезпечує спілкування громадян у правовій сфері, вона функціонує через це спілкування та впливає на нього. Вона дає змогу особі на підставі

набутих знань зорієнтуватися у правовому просторі з метою забезпечення безконфліктного співіснування з іншими суб'єктами [2, с. 52].

Література

1. Ваврик Л. Поняття та функції правової системи України. Тенденції реформування правової системи України і країн світу : зб. тез доп. II Міжнар. наук. студ. конф. 2020. С. 7-10.
2. Воробйова Г. В. Особливості правової культури. Життя і пам'ять: науковий збірник, присвячений пам'яті В'ячеслава Івановича Шамко / відп. ред. В. М. Букач. Вип. 3. Одеса : Homeless Publishing, 2018. С. 49-55.
3. Поляков А. В. Комунікативний підхід в загальній теорії права. Проблеми філософії права. Т. IV–V. 2007. С. 60–67.
4. Степаненко К. В. Поняття та функції правової системи України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції Спецвипуск. Частина 1. Київ. 2017. С. 24-27.
5. Токарська А.С. Правові аспекти суспільної комунікації: монографія. Львів: РВК ЛьвДУВС. 2008. 144 с.
6. Чорнобай О. Л. Комунікативна функція права: інформаційно-орієнтаційний вимір. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Випуск 1. 2013. С. 496-507.

МЄНЯЙЛОВА Вероніка Олександрівна,
*студентка 2 курсу, факультету
тваринництва та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ФІЛОСОФІЯ ПОЛІТИКИ І МОРАЛІ

Політика сьогодні, на щастя, чи на жаль, є важливим аспектом життя людини. У наш час від політичної ситуації у світі залежить нормальне існування кожного громадянина. Та для повного розуміння політики необхідно знатися у філософських і моральних її аспектах.

Термін «політика» відомий ще з античних часів і це поняття пройшло немалу історію із низкою змін. Загально кажучи, політика та її ціль представляє собою служіння певним індивідам, зорганізованим в спільноту. Та це не означає, що досягнення якихось цілей повинно здійснюватись лише за допомогою сторонніх до суспільства сил, тобто людей, які присвятили себе цьому і стали «авторитетами» соціуму, а решта мала б очікувати від них забезпечення своїх прав і добробуту. Навпаки, створення добробуту залежить від громадян, які створюють суспільство, а завданням «авторитету» є організація громадян для досягнення цих цілей. Головним інструментом для їх досягнення є приписи, які мають характер наказу або заборони і є обов'язковими для всіх, включно для «авторитету». Ця сукупність формує собою державний апарат, який за допомогою використання матеріальних цінностей виробництва та природи створює реальне існування будь-якої спільноти.

Нерозділеність політики і моралі була характерною в епоху традиційних суспільств. Особливо чітко це проявлялось та проявляється на Сході. Відомий китайський філософ Конфуцій. Погляд Конфуція на проблеми політики був гранично реалістичний і тверезий: процвітаюче, успішне суспільство можливо лише на засадах людяності – не формальної (у вигляді законів), а сутнісної, тобто здійснюваної постійно, в усьому житті [3]. Чеснота оголошувалася єдиним, що може підкоряти людей порядку, тому що із чеснотою народ буде знати й розуміти, що таке сором. Інші вчені – філософи, просвітителі вважали, що «довіряти безчесному владу, подібно божевільному дати меч» (Плутарх), «в політиці повинні брати

участь гідні» (Аристотель), «політика – суспільна мораль, а мораль – приватна політика, гарна політика не відрізняється від здорової моральності» (Маблі), «все, що є моральним злом, є злом і в політиці» (Руссо), «все мистецтво керування міститься в мистецтві бути чесним» (Джефферсон) [2, с.54-55].

Проте, в період трансформація феодальних відносин у буржуазні й формування нової культури політика й мораль суттєво розходяться. Утворюються свої сфери впливу та відбувається звільнення політики від релігійних основ.

Переформатування відносин викликало необхідність переосмислення нового в економічному житті, і, на арену історії на досить великий період виходить «вчення Маркса і Енгельса». Дане вчення є по суті першою цілісною теорією політичних відносин. Його основні положення: центральним елементом політичних відносин є відносини власності; політика – важливий чинник формування моделі позаполітичних відносин; держава – це продукт класових суперечностей і служить інтересам економічно пануючого класу, який формує і політику і ідеологію.

Потерпівши крах, революційний шлях, який пропагували К. Маркс і Ф. Енгельс, змінюється на авторитарний режим, який базується на безумовному підпорядкуванні владі. За такого режиму неподільно панує виконавча влада, а особистість втрачає здатність до самостійності суджень та дій, сліпо підкоряючись авторитету. Наступають часи найбільш реакційного режиму – тоталітарного [4]. Це насильницьке політичне панування групи «вибраних», яких очолює «вождь». Основні ознаки цього режиму: тотальний контроль за усіма сферами життя суспільства, заборона конституційних прав і свобод, демократичних організацій, репресії, мілітаризація суспільного життя, панування однієї загальноновизнаної ідеології. За умов тоталітаризму особистість цілком підкорено владі. Економіка при цьому втрачає творчий потенціал і виконує функції автоматично. Втрачається роль людини-творця.

І, знову трансформація економічних відносин, обумовлена технологічною революцією та переходу до інформаційного обумовлює появу теорії постмодернізму. Поняття «постмодернізм», крім іншого, застосовується з кінця 60-х років до характеристики новацій у соціально-політичній сфері.

Постмодернізм ставить під сумнів все те, що вже існує, або існувало. Постмодернізм, по суті – відмова від серйозності щодо всіх традиційних цінностей культури, що зачіпає і моральні і звісно політичні аспекти.

У сучасних умовах постмодерністської реальності стає практично неможливим втілення прагнення представників влади створити цілісну уніфіковану систему управління суспільними процесами, оскільки влада поступово втрачає попередню соціокультурну базу – людей, готових на будь-які жертви заради втілення волі, що виходить з єдиного центру. В епоху постмодернізму неможливими стають стандартизація, масовізація суспільства. Суспільство нової доби стає поліваріантним, у ньому панують не догми, а дискурс, на зміну очікуванню й надії людини поступово приходять прагматичний розрахунок і віра [1, с.36].

Одне можемо стверджувати сьогодні – політика справді складна і важка справа, але цю справу хтось має робити.

Література

1. Горбатенко В. П., Бутовська І. О. Політичне прогнозування: Навч. посібник. К.: МАУП, 2005. 152 с
2. История политических учений. Учебник /ред. А.К.Голикова, Б.А.Исаева. Питер, 2011. 380 с.
3. Капранов С. Перший вчитель Китаю Сайт Української асоціації китаєзнавців URL: <https://sinologist.com.ua/pershij-vchitel-kitayu-do-2565-yi>
4. Шкорупа Л. Поняття моралі, права та держави Розбудова держави 1997. № 1. С.77-79

ПОЛІНКЕВИЧ Юлія Юрїївна,
студентка 2 курсу, факультету
тваринництва та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА МАЙБУТНЬОГО

«Мудріше за все — час, бо він розкриває все»
Фалес Мілетський.

Все життя людства пов'язане з часом, саме його розуміння надає шанс зрозуміти проблеми буття. Його феномен притягує до себе кожного, від пересічної людини до філософа або науковця. Швидкоплинність часу змушує нас задуматися над майбутнім, спробувати розгадати його загадку і побороти страх перед ним.

Людину завжди лякає невідомість. А у широкому сенсі, майбутнє для нас – таємниця. Ми можемо здогадуватися, що чекатиме на нас за наступним «поворотом» дороги, що називається – життя. Але доля, або ж випадковість, підстерігає людину на цьому звивистому, іноді небезпечному, шляху. Однак буття не завжди готує для нас щось погане і не завжди щось хороше. В цьому і полягає суть страху перед майбутнім – його невизначеність.

Особливо це помітно і турботно в умовах сучасних реалій, коли світ змінюється з шаленою швидкістю. Кожну хвилину навколо нас, на далеких континентах і безмежно далекому і такому ж безмежному Всесвіті, відбуваються події, що навіки входять в історію, або ж своїм ходом змінюють її. І сьогодні вже не знаєш, що чекати від завтрашнього дня.

В такі моменти особливо гостро постає філософська проблема майбутнього і ми задаємося питаннями на які здається немає відповіді: Чи є насправді майбутнє чи це всього лиш наш спосіб пояснити час в пролонгованому сенсі?; Чи можливо його спрогнозувати, або передбачити?

Проблема аналізу і пізнання часу, і як його наслідок майбутнього, є насамперед онтологічною. Тобто, є проблемою пізнання фундаментальної властивості буття. Отже, це означає, що філософія людини не може бути повноцінною без філософії часу і майбутнього. Його розуміння залежить від концептуалізації часу.

В сучасні філософії існує декілька сталих концепцій часу. Насамперед час оцінюється, як відношення частин і цілого, відношення їх буттєвих статусів. Основними і найбільш розкритими є концепції етерналізму та презентизму.

Етерналізм надає сенсу та статусу всьому, що існувало, існує і буде існувати. Він розкриває час, як велике ціле, що існує постійно і розділення на минуле, теперішнє і майбутнє індивідуально виникає лише для локального спостерігача, тобто для людини[1].

Протиставна теорія цій – є презентизм. Це погляд який визначає реальним тільки теперішнє. Тобто існують лише ті об'єкти, що існують зараз[1]. Ця концепція суперечить з науковими концепціями часу, таким як спеціальна чи загальна теорія відносності (СТВ та ЗТВ). Однак, вона виглядає логічною з точки зору реальності і простої оцінки буття, адже ми не можемо «торкнутися» як до минулого так і до майбутнього. Але водночас ми не можемо заперечити того, що до сьогодні було мільйони років історії, що замальована в наскельних малюнках, переказана з вуст-в-уста записана в літописах, відображена на картинах та і просто прожита нами самими і людьми навколо нас.

Таким чином дві концепції, що суперечать один одній є взаємопов'язаними, ми одночасно і не можемо досягнути минулого і майбутнього, але і знаємо, яке було минулим і можемо здогадуватися, яким буде майбутнє.

Важливим аспектом часу є його взаємодія з об'єктами які існують в ньому. Тут погляди знову розділяються і з'являється декілька основних концепцій взаємодії часу з об'єктами.

Субстанційна концепція відокремлює час від об'єктів, реляційна – отожднює час з відносинами між об'єктами. Згідно цих концепцій час існує незалежно від людини, і головне – реальний. Ідеалісти, наприклад, вважають час суб'єктивним, і що позалюдської реальності його не існує [2, с.7].

Виникає нова проблема пізнання майбутнього – вибір між об'єктивним і суб'єктивним його сприйняттям. Отож, різні теорії та концепції філософів потребують зіставлення та впорядкування.

Цікавим є питання прогнозування майбутнього. Якщо воно все ж існує і воно реальне, то чи можна нам його передбачити? Якщо поглянути на це зі сторони «сухих» розрахунків, то можна впевнено відповісти – так, адже якщо ми гарно сплануємо свої дії, зважимо всі можливі ризики та виберемо правильну стратегію, то зможемо досягти певних результатів. Але чи буде це справжнім передбаченням майбутнього?

Чи ми просто виконали послідовність дій, що привела нас до певних результатів? Детермінованість майбутнього породжує проблему і межу можливостей його пізнання нами.

Фаталісти вважають, що можуть спрогнозувати майбутнє. Цей погляд передбачає повне знання майбутнього: будь яка дія має прогнозовані наслідки. Однак індетермінізм заперечує можливість повного знання майбутнього. Не відомо, яка стороння сила, чи сили, вплинуть на звичний хід подій і які це матиме наслідки відносно прогнозу.

Ставши надбанням об'єктів часу, якими є люди, прогнозування активно впливає на сьогоднішнє, зводячи до мінімуму небажані наслідки розвитку тих чи інших процесів, що можуть проявитися в майбутньому.

Важливу роль прогнозування визначають його передумови. Через складність і багатогранність питання потрібно зважувати його аспекти: онтологічний, гносеологічний та нейрофізичний [3 с. 274].

Отже, можна прийти до висновку, що філософська проблема майбутнього багатогранна і глибока. Різні концепції та аспекти всебічно та різносторонньо розкривають нам поняття майбутнього і самого часу.

Яку з них сприймати обирати кожному, але, що хочеться додати забувши своє минуле, людина не знатиме свого майбутнього...

Література:

1. Markosian, N. «Time». The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Fall 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.) / Ned Markosian. [Електронний ресурс].
2. Bardon, A. A Brief History of the Philosophy of Time / Adrian Bardon. Oxford: Universitypress, USA, 2013. 200 pp
3. Філософія: Навчальний посібник/ І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко, І.В. Бойченко, В.П. Розумний та ін.; За ред. І.Ф. Надольного. – К.; вікар, 1997. – 584с.

ПОГОРІЛЬЧУК Вікторія Василівна
*студентка 2 курсу,
юридичного факультету*
Науковий керівник: Лаута О.Д.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*
м. Київ

КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВИД ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Спілкування відіграє важливу роль у житті й діяльності кожної людини. Завдяки спілкуванню утворюються товариства людей, в яких налагоджується взаємодія і виробляються соціальні норми поведінки. Знання сутності спілкування, його закономірностей, функцій, взаємного обміну і проблем є підґрунтям для реалізації та поліпшення стосунків з іншими людьми і задоволення вищих потреб особистості. Без спілкування особистість не може повноцінно розвиватися. Протягом життя кожен із нас постійно контактує, спілкується з різними людьми. Потреба людини у спілкуванні зумовлена необхідністю взаємодіяти в процесі навчання, спільної діяльності, вирішенні будь-яких повсякденних питань. Вся історія людства є історією взаємодії людей. [1]

У психології відсутнє загальноприйняте визначення спілкування. Як правило, даються описові визначення, що вказує на основні функції або сторони спілкування. Так, Б. Д. Паригін відзначає, що спілкування – це “складний і багатогранний процес, що може виступати в той саме час і як процес взаємодії індивідів, і як інформаційний процес, і як ставлення людей одне до одного, і як процес взаємовпливу один на іншого, і як процес співпереживання й взаємного розуміння один одного” [2].

Людське спілкування може розглядатися не тільки як акт усвідомленого, раціонально оформленого мовного обміну інформацією, але й як безпосереднього емоційного контакту між людьми. Воно різноманітне як за змістом, так і за формою прояву. Спілкування може варіюватися від високих рівнів духовного взаємопроникнення партнерів до самих згорнутих і фрагментарних контактів. У процесі аналізу проблеми спілкування визначені такі аспекти її вивчення: 1) інформаційно-комунікативний (спілкування розглядається як вид особистісної комунікації, в ході якої здійснюється обмін інформацією); 2) інтеракційний (спілкування аналізується як взаємодія індивідів у процесі кооперації); 3) гносеологічний (людина розглядається як суб’єкт і об’єкт соціального пізнання); 4) аксіологічний (спілкування вивчається як обмін цінностями); 5) нормативний (виявляються місце й роль спілкування в процесі нормативного регулювання поведінки індивідів); 6) семіотичний (спілкування описується, з одного боку, як специфічна знакова система, а з другого боку – як посередник у функціонуванні різних знакових систем); 7) соціально-практичний (спілкування розглядається як обмін діяльністю, здібностями, уміннями й навичками).

І. О. Зимня аналізує і спілкування, і діяльність у контексті категорії взаємодії. При цьому спілкування визначається авторкою як “специфічна форма взаємодії людей у процесі реалізації їхньої суспільнокомунікативної діяльності”. У цьому визначенні важливими є такі моменти: 1) “взаємодія” виступає як загальна категорія, в межах якої визначаються такі, більш часткові категорії, як “діяльність” і “спілкування”; 2) суспільно-комунікативна діяльність трактується як форма соціального буття людини; 3) реалізація суспільно-комунікативної діяльності може здійснюватися різними засобами (вербальними, кінетичними, образотворчими, символічними та ін.); 4) вербальне спілкування є основною формою соціальної взаємодії людей у процесі реалізації їхньої суспільно-комунікативної діяльності; 5) вербальне спілкування реалізується мовною діяльністю партнерів по спілкуванню; 6) у безпосередньо усному спілкуванні мовна діяльність реалізується у формах говоріння й слухання; 7) в опосередкованому письмовому спілкуванні мовна діяльність реалізується у формах читання й листування. При цьому автор визначає мовну діяльність як “активний,

цілеспрямований, опосередкований мовою засіб (спосіб) взаємодії людей з метою обміну інформацією. Мовна діяльність може бути “вплетена” в інші форми діяльності людини, але вона може бути й самостійною діяльністю з метою задоволення тієї або іншої потреби”.

Підсумовуючи, можна сказати, що людське спілкування в межах діяльнісного підходу трактується як самостійний вид людської діяльності. У цьому зв'язку на процеси спілкування можуть поширюватися теоретичні схеми, які вже сформувалися при вивченні різних форм предметнопрактичної діяльності. Мовна комунікативна діяльність характеризується інтенціональністю, результативністю, нормативністю. Основними структурними компонентами мовної комунікативної діяльності є: предмет спілкування, потреба в спілкуванні, комунікативні мотиви, дії спілкування, завдання спілкування, засоби спілкування, продукт спілкування. При цьому мовна комунікативна діяльність будується як система “сполучених актів”, в якій необхідно розрізняти позиції суб'єкта-ініціатора й суб'єкта-партнера. Комунікативна технологія в мовній комунікативній діяльності реалізується в монологічній, діалогічній і полілогічній формах.

Література

1. Бороздина Г. В. Психология делового общения: учебник / Г. В. Бороздина. - 2-е изд. - М.: ИНФРА, 2008. - 295 с.
2. Станкин М. И. Психология общения : курс лекций / М. И. Станкин. – М. : Московский психолого-социальный институт ; Воронеж : Издательство НПО “МОДЭК”, 2000. – 304 с.

САВЧЕНКО Богдан Борисович,
*студент 2 курсу, факультету
тваринництва та водних біоресурсів
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ФІЛОСОФСЬКЕ ВЧЕННЯ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В МИНУЛОМУ ТА В СЬОГОДЕННІ

Сьогодні в Україні як і в усьому світі за часів глобалізації розвивається проблема спілкування. Актуальність дослідження пояснюється тим, що в теперішніх соціальних умовах, коли на зміну звичним формам життя приходять нові ринкові відносини, також слід додати, що більшість людей все більше надає перевагу віртуальному життю й «відступництву». Зазвичай спілкування виступає як спосіб інтеграції людей і разом з тим, як спосіб їх розвитку. Саме звідси і випливають проблеми спілкування як способи взаємодії та самопізнання. Питанням спілкування присвячені праці багатьох філософів, таких як А.А. Бодальов, А.М. Леонт'єв, Б.Д. Паригін, та психологів, Л.С. Виготський, Г.М. Андреева та ін., однак однозначного підходу до проблем спілкування й досі не існує, що й дозволило мені розглянути це питання більш детально.

Для початку, що ж таке спілкування, це взаємодія двох (або більше) людей, спрямоване на узгодження та об'єднання їх зусиль з метою налагодження відносин і досягнення загального результату. Спілкування є не просто дія, але саме взаємодія: воно здійснюється між учасниками, з яких кожен одно є носієм активності і передбачає його у своїх партнерах (Я. Л. Коломінський [14, С. 46]. Крім взаємної спрямованості дій людей при спілкуванні найбільш важливою характеристикою його служить для нас те, що кожен учасник активний, тобто виступає як суб'єкт. Активність, на думку вченого, може виражатися в тому, людина при спілкуванні ініціативно впливає на свого партнера, і тому також, що партнер сприймає його при впливі один одного. [14, С. 53]. Для спілкування характерно також те, що кожен учасник

виступає в його ході як особистість, а не як фізичний предмет. Спілкуючись, люди налаштовані на те, що партнер їм відповість, і розраховують на його відкликання. Розберемо декілька підходів до цього питання. Реляційний підхід. Цей підхід почав поступово розвиватися з середини 50-х років (Р. Бедвістел, 1968; Г. Бейтсон, 1973) [15, С. 291].

Основне положення цього підходу полягає в тому, що соціальний контекст і людське середовище не утворюють умови і обставини, в яких перетворюється інформація і відбувається міжособистісна взаємодія, а є самим спілкуванням як таким і розуміються як системи взаємовідносин. Іншими словами, термін «спілкування», «комунікація» - це позначення загальної системи взаємовідносин, які люди розвивають один з одним, з громадою і середовищем існування, в якій вони живуть. Будь-яка зміна будь-якої частини цієї системи, що викликає зміну інших частин, називається «інформацією». Відповідно до цього підходу, не можна сказати, що люди, тварини або інші організми набувають спілкування (інформаційний підхід) або беруть участь у ньому (інтеракційний підхід), оскільки вони вже є невід'ємною частиною цього процесу незалежно від того, хочуть вони цього чи ні, частиною як локальної, так і глобальної екосистеми взаємин. Вони включаються в цю систему з моменту народження і не залишають до моменту смерті. За твердженням Г.М. Андрєєвої, три напрямки теоретичних досліджень виявилися інструментальними і сприяли появі реляційної теорії комунікацій; а) кібернетика і теорія загальних систем; б) теорія логічних типів, яка ідентифікує розриви безперервності між різними рівнями абстракції (наприклад: «індивід-спілкування», «індивід-взаємини» і т.д.); в) біологічні дослідження екосистем і динаміки взаємовідносин між організмами і середовищем проживання [2, С.54]. Категорія спілкування є базовою для соціально-психологічної науки. Внаслідок складності даного явища, існує досить багато підходів до його розгляду. Крім соціальної психології, спілкування розглядають і інші науки. Так, загальнофілософська концепція представляє спілкування як актуалізацію реально існуючих суспільних відносин: саме суспільні відносини обумовлюють форму спілкування. Спілкування - це спосіб реалізації актуальних відносин в соціальній взаємодії [8, С.42].

Соціологічна концепція обґрунтовує спілкування як спосіб здійснення внутрішньої еволюції або підтримки статус-кво соціальної структури суспільства, соціальної групи в тій мірі, в якій ця еволюція передбачає діалектичну взаємодію особистості і суспільства. Соціально-педагогічний підхід до аналізу сутності спілкування спирається на його розуміння як механізму впливу (з метою соціального виховання) суспільства на особистість. У зв'язку з цим в соціальній педагогіці всі форми спілкування розглядаються як психотехнічні системи, що забезпечують взаємодію людей. При психологічному підході спілкування визнається найважливішою соціальною потребою і засобом розвитку вищих психічних функцій [8, С.67]. Н.В. Казарінова підтверджує, що рішення проблеми спілкування є дуже специфічним у межах вітчизняної соціальної психології. Сам термін «спілкування» не має точного трактування в традиційній соціальній психології. Він не цілком еквівалентний зазвичай вживаному англійському терміну «комунікація», під яким розуміється процес передачі інформації від відправника до одержувача [13, С.73]. Таким чином, можна зробити висновок, що перераховані вище теоретичні підходи не вичерпують актуальність дослідження проблеми спілкування в соціальній психології. Разом з тим вони показують, що спілкування має вивчатися як багатовимірне явище, а це передбачає вивчення явища за допомогою методів системного аналізу.

Література

1. Андрєєва, Г.М. Соціальна психологія [Текст] / Г.М. Андрєєва. - М.: Просвещение, 1991 - 300с. - ISBN: 5756702539
2. Бодальов, А.А. Особистість і спілкування [Текст] / А.А. Бодальов .- СПб.: Пітер, 2001.170 с. - ISBN 5-8446-0173-4
3. Бодальов, А.А. Психологія спілкування. [Текст] / Вибрані психологічні праці. -3-е изд., Перераб і додатк. / А.А. Бодальов .- М.: НПО МОДЕК, 2002 .- 320 с .- ISBN 5-89502-343-6

4. Виготський, Л.С. Психологія вікового розвитку. [Текст] / Виготський, Л.С. - М.: Сучасне слово, 2007 .- 506с. -ISBN 5-699-13731-9
5. Паригін, Б.Д. Соціальна психологія як наука. [Електронний ресурс] / Б.Д. Паригін. - М.: Владос, 2004.-317с .-

КЕКУХ Анна Дмитрівна
студентка 2 курсу,
юридичного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЛЬ ІНТЕРНЕТУ В СОЦІАЛЬНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Сьогодні Інтернет проникає в кожен сферу життя людини. Дійсно, світ та технології не стоять на місці і суспільство все більше цікавить те, що знаходиться там - у просторах Всесвітнього павутиння. Нові знайомства, зустрічі, можливість придбати необхідні речі — все це стало доступно навіть не виходячи з дому, що значно полегшує життя.

Інтернет технічно дає змогу збільшувати обсяги інформації на основі залучення різних типів комунікації, нарощувати інформаційні ресурси, розширювати комунікативний простір.

Кожного дня можна помітити як у різних соціальних мережах з'являється все більше нових користувачів. Вони були спеціально створені для того, щоб аудиторія могла між собою спілкуватися, обмінюватися відео, фотографіями. Люди використовують мережі з метою дізнатися про події в житті осіб, які їх цікавлять. Але нині, окрім цих функцій, мережі виконують функцію інформування аудиторії, продаж потрібної інформації, товару, спонукання до певної дії (наприклад, взяти участь в акції), вони є полем для ведення інформаційної війни. Соціальні мережі набули сьогодні величезного поширення, перетворилися на дієвий інструмент комунікації, стали майданчиком для широкої дискусії й обміну інформацією [1].

Інтернет став найдинамічнішим прогресуючим засобом соціальних комунікацій, оскільки новітні засоби зв'язку дозволили об'єднати розрізнені комунікаційні системи у глобальну мережу, завдяки якій відбувається транскордонний обмін інформацією в межах усієї планети. Саме інтернет є однією з ознак переходу від індустріальної стадії розвитку цивілізації до інформаційної. На думку дослідника Г. Штромайєра, важливими видами соціальних комунікацій вважаються: *всесвітня інформаційна мережа Інтернет; комунікація електронною поштою (e-mail); мережа Usenet [тематичні форуми в мережі Інтернет]; система діалогового спілкування через інтернет (інтернет-чати)* [2].

Інтернет як засіб соціальної комунікації, дозволяє виділити такі характеристики: *активність / пасивність соціального суб'єкта інформаційного світу; «розірваність» / гармонійність соціального буття людини інформаційного суспільства; протиріччя / узгодженість змісту соціального впливу в інформаційному світі* [3].

Сьогодні Інтернет – це простір особистого спілкування, місце побудови співтовариства. У мережі люди шукають і знаходять відкрите товариство, що дозволяє їм дістати доступ до відсутніх форм самовираження, спілкування й розвитку. Спілкування в Інтернеті, доводить автор, впливає на процес взаємодії культур учасників, тобто на процес взаємних змін, впливів, обмін духовними, художніми, науковими досягненнями [4].

Об'єднання користувачів у мережі Інтернет призвело до створення якісно нового соціального простору, де різними способами можлива комунікація та інтеракція партнерів, які розділені простором, належать до різних соціальних середовищ та систем, але здатні вступити у стосунки у межах нової комунікативної системи, що склалася. Інтернет є

універсальним каналом комунікацій, акумулюючи можливості всіх засобів масової інформації, створюючи можливості для спілкування у новому середовищі. Інтернет ініціює зміни соціальної структури суспільства, створюючи нові спільноти, об'єднані за новими ознаками. Соціальна роль Інтернету буде зростати пропорційно до зростання кількості користувачів, що буде потребувати більш значних досліджень у цій галузі. Розвиток нових інформаційно-комунікаційних технологій став передумовою для створення нових моделей комунікації, зокрема з використанням Інтернету та мобільного зв'язку.

Література

1. Штротмайер Г. Політика і мас-медіа / Г. Штротмайер; [пер. з нім. А. Орган]. — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. — 303 с.
2. Бальжирова Т. Ж. Інтернет как средство социальной коммуникации в условиях формирующегося в России информационного общества: дис. на соиск. научн. степени канд. соц. наук.: спец. 22.00.04 «социальная структура, социальные институты и процессы» / Т. Ж. Бальжирова. — Улан-Удэ, 2003. — 162 с.
3. Матвеева С. А. Сайт як жанр інтернет-комунікації (на матеріалі персональних сайтів учених): дис. на здобуття ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 «загальне мовознавство» / С. А. Матвеева. — Луганськ, 2006. — 212 с

**МАТИСЬКО Валентина,
СИРОТЕНКО Тетяна,**
*студентки 4 курсу
агробіологічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Специфіка філософського процесу в Україні прямо корелює з ключовою проблемою українського суспільства взагалі, яка полягає в повноцінній інтеграції до спільноти демократичних суспільств. Інтеграція до певної системи інтелектуального обміну передбачає рецепцію існуючих у цій системі концептуальних форм. Структура рецептивної діяльності поєднує видимі, або артикульовані, елементи з елементами прихованими. Саме ці приховані припущення та засновки утворюють ідейний елемент передумов сприймання, які можна у фукольдівському ключі назвати диспозитивом рецепції.

Глобалізація наукової комунікації висуває наразі імператив ідентифікації власної вихідної позиції щодо предмету дослідження, релевантної інвентаризації способу та засобів дослідження, експліцитного вирішення діалектичного напруження між глобальним виміром філософського процесу та конкретною специфікою ідіолекту своєї думки. Відмова від такої ідентифікації, звичайно, можлива на рівні індивідуального дослідження, проте на рівні інтелектуальної спільноти постає кроком до самоізоляції.

Міжкультурна комунікація є генезою дослідження різних наук. Тому невід'ємну роль вона відіграє у становленні та розвитку історичного процесу. Саме цей фактор обумовлює те, що історичний процес має розглядати це системне явище через призму трьох векторів: національного, регіонального та глобального.

Ця тема є актуальною в будь-який проміжок часу та історичний простір. Під терміном «міжкультурна комунікація» слід використовувати як обмін знаннями, ідеями, думками, концептами та емоціями між людьми з різних культур. Таким чином, взаємозв'язок культур — це особливий вид культурних відносин і зв'язків, що встановлюються між двома і більше культурами, а також тих впливів, взаємних змін, які проявляються під час цих відносин.

Вирішальне значення в процесах взаємодії культур посідає зміна станів, якостей, сфер діяльності, цінностей тієї чи іншої культури, породження нових форм культурної активності, духовних орієнтирів і ознак способу життя людей під впливом зовнішніх чинників.

На сучасному етапі розвитку суспільства, питання, пов'язані з міжкультурною комунікацією досить часто піднімаються різними аналітиками, вченими, експертами.

Глобальні зміни в політиці, економіці, культурі, які супроводжуються одночасно зближенням і роз'єднанням культур і народів, привели до виникнення численних міжетнічних і міжконфесійних конфліктів та гостро поставили перед світовою спільнотою завдання забезпечення у подальшому сталого розвитку.

Це завдання вимагає наукового осмислення процесів розвитку в різних сферах суспільного життя. В системі міжнародних відносин особливо складний характер придбали міжетнічні відносини. Виникаючи в їх контексті конфлікти не тільки загрожують територіальній цілісності багатьох держав, а й стимулюють гострі міждержавні конфлікти, в які можуть бути втягнуті держави, що володіють ядерною зброєю. Країни, що розвиваються в сфері міжетнічних відносин, процеси досить погано піддаються прогнозуванню засобами таких наук, як етнографія, етносоціологія, етнопсихологія. В силу своєї предметної обмеженості вони не в змозі прогнозувати і передбачати відповідні події в цій галузі, хоча, як правило, пояснення причин подій, що відбулися не викликає в них серйозних труднощів.

У результаті сучасній історії багато народів і етнічних груп намагаються сформулювати свою самоідентифікацію в термінах культури, що додатково стимулює інтерес до наукового аналізу глобальних змін і процесів у сфері сучасної культури.

КОВАЛЕНКО Єлизавета Геннадіївна

студентка 4 курсу

агробіологічного факультету

Науковий керівник: Гейко С.М.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

ЩО ВПОДОБАВ, НА ТЕ Й ПЕРЕТВОРИВСЯ

Через що ми обираємо собі в друзі конкретно цю людину, я не якусь іншу? Якоюсь мірою це залежить від наших вподобань. Добрі люди тягнуться до добрих. Якщо твій товариш благородний порядний і чистосердечний з тобою, це означає, що ти і сам такий. Бо ніколи не стануть друзями чесна людина і підла, працьовита і ледача, порядна і непорядна.

У соціальній психології є кілька цікавих досліджень, які пояснюють те, як більшість людей формують ключові групи спілкування. Насамперед дітлахи та підлітки, хоча й часто дорослі, обирають друзів базуючись, перш за все, на близькості.

Навіть знаходячись у класі у коледжі, з ким скоріш всього ви затоваришуете? Це будуть не ті люди, які матимуть такі ж особистісні характеристики та інтереси, що й ви, а ті, котрі сидітимуть поряд.

Результати досліджень підтверджують той факт, що економічна комунікабельність людини великою мірою залежить від країни, в якій ця людина проживає. У певних країнах ваші шанси поліпшити своє матеріальне становище доволі високі. У інших, на зразок тих, відкіля родом людина, ваші шанси покращення фінансової ситуації наближаються до нуля.

Скажімо ще простіше: все, що розміщується поруч з вами, здійснює велетенський вплив на вас та ваше життя. Як мудро сказав Джим Рон: «Ви – щось посереднє між п'ятьма людьми, з якими проводите особливо багато часу». Подібно висловився і засновник «Yahoo!» Тім Сандерс: «Ваше довкілля – ваше надбання!»

Якщо ви відчуваєте, що ви стоїте на місці і не можете досягнути потрібного прогресу, огляньтеся довкола. Більшість людей пристосовуються до будь-якого середовища, до якого потрапили. У них є те, що психологи називають «зовнішнім контролем» – коли вони упевнені, що зовнішні фактори визначають напрям їхнього життя. Відтак, вони не беруть на себе відповідальності за створення власного оточуючого середовища, яке у результаті формує їх.

Якщо ви хочете покращити життя і досягнути успіху, то вам треба оточити себе людьми, чії стандарти й вимоги до життя вищі за ваші. Як сказав Тоні Роббінс: «Ваше буття – це зображення ваших стандартів або те, що ви готові терпіти. Більшість людей готові миритися з чим завгодно нездорові стосунки, погані фінансові обставини та роботу, яку ненавидять. Якщо ж не готові, то цього всього в їхньому житті не буде.

Загальноприйняте ставлення до особистісного зростання та життєвих змін – розвиток сили волі, розширення власного світогляду або виявлення більшої сміливості. І кожна з цих якостей повинна проявитися у визначений момент.

Але якщо ваше середовище радикально суперечить цілям, яких ви намагаєтеся досягнути, то ваше життя перетвориться на безперервну боротьбу. Набагато краще та простіше – цілеспрямовано змінити своє оточення.

Знайдіть собі таких друзів, які ставлять вищі стандарти, аніж ви – це найшвидший маршрут до змін. Врешті вважаю, що це єдиний шлях до реальних змін. Якщо ви не зміните власного середовища, а будете примушувати себе перевершити його очікування, то тільки втрачатимете час. Ваш прогрес буде вельми повільним.

Вам траплялося знаходитися в оточенні людей, чия лише наявність поряд поліпшувала ваші міркування та підвищувала енергійність? Саме такими людьми вам потрібно оточувати себе. Саме такими мусите бути ви, якщо хочете, щоб решта хотіли знаходитися поруч з вас.

Якщо ви щирозсердно прагнете стати кращим, ви повинні оточити себе людьми, які мотивуватимуть вас до вищого рівня, ніж той, на якому ви знаходитесь у даний момент. Ви хочете знаходитися в оточенні людей з більшими досягненнями та досвідом, бо можете у них багато-чому навчитися.

Ваш рівень таланту та «потенціалу» не такі важливі, якщо вас оточують люди, які не допомагають вам зрозуміти це. Ми всі знаємо багатьох людей, які не реалізували свій потенціал. Не дозвольте собі стати одним із них.

Люди, які оточують вас, здійснюють на вас величезний вплив. І ми не можемо це зневажати. Що ти вибереш, тією дорогою слідуватимеш і тільки тобі приймати рішення, яке оточення для себе обрати. То що ви будете з цим робити?

КОПАЙГОРА Валерія Валеріївна
студентка 4 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ОНТОЛОГІЧНІ ІДЕЇ В. ВЕРНАДСЬКОГО І П. ТЕЙЯРА ДЕ ШАРДЕНА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Спроба неklasичної онтології віднайти єдність людини та світу знайшла вираз у природно-історичній онтології П. Тейяра де Шардена, яка прагне досягнути Всесвіт як «Універсум», що незворотно універсалізується через здатність вміщувати в себе людську особистість.

Ця концепція перегукується з тим, як проблеми цілісності буття розумів український учений радянського періоду Володимир Вернадський. В основі онтологічних поглядів

Вернадського лежить ідея про те, що еволюція Всесвіту зумовлена еволюцією життя на Землі і підпорядкована космічному принципу доцільності. Його змістом є: живі організми успадкували програму, що зреалізовує єдину мету – освоювати середовище.

Так, досліджуючи біосферу, В.І. Вернадський основну увагу зосередив на еволюції біосфери, на виразу цієї еволюції в структурі наукового знання як знання про духовну творчість людської особистості, оскільки саме наукове знання і науки в цілому уособлюють «шукання основних законів людського наукового пізнання, тієї сили, яка перетворила в нашу геологічну епоху, обійняту людиною біосферу в природне тіло, нове за своїми геологічними і біологічними процесами – в новий її стан, в ноосферу». Як зазначає Ю.К.Плетніков, що для В.І.Вернадського ноосфера – таке ж матеріальне утворення, як і біосфера.

На рівні людства, яке так само, як і життя, є планетарним явищем і геологічною силою здійснюється якісно новий вплив на біосферу у формі впорядкування через створення нової геологічної оболонки – ноосфери. Ідея ноосфери – це друга онтологічна ідея В. Вернадського.

Але на рубежі 70-х років ХХ ст., поняття ноосфери стає інструментом суспільних наук: філософії, історії, соціології, економіки, екології, етики, а вже на кінець 80-х років ХХ ст. своєрідним інтегратором ідей у дослідженні питань ноосфери стає сама філософія. Зрозуміло, що в світлі цієї ролі з'ясування місця концепта ноосфери в філософії П.Тейяра де Шардена набуває особливої ваги.

В структурі концепта еволюції П.Тейяра де Шардена суттєве місце посідає закон складності свідомості. Згідно з П. Тейяром де Шарденом, Універсум, чи то матеріальний світ підпорядкований у своїй еволюції біологічному закону «ускладнення» і розвивається по спіралі, що здіймається на все нові щаблі. Підвалину Універсуму становить «тканина Універсуму», її найпримітивнішою формою є енергія, яка має духовну природу. У ній виокремлює дві складові: тангенціальну енергію, яка виражає зв'язки на рівні одного витка спіралі та радіальну, що веде до переходу на нові витки спіралі та до підвищення рівня організації.

Еволюція Універсуму має початкову точку Альфа. У цій точці світ становить сукупність елементарних матеріальних часток та їхніх енергій. Кінцевий пункт еволюційної спіралі – точка Омега. Це остаточний стан розвитку людства. Під впливом точки Омега радіальні енергії спричиняють і здійснюють розвиток світу, який виявляється в підвищенні організації буття на таких рівнях: переджиття, життя, думка, наджиття. Сутність наджиття полягає у творенні «надлюдства», яке він визначає як «органічну суперагрегацію душ». Результат еволюції – це витворення із «зерняток думки», одиничних людських свідомостей надсвідомості. У такий спосіб Земля «огортається цілісною мислячою оболонкою, яка утворює функціонально величезне зерно думки в космічному масштабі» (Тейяр де Шарден П. «Феномен людини»).

І з застосування саме цього закону Тейяр починає розгортання однієї із найсуттєвіших частин еволюції всесвіту – еволюції людини. Історія розвитку мисленевої діяльності історичної людини, продуктом якої власне і є ноосфера, безпосередньо пов'язана зі становленням різноманітних форм релігійно-міфологічного світогляду, філософії і моралі, за допомогою яких відбувається формування більш-менш цілісної картини світу.

Саме ноосфера означає (і детермінує) поступове і невідворотне зростання культурно-цивілізаційних досягнень людства, які піднімаються над гео-і біосферою. Саме на ноосферу як загально планетарний феномен покладаються певні сподівання, оскільки саме в планетарних вимірах сьогодні виявила себе криза концепцій масштабних соціальних модернізацій. Саме ноосфера утворює пласт, який ніби огортає Землю. Хоча окремі покоління людей народжуються кожного разу однаково біологічно визначеними, але застають на сцені життя декорації, які вказують на змінний модус культурно-цивілізаційного пласта людства. Саме культурно-цивілізаційні надбання людства утворюють для нових поколінь людей необмежені можливості «буття чимось більшим», що у Тейяра означає також і зростання свідомості, свободи і персоналізації.

Тейяр основний акцент робить на феномені зростання свідомості. Зростання свідомості здійснюється, по-перше, у фазі несвідомого, де людина в основному ще спирається на

інстинктивну і відчуттєву форму діяльності і завдяки яким відбувається первісне закріплення людини в цьому світі на ґрунті природної агресивності і силового тиску. По-друге, зростання свідомості здійснюється в фазі підсвідомого, яке характеризує перехід від реакційно-силового відношення людини до світу до індивідуально-психологічних засад формування внутрішнього світу людини на ґрунті свідомої діяльності. І врешті-решт свідомість здійснює себе як рефлексія. У фазі рефлексії свідомість відкриває простір для здійснення свободи і персоналізації. При цьому у Тейяра поняття персоналізації обґрунтоване поглядом, у відповідності до якого істинна персоналізація, яка здійснюється під впливом любові, а не сили, не переплавляє елементи в один гомогенний блок, а навпаки, диференціює їх. Тому в теоретичному плані ноосфера Тейяра не має анонімного характеру. Ноосфера – це єдність, в якій неповторність людської особистості отримує своє здійснення.

ЗМАГА Анна Іванівна

студентка 4 курсу

гуманітарно-педагогічного факультету

Науковий керівник: Гейко С.М.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

АКТУАЛЬНІСТЬ НЕТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ ПІЗНАННЯ СВІТУ: ІНТУЇЦІЯ, ЕКСТРАСЕНСОРИКА, СНОВИДІННЯ.

Які відчуття виникають у вас коли ми чуємо: «тільки екстрасенс тут може допомогти», «для того, щоб знати про своє майбутнє треба навчитися читати свою нотальну карту», «ти знаєш, мені наснився сон, у якому я побачила.. (щось), це означає, що..»?

Особисто в мене це викликає неабиякий внутрішній супротив. Тому що такі речі, як інтуїція, езотерика, сновидіння для мене є чимось недослідженим і як говорять про це науковці – належить до досвідного рівня пізнання.

Оскільки досвідний рівень пізнання виростає безпосередньо з практики, зберігаючи з нею найтісніший зв'язок, який виявляється в тому, що отримане таким шляхом знання є ніби безпосередньою діяльною моделлю об'єкта. Звичайно, і теоретичне знання є діяльним за своєю природою. Проте діяльне (суб'єктивно-практичне) тут ніби увійшло у фундамент теоретичної конструкції, воно сховане, недосягне безпосередньому погляду. Недаремно суб'єктивне так важко знайти в теоретичному знанні.

У досвіді практична природа знання безпосередньо явна. Саме досвід і виявляє себе передусім як знання тих дій, які необхідно здійснити на шляху подолання опору нового, ще не пізаного об'єкта.

Досвідний характер часто мають і наукові уявлення, як, наприклад, уявлення М. Планка про кванти або Е. Шреденгера «про «псі-функцію». Спочатку це були знання про способи подолання труднощів на шляху пізнання фізичних явищ у мікросвіті, які не містили майже ніякої інформації про причини, що ці труднощі породжували. Звичайно, досвідне й теоретичне знання ніколи не існують окремо одне від одного, їх скоріше слід розуміти як функціональні моменти певної цілісності.

Відмінність між вихідними принципами теорії і досвідним знанням виникає внаслідок того, що пізнавальне проникнення в структуру нового об'єкта, хоч і здійснюється майже цілком у сфері досвідного знання, своє завершення знаходить вже за його межами, у сфері теоретичній. При вивченні нового об'єкта потрібний певний період так би мовити «зживання» дослідника з новим предметом чи проблемою. І тільки після того, як такий процес відбувся (а він має місце ще в рамках досвідного знання), приходять довгоочікуване рішення. Так, Менделєєв довго і безрезультатно розробляв періодичний закон хімічних елементів, але

протягом цих шукань настільки «зжився» з досліджуваною проблемою, що її рішення прийшло до нього навіть не в момент активної роботи, а уві сні, без свідомо стимульованих зусиль.

А інтуїція є завершальним моментом процесу здійснення у сфері практичної (предметно-діяльній) взаємодії суб'єкта і об'єкта. У цьому процесі можна виділити такі послідовні етапи:

- відчуття чужості об'єкта (коли структури суб'єкта і об'єкта ще неадекватні одна одній);
- досвідно-діяльнісне відображення об'єкта, вміння подолати його опір (момент становлення спільної структури суб'єкта і об'єкта, що інтегрують);
- інтуїтивне знання власної структури об'єкта, фіксоване у вихідних принципах, аксіомах, базисних положеннях нової теоретичної системи (момент завершення інтеграції, в результаті якого стає можливим своєрідне “відчування” структури об'єкта, подібне відчуванню суб'єктом своїх власних внутрішніх станів).

Інтуїція, на відміну від логіко-дискурсивного осягнення об'єкта, є свого роду відчуженням справжньої сутності об'єкта, вона ніби проникає “всередину” об'єкта і безпосередньо “чує” його ество. Знання, отримане інтуїтивно внаслідок такої його “безпосередності”, набуває характеру очевидної істини, тобто такої, що не вимагає логічного обґрунтування. Очевидність ця може мати характер як чуттєвої наочності (якщо інтуїтивний контакт з об'єктом здійснюється у сфері матеріальної діяльності), так і інтелектуальної наочності (якщо породжуюча її діяльність лежить у сфері ідеальної діяльності), у зв'язку з цим розрізняють чуттєву й інтелектуальну інтуїцію. Надаючи своїм результатам характеру очевидної істини, інтуїція тим самим обов'язково супроводжується почуттям глибокої певності в істинності своїх результатів.

Таким чином, можна зробити висновки, що сні та інтуїція все одно лишаються відносними речами. Вони можуть стосуватися досвіду, може бути багато «наукових» прикладів, але з точки зору психології, сні, які бачить людина, стосуються лише її підсвідомості. А це означає, що будь-які «знаки», послані їй у вигляді марень, переживань, сновидінь, будуть стосуватися лише її та її ставлення до інших речей. Чому так? Невідомо.

ЗАБУДСЬКИЙ Андрій Олександрович
студент 4 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ВІДОБРАЖЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Проблема інформації, співвідношення інформації та відображення дуже актуальна, має як теоретичне, і практичне значення. Важливу роль у розумінні та тлумаченні інформації та її процесів виконує філософська категорія «відображення». У той самий час, через поняття «інформація» філософська категорія «відображення» конкретизується та збагачується новими науковими уявленнями. Інформація виступає як вид відображення і не існує поза процесами відображення. Відображення є внутрішнім властивістю всієї матерії, матеріальною базою можливості протікання інформаційних процесів. В основі відображення лежить взаємодія матеріальних об'єктів (систем), а будь-яка взаємодія включає інформаційний процес, воно постає як інформаційне взаємодія. Відображення представляє особливий продукт впливу однієї матеріальної системи на іншу, коли відбувається відтворення однієї системи особливостях іншої. Кожна форма структурної організації так само відповідній формі руху

матерії властива своя форма відображення. Тип, зміст і форма відображення визначається рівнем та особливостями системноструктурної організації відбивають об'єктів, а також способом їх взаємодії з відбиваючими предметами, процесами та явищами.

Виділяють три рівні відображення: відображення у неживій природі, відображення у живій природі та відображення на соціальному рівні. Характер відображення та його результат залежить не тільки від якості та специфіки відбиває системи, а й від ступеня її активності. Між різними формами відображення - свідомість виникла внаслідок тривалого розвитку самої матерії як процес якісних перетворень матерії. Чим вище та складніша форма руху матерії, тим вища і складніша форма відображення.

Відображення на рівні неживої матерії виступає у вигляді простої механічної деформації, скорочення чи розширення залежно від коливання навколишнього температури, зміни електромагнітних хвиль, хімічних змін, відображення світла та звукових хвиль тощо. У неживій природі поширені ізоморфні відображення, слід, відбитки, що виникають в результаті взаємодії двох або більше матеріальних об'єктів. Тут відображення носить пасивний характер як наслідок випадкових взаємодій об'єктів і веде до різних змін їхньої структури.

Відображення у неживої природі пов'язані з біологічними формами руху матерії. Воно здійснюється високоорганізованими системами та характеризується активністю та виборчим характером, пристосуванням до довкілля. Невід'ємною властивістю живого організму є дратівливість. У найпростіших живих організмів (одноклітинні, рослини) відображення існує у вигляді генетичної інформації, впливів внутрішнього та зовнішнього середовища, у вигляді порушення та виборчого у відповідь реагування на подразник. Усі живі істоти, як зауважив академік А. І. Берг, з моменту появи на світ і до кінця свого існування перебувають у «інформаційне поле», яке безперервно, безперервно впливає на їх органи почуттів. Життя на Землі було б неможливе, якби живі істоти не вловлювали б інформацію, що надходить з навколишнього середовища, не вміли б її переробляти та посилати її іншим живим істотам.

На рівні еволюції живих організмів дратівливість перетворюється на якісно нова властивість – чутливість, здатність відбивати окремі властивості предметів та явищ у вигляді відчутті, які поряд із сприйняттями та уявленнями, розглядаються як форми психічного відображення реальності. У хребетних тварин виникає здатність аналізувати комплекси одночасно діючих подразників і відбивати їх у вигляді цілісного, узагальненого образу зовнішнього світу. Психічні форми відображення виникають на основі освіти у тварин центральної нервової діяльності, яку І. П. Павлов назвав першою сигнальною системою. Завдяки нервовій системі тварини пристосовуються до навколишнього середовища, гнучкіше орієнтуються у ній, найбільш адекватно відбивають властивості предметів. Важливим аспектом взаємодії живих організмів із зовнішнім середовищем є отримання ними інформації про навколишній світ. Обмін інформацією між тваринами здійснюється в певних сигналів.

Вищою формою відображення є свідомість. На відміну від психіки тварин, психіка людини складається під впливом суспільних, що її обумовлюють, відносин, виробничої діяльності, здатності виробляти знаряддя праці, створювати матеріальні та духовні цінності. Людина, на відміну від тварин, має здатністю абстрактного мислення, узагальнюючого відображення об'єктивного світу в поняттях, виражених словом. Фізіологічний механізм, за допомогою якого людина реагує на слово, Павлов назвав другою сигнальною системою, властивою лише людині. Відображення у соціальному житті характеризується активністю, свідомо-творчою, спрямованою, прогнозуючою діяльністю людини на основі отриманих знань та досвіду. Одним із моментів соціальної форми відображення є відображення в техніці, найважливішими з яких є приладове відображення (без зворотного зв'язку) та кібернетичне відображення (із зворотним зв'язком).

Свідомість є інформаційне відображення. Поняття «інформація» за обсягом більше ширше, ніж поняття «свідомість». У свідомості відображаються матеріальні за своєю природі інформаційні процеси технічних пристроїв та живих істот. Свідомість – вищий вид інформаційних процесів, найвища форма відображення дійсності. Якщо відображення завжди

було притаманне матеріальним об'єктам, тобто інформаційні процеси виникли з появою життя Землі, а свідомість разом із суспільством.

Поняття «інформація» постає як невід'ємна сторона відображення. Інформація ґрунтується на відображенні і без нього її існування не можливе. Вона має те саме зміст, як і відбиток.

Для інформації характерні такі особливості:

- Інформація не існує поза своїм матеріальним носієм, вона завжди є властивістю якоїсь матеріальної системи та постає як результат відображення;
- Одна і та ж інформація може бути сприйнята та передана різними за своїми фізичними властивостями носіями;
- Інформація є найважливішим чинником управління.

Інформація – це відображення одного об'єкта в іншому, що використовується для формування керуючих дій. Основу технічних засобів утворюють ЕОМ, засоби передачі інформації, її зберігання, перетворення різних форм подання інформації.

Розрізняють кібернетичний та філософський підхід до розуміння проблеми інформації. Кібернетичний підхід до інформації характерний тим, що він абстрагований від конкретних форм енергії та матерії, за допомогою яких здійснюються інформаційні процеси у живій природі, у суспільстві, машинах. У філософії мають місце два різні підходи до проблеми інформації: атрибутивна та функціональна. Атрибутивна концепція розглядає інформацію як властивість всіх матеріальних об'єктів як атрибут матерії. Функціональна концепція пов'язує інформацію лише з функціонуванням самоорганізованих систем. Кожна з цих концепцій відображає певний аспект інформації і тому, їх не можна протиставляти і слід розглядати у діалектичній єдності.

У межах системно-кібернетичного підходу Інформація розглядається у контекст трьох аспектів будь-якої кібернетичної системи:

- Інформаційному, пов'язаному з реалізацією. у системі певної сукупності процесів відображення об'єктивної дійсності та внутрішнього середовища системи шляхом збору, накопичення та переробки відповідних сигналів;
- Управлінським, що враховує функціонування систем, напрямок її руху під впливом отриманої інформації та ступінь досягнення своїх цілей;
- Організаційному, що характеризує пристрій та ступінь досконалості самої системи управління.

Інформація – це один із видів здійснення процесу відображення. Вона завжди існує у певній матеріальній формі, має конкретного матеріального носія і виступає однією з універсальних властивостей матерії. Інформаційний процес є вираз активності, властивої самоорганізується по відношенню до об'єктивної дійсності є форма виборчої взаємодії систем.

ВОВК Артем Русланович

студент I курсу

гуманітарно-педагогічного факультету

Науковий керівник: Гейко С.М.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

ЧИ МОЖНА СТВЕРДЖУВАТИ, ЩО У СУЧАСНОМУ СВІТІ КОНЦЕПЦІЯ «СРОДНОЇ ПРАЦІ» НЕ ВИПРАВДОВУЄ СЕБЕ?

Григорій Савич Сковорода (1722-1794) – український філософ-містик, богослов, поет, педагог. Мав значний вплив на сучасників і подальші покоління своїми байками, піснями, філософськими творами, а також способом життя, через що його називали «Сократом».

Навчався в Києво-Могилянській академії (вищої освіти не здобув). Філософські погляди Сковороди присвячені головним чином етиці. Власної філософської системи не створив. Не був лояльним до церковної та світської ієрархії, відкидав будь-який примус, не любив церковних ритуалів, віддаючи перевагу особистій духовній свободі. Від 1769 року вів життя самітника й мандрівного філософа; мандрував переважно по Слобожанщині. Тоді ж почав писати філософські діалоги й трактати, в яких біблійна проблематика переплітається з ідеями платонізму та стоїцизму. Головним сенсом людського існування вважав самопізнання. За життя не надрукував жодного твору.

Головними роздумами Г. Сковороди як творчої особистості були роздуми про щастя людини й шляхи його досягнення. Основою щастя, як вважав Г. Сковорода, є «сродна праця», тобто та, до якої людина має природний нахил здібності. Представляючи світогляд українців як трудово-хліборобського роду, він, природно, почерпнув з народної мудрості і народної етнопедагогіки здоровий народний огляд на працю як на джерело життя.

Я вважаю, що ідея «сродної праці» подібна до таланту. Талант – це природний хист до певного виду діяльності. Наприклад, людина у якої є талант до малювання може його розвинути і писати фотореалістичні картини. Це не відмінняє того, що людина без хисту не зможе робити те саме. Різниця лише в тому, що їй для цього знадобиться більше часу. Також бувають види діяльності, де одного таланту недостатньо (програмування, маркетинг, менеджмент та ін.).

Отже, на мою думку, концепція «сродної праці» у наш час залишається актуальною, але не є єдиною допустимою.

КУШНАРЕНКО Вероніка

студентка 1 курсу

гуманітарно-педагогічного факультету

Науковий керівник: Гейко С.М.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

АКТУАЛЬНІСТЬ ФІЛОСОФСЬКОГО ВЧЕННЯ ПЛАТОНА

Платон – засновник об'єктивного ідеалізму в давньогрецькій філософії. Згідно вченню Платона лише світ ідей являє собою істинне буття, а конкретні речі – це щось середнє між буттям і небуттям, вони тільки тіні ідей. Платон проголосив світ ідей божественним царством, в котрому до народження людини перебуває його безсмертна душа. Після цього вона потрапляє на грішну землю, де тимчасово знаходячись в людському тілі, як в'язень в темниці, вона згадує про світ ідей.

Буття – тотожне і незмінне, однак в діалогах «Софіст» і «Парменід» Платон приходить до висновку, що вищі види суцього – буття, рух, спокій, тотожність і зміна – можуть розумітися тільки таким чином, що кожний з них і є і не є, і рівний самому собі і не рівний, і тотожний собі і переходить в інше. Так, буття якщо воно розглядається саме по собі – єдине, вічне, тотожне, незмінне, непорушне, але якщо воно розглядається по відношенню до іншого, то містить в собі відмінність, мінливість, рухомість. Тому буття містить в собі протиріччя: воно одиничне і множинне, вічне і кінчене, незмінне і мінливе.

В космогонічному вченні Платон стверджує, що кінцевими елементами всіх речей являються неподільні трикутники або геометричні безтілесні атоми.

Теорія пізнання Платона спирається на його вчення про душу. Платон вважав, що людина, як тілесна суть, смертна. Душа же її безсмертна. Коли людина помирає, її душа, по Платону, не гине, а лише звільнюється від тілесного покрову як від своєї темниці і починає вільно мандрувати в піднебесній сфері. Під час цієї подорожі вона має доступ до світу ідей і

споглядає їх. Тому суть процесу пізнання полягає в згадуванні душею тих ідей, що вона вже споглядала. Істинне знання дає тільки мислення – це не залежний від чуттєвих вражень абсолютно самостійний процес пригадування. Тільки мислення дає знання ідей. Чуттєве сприйняття породжує лише думки про речі. В зв'язку з цим процес пізнання визначається Платоном як діалектика, тобто мистецтво вести усну бесіду, мистецтво ставити питання і відповідати на них, пробуджуючи спогади.

Людська душа незалежна від тіла і безсмертна. Душа складається з 3 частин: розумної, котра створюється самим творцем та афективної і пристрасної, котрі створюються нижчими богами. Перемога розумної частини над пристрастями і бажаннями можлива при відповідному вихованні. Оскільки люди не можуть особистими зусиллями наблизитись до досконалості то необхідні держава і закони. Держава заснована на розподілі праці між розрядами вільних громадян. У вченні про поділ громадян на розряди Платон керується своєю класифікацією частин душі. Різним частинам повинні відповідати: розумній – правителі-філософи, афектній – воїни, пристрасній – ремісники. Приватна власність і родина, за Платоном – підривають засади суспільства. Тому Платон розробив план співжиття, заснованого на усуненні для правителів і воїнів від особистої власності, а також вчення про спільність дружин і державного виховання дітей.

ОХОТА Софія

студентка 2 курсу

гуманітарно-педагогічного факультету

Науковий керівник: Гейко С.М.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

ТУРБОТА ЯК ЕКЗИСТЕНЦІАЛ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

У сучасній філософії до проблеми людського існування підходять екзистенціалісти, зокрема німецький філософ М. Хайдеггер. У своїй відомій праці «Буття і час» він визначає людське існування, суть людини як присутність, всеосяжною характерною рисою якого є «турбота». У свою чергу «турбота» розкривається через екзистенціали: «буття-в-світі», забігання вперед, «буття-при-внутрішньосвітовому-сущому».

«Буття-в-світі» виражає той момент у людському існуванні, що людина живе в суспільстві і не мислима поза ним, її не можна уявити спочатку як саму по собі, а потім вже в суспільстві з іншими людьми. Цей екзистенціал є одночасно і вираженням визначеного моменту часу в людському існуванні. Якщо час є єдність елементів минулого, майбутнього і сьогодення, то «буття-в-світі» є вираженням моменту минулого в бутті людини.

Модус забігання уперед виражає той момент у бутті людини, що воно є не тільки те, що воно є. Більш того, людське буття є те, що воно не є. Людське буття ніколи не довершене. Саме тому воно не є суще. Людина завжди більша за те, що вона є, тому що вона завжди не тільки особистість, але і проект. Забігання вперед уособлює момент майбутнього в людському існуванні, момент його незавершеності, спрямованості вперед, спрямованості до смерті.

Третій модус людського існування «буття-при-внутрішньосвітовому-сущому» характеризує людське ставлення до речей, що її оточують, коли речі сприймаються не просто як знаряддя, необхідні для тієї або іншої справи, але як прості і зрозумілі речі, покликані супроводжувати наше життя, що виступають нашим продовженням.

У структурі турботи Хайдеггер також виділяє справжній і несправжній способи існування людини. У першому випадку людина відчуває, чує заклик екзистенції, свою тимчасовість, ненадійність, нестійкість свого існування, його спрямованість вперед у нікуди, розрив із сьогоденням, винятковість. У другому випадку, навпроти, людина розглядає себе як

суще серед інших суших, як людина взагалі, як людина мисляча, як людина воляща, як людина виробляюча тощо. У цьому випадку вона є як будь-хто інший. Людина потрапляє до світу «Ман» – знеособлений, світ буття-один-з-одним, у якому інший може ставати на твоє місце, як і ти на місце будь-кого іншого. У цьому світі людина стороння, говорить екзистенціаліст А. Камю в однойменному оповіданні, без своєї волі закинута в нього і не по своїй волі приречений піти з нього. Життя людини підпорядковане родині, організації, державі, що диктують їй цілі і розглядають її лише як засіб їхнього здійснення. Правда, К. Ясперс намагається згладити, пом'якшити сторонність світу, його ворожість і байдужність до людини, дозволити протиріччя «людина-світ».

Отже, представники екзистенційної філософії говорять і попереджають про те, що наш сьогоднішній технічний світ нівелює самотність і індивідуальність, знищує екзистенцію, породжує відчуження і закликають всіма силами протистояти цьому.

БАЛАМУТ Анастасія,
студентка 3 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ЛЮДИНА – «ТВАРИНА ПОЛІТИЧНА»

Проблема людини як унікального творіння Всесвіту належить до «вічних» філософських проблем. Проте тільки у філософії ХХ ст. здійснюється своєрідний антропологічний поворот – проблема людини стає невід'ємною частиною досліджень практично всіх філософських напрямів.

Сучасним антропологічним дослідженням притаманні декілька особливостей. Принципово змінюються основні підходи до вивчення людини. Філософи нині цікавляться не стільки впливом зовнішніх природних і соціальних факторів становлення людини і людського суспільства, скільки встановленням логіки внутрішнього духовного саморозвитку людини, способами і формами творення нею власного буття.

Сучасний антропологізм робить акцент на специфічності, самостійності людини, яка самостверджує себе через зняття будь-яких зовнішніх забобон, у виході за наявні соціальні, культурні, навіть фізичні межі. Особливо актуальними нині виявляються дослідження особистості у світі культури та проблема ціннісної ієрархії й ціннісних пріоритетів людського розвитку;

Помітна тенденція до виникнення нових предметних сфер антропологічних досліджень на перетині різних наукових дисциплін, наприклад, «соціально-філософської антропології», «культурної антропології», «екологічної антропології» тощо. З іншого боку, тривають дискусії щодо розмежування філософського погляду на людину з поглядами на неї окремих наукових дисциплін;

Відбувається загальна гуманізація стилю світогляду сучасного людського суспільства. Опинившись перед серйозними викликами самому своєму існуванню, людство намагається встановити самоцінність усього живого, безумовне право кожного на щастя і благо як найвищу мету будь-якої діяльності.

З різного роду тлумаченнями сутності людини ми зустрічаємось практично в усіх значних філософських творах. Саме тому заслуговує на увагу вчення про людину давньогрецького філософа Арістотеля.

Сутність існування людини Арістотель пояснював з матеріалістичних позицій. Він уважає, що людина – найвищий представник високоорганізованих тварин, але відрізняється

від них наявністю розуму й мислення. Людина, згідно з його вченням, має вроджену потребу жити із собі подібними (потребу в колективі). Саме це зумовило виникнення суспільства. Останнє у філософії Арістотеля – це великий колектив людей, які проживають на одній території та об'єднані мовою, родинними й культурними зв'язками, займаються виробництвом і розподілом матеріальних благ.

Арістотель говорив про те, що людина – політична тварина, наділена інтелектуальними можливостями. Вона створює механізм захисту від ворогів, підтримує внутрішній порядок, розвиває економіку тощо. Основою суспільства є приватна власність, яка відповідає сутності людини, її біологічному егоїзму, який стає основою необхідності захисту приватного інтересу. Будь-яка державна влада захищає приватний інтерес і дає підстави для корисного використання цієї влади окремими людьми, незважаючи на те, що влада має захищати інтереси всіх.

Таким чином, саме Арістотель вводить у філософію тлумачення людини як «політичної тварини», яка, з одного боку, внутрішньо пов'язана з природою, а з другого – протистоїть їй, оскільки у неї є душа – причина і початок людського тіла. Він дає поштовх для подальшого тлумачення сутності людини та її взаємовідносин з суспільством.

БУРЯЧЕНКО Анастасія

студентка 3 курсу

гуманітарно-педагогічного факультету

Науковий керівник: Гейко С.М.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

АНТРОПОЛОГІЧНІ ІДЕЇ У ФІЛОСОФІЇ СОФІСТІВ І СОКРАТА

У класичний період антична філософія переносить свою увагу з проблем Космосу на проблему людини, її розуму і душі. Починається новий період філософії – антропологічний.

Класичний період у розвитку античної філософії починається з виникнення школи софістів наприкінці V ст. Софісти – представники грецького просвітництва, готували учнів до політичної діяльності. Саме софісти вперше переорієнтували філософську думку античності на проблему людини та її свідомості. Антропологічна проблема стає центральною з філософії Протагора – найбільш відомого серед софістів. Йому належить легендарна теза: «Людина є мірою всіх речей», що означає: все на світі має сенс настільки, наскільки воно має сенс у людському існуванні.

Істина і моральність, стверджували софісти, не є абсолютними, вони відносні, вони розрізняються для кожної культури, для кожної людини, для кожної ситуації. Людина повинна покладатися лише на свій глузд і орієнтуватися лише на власні потреби. Така крайня скептична позиція софістів призвела до того, що згодом їх вчення вироджується у суто формальне маніпулювання словами.

Сократ (470-399рр.до н. е.) починає свій шлях у філософії як учень софістів, але згодом відмовляється від їх скептичного ставлення до істини. Адже своїм призначенням у житті Сократ вважав пошук істини. Він намагався відкривати учням їх невігластво і тим спонукати їх до добродійного життя. Сам себе Сократ не вважав мудрим, а лише «філософом», таким, що любить мудрість. «Я знаю, що нічого не знаю, – говорив про себе Сократ і додавав, – але інші не знають навіть цього». Тільки Богові, на думку Сократа, може бути відомий устрій світу, причини і суть небесних явищ.

Як і софісти, Сократ основну увагу приділив проблемам людини, моралі, освіти, мови, теорії аргументації (доведення і спростування). Сократ не залишив після себе філософських

трактатів, бо принципово нічого не писав, вважаючи, що головне його завдання – навчити людей мислити за допомогою дискусій і бесід.

На його думку, шлях до щасливого життя повинен починатися із самопізнання. Основна тема сократівських роздумів, девізом яких він обрав знамениті слова, висічені біля входу в дельфійський храм: «Пізнай самого себе». Цей вислів став філософським кредо Сократа.

Осередком людської природи він називає душу – ця думка пролунала вперше в античній філософії. Для того часу вона була новою і незвичною. Головна здатність душі – розум, на ньому зосереджує Сократ свою увагу. Щасливе життя – це життя, що сповнене добром, прожите з користю для душі. Але, щоб робити добрі вчинки, людина повинна знати природу добра. Сократ вважав, що чесноти людини залежать від її знань. Знання природи добра спонукає до добрих вчинків. Адже люди чинять зло не свідомо, а лише через незнання того, що є добром і благом.

На хибність такої точки зору вперше вказало християнство. Згідно з християнською етикою, моральність людини не зв'язана безпосередньо з інтелектом, рівнем та широтою знань. Набагато важливішим тут є чисте серце, багатство душі, які не вимірюються тільки розумом. Сократ же схилився до ідеї античного просвітництва – шлях до добра лежить через розум.

Саме у бесідах та дискусіях сформувався філософський метод Сократа. Його суть полягала у наступному: істина не знаходиться і не виникає у голові окремої людини безпосередньо. Вона народжується у процесі діалогу між людьми, які спільно шукають істину.

Діалектика як метод пізнання у Сократа набуває форми мистецтва управляти пізнанням, управляти діалогом, стикати протилежні точки зору через вміння правильно задавати питання. За допомогою правильно підібраних питань він визначав слабкі сторони у знаннях та позиції свого опонента, виявляв протиріччя в його твердженнях. Сократичні бесіди виховували вміння висловлювати і обґрунтовувати свою точку зору, піддаючи кожну ідею відкритому і всебічному обговоренню. Пошук істини передбачає, за Сократом, не тільки критичне ставлення до позиції іншого, але й вміння піддавати критиці власні думки. Справжнє знання не можна просто отримати чи запозичити, воно завжди є особистим досягненням, результатом власних зусиль. Істина не закладена в тому чи іншому знанні, а виявляє себе в самому процесі пізнання. Розумність, мудрість – це здатність мислення, розміркування, а не просто «багато знань».

Свій спосіб міркування і досягнення істини філософ називав «майєвтикою», тобто повивальним мистецтвом. Справжнім же духом Сократового мислення і спілкування з людьми стала іронія. Іронія закладена в самій бесіді і є виявом проблемності, неоднозначності, суперечності теми.

Коли Сократу було вже сімдесят років, його звинуватили у порушенні традицій, у тому, що він не шанує богів, визнаних в Афінах, і тим розбещує молодь. Найдемократичніша на той час влада все ж таки приречла його до страти. Насправді ж Сократ виступав за право критичного мислення. Маючи змогу втекти з в'язниці, він не зробив цього, пояснивши свій вчинок такими словами: «Я зневажаю людей, що засудили мене, але не можу не шанувати законів моєї держави». Згідно з легендою, він випиває келих з отрутою.

ГОНЧАРЕНКО Уляна,
студентка 3 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

Що ж таке людина? На перший погляд, це питання здається до смішного простим – хто не знає, що таке людина! Така думка глибоко помилкова. Адже людина є складним творінням природи, суспільства і самої себе. Це і розум, і воля, і характер, і емоції, і праця, і спілкування. Ось чому її вивчають такі науки, як генетика, фізіологія, медицина, психологія, соціологія, антропологія і багато інших. Сьогодні ці науки об'єднуються в систему комплексного людинознавства. Важливе місце в цій системі посідає і філософія. З різного роду тлумаченнями сутності людини ми зустрічаємось практично в усіх значних філософських творах. Кожна філософська концепція додавала їй нових рис, відкривала нові грані в пізнанні людини.

У філософії Давньої Греції панував космологізм у розумінні людини. Філософи мілетської школи твердили: людина містить усі основні елементи стихії, космосу. Софісти почали розглядати людину в умовах соціокультурного буття. Проблему людини розробляє Сократ, який вважається родоначальником філософії людини. Платон розрізняв у людині безсмертну душу і тіло. Арістотель розглядає людину як «політичну тварину», яка, з одного боку, внутрішньо пов'язана з природою, а з другого – протистоїть їй, оскільки у неї є душа – причина і початок людського тіла.

Європейська середньовічна філософія, опираючись на християнську традицію, висувала на передній план релігійно-моральні проблеми людського існування, розробляла проблему співвідношення між Богом і людиною. Тому найважливішим для людини є спасіння, котре християнство розуміє як сходження недосконалої особи до найдосконалішої – Бога. Поняття особи було введено Августином Блаженным. Він підкреслював, що Бог є сама особа, персону. Тому і людина, яку створено за образом і подобою Творця, теж є особою. Щоправда, внаслідок гріхопадіння вона втратила досконалість і цілісність. Суттєвими складовими або іпостасю особи є воля, інтелект і пам'ять.

В епоху Відродження відкидалися будь-які принципи обмеження земного розвитку людини. Людина шукає опори передусім у собі, у своїй душі і у своєму тілі. Вище за все вона ставить своєрідність та унікальність індивідуума. Оригінальність і відмінність від інших стають найважливішими проявами особистості. Отже, смисловим стрижнем Ренесансу є ідея про самодостатність і автономність особистості, віра в її безмежні творчі можливості.

Філософія Нового часу вважала істинно людським у людині те, що робить її представником всього людства, тому зосереджувала увагу на її всезагальній природі, соціальній сутності, універсальності тощо. Так, новоєвропейська філософія XVII ст. особливого значення надавала розуму як специфічній особливості людини. Наприклад, Рене Декарт пов'язував сутність людини з її мисленням: «Мислю – отже, існую». Багато уваги проблемі людини приділяли і такі філософи Нового часу, як Бенедикт Спіноза, Томас Гоббс, Дені Дідро та ін. Для німецької класичної філософії визначальним є уявлення про людину як суб'єкта духовної діяльності, що створює світ культури і є носієм загального ідеального начала, духу, розуму. Вихідним пунктом марксистського розуміння людини є трактування її як похідної від суспільства, як продукт та суб'єкт суспільно-практичної діяльності.

На початку XX ст. у філософії здійснюється своєрідний антропологічний поворот – проблема людини стає невід'ємною частиною досліджень практично всіх філософських напрямів. Таким чином, людина є водночас продуктом і природи, і суспільства, їх головною

дійовою особою. Суспільно-історична обумовленість людини полягає не лише у впливі на неї суспільного середовища, соціальних відносин даної епохи, але й в тому, що вона отримує можливість самовизначатися, робити вільний вибір своєї долі, спілкуватися з історичним минулим і майбутнім через світ культури людства.

ГУД Анастасія,
студентка 3 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ЧИ ЗАГРОЖУЄ НАМ РЕВОЛЮЦІЯ РОБОТІВ?

У сучасному світі спостерігається стрімкий прогрес робототехніки. Ще кілька років тому роботи виглядали як набір залізяк, а сьогодні їх не відрізнити від нас з вами. Вони мислять, спілкуються, танцюють, співають і навіть займаються гімнастикою. Це все звичайно дуже дивно, але це справді так.

Наскільки нам усім відомо із мережі джерел інформації Інтернету, що на сьогоднішній день в Японії існують роботи, які можуть мити волосся, ловити мух, не кажучи вже про робота-прибиральника та робота-офіціанта, які з шаленою швидкістю поширюються на міжнародному ринку.

Швидкість, із якою прогресує робототехніка, просто вражає. Це ноу-хау вже замінило в деяких сферах праці людей і населенню просто немає де працювати і годувати свої сім'ї. На мою думку, це не є правильним! Звичайно, розвиток технологій і комунікацій – це чудово, але залишати людей без роботи і без копійки, це не гуманно. Тому, можна із впевненістю сказати, що нам загрожує революція роботів. І в країнах, де розвинута ось така галузь технологій, ця революція активно вступає в дію.

Ось наприклад, у школі міста Тампере (Фінляндія) андроїди вчать дітей іноземним мовам і допомагають з математикою.

Робот Еліас танцює перед школярами, а вже через кілька хвилин починає урок англійської. Він спочатку вимовляє нові слова, а потім аналізує вимову учнів. Якщо всі впоралися – переходить до наступного завдання.

Еліас знає 23 мови і може визначити рівень володіння кожною. Кожен урок підлаштовує під особливості нових учнів. Всю інформацію про результати передає викладачам.

Чим собі не дивина? Декілька десятків років тому, ніхто і подумати не міг, що настільки швидко відбудуться перемини у технологіях і нових відкриттях. Існує дослідження та думка про те, що до 2030 року роботи активно замінять людей на робочих місцях. Шукати нову роботу доведеться 400 млн людей при оптимістичному сценарії або 800 млн – при песимістичному.

Про це повідомили аналітики консалтингової компанії McKinsey&Co (міжнародна консалтингова компанія, що спеціалізується на вирішенні завдань, пов'язаних зі стратегічним управлінням) в новому своєму звіті.

За їхніми прогнозами, до 2030 року без роботи в світі залишиться 800 млн осіб, а це п'ята частина всієї робочої сили. Таких висновків в McKinsey&Co дійшли після того, як дослідили дані про 800 професій в 46 країнах.

Ми не здивуємося, якщо в майбутньому українськими вулицями будуть ходити, літати, їздити роботи. І це стане буденністю, звичним явищем для кожного із нас, яке ми навіть не будемо помічати.

ЗАГРЕБЕЛЬНА Світлана Сергіївна,
студентка 3 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

РЕЛІГІЙНІ ВИМІРИ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

Сутність буття людини і сенс її життя постійно перебувають в центрі філософських, релігійних, соціальних та етичних концепцій. У філософській антропології сформувався три підходи для вирішення цього питання.

Перший підхід позиціонує тезу, що життя не має сенсу. Основні представники – А. Камю, В. Джемс та К. Ясперс. Французький екзистенціаліст А. Камю вважає, що життя безглузде, і треба приймати його як безглузде. Схожої думки дотримується прагматист В. Джемс та екзистенціаліст К. Ясперс. Її суть полягає в тому, що сенс, може, і є, проте він неясний. Так, на думку В. Джемса, ми – як кішки і собаки у бібліотеках.

Другий підхід: життя людини має сенс, який полягає у чомусь зовнішньому стосовно людини. У релігійних концепціях це зовнішнє тлумачиться як потойбічний світ. Життя людини на Землі – лише підготовка до загробного життя. З релігійними концепціями сенсу життя багато в чому перетинаються ідеалістичні концепції. Наприклад, для російських філософів-ідеалістів типовими є висловлювання М. О. Бердяєва, що сенс життя не може виринути із самого процесу життя, він повинен підноситися над життям. В античній філософії ця думка представлена Платоном, який вважає людину іграшкою в руках Бога, саме він є найвищим призначенням людини. Доглибинне обґрунтування сенсу буття людини пов'язане у Платона з його онтологією, ототожненим достеменного буття і блага. Кожна істота прагне блага. Благо, згідно з Платоном, і надає життю сенс. Оскільки різні верстви населення прагнуть різних видів благ, то й сенс життя в них різний. Арістотель погоджується з Платоном, що благо насаджує сенс життя. «Благо» конкретизується в нього у вченні про державу й моральність, а часткове має підпорядковуватись загальному, тому сенс людського буття полягає у підпорядкуванні державі. У домарксистській ідеалістичній філософії ця лінія аналізу проблем сенсу життя простежується аж до Гегеля.

Квінтесенцією третього підходу є теза, згідно з якою сенс життя людини полягає в самому житті. У межах цього підходу розглядають два варіанти. Перший керується принципом, що сенс життя полягає в самому факті життя, який є самодостатньою умовою його осмисленості. Така інтерпретація сенсу людського життя спрямована проти його релігійного розуміння, яке позбавляло людину свободи, поза як сенс її буття був наперед визначений Богом і в гіршому випадку людина має свободу в реалізації сенсу життя, а не в його виборі.

Другий стосується принципу безмежної свободи. «Якщо Бога немає, то я сам Бог», – каже герой роману Ф. Достоєвського «Біси». Людина – Бог може сама довільно визначити сенс свого буття, вільно творити себе. Проте існує певна обмеженість в цьому підході, яку виявили християнські мислителі. Вільна особистість може вільно творити себе, але вона позбавлена смисложиттєвого орієнтуру. Таке творіння є, по суті, «осмислене творіння Ніщо» (Ж.-П. Сартр), докласти свою свободу людині немає до чого.

Враховуючи цей типологічний аналіз, приходимо до розуміння питання свободи та відповідальності за буття. Отже, в реальній життєдіяльності людина об'єктивно, тобто незалежно від своєї волі й свідомості, ставиться до світу. У цьому ставленні полягає об'єктивний сенс її буття. Проте життя людини – це ще не сенс, а тільки умова реалізації сенсу. Достеменний сенс буття людини полягає в самоусвідомленні та самореалізації загальнолюдських гуманних цілей та ідеалів.

ПАЛАМАРЧУК Богдан,
студент 3 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ ЦИНІЗМУ

У сучасній філософській думці актуалізується аналіз феномена цинізму. Згідно із загальним уявленням, цинізм постає не чимось позбавленим чітких меж, а навпаки, є надто помітним, неуніверсальним, відповідно, побічним і вкрай індивідуальним. Незвичні епітети дещо говорять про його нову форму вияву, що робить його водночас дуже актуальним і незаперечним.

Сучасний німецький філософ Петер Слотердайк дослідив цинізм у всіх його виявах та дав три формулювання цього поняття. Перше таке: «Цинізм – це усвідомлена хибна свідомість – нещасна свідомість у модернізованій формі» [Слотердайк П. Критика цинічного розуму: Пер. з нім. – К.: Тандем, 2002. – 544 с., 218]. Тут його підхід є інтуїтивним, таким, що виходить з парадоксу; він артикулює невдоволення, котре означає бачення того, як сучасний світ посідають навіженство, даремні сподівання й розчарування, безглуздя та мовчання розуму, глибока розколина, що проходить через сучасні уми та, здається, навічно роз'єднує розумне і дійсне – те, що знають, і те, що чинять.

У другому формулюванні Слотердайком поняття цинізму дістає історичного виміру; виявляється напруження, яке вперше знайшло відображення в античній критиці цивілізації під назвою кінізму. «Поняття цинізму ми вживаємо щодо реплік можновладців і панівної культури у відповідь на кінічні провокації; вони добре бачили, що насправді є істинним, але продовжували гнобити...Феномен кінізму виокремлюється і стилізується як тип, що постійно постає в історії – там, де в кризових цивілізаціях і кризах цивілізацій зіштовхуються свідомості. Тепер кінізм і цинізм є константами нашої історії, типовими формами полемічної свідомості» [Слотердайк П. Критика цинічного розуму: Пер. з нім. – К.: Тандем, 2002. – 544 с., 219].

Третє формулювання поняття цинізму у німецького філософа набуває розвитку як феноменологія форм полемічної свідомості. Полеміка повсякчас обертається навколо правильного розуміння істини як «голої» істини. Власне, цинічне мислення може з'явитися лише там, де стосовно речей може виникнути дві думки, офіційна і неофіційна, прикрашена і гола. У культурі, де постійно ошукують, хочуть знати не лише істину, а й голу істину, треба дізнаватися, як виглядають «голі» факти.

Цинізм наважується висувати голі істини, які в тому вигляді, що він їм надає, містять щось неістинне. Де приховування є конститутивним для культури, де життя у суспільстві підвладне насильству облуди, там справжньому висловленню істини притаманний агресивний момент, небажана оголеність. Та попри все потяг до викривання загалом сильніший. Бажання «голої правди» – це мотив чуттєвості, котра, впадаючи у відчай, прагне розвіяти туман конвенцій, неправд, абстракцій і секретностей, щоби дійти до суті речей.

Цинізм спирається на «приземлену» точку зору, що підриває «знизу» нашу віру в обов'язкову владу Слова, символічного договору, і розглядає субстанцію задоволення як єдину річ, що дійсно має значення. Справжнє відношення є протилежним. З правильної посилки, що «великий Інший не існує», тобто, що символічний порядок є вигадка, цинік робить неправильний висновок про те, що великий Інший не «функціонує», що його роль можна просто не брати до уваги. Через свою нездатність побачити, що символічна фікція проте регулює його ставлення до реального задоволення, він ще більш поневолюється символічним контекстом, що обмежує його доступ до Речі-Задоволення, потрапляючи в тенета

символічного ритуалу, з якого він привселюдно глузує. Проте, агресивна та відверта оголеність змінює не лише емоційну налаштованість цинізму, але й трансформує саму його сутність – цинізм ніколи не зможе піднятися до самооцінки суб'єкту.

САЛЬНИК Софія,
студентка 3 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ФЕНОМЕН СВОБОДИ ВОЛІ У ФІЛОСОФІЇ

Історичний розвиток свободи і права у людських відносинах є прогресом рівності людей у якості формально (юридично) вільних осіб. Свобода і рівність неподільні, вони неодмінно передбачають один одну, оскільки, з одного боку, визначальною фігурою свободи у її людському вимірі є вільна особа як необхідна основа правоздатності і правосуб'єктивності, а з іншого, така свобода індивідів може виражатись через загальний принцип і норми рівності цих індивідів у певній сфері і формі їх взаємовідносин.

Метою дослідження є спроба з'ясувати феномен свободи волі у філософії. Завдання: розкрити сутність поняття свободи та умови розвитку вільної особистості.

Вже Арістотель брав до уваги «свободу волі» та розрізняв волеві акти від мимовільних рухів та дій, вказуючи, що серце людини б'ється мимовільно тобто поза раціональною волею людини.

Августин Блаженний волі людини присвячував особливу увагу, зокрема у питанні взаємовідношення волі людини та волі Бога. Про волю він говорить як про одну з трьох властивостей душі (глузд, пам'ять, воля), але вказує, що воля може піддаватися поганим звичкам, які стають сутнісними, проте, тільки завдяки свободі волі людина обирає добро чи зло.

Тома Аквінський доводить, що для існування свободи волі необхідний вільний інтелект, поза яким людина не може робити інтелектуального, а отже свідомого вибору. Для волевого акту має існувати цілепокладання, в якому інтелект відіграє визначальну роль, бо не можна бажати чогось, не знаючи чого.

Рене Декарт, на протипагу Томі Аквінському, надає волі першорядну та важливішу від інтелект роль. Він вважає інтелект та свободу волі двома визначальними чинниками душі людини. Для нього свобода волі є природною в людині, без неї людина втрачає людяність, головну притаманну людині рису. Воля не має обмеженості в свободі та виборі на протипагу інтелекту людини. Декарт говорить також про дії людини, засновані не на активному мисленні, а на бажаннях, коли послаблюються перцепції, а переважають почуття, що притуплюють силу волі.

Бенедикт Спіноза, знайомий із поглядами Декарта на волю людини, твердить, що людина не має свободи волі. Філософ стверджує, що людина, будучи унітарною одиницею, виявляється двома аспектами однієї реальності, але ні тіло, ні душа не є автономними сутностями й у реальності творять моністичний пантеїзм. Тому Спіноза наголошує, що воля людини не вільна, а визначена буттям. Відтак філософ створив детерміністичну теорію до Фрейда.

Людина має інтелект і волю. Вона прагне істини та знання, сенсу життя та буття. Вона не хоче бути введеною в оману, не хоче чинити зла, хоч часто ошукує оточуючих і саму себе. Тому сильна воля – це стан, коли людина послідовно прагне досягнення обраної мети. Для цього потрібна також особистісно-сутнісна мотивація. Це 1) сенсорні вартості, що

вдовольняють потреби людини (їжа, пиття, відпочинок, вигода); 2) життєві цінності, похідні від гармонійного розвитку тіла (здоров'я, сила, гармонійна активність, фізична краса); 3) соціальні цінності, що задовольняють людину як члена спільноти (сімейна любов, товарицькість, людська спільнота, публічне визнання, впливовість та сила); 4) духовні цінності, що апелюють до духовних задатків, інтелекту та волі (знання, винахідливість та істина), естетичні цінності та моральні цінності (добррозичливість, чесність, щедрість); 5) релігійні цінності, які стосуються віри в Бога і вимагають надприродних чеснот віри, надії, любові та, особливо, людських зусиль. Отже, справжня сила волі виявляється лише за умови, коли мета, якої прагне людина, обрана нею вільно.

БУСЛО Іванна Віталіївна

студентка I курсу

гуманітарно-педагогічного факультету

Науковий керівник: Харчук О.О.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ

ПРОБЛЕМА ДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ

Дискримінація – це одна з найбільших форм порушення прав людини та навіть насильства. Вона стосується і зачіпає мільйони людей, але цей прояв дуже важко розпізнати.

Є також такі поняття як: дискримінація і нетерпимість. Вони тісно пов'язані між собою. Нетерпимістю називають повну відсутність поваги до переконань та вчинків людини, які можуть відрізнятися від думки інших. Вона також стосується відсторонення людей, яких ми сприймаємо як інших. До таких груп належать люди інших соціальних чи етнічних груп, люди з іншою політичною чи сексуальною орієнтацією. На жаль, нетерпимість часто проявляється ігноруванням людей, закінчуючи це навіть тілесними травмами чи вбивствами. Дискримінація ж проявляється тоді, коли люди відчувають на собі менш прихильне ставлення, ніж до інших, лише тому, що вони чимось відрізняються від інших: віком, інвалідністю, етнічну приналежність, расу, походження, політичні переконання, релігію, стать чи гендер, сексуальну орієнтацію та ще багато інших причин. Дискримінація, яка часто є результатом забобонів, робить людей безпорадними, значно заважає їм стати активними громадянами/громадянками, обмежує розвиток їх навичок і в багатьох ситуаціях доступ до роботи, послуг з охорони здоров'я, освіти або житла.

Деякі упередження можуть перетворюватися на ідеологію і корм для ненависті. Однією з них є ідеологія расизму. Расизм включає дискримінаційну або образливу поведінку щодо людей через їх уявну «неповноцінність».

Поширюється переконання, що є людські раси, які можуть відрізнятися фізично від інших. Науковці довели, що «людські популяції не є однозначно і чітко розмежованими, біологічно окремими групами», і що раса- це уявне поняття, яке вигадали. Всі люди належать до одного виду, тому немає сенсу говорити про «раси».

На жаль, расизм присутній в сучасних європейських суспільствах і політиці, хоча раса більше не сприймається як біологічна категорія і тільки одиниці вірять зараз у «вищі раси» із спадковим правом мати владу над тими, хто вважається «нижчою расою». Расизм виражається по-різному, це може бути культурний расизм чи етноцентризм.

Наразі існують різноманітні мережи щодо захисту людей від расизму. Одним із таких є UNITED — Європейська мережа проти нацизму і антисемітизму. Присвячена задля захисту від фашизму, расизму та на підтримку мігрантів і біженців. Відзначається 21 березня в пам'ять про різанину у Шарпівелі в 1960 році, коли поліція відкрила вогонь і вбила 69 людей під час мирної демонстрації проти законів апартеїду Шарпівелі, Південна Африка.

Щодо расизму в Україні правозахисники стверджують: дискримінація в Україні – справжня проблема. Вона може торкнутися кожного, незалежно від статі, віку чи стану здоров'я. На необхідність подолання цієї проблеми звернули увагу одразу 40 країн-учасниць ООН під час проходження Україною Універсального періодичного огляду (УПО) в Женеві у жовтні 2012 року. В Україні не ведеться офіційної статистики випадків дискримінації. Всі дані про кількість постраждалих — це інформація, яку збирають громадські організації.

За словами Ірини Федорович, співкоординаторки Коаліції з протидії дискримінації в Україні, прийнятий у жовтні 2012 року закон «Про засади запобігання та протидії дискримінації» потребує кардинальних змін.

«Створений поспіхом та для виконання зовнішніх зобов'язань країни, закон, на жаль, не містить на сьогодні дієвого захисту від дискримінації та не встановлює порядку оскарження дискримінаційних дій. Таким чином кожен, хто зіштовхнувся із розрізненням у поводженні, просто не має можливості відстояти свої права та отримати компенсацію», – стверджує вона. Критикують цей закон не тільки українські експерти: оцінка Ради Європи та Європейської Комісії також була несхвальною. Раса належність, колір шкіри, національна або етнічна належність, стать, гендер і гендерна ідентичність, вік, стан здоров'я, громадянство (або його відсутність), сімейний та шлюбний стан, соціальний стан, рід занять, майновий стан, місце проживання, ставлення до релігії, філософські та політичні переконання, належність до об'єднань громадян, належність до певної соціальної групи, рівень освіти, сексуальна орієнтація, наявність судимості та досвід перебування в місцях позбавлення волі, мова спілкування – ось перелік ознак, за якими можуть дискримінувати людину в Україні. Проте, всі прагнуть змінити таку ситуацію. З'явилась Коаліція з протидії дискримінації в Україні — це об'єднання організацій громадянського суспільства та незалежних експертів, яке солідарно працює в інтересах дискримінованих в Україні груп для досягнення дійсної рівності. Також існує Універсальний періодичний огляд (УПО) — процедура, протягом якої кожна країна мусить звітувати у рамках Об'єднаних Націй, як вона дотримується прав і свобод людини — і отримувати критичну оцінку свого звіту. Уперше Україна звітувала перед верховним комісаром ООН з прав людини у 2008 року.

Щодо гендерної рівності у Європейському союзі можна спостерігати різне. Європейська спільнота проголосила гендерну рівність своєю цінністю також на рівні залучена до відповідного міжнародного процесу. Права людини, демократія та верховенство права заявлено як основні цінності для Європейського Союзу. Хоча ЄС досягнув позитивних результатів із захисту прав людини, робота в цьому напрямку продовжується. Як зазначено у інформації про права людини Представництва ЄС в Україні, у Євросоюзі постійно ведеться боротьба проти расизму, ксенофобії та інших видів дискримінації за релігійною належністю, статтю, віком, неповноправністю й сексуальною орієнтацією. Задля пропагування рівності та недискримінації у ЄС 2007 рік було проголошено «Роком рівних можливостей для всіх».

Література

1. КОМПАС(Посібник з освіти з прав людини за участю молоді) Автори першого видання КОМПАСу (2002 рік):Патриція Брандер; Еллі Кін; Руї Гомеш; Марі-Лор Лемінер; Барбара Олівейра; Яна Ондрачкова; Алессіо Суріан; Олена Сулова, - 2012.

2. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики // Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). Автор ідеї: Василь Філіпчук Авторка публікації: Тамара Марценюк, к. соц. н., доцентка кафедри соціології Національного університету «Києво-Могилянська академія» Керівники проектів: Олена Захарова, Володимир Притула, - 2015.

ВЕБЕР Вероніка Валеріївна,
студентка 1 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Харчук О.О.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У наш час освіта стала однією з найбільш значущих сфер людської діяльності. Освіту, у першу чергу вищу, розглядають як головний фактор соціального, економічного й культурного прогресу. Наслідок такої уваги полягає в розумінні того, що найважливішою цінністю й основним капіталом сучасного суспільства є людина, здатна до пошуку та освоєння нових знань і приймання нестандартних рішень. Останніми роками стали усвідомлювати обмеженість і небезпеку розвитку людства за допомогою виключно економічного приросту й технічної потужності, а також ту обставину, що майбутній розквіт сильніше визначатиметься рівнем культури та мудрості людини. Усе це робить очевидним той факт, що в подоланні кризи цивілізації, у вирішенні найгостріших глобальних проблем людства величезну важливість відіграє освіта.

На сучасному етапі розвитку України стає очевидним, що молодь все менш і менш інвестує свою енергію у соціально-політичні процеси, які відбуваються у країні. Вона замало активна, її діяльність у політичних партіях та громадських організаціях мало ефективна. Проте юнацтво – це майбутнє будь-якої країни, воно відіграє велике значення у житті суспільства. Молодь повинна стати активним суб'єктом політичної діяльності, що у значній мірі буде характеризувати перспективи стабілізації розвитку. Однак все це потребує творення стратегії активізації молоді у суспільному житті, розробка якої неможлива без всебічного аналізу історико-культурних, соціально-економічних і політичних умов, що забезпечать можливості реалізації цього процесу в Україні.

Пріоритетами у формуванні державної молодіжної політики мусить стати визнання усієї повноти прав молоді у політичній, економічній, соціальній сферах, їх відповідність міжнародним нормам, закріплення у діючому законодавстві та безпосередня практична реалізація. Принципового розуміння набуває забезпечення соціальної захищеності молоді, передусім в період вступу до самостійної трудової діяльності, державне стимулювання молоді в одержанні освіти, набуття професійної кваліфікації. Особливе місце у державній молодіжній політиці набуває підтримка реалізації молодіжних проєктів і громадянських ініціатив, участь молоді у суспільній діяльності, сприяння адаптації молоді до сучасних соціально-економічних умов. Однією з основних умов становлення відповідальності молоді за майбутнє країни є її патріотичне виховання.

У цьому питанні важливими є якість і тип партнерства між молоддю та органами державного управління, що розробляють та реалізують програми і заходи для молоді та з молоддю.

Висновки. Поєднання позитивного потенціалу та факторів соціальної нестабільності у молодіжному середовищі робить розвиток громадянської активності молоді виключно актуальним. Громадянська активність стає сьогодні основним механізмом соціалізації молодого покоління для успішного будівництва громадянського суспільства в Україні. Головна роль у цьому належить державним органам політичним партіям і громадським організаціям, які реалізують політику у відношенні до молоді.

Література

1. Збірник наукових праць. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики, 2018, Вип. 80 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2018/80/3.pdf>.

2. Вісник Національного технічного університету “ХПІ”. Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/27856/1/vestnik_KhPI_2016_40_Perevalova_Suspilno-polit_aktivnist.pdf.

КРАВЕЦЬ Михайло Сергійович,

студент 1 курсу

гуманітарно-педагогічного факультету

Науковий керівник: Харчук О.О.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДИСКУРС

Однією з важливих рис нашого часу є зростання числа людей, які знаходяться у контакті із культурами, відмінними від їх рідної культури. Процес всесвітньої глобалізації сприяє розумінню комунікації між різними культурними системами як істотного елемента картини сучасного світу. Пов'язані з явищем глобалізації процеси передбачають регулярні контакти у різних сферах між представниками різних культур. Така ситуація вимагає вирішення поставлених практичних завдань та питань культурної адаптації представників однієї культури на термінах існування іншої культурної спільноти.

Актуальною проблемою сьогодення у контексті якості вищої освіти залишається міжкультурна комунікація, що сприяє формуванню професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців

Комунікація, за визначенням С.Г. Тер-Мінасової, є процесом обміну повідомленнями, постійно відбувається відтворення смислів, так як вони незбігаються у людей, що говорять на одній і тій же мові, що виростили в одній і тій же культурі. Отже, комунікація дає змогу обмінюватися інформацією, досвідом та є способом налагодження контактів. Її ефективність залежить від спроможності усіх учасників цього процесу дійсно зрозуміти одне одного. Спільна мова не свідчить про спільну уяву співрозмовників про предмет розмови, в результаті чого непорозуміння виникає навіть у носіїв мови.

Не можна не погодитися з думкою В.М. Манакіна, що комунікацію можна розглядати у широкому сенсі як «канали засобів передачі та одержання інформації, де задіяні машинні прилади, штучний інтелект... тощо» і у вузькому розумінні як основного способу людського спілкування. Тому під «комунікацією» розуміємо обмін думками і досягненнями взаємного порозуміння між людьми у процесі спілкування.

Першими до розробки питання міжкультурного спілкування вдалися науковці в США, де виникла необхідність вивчення проблеми конфронтації різних расових та етнічних груп. Дослідникам вдалося обґрунтувати комплексність феномену людського спілкування загалом, а також значні відмінності в стандартах, цінностях, уявленнях, моделях мислення та поведінки, які властиві представникам різних культур

Дослідники Мишланова С.Л., Пермякова Т.М., узагальнивши поняття отримала, що «міжкультурна комунікація» – сфера, що вивчає взаємодію індивідів з різними зразками історично похідної поведінки, а також взаємодія сторін з різним досвідом, такий вид комунікації, при якому той, хто відправляє й той, хто отримує, належать до різних культур та мов.

Вважаємо, що важливу роль в міжкультурній комунікації відіграють специфічні символи, стереотипи, упередження, національний мовленнєвий етикет. Культура спілкування є одним із пріоритетних компонентів професійної культури фахівців. Вона синтезує у собі комплекс знань, цінностей, зразків поведінки, характерних для ситуацій ділового спілкування, а також умінь гнучко реалізовувати їх на практиці з метою забезпечення ефективності спільної діяльності.

Під етикетними нормами розуміють доцільність вживання мовленнєвих засобів у різних соціальних умовах (мовець добирає певні формули мовленнєвого етикету відповідно до соціального статусу партнера в комунікації).

Висновки: Культурне розмаїття українського суспільства спонукає кожного індивіда до конструктивної взаємодії, до формування в собі позитивного ставлення до представників інших народностей, до розвитку знань про культури, що його оточують. Одним із головних завдань сучасної освіти є виховання особистості, котра здатна пізнавати й творити культуру шляхом діалогічного спілкування, що вимагає від усіх учасників педагогічного процесу високого рівня комунікативної культури, комунікативної компетентності, розвинутих навичок спілкування. Вона можлива за умови правильно організованого міжкультурного діалогу.

Література

1. Освітологічний дискурс, 2014, № 2 (6) [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/127/107>

НІКІТІНА Анастасія В'ячеславівна,
студентка 1 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Харчук О.О.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ

Корупція є дуже поширеною проблемою в Україні. 2020 року, в Індексі сприйняття корупції міжнародної організації Трансперенсі Інтернешнл Україна посіла 117-те місце зі 180 країн, що досліджувалися (збільшення — 9 місць за рік). У 2012 році міжнародна аудиторська компанія Ernst & Young ставила Україну в трійку найбільш корумпованих країн світу разом з Колумбією та Бразилією з 43.

Дипломатична служба Сполучених Штатів Америки визначала Україну часів президентства Леоніда Кучми та Віктора Ющенка як kleptokratію, як це впливає з витоку Wikileaks.

Хабарі даються для того, щоб отримувати публічні послуги в певний час чи на постійній основі. Велика кількість українців кажуть, що вони дають хабарі, бо гадають, ніби це нормально й очікувано. Деякі з найбільших хабарів оцінювалися більш як в 1 млн доларів США. Соціологічне опитування Management Systems International (MSI) за 2008 рік показало, що найвищі рівні корупції спостерігалися в техогляді (57,5 %), міліції (54,2 %), охороні здоров'я (54 %), судах (49%) і вищій освіті (43,6 %). 8 червня 2011 року тодішній (згодом засуджений за державну зраду) Президент України Віктор Янукович заявляв, що корупція позбавляє державний бюджет 2,5 млрд\$ доходів на рік, і через корупційні оборудки в галузі державних закупівель від 10 % до 15 % (7,4 млрд \$) бюджетних коштів осідають у кишнях чиновників.

Згідно з даними Агентства Сполучених Штатів з міжнародного розвитку (USAID), основними причинами корупції в Україні є слабка система правосуддя і надмірний контроль

непрозорого уряду в поєднанні з бізнес-політичними зв'язками і слабким громадянським суспільством. Корупція постійно обговорюється в українських ЗМІ.

Політична корупція

Протягом багатьох років після проголошення незалежності України була дуже поширеною фальсифікація виборів, насамперед, завдяки використанню «адміністративного ресурсу». З іншого боку, відповідно до думки Тараса Кузьо, фальсифікація виборів в Україні не може перевищувати п'яти відсотків загального числа голосів. Прямі фальсифікації голосів зменшилися після президентських виборів 2004 року. Після другого туру виборів Верховний Суд України ухвалив, що у зв'язку з масштабом фальсифікацій стало неможливо встановити результати виборів і призначив повторне голосування.

З тих пір політики продовжують заявляти, що в Україні не зникли фальсифікації виборів та адміністративні хитрощі задля отримання більше голосів для певної партії. Український електорат залишається вельми скептично налаштованим щодо чесності виборчого процесу (дані на 2010 рік).

Дипломатична служба США стверджувала, що принаймні декілька українських державних підприємств були нечесно приватизовані на користь політичних друзів. На регіональному рівні корупція була також помічена у зв'язку з виділенням землі.

Українські політики регулярно звинувачують один одного в корупції, заявляючи, що борються з корупцією лише вони самі. На початку 2012 року народний депутат Роман Забзалюк «експериментально» вступив до парламентської фракції Реформи заради майбутнього. Після цього він стверджував, що ця фракція купує своїх членів за 500 000 \$, які сплачуються за перехід з інших парламентських груп, а потім платить їм щомісячну зарплату в 20 000—25 000 \$. Забзалюк удав, що він страждає на дуже серйозне захворювання і в групі «Реформи заради майбутнього» дали йому близько 100 000 \$ на операцію в Ізраїлі.

Український політолог Кость Бондаренко стверджує, що до 2010 року в українській політиці існувало неписане правило: ніякі звинувачення не пред'являються членам попереднього уряду, і їх наступникам не доведеться турбуватися про те, що може принести майбутнє; проте, в 2010 і 2011 роках «було порушено кримінальні справи проти 78 членів колишнього уряду і більш ніж 500 кримінальних справ стосовно чинних посадових осіб». Тим не менш, з 2010 року українська преса привела тисячі прикладів кримінальних справ, у яких виявилася безпрецедентна поблажливість до державних посадових осіб, а також політиків і бізнесменів, пов'язаних із Партією регіонів.

Міністр внутрішніх справ Віталій Захарченко заявив у березні 2012, що з 2010 року близько чотирьом сотням політиків були пред'явлені кримінальні обвинувачення у зв'язку з корупцією; більшість із них належать до Партії регіонів, Блоку Юлії Тимошенко та Нашої України — Народної самооборони. Незрозуміло, скільки із цих звинувачень були доведені до суду.

Корупція в юриспруденції

Українські політики та аналітики описують стан судової системи України як украй незадовільний і вказують на політичний тиск і хабарництво в середовищі суддів. Незалежні юристи та правозахисники скаржаться на те, що українські судді регулярно ухвалюють рішення під тиском і недбало. Судова система України широко розглядається як корумпована. Опитування Міністерства юстиції України в 2009 році показало, що тільки 10 % респондентів довіряють системі правосуддя. Менше 30 % вважають, що в суді можливо отримати справедливий розгляд.

Хоча незалежність судової влади в принципі існує, судова і політична влада недостатньо розділені на практиці. Судді піддаються тиску з боку політичних і бізнес-інтересів.

У серпні 2014 року в статті «Української правди» стверджувалося, що судді отримують хабарі («від кількох до багатьох тисяч доларів»), що набагато вище їх зарплати (приблизно 915 \$). Українські судді іноді заарештовуються під час отримання хабара.

Критики також скаржаться, що чиновники та їхні діти (останні відомі як «мажори») отримують більш м'які вироки порівняно зі звичайними громадянами.

Вартість для суспільства

Transparency International вважає, що від 30 до 50 відсотків усіх українців зіткнулися з корупцією в державних органах. За оцінками станом на 2009 рік, українці платили приблизно 3,5 млрд грн. (400 млн. \$) хабарів на рік. У 2008 році ця цифра складала 700 млн \$.

Згідно вищенаведеного дослідження, представники бізнесу, які стикалися з корупцією, визначили найкорумпованішими такі державні органи: податкова служба (25 %); Агентство земельних ресурсів (7,1 %); Державна автомобільна інспекція (5,1 %); митниця (4 %); Міністерство внутрішніх справ (4 %); обласні адміністрації (3,7 %); прокуратура (3,3 %); міліція (3,2 %); санітарно-епідеміологічна служба (2,9 %); Державна реєстраційна служба (2,8 %); суди (2,8 %); пожежна служба (2,5 %); медичні заклади (1,7 %); Державна архітектурно-будівельна інспекція (1,6 %); міськвиконкоми (1,4 %).

Найчастіше хабар вимагали при перевірці підприємств податковою службою, пожежною службою та під час операцій з ПДВ. Крім цього, опитувані скаржилися на примус до дачі хабара чи оплати без квитанції зайвих послуг під час взаємодії не лише з податковою, але й з міністерством внутрішніх справ. Як виявило дослідження, найбільше на оформленні документації наживаються працівники Агентства земельних ресурсів, Державної автоінспекції та обласних адміністрацій.

Дії влади (1991-2013)

Профільні закони про боротьбу з корупцією приймалися Верховною Радою у 1995, 2009, 2014 роках.

Після перемоги на виборах 2004 року Президент України Віктор Ющенко обіцяв «війну з корупцією». Кілька впливових посадовців дійсно були заарештовані або допитані на початку 2005 року (серед них майбутні міністри в Уряді Азарова Борис Колесніков і Юрій Бойко). Колишній Голова Служби безпеки України Олександр Турчинов стверджував, що влітку 2005 року Ющенко перешкодив розслідуванню корупційних схем між Нафтогазом і РосУкрЕнерго.

Опитування, проведені в листопаді 2008 року, показали, що 73 % людей в Україні вважають Другий уряд Тимошенко неефективним у боротьбі з корупцією. У ході опитування в 2001 році, коли Леонід Кучма був президентом, 80 % українців «повністю або в цілому» погодилися з твердженням: «Нинішня влада не має ніякого реального інтересу в покаранні корупції».

Україна приєдналася до Групи держав проти корупції (GRECO) 2006 року.

Так само, як його попередник Ющенко, Президент Янукович (і його Прем'єр-міністр Микола Азаров) зробили боротьбу з корупцією вістря програми внутрішньої політики. Політичні опоненти Януковича звинуватили його у використанні політично мотивованих судових процесів, прикритих антикорупційну кампанією; широка громадська думка в Україні значною мірою поділяла цю точку зору.

Посол ЄС в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра заявив на інвестиційній конференції 28 лютого 2012, що обіцянки Януковича щодо антикорупційних реформ «на жаль, не дали ніяких результатів».

Врешті, тіньова економіка, зростання корупції та хабарництва, безвідповідальність влади та її авторитарний характер призвели до революційного повалення режиму Януковича протягом 21 листопада 2013 — 22 лютого 2014.

Кримінальна статистика

Протягом 2020 року за ст. 368 КК України (Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди) засуджено всього 81 службову особу. Натомість за пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК) притягнуті до відповідальності майже 600 хабародавців.

Література

1. Зелена книга державної політики : монографія / С. В. Дрьомов, Ю. Г. Кальниш, Г. О. Усатий [та ін.]. – К. : Видавничий центр НУБіП. України, 2011. – 91 с

СВИРИДЕНКО Олександра Валеріївна,
студентка I курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Харчук О.О.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України м. Київ

МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Комунікатори з різних країн по-різному тлумачать форми та нюанси спілкування, що може негативно вплинути на результати переговорів. Тому для досягнення позитивних результатів потрібно, щоб учасники спілкування розумілися в культурних і комунікаційних особливостях одне одного.

У міжкультурних контактах, важливу роль відіграють засоби невербальної комунікації, що найчастіше є зрозумілішими, ніж іноземна мова співрозмовника.

Невербальна комунікація — система способів спілкування та обміну інформацією, які здійснюються без допомоги звичайної мови. За визначенням Едварда Холла – «безмовна мова».

Для себе я виділила декілька основних міжкультурних особливостей невербальної комунікації, в яких варто розумітися, щоб уникнути конфліктів та непорозумінь між різними культурами. Буду йти від загальних і до найважливіших, на мою думку.

1. Зовнішній вигляд і одяг. Це, мабуть, найперше на що ми звертаємо увагу: колір шкіри, розріз очей, форма обличчя, зріст та ін. Також представники різних культур та національностей мають характерне вбрання.

У нас українців – вишиванка, яку в XXI ст. можна побачити лише на свята. Індійці, араби, євреї, шотландці часто використовують свій національний одяг, головні убори на щодень, а не тільки у свята.

Інформацію про свої думки, наміри, емоції, особливості темпераменту і характеру людина передає завдяки численним тілесним рухам, жестам, позам, міміці та ін. Фахівці, що вивчають особливості «мови тіла», нараховують більше 700 тис. можливих рухів, що здійснює людина, але їх неможливо чітко класифікувати. «Мову тіла» (англ. Body language) називають кінесикою. Засоби кінесики (поза, жести, дотики, міміка, зоровий контакт) значною мірою національно і культурно зумовлені.

2. Поза. У кожній культурі загальноприйнятні і неприйнятні для соціуму пози в різних ситуаціях спілкування і для різних людей за віком, рангом чи статтю різняться. Наприклад, європейська світська традиція не допускає, щоб жінка розмовляла стоячи перед чоловіком, що сидить. У мусульманській культурі ж все навпаки. В Туреччині та багатьох інших країнах як образу сприймуть тримання рук у кишенях. У більшості арабських країн, а також у Таїланді образливою є поза, що показує підосви ніг.

Поза людини вказує не тільки на її особисті якості (самовпевненість, зухвалість, скромність), а й виражає загально-психологічні риси певної нації. Китайцям, японцям та іншим східно-азійським народам, національно-психологічні риси яких скромність і стриманість, притаманні їй відповідні пози і навіть хода, що виражають гідність, але не гонор чи зухвалість.

3. Жести. Вони є найбільш різноманітним засобом передачі невербальної комунікації та можуть відрізнятися в різних культурах. Я вважаю, що цей пункт найважливіший, тому прошу уважно сприйняти подальшу інформацію.

Жести — складники невербальної комунікації, які полягають у значущих рухах окремих частин тіла, насамперед голови, рук і пальців.

Характеризуючи жести, слід брати до уваги особливості національного темпераменту загалом. Народи прийнято поділяти за ступенем стриманості у вираженні емоцій. Вважають, що північні народи менш емоційні на відміну від південних, тож ця риса проявляється в

жестикуляції. За підрахунками англійського соціального психолога Майкла Аргайла, частотність жестикуляції в різних культурах така: протягом 1 години фіни

жестикулювали 1 раз, французи – 20 разів, італійці - 80 разів, а мексиканці – 180 разів. Національні звички також прослідковуються в способах лічби на пальцях та вказівки на предмети. У європейців та американців вказують на щось власне вказівним звідси і назва пальця, як і в англійській так і в більшості інших європейських мов: index finger – вказівний палець. У японців та деяких інших східних народів показувати на щось одним пальцем – прояв неввічливості, тому вони використовують для цього цілу руку. Українці рахують на пальцях, загинаючи їх до себе, а європейці та американці – розгинаючи від себе. Символи цифр та назви пальців також різняться. Великий палець — це «1» у Німеччині, «5» у Японії; середній палець – це «1» в Індонезії.

Але найбільше проблем у невербальній міжкультурній комунікації спричиняють однакові за формою, але різні за значенням жести – жести омоніми, на які і слід звернути найбільше уваги.

Наприклад, типовий для американців і європейців жест «ОК»

(округлені великий і вказівний пальці) означає «все гаразд»; для французів це може бути також «0», «нічого» чи «нікчема»; в Японії це може бути знак «гроші»; у середземноморських країнах це жест гомосексуалістів; у Бразилії, на Мальті, в деяких інших країнах – брутальна образа сексуального характеру.

Всесвітньо поширений жест «пальці у вигляді латинської літери V» найчастіше означає перемогу (бо від латинської Victoria – перемога).

Підняти всю руку, показати 5 пальців може означати: «відчепіться» у Греції, у Європі – «стоп», «привітання», у Туреччині – «іди до біса», повсюдно –

«чесність, правдивість». Для іспанців, греків, італійців дотик до мочки вуха є образливим, тоді як у Португалії — це прохання повторити те, що людина не почула.

Отже, жести є найважливішою частиною невербального контакту, особливо в міжкультурній комунікації. Бо незнання міжнародних розбіжностей жестикуляції, невербальних кодів та взагалі культурних особливостей, може призвести до серйозних непорозумінь та навіть конфліктів на міжнародному рівні.

Література

1. Мова і міжкультурна комунікація. Навч. Посібник для університетів. – Київ: Академія, Серія «Альма-матер», - 2012.

2. Макєва Ю. Міжкультурна комунікація: складнощі та шляхи їхнього подолання. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.google.com/amp/s/executives.com.ua/mizhkulturnakomunikatsiia/amp/>.

СУШКО Ірина Аркадіївна,

студентка I курсу

гуманітарно-педагогічного факультету

Науковий керівник: Харчук О.О.

Національний університет біоресурсів

і природокористування

України

м. Київ

ПРОБЛЕМА ВІДПЛИВУ УМІВ В УКРАЇНІ

Велику загрозу економічній безпеці країни становить «відплив умів».

Відплив умів – це процес масової еміграції, при якій з країни або регіону від'їжджають фахівці, вчені і кваліфіковані робітники з політичних, економічних, релігійних або інших причин.

Яка актуальність цієї теми? Я можу дати відповідь на це питання. Все залежить від того, що в усі часи забезпечення національної безпеки держави залежало від розвинутої економіки. Тож, ми можемо зрозуміти, що через те, що за кордоном більш розвинена економіка, відбувається швидкий розвиток такого сегменту ринку праці, як ринок наукових кадрів і кваліфікованих фахівців, яке призводить саме до підвищення їх мобільності, тож і з'являється таке поняття як «відплив умів».

Можна довго дискутувати на цю тему, але все ж таки я хочу донести свою думку.

Вважаємо, що економіка не в змозі забезпечити працевлаштування фахівців, дати певне обладнання, лабораторії тощо. Україна залишається експортером висококваліфікованих, високоосвічених працівників. Це і стримує науково-технічний та науково-соціальний розвиток нашої країни. Таке явище сприяє загрози появі національної безпеки.

Відплив умів слід розцінювати як безповоротну втрату кваліфікованих працівників для України, а для людей, які від'їжджають – надію на краще майбутнє, а саме, отримання постійного місця проживання за кордоном, цікаве високооплачуване працевлаштування, захист держави на права людини, гарантований державою соціальний пакет для тих, хто офіційно працевлаштовані.

За всі свої незалежні роки Україна втратила близька третини кваліфікованих працівників та ще й продовжує втрачати. З 1991 по 1995 Україну покинули 313 докторів наук. З 1996 по 2014 роки з України на постійне місце проживання за кордон виїхало 1781 науковець. Найбільш масштабним цей процес був з 1996 по 2002 рік. Багато українців покидають Україну та виїжджають за кордон у пошуках кращого життя, гідного матеріального забезпечення, але є й ті, які їдуть через бажання самореалізації, набуття нового досвіду, застосовувати свої здібності на практиці. Через те, що у нас мала матеріальна база, недостатнє фінансування, низький рівень оплати праці освічених фахівців, посилює українців емігрувати за кордон. Які загрози, спричинені «відпливом умів» проявляються в Україні? Це втрата значної частки інтелектуального потенціалу країни; стримування науково-технічного прогресу, скорочення виробництва інноваційних розробок; зниження основних макроекономічних показників і посилення зростаючого відставання України в технологічному розвитку; втрата мільярдів доларів США, затрачених на підготовку та розвиток спеціалістів-емігрантів; погіршення якісних характеристик трудових ресурсів; зниження рівня продуктивності праці, ще багато загроз можна навести, які спричинені еміграцією українців за кордон..

Вочевидь головною причиною «відпливу умів» - є усталена тенденція щорічного зменшення бюджетних витрат на науку. Через брак фінансів на розвиток науки призвело до згортання багатьох науково-дослідних програм, падіння елітної наукової роботи, скорочення наукових кадрів.

Що можна запропонувати, щоб зупинити масову еміграцію українців за кордон? Важливо змінити ставлення держави до науки, підвищення престижу і заробітної плати науковців, покращення рівня їх життя та соціальної захищеності, поліпшення матеріально-технічного забезпечення науки, створення привабливих умов для роботи, надання всіх можливостей для реалізації творчого потенціалу вчених. Таким чином, якщо придивитися до цих порад, можливо, щось зміниться...

Література

1. Бегай Ю. Переваги та недоліки «відпливу інтелекту» у контексті посиленої інтеграції суспільства / Ю.Бегай // Транснаціональні сім'ї як наслідок української трудової еміграції: проблеми та шляхи їх розв'язання : збірник наукових статей і виступів на міжнародній науковопрактичній конференції (22 березня 2012 р., м. Львів). – Львів, 2012. – С. 58–62.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Ніколаєвський В. Інтелектуальна міграція та соціальна безпека / В. Ніколаєвський // Міграція і толерантність в Україні : зб. ст. / за ред. Ярослава Пилинського. – К. : Стило, 2007. – С. 121–126.

4. Прохоренко Н. Є. Інтелектуальна міграція: причини та чинники / Н. Є. Прохоренко // СОЦІОПРОСТІР: Міждисциплінарний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи. – 2010. – № 1. – С. 73–76.

5. Polkovnychenko S. O. Assessment of the situation of «brain drain» from Ukraine in modern conditions / S. O. Polkovnychenko, V. O. Kurochka // Науковий вісник Полісся. – Чернігів : ЧНТУ, 2015. – № 2. – С. 81–86.

ХИЖНЯК Юлія Олександрівна,
студентка I курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Харчук О.О.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ДИНАМІКА КІЛЬКОСТІ БІЖЕНЦІВ В ЄС

За даними Євростату, на 2013 р. в ЄС-27 майже 10 % населення становили іммігранти. Їх налічувалося 50,8 млн., з яких 17,3 млн., тобто понад третина, були вихідцями з країн ЄС. Близько двох третин іммігрантів – 33,5 млн. – народжені в інших країнах світу. Водночас європейська статистична агенція зафіксувала проживання на території ЄС близько 35 млн. іноземців. Це 13,7 млн. громадян інших країн Євросоюзу (2,7 % населення), причому в таких країнах як Бельгія, Люксембург, Ірландія та Кіпр громадяни ЄС становлять більшість іноземців, та 20,4 млн. громадян третіх країн (4 % населення). Найчисельніші контингенти іноземців проживали в Німеччині, Іспанії, Італії, Великобританії, Франції. По відношенню до всього населення частка іноземців була найбільшою в Іспанії, Ірландії, Австрії та Бельгії. 538 тисяч осіб отримали статус біженця в країнах ЄС у 2017 році. Це на 25 відсотків менше, ніж роком раніше, повідомляє Євростат. 60 відсотків прохань задовольнила Німеччина. Країни Європейського Союзу в 2017 році надали статус біженця близько 540 тисячам прохачів притулку. Це на чверть менше, аніж роком раніше. Такі дані оприлюднило у четвер, 19 квітня, статистичне відомство ЄС Eurostat.

Понад 175 тисяч осіб, або третина прохачів, котрі отримали статус біженця – громадяни Сирії. Майже 70 відсотків з них отримати притулок в Німеччині. Далі йдуть громадяни Афганістану (понад 100 тисяч осіб, або ж 19 відсотків) та Іраку (понад 64 тисячі осіб – 12 відсотків). Менша кількість осіб, котрі отримали статус біженця в ЄС, походять з Еритреї та Ірану (по 5 відсотків) і Сомалі (4 відсотки). Згідно з даними Eurostat, найбільше клопотань про надання притулку задовольнили в Німеччині (325 400), що становить 60 відсотків від загальної кількості в ЄС. За ФРН йдуть зі значним відставанням Франція (40 600), Італія (35 100), Австрія (34 000) та Швеція (31 200). Громадяни України опинилися на першому місці за кількістю задоволених заяв про притулок у Польщі – в 2017 році в цій країні статус біженця отримали 280 українців. Поляки надали того року статус біженця також 115 росіянам. Політика щодо біженців – нині одна з найбільш спірних тем серед партій у німецькому уряді. Яку кількість біженців і коли впускати в країну, що з ними далі робити, – щодо цього у ХДС, ХСС та СДПН дуже різні уявлення. Які власне діють правила, яких мали б усі дотримуватися, та й не лише в Німеччині, але в усьому Європейському Союзі? Норми ЄС, які регулюють політику щодо біженців та інші теми, обов'язкові, ясна річ, для всіх країн-членів. Але як країни ці норми інтерпретують та інтегрують у національне законодавство, залежить від них. Тому у деяких пунктах між членами ЄС – чималі розбіжності.

Література

1. Проблеми прав біженців та виклики сучасності : навч. посіб. / А. Л. Свящук. – Харків : Вид-во, 2018. – 324 с.

ЧУЛАКОВА Анастасія Олександрівна
студентка I курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Харчук О.О.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПРИТУЛОК ДЛЯ БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ

Право шукати притулку від переслідування є основним правом людини, закріпленим у статті 14 Загальної декларації про права людини 1948 року та є захищеним Конвенцією про статус біженців 1951 року як ключової складової міжнародного права.

Конвенція про статус біженців - це рятувальний інструмент захисту. В контексті триваючих воєн, конфліктів та переслідувань, а також рекордного рівня вимушеного переміщення, він продовжує захищати права та життя біженців. Сьогодні цей документ є так само актуальним, як і в 1951 році.

Як заявив Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерреш "Ми не можемо стримати людей, які тікають задля порятунку свого життя. Вони прийдуть. Але ми маємо вибір - наскільки добре ми скеруємо їхнім приїздом і наскільки гуманно".

Конвенція про статус біженців 1951 року була одним із перших договорів, прийнятих після Другої Світової війни, що є частиною зароджуваної правової бази про права людини. У ній прагнули оформити мінімальний набір прав для осіб, які рятуються від переслідування – і, в першу чергу, це було не право бути поверненим у країну переслідування (те, що сталося, із жахливими наслідками, для груп євреїв та інших осіб, які втікали від нацистської Німеччини). Він залишається одним із найбільш ратифікованих договорів у всьому світі.

Конвенція є сучасним втіленням вікового інституту надання притулку, підкріпленого фундаментальними гуманітарними цінностями, і за час свого існування врятувала мільйони життів. Вона також забезпечує країни набором спільних принципів для кращого управління питаннями притулку та прав біженців.

Відповідно до Конвенції біженцям надаються такі права: захист від вислання, відсутність покарання за нелегальний в'їзд на територію договірної держави, право на працю, право на житло, право на освіту, право на державну допомогу та підтримку, право на свободу віросповідання, право на доступ до судів та на справедливий розгляд, право на свободу пересування по території, право на оформлення посвідчення особи та проїзних документів

10 січня 2002 року Верховна Рада прийняла закон про приєднання до Конвенції 1951 року про статус біженців та Протоколу до неї 1967 року, роблячи Україну 144-ю країною-учасницею Конвенції.

Станом на початок 2021 року, в Україні проживає 2172 біженців та 2430 шукачів притулку із 30,5 мільйонів біженців та шукачів притулку, переміщених у всьому світі (дані згідно Звіту про глобальні тенденції 2020 року, опублікованому 18 червня цього року). Як зазначається у звіті, 86 відсотків біженців у світі живуть у країнах, що розвиваються або найменш розвинених країнах.

Україна пропонує статус біженця та додатковий захист тим, хто втік від переслідувань, загального насильства та конфліктів у своїх країнах. Більшість біженців та шукачів притулку в Україні орендують приватне житло в Києві, Одесі та Харкові, а деякі живуть у Львівській та Закарпатській областях. Вони походять із понад 60 різних країн, причому більшість - з

Афганістану (біженці - 38%; шукачі притулку - 25%), Сирії (біженці - 24%; шукачі притулку - 7%), Російської Федерації (біженці - 6%; шукачі притулку-9%) та Сомалі (біженці-4%, шукачі притулку-5%).

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) було створено Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 14 грудня 1950 року з мандатом міжнародного захисту та рішень, серед іншого, сприяти "укладанню та ратифікації міжнародних конвенцій про захист біженців, контролюючи їхнє застосування та пропонувати поправки до них». УВКБ ООН є гарантом Конвенції 1951 року з унікальним мандатом, передбаченим міжнародним правом.

У цій якості УВКБ ООН високо цінує приєднання України до Конвенції 1951 року та роботу, проведену урядом України щодо створення національної правової бази для захисту біженців в Україні. Дійсно, Державна міграційна служба України, а також депутати Верховної Ради, Уповноважений ВРУ з прав людини та інші урядові та неурядові суб'єкти нещодавно почали роботу над законопроектом про надання захисту іноземцям та особам без громадянства. Зараз проект офіційно зареєстрований у парламенті під номером 3387 і очікує на розгляд у першому читанні на наступній сесії парламенту. Законопроект спрямований на вдосконалення процедури визначення статусу біженця та посилення захисту біженців в Україні. УВКБ ООН брало участь у кількох консультаціях щодо законопроекту та висловлювало свою позицію про певні положення законопроекту, де текст повинен бути краще узгоджений зі стандартами, викладеними в Конвенції 1951 року.

Література

1. Стаття: 70-річчя Конвенції про статус біженців – документ залишається актуальним сьогодні, в час зростання кількості вимушено переміщеного населення у світі, *Кароліна Ліндхольм Біллінг, представниця Агентства ООН у справах біженців (УВКБ ООН)*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/news/blog/758447.html>.

ЯЦЕНКО Наталія Василівна,
студентка I курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Харчук О.О.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНА ТА ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ

Характерною рисою сучасного світового розвитку країн є активізація інтеграційних процесів у світі та Європі зокрема. При цьому навіть ті країни, які не входять до складу інтеграційних об'єднань, неминуче відчують на собі їхній вплив. Після останнього розширення ЄС Україна стала

безпосереднім сусідом Євросоюзу. Це відкриває нові можливості для поглиблення співпраці між Україною та ЄС . Узагалі неможливо розглядати майбутнє України поза європейським та світовим розвитком, саме тому євроінтеграція та членство в Європейському Союзі є найголовнішою стратегічною метою нашої держави. Співпраця з ЄС є одним зі способів зміцнення позицій країни у світовій системі міжнародних відносин, засобом реалізації національних інтересів, побудови економічно розвинутої та демократичної держави. Інтеграційні процеси самі по собі є складними процесами, саме тому необхідно зрозуміти, що отримає Україна від співпраці з ЄС, які проблеми виникнуть на шляху до членства в ЄС і які очікувані перспективи від співробітництва в сучасних умовах.

Щодо останніх досліджень цього питання, то участь України в інтеграційних процесах та співпраці з ЄС проводилася вітчизняними вченими, зокрема: А. Гальчинським, М. Якубяком, В. Геєць, В. Мовчаном, П. Рудяковим, П. Гайдуцьким, В. Винником, О. Федірко, О. Ковальновою та ін.

Вони досліджували проблеми інтеграції та співпраці України з ЄС, розглядали проблему регіональної інтеграції та питання саме вступу України в ЄС. Інтеграція України до європейського економічного простору актуалізує питання місця нашої країни в євроінтеграційних процесах і дослідження ризиків та переваг її вступу до Євросоюзу.

Інтеграція України до ЄС є доволі непростим питанням, адже вона відбувається досить тривалий період, хоча й зрозуміло, що цей процес не може проходити швидко. Не один рік в Україні точилися дискусії щодо її інтеграційного вибору, тобто вибору моделі інтеграції: європейської чи євразійської. Революція гідності, анексія Криму та військові дії на сході України остаточно усунули полярність руху Захід – Схід і, нарешті, визначили наші інтеграційні пріоритети до європейського шляху розвитку. Інтеграційний вибір будь-якої країни має щонайменше три аспекти: правовий, економічний, політичний. Для України ці три аспекти мають особливе значення. Правовий аспект – це збереження суверенітету і державності, економічний – розвиток країни і добробут народу, політичний – це забезпечення цивілізаційного майбутнього Українського народу.

На нашу думку, перш ніж розглядати переваги та недоліки інтеграції України в ЄС, варто проаналізувати думку експертів із цього питання та обізнаність нашого суспільства. Згідно з результатами з'ясування експертної думки, можна визначити, що існують певні перешкоди на шляху поглиблення інтеграційних процесів між Україною та Європейським Союзом.

По-перше, це низький рівень поінформованості громадян про ЄС, населення України має рівень поінформованості загалом незадовільний, водночас 36% опитаних констатують загалом задовільний рівень володіння українцями інформацією щодо ЄС. Достатній рівень поінформованості українців підтвердили тільки 3% опитаних, а 11% вважають, що українці зовсім не володіють інформацією про ЄС.

По-друге, сумніви стосовно того, що євроінтеграція матиме вигоду для всього населення України. На думку 26% експертів, інтеграція України до ЄС є найбільш вигідною для країн – членів ЄС, які хочуть підвищити свій геополітичний вплив і використовувати ресурси України у своїх інтересах.

По-третє, проблемою виступають вимоги Європейського Союзу й узагалі можливе розірвання стосунків із Росією та країнами СНД.

По-четверте, у населення є занепокоєність щодо конкурентоспроможності українських товарів на європейському ринку та еміграції робочої сили. Так, 24% експертів вважають, що внаслідок поглиблення співпраці з ЄС Україні загрожуватимуть висока конкуренція на європейському ринку продовольчих і промислових товарів, що залишить українську продукцію без шансів, та відтік значної маси кваліфікованих кадрів за кордон.

По-п'яте, сьогодні наріжний камінь розвитку відносин Україна – ЄС – це правосуддя, корупція та організована злочинність, і ці вимоги буде важко задовольнити Україні.

Стосовно аналізу загальнонаціонального опитування, яке здійснювалося у травні 2018 р. соціологічною компанією GfK Ukraine у рамках реалізації проекту «Програма сприяння громадській активності «Долучайся!» та міжнародною організацією Раїст в Україні. Участь в опитуванні взяли не менше 2 тис. осіб на всій території України, крім тимчасово окупованого Криму та непідконтрольних територій Донецької та Луганської областей.

Дослідження показує, що для 30% мешканців України повне членство у ЄС бачиться найкращою моделлю для зближення. Головними перешкодами називають брак коштів і хабарництво. Наступна відповідь за популярністю щодо моделі зближення з ЄС – вільна торгівля без жодних обмежень (21%). І третя відповідь – влаштовує нинішній ступінь відносин (20%), а 14% вважають, що треба відмовитися від зближення з ЄС.

При цьому якщо на Заході 54% бажають повного членства у ЄС, то на Сході України лише 13% бажають повного членства, а чверть опитаних на сході проти такого членства. Крім

того, 40% українців вважають, що євроінтеграція буде успішною, якщо вони бачитимуть краще обслуговування в лікарнях, комфортний громадський транспорт, соціальну інфраструктуру. Також, згідно з опитуванням, головними перешкодами для євроінтеграції в областях українці вважають брак коштів і хабарництво місцевих чиновників (по 37%)

Підводячи підсумок, зазначимо, що європейська інтеграція є стратегічною ціллю нашої держави, закріпленою законодавчо. Аналіз позитивних та негативних наслідків дав змогу оцінити можливості України з можливим використанням позитивних моментів євроінтеграції та одночасним виробленням програми дій щодо безболісної інтеграції України з урахуванням існуючих загроз та досвіду країн, які нещодавно стали членами Євросоюзу.

Отже, враховуючи вплив інтеграційних чинників на політичну, економічну та соціальну сфери держави, значно перспективнішим усе ж залишається вступ України до Європейського Союзу, на шляху до якого країна зробила вже багато зусиль та буде вдосконалюватися, щоб у найближчій перспективі стати членом ЄС.

Література

1. Федоришина О.О. Проблеми інтеграції України до Європейського Союзу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1103>.
2. Деліні М.М. Проблеми інтеграції України в світове співтовариство в сучасних умовах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/2-2014/12.pdf>.
3. Багатеренко А.О. Проблеми та перспективи європейської інтеграції України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/5915/6665>.
4. Українці назвали головні перешкоди до євроінтеграції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2495901-ukraincinazvali-golovni-pereskodi-dla-evrointegracii.html>.
5. Тодощук А.В. Україна в інтеграційних процесах: ризики та переваги. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/168.pdf>.
6. Пріоритети допомоги ЄС Україні: взаємовигідний рух назустріч. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/ua/publications/regular_products?pid=5989
7. Допомога ЄС Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eeas.europa.eu/headquarters-headquarters-homepage/1937/>.
8. Відносини між ЄС та Україною: інформаційна довідка, 6 березня 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/29685/node/29685_uk.
9. Сабан М.В. Переваги і недоліки інтеграції України до ЄС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67697.doc

ДЕРЕВІНСЬКА Вікторія Андріївна,
студентка 2 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИНАХ

Проблеми різного характеру це те, що завжди виникало між державами, нерідко вони завершувались збройними протистояннями. Проте усьому рано чи пізно приходить кінець і

стосунки між ворогуючими державами потрібно налагоджувати. В таких ситуаціях потрібно бути готовим до відкритого діалогу.

Суть діалогу полягає в тому, що кожен з учасників діалогу висловлює свою точку зору перебігу подій. Мета такої взаємодії ґрунтується на тому, щоб кожен був почутий та прийнятий. Ніхто не є переможцем або переможеним. Проте, якщо сторони діалогу не готові до мирних розмов минувшини, усе переростає в дискусію. У такій ситуації опоненти намагаються надати незліченну кількість аргументів та фактів, які змусять опонентну сторону капітулювати та прийняти позицію переможця. Подібна дискусія створює середовище нерівності, що в кінцевому результаті призводить до наступного конфлікту. Тож різниця між діалогом та дискусією є і вона має категорично різні цілі та результати.

Не варто забувати, що проблеми породжує не тільки невміння дійти до консенсусу, а й асиметрія пам'яті. Такі непорозуміння часто виникали в наслідок нестачі знань про обставини конфлікту, а подекуди і хибним розумінням тих чи інших слів.

Варто не забувати вічні слова відомого французького дослідника соціальної пам'яті Моріса Гальбвакса, про те, що «історія знаходиться в послідовному зв'язку з пам'яттю – там, де «згасає» пам'ять, її місце займає історія».

Яскравим прикладом, на мою думку, є «Волинська трагедія», яка відбулась у першій половині ХХ століття. Що в українській, що в польській сторін свої версії події, свої цифри загиблих та свій винний. Проте варто розуміти, що всі жертви є людськими і всі вони важливі.

На початку ХХІ століття різні центри досліджень збирали дані про страшну трагедію. Більшість опитуваних з обох сторін не те, що не були обізнані щодо події, а навіть не чули про неї. У чому ж причина? Якщо взяти до уваги українців. Більшість українців не були причетні до події на Волині. Натомість їхня увага була прикута до спогадів про комуністичні репресії, Голодомор, німецьку окупацію. Ні після війни, ні після розпаду радянського союзу не згадували про конфлікт між українцями та поляками. Тому ключовою проблемою виступає незнання українців про обставини конфлікту. Навіть зараз тотальну непам'ять не намагаються активізувати в суспільному дискурсі.

Виникає питання чи готові поляки та українці зрозуміти позиції одне одного? Для цього важливо пробачити та довіритись, без цього діалог зайде в абсурдний круговерть і розмова перетвориться на привід для звинувачень. Крім того варто ототожнити втрати і вивести діалог з політичних салонів та наукових приміщень на вулиці. Діалог пам'яті має стати сумісною справою, який цікавитиме і турбуватиме кожного громадянина. Саме для цього має бути поновлений публічний діалог істориків, де будуть висвітлені «білі плями» і табу українсько-польських історіографій.

Наступними кроками подолання проблеми непам'яті можуть бути організовані інформаційні кампанії: кінострічки, книжки, статтів журналах, лекції, виставки, які розкривали б польській стороні український контекст подій Другої світової війни, а українській — польський. Обидві сторони мають вивчити історію сусідів, як свою, щоб позбутися застарілих історичних стереотипів та знати точку зору на ту ж подію під іншим кутом. Влаштувати на законодавчому рівні дні вшанування пам'яті втрачених людських життів, внаслідок «Волинської трагедії». Основою примирення може стати спільна молитва над забутими і загубленими могилами, засудження злочинців, вшанування жертв і розуміння, що всі жертви – наші.

Література

1. Зінченко О. Польща – Україна: асиметрія пам'яті. Як поновити діалог навколо минулого? // Дзеркало тижня. – 2015. – №41. URL: <https://zn.ua/ukr/HISTORY/polscha-ukrayina-asimetriya-pam-yati-yak-ponoviti-dialog-navkolo-minulogo-.html>

2. Leszczyński Adam. Wołyń: Rzeź Czy Ludobójstwo? // Wuborczka. pl. – 22 lipca 2016. URL: <https://wyborcza.pl/7,75398,20434599,wolyn-rzez-czy-ludobojstwo.html?disableRedirects=true>

3. Oświadczenie Polskich Członków Grupy Polsko-Ukraińskiego Dialogu w Sprawie Ustawy o IPN // Polityka. – 7 lutego 2018. URL: <https://www.polityka.pl/>

tygodnikpolityka/kraj/1737300,1,oswiadczenie-polskich-czlonkow-grupy-polsko-ukrainskiego-dialogu-ws-ustawy-o-ipn.read

4. Політика історичної пам'яті в контексті Національної Безпеки України : аналіт. доповідь / Яблонський В. М., Лозовий В. С., Валевський О. Л., Здіорук С. І., Зубченко С. О. та ін. / За заг. ред. В. М. Яблонського. – Київ : НІСД, 2019. – 144 с.

5. Єндрашик К. (Jędraszczyk Katarzyna, Dr.) Історичні проблеми та політика пам'яті в польсько-українських стосунках (1991 – 2017) // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. – 2018. – №3-4. – С. 237-253.

ЗАПОРОЖЧЕНКО Марина Ігорівна
студентка 2 курсу МВ-200016
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А. Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ У ВІДНОСИНАХ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США

XXI століття відзначається століттям можливостей, коли кожна людина з будь-якого куточку Землі може собі дозволити навчання, наукову діяльність, активний розвиток бізнесу і все це відбувається за кордоном. Глобалізація дозволила нам сприймати кожного іноземного співрозмовника як носія іноземної культури, а це не тільки допомагає нам знайти нових знайомих, але й розширити своє світосприйняття. Саме тому держави активно розвивають міжкультурну комунікацію, починаючи від звичайного обміну студентів за спеціальною програмою до музейних виставок з метою поширення іноземної культури. Серед таких яскравих прикладів хотілося б зупинитися на відносинах між Україною та США у сфері культури, які з кожним днем виходять на новий рівень.

Кожного року в літній період в США відбувається фестиваль української культури [7]. Ця традиція вже 12 років збирає десятки тисяч щирих патріотів України в Америці. Під час фестивалю відбуваються різні майстер-класи для вивчення народного танцю, ярмарки з варениками, галушками та борщем та концерти з фольклорними піснями. Місцеві жителі приєднуються до українського «челенжу» та одягають вишиванки з вінками.

В свою чергу в Україні в жовтні пройшла виставка «Міжнародної освіти» [1], де, зокрема, представляли від США – Northwest Missouri State University, розповідали про умови вступної кампанії та можливості навчання з отриманням стипендії. Особисто я вважаю, що це дійсно великий прорив, зроблений глобалізацією – всі люди рівні між собою, а, отже, кожен українець може подати заяву на участь в програмі студентів та навчатися в Америці, чи, навпаки. Для цього існує спеціальна програма Global Undergraduate Exchange Program, яка дозволяє студенту бакалаврату навчатися за кордоном, проте, звичайно, за умови високого рейтингу та великого бажання розвиватися [2].

Не треба забувати й про діяння Першої леді Олени Зеленської, яка ініціювала підписання меморандуму про роботу над україномовними аудіогідами в культурних комплексах «Музей образотворчих мистецтв Сан-Франциско» [3], музеї-садибі першого президента США Джорджа Вашингтона «Маунт Вернон»[4]. Чи це не диво, що тепер українська мелодійна мова буде лунає в американських стінах музею, та не тільки українці-переселенці, але й місцеві жителі зможуть поринути в цю культуру?

Окремо хочеться наголосити й про наукову діяльність. Українських науковців запрошують на практику чи участь в конференції в США й часто так виходить, що за кордоном знаходяться ті люди, які з радістю готові профінансувати якісь винаходи. Наприклад, в 2018

році відбувся конкурс «Спільні наукові проекти» [6] спільно з Інститутом біоенергетичних культур та цукрових буряків НААН України та політехнічним інститутом Вірджинії. По результатам конкурсу було три проекти-переможці, які були реалізовані за допомогою фінансування США.

А вже терміном на 2022 рік було оголошено конкурс AFSP 2022 на отримання гранту від Посольського фонду США зі збереження культурної спадщини (Фонд AFSP) [5]. Він має на меті збереження та реконструювання українських історичних пам'яток та будівель. Таким чином, за 20 років цієї діяльності Сполучені Штати вже інвестували біля двох мільйонів доларів в цей проект.

Звичайно, США як наші великі партнери роблять все можливе, щоб допомогти Україні вийти на міжнародний рівень в належному стані. Україна на даний момент не настільки в змозі просувати американську культуру, бо має ряд невирішених внутрішніх питань. Але вся ж ця «макдональдизація», тренди на широкі джинси, можливості науково та духовно розвиватися за кордоном – чи це не успішні приклади культурної співпраці? Діджиталізація зробила цей процес ще й швидше – поки ви чекаєте доставку американської лапші до Вашої квартири, ви можете спокійно послухати музики улюбленого виконавця із США або подивитися голлівудський фільм мовою оригіналу. І це також буде називатися міжкультурною комунікацією, яка дозволяє нам духовно збагатитися, представити себе на іноземній арені та здійснювати спілкування з носіями інших культур на рівні друзів чи навіть партнерів!

Література

1. Виставка «Міжнародна освіта» в Києві. URL: <https://begin-expo.com/events/vyistavka-mezhdunarodnoe-obrazovanie-v-kieve/>
2. На навчання в США запрошують українських студентів. URL: <https://www.op.ua/news/osvita-v-ukraini/na-navchannya-do-ssha-zaprosuyut-ukrayins-kih-studentiv>
3. Олена Зеленська ініціювала підписання меморандуму про роботу над україномовними аудіогідами з комплексом «Музей образотворчих мистецтв Сан-Франциско». URL: <https://www.president.gov.ua/news/olena-zelenska-iniciyuvala-pidpisannya-memorandumu-pro-robot-70557>
4. Олена Зеленська представила в США україномовний аудіо гід. URL: <https://uatv.ua/elena-zelenskaya-predstavila-v-ssha-ukrainoyazychnyj-audiogid-foto/>
5. Посольський Фонд США зі збереження культурної спадщини. URL: <https://ubr.ua/market/agricultural-market/ssha-profinansiruyut-biotehnologii-v-ukraine-3863410>
6. У США відбувся найбільший щорічний фестиваль української культури. URL: https://zakordon.24tv.ua/ru/tysjachi-varenikov-zharenyj-porosenok-ssha-sostojalsja-ukrainskij_n1749528

ЯКИМЕЦЬ Богдан

студент 2 курсу

навчально-наукового інституту

енергетики, автоматики і енергозбереження

Науковий керівник: Супрун А.Г.

Національний університет біоресурсів

та природокористування України

м. Київ

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ

Міжкультурна комунікація — це термін, що введений у науковий обіг Г. Трейгером та Е. Холлом у праці «Культура і комунікація. Модель аналізу». Це поняття інколи визначають як крос-культуру або називають міжетнічною комунікацією, в процесі якої відбувається обмін

інформацією, почуттями, думками представників різних культур. Вона має місце в бізнесі, туризмі, спорті, особистих контактах, науковому та освітньому світі тощо.

Зазвичай міжкультурна комунікація є можливістю налагодити відносини, створити позитивний імідж, розвіяти стереотипи та забобони, які розвиваються в межах однієї культури. Успішність комунікаційного процесу залежить від взаєморозуміння між комунікантами. На жаль, основною проблемою міжкультурної комунікації є система стереотипів. Вони впливають на формування категорій, які організують наш досвід і впливають на поведінку та розуміння представників різних культур. Система стереотипів є не однозначною та потребує осмислення або спростування. У вченні одного з дослідників крос-культури Г. Триандіса вживається поняття «культурного синдрому», який є системою стереотипів, переконань, установок, норм, цінностей, які створюються навколо визначених предметів та явищ.

Загалом культурна комунікація – це процес передачі інформації. У зв'язку з цим виникає питання якості цієї інформації, можливостей її перевірки та достовірності. А щодо взаємного розуміння між представниками різних культур, то воно можливе лише за умови усвідомлення своєї унікальності та унікальності культури іншого.

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Олег

студент 2 курсу

навчально-наукового інституту

енергетики, автоматики і енергозбереження

Науковий керівник: Супрун А.Г.

Національний університет біоресурсів

та природокористування України

м. Київ

МІЖКУЛЬТУРНАА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПОРОЗУМІННЯ У СВІТІ

Відомим є той факт, що міжкультурна комунікація — це комунікація між представниками окремих культур, коли один учасник виявляє культурну різницю іншого. В процесі міжкультурних зв'язків відбувається формальний та неформальний обмін інформацією, пошук адекватного взаєморозуміння між учасниками комунікації, що належать до різних національних культур.

Поняття міжкультурної комунікації було введено у 1950-х американським культурним антропологом Едвардом Холлом у межах розробленої на замовлення Державного департаменту США програми адаптації американських дипломатів та ділових людей за межами держави. Г. Трейгер та Е. Холл цим поняттям позначили «ідеальну мету, до якої має прагнути людина у своєму бажанні якнайкраще і ефективніше адаптуватися до навколишнього світу.

Сучасне розуміння культури відбувається в контексті способу життя людей в межах окремого соціуму. Саме культура формує систему поведінки, впливає на встановлення норм та цінностей будь-якої соціальної групи (наприклад, міська культура, культура поколінь, культура організації). Динамічне розуміння культури концентрується на можливостях зміни культурної системи в залежності від тієї чи іншої соціальної, політичної, економічної ситуації.

Значення досліджень міжкультурної комунікації в сучасному світі посилюється у зв'язку з процесами глобалізації, зокрема - дедалі інтенсивнішою міграцією. Як наукова ж дисципліна, міжкультурна комунікація перебуває у стадії формування та відрізняється двома характерними особливостями: прикладним характером (мета – полегшення комунікації між представниками різних культур, зниження конфліктного потенціалу) та міждисциплінарністю.

Один з впливових американських вчених Пітер Друкер у своїх розробках зазначав, що найважливішим у спілкуванні є чути те, що не сказано. Максим Рильський. Український поет,

публіцист говорив про мову, як втілення думки, зазначаючи, те, чим багатша думка, тим багатша мова. Це означає, що мова є засобом спілкування і мислення, а також засобом пізнання світу, збереження і передачі інформації. Функціонально мова забезпечує вираження певних почуттів, настроїв, емоцій. Вона є частиною культурного менталітету та міжкультурної комунікації. Саме у мові кодуються знання людини, її уявлення про світ у цілому, її індивідуальний життєвий досвід, цілісна картина світу всього соціуму, вона і є справжнім містком взаєморозуміння між різними культурами та цивілізаціями.

ПРОНЬ Ольга
студентка, 2 курс,
факультет землевпорядкування
Науковий керівник: Супрун А.Г.
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ

МОРАЛЬ І ПОЛІТИКА У ВЧЕННІ НІКОЛО МАКІАВЕЛЛІ

Уже майже п'ятсот років громадянин Флоренції Нікколо Макиавеллі має дуже неоднозначну репутацію. Йому приписують цинізм, аморальність, неповагу до людей, до політиків та політики. Однак, методи державного та політичного управління, описані у працях Макиавеллі, є актуальними і донині. Іноді здається, що автор передбачив політичне майбутнє світу ще в XVI столітті.

Відомо, що ідеалом Нікколо Макиавеллі був жорстокий та тиранічний герцог Цезар Борджіа, саме цей факт викликав неоднозначне сприйняття його творчості. Можна стверджувати, що Макиавеллі був "революціонером" у свій час. Він боровся за незалежність свого народу шляхом об'єднання, але то була "революція" проти релігійно-моралістичних й естетичних цінностей епохи Відродження. Не варто також ототожнювати самого Макиавеллі з його "макиавеллізмом". Він був патріотом свого народу, мріяв про вигнання з Італії її загарбників і вірив у справедливе майбутнє. Але методи державного правління, які він пропонував були жорсткими та, часом, аморальними, що зовсім не співпадало з естетизмом тогочасної йому епохи Відродження.

"Макиавеллізм" часто називають титанізмом Відродження, що звільнений не лише від християнської моралі, але й від моралі взагалі, навіть від гуманізму. У політичних вченнях Макиавеллі індивідуум нерідко приносився в жертву "суспільному благу", що ототожнюється не з "державним інтересом", а з Батьківщиною. Саме «батьківщина-народ», їх об'єднання, стала для Макиавеллі кінцевим критерієм суспільної й індивідуальної моралі. Але історичний досвід змушує нас визнати, що для кращого майбутнього свого народу державцеві зазвичай потрібно нехтувати людською мораллю.

В одній з найвідоміших праць Нікколо Макиавеллі "Правитель" з'явилося одне з перших практичних керівництв по міжнародній дипломатії. Цією книгою Макиавеллі ще раз підтвердив, що він був одним із найблискучіших дипломатів епохи і, без сумніву, гідним представником славної школи Флорентійської дипломатії. Введення самого терміну – "стато", тобто "держава", в політичну науку Нового часу пов'язують саме з іменем Нікколо Макиавеллі. Метою держави є забезпечення кожного громадянина вільним користуванням майном і його безпека. Для цього ухвалюються закони й призначаються покарання. Учений вважав, що державу створили не Бог, а люди, виходячи з потреби спільного блага. Він зазначав, що спочатку люди жили розрізнено, але згодом об'єдналися, щоб краще захищатися. Вони обрали зі свого середовища найсильнішого і найхоробрішого ватажка й почали йому підкорятися. Так була створена держава.

Н. Макіавеллі стверджував, що заради досягнення політичних цілей правитель може використовувати будь-які засоби, незважаючи на вимоги моралі: вдаватися до обману, діяти лестощами, грубою силою, фізично знищувати своїх політичних противників, тримати у страху тощо. Правитель має бути схожим на «сильного лева, щоб тримати у страхі вовків, і на хитрого лиса, щоб не потрапити в пастку». Відмежування політики від моралі перетворилось у проповідь аморалізму. Ніколо Макіавеллі зазначав, що політика - це сфера підступності й віроломства. З ним важко не погодитися, адже у сучасному світі ми стикаємося та спостерігаємо саме таке явище. За визначенням самого Макіавеллі, у політиці працює принцип "мета виправдовує засоби". Саме така теорія дістала назву "макіавеллізм". Основна аксіома його політичної філософії - це думка про те, що люди за своєю природою є порочними, егоїстичними і злими істотами, їх турбують не благо держави, а передусім власні матеріальні інтереси. Вони можуть змиритися зі втратою свободи, влади, навіть зі смертю батька, але ніколи нікому не пробачать втрати власного майна. Також, розглядаючи якості, якими повинен володіти ідеальний правитель, Макіавеллі вперше в Новій історії заговорив про економіку держави як складову частину її благополуччя. Розглядаючи скнарість як ваду людини, але чесноту державного чоловіка, він указав на неприпустимість занадто високих податків, тобто таких, виносити які населення вже не змогло б. Макіавеллі стверджував, що правитель може бути щедрим тільки за рахунок чужого добра - військового добутку, але ніяк не за рахунок добробуту своїх підданих. Значну увагу Макіавеллі приділяв дослідженню процесу утворення монархії. Мислитель рекомендував монархові підбирати компетентних і чесних людей до виконавчої влади, які "... повинні дбати не про себе, а про державу...". Король мусить чітко формулювати мету й досягати її будь-якими засобами. Якщо державі загрожує занепад чи втрата незалежності, то в цьому разі він може ігнорувати моральні норми. І це лише невелика частина настанов для політиків та державних діячів великого Ніколо Макіавеллі. Саме у вигнанні ним були написані такі складні і неоднозначно оцінені та зрозумілі праці «Державець» і «Міркування». Тут він викладає свої погляди на потаємні способи управління державою, підкреслює те, якими мають бути правителі, щоб досягати успіхів. Макіавеллі відверто пише, що успіх для політика – це досягнення поставленої перед собою мети, не важливо, гарна вона чи погана. Автор зазнав поганої слави, написавши такого рівня праці, його традиційно сприймали та сприймають як амораліста, безпідставно звинувачують та критикують. Але відбувається це мабуть тому, що Ніколо Макіавеллі наважився описати дійсну поведінку людей, які знаходяться при владі.

ГАВРИЛЬЧЕНКО Владислав

студент 2 курсу

навчально-науковий інститут енергетики,

автоматики і енергозбереження НУБіП України

Науковий керівник: Супрун А.Г.

Національний університет біоресурсів і

природокористування України

м. Київ

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ КУЛЬТУРУ

Відомо, що глобалізація (англ. globalization) – це процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації. У широкому розумінні таке явище називають планетарним, таким, що стосується всієї планети Земля. Як правило, основними наслідками глобалізації є міжнародний поділ праці, міграція капіталу в масштабах усєї планети, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн. Це об'єктивний процес, що зумовлений розвитком транспорту та засобів зв'язку, він охоплює всі сфери життя суспільства. В результаті

глобалізації світ стає більш зв'язаним і залежним від усіх його суб'єктів. Відбувається збільшення як кількості спільних для всіх держав проблем, так і кількості та типів інтегрованих суб'єктів.

Що стосується культурної глобалізації, то хочеться зазначити, що тут також відбувається досить швидкий рух: ідеї, погляди та цінності без будь яких національних кордонів розповсюджуються та перетворюються у світові тренди. Попри те, що дану тенденцію часто розглядають як сучасну концепцію, все ж процеси культурної глобалізації можна було спостерігати в ході історії. Навіть в ті часи, коли значна частина світу мала тенденцію до розвитку у відносній ізоляції, обмін товарами та міжнародна торгівля часто приводили до процесу трансформації обміну ідеями. Наприклад, мігранти, асимілюючись як національні меншини, стають носіями не однієї, а кількох культур.

Україна також не стала винятком глобалізаційних рухів у світі. Вплив глобалізації на культуру України значний та неоднозначний. Україна, як і всі країни світу, зіштовхнулася з проблемою глобалізації. У всіх аспектах життя сучасного українця більшість речей, що використовуються у повсякденному житті, були винайдені та виготовлені за кордоном. Згідно світових трендів ми будуємо, створюємо архітектурні та скульптурні об'єкти, використовуємо англіцизми у мові, наслідуємо модні тенденції, творимо музику, використовуємо гаджети виключно іноземного походження тощо. То ж наше повсякдення – це відображення світових глобалізаційних процесів. Саме через світові тенденції моди змінився традиційний одяг українців. Наслідком глобалізації є спортивний, діловий і повсякденний одяг, який створюється для широкого українського ринку збуту переважно за кордоном. Проте, українські дизайнери зазвичай використовують українські національні елементи та мотиви під час створення колекцій одягу. На жаль, таке якісне вбрання від українських виробників йде на покази мод або ж має досить високу ціну для звичайного споживача.

Не виключенням стала і наша українська культура: все більше українських музикантів беруть приклади з західних колег, наслідуючи не тільки концепцію, постановку, техніку в написанні музичного твору, а й поведінку на сцені, зовнішній вигляд. Багато з них виконують пісні різними мовами, роблячи не тільки кавери, а пишучи повністю їх англійською чи російською. До прикладу, гурт “Hard kiss” почав свою кар'єру саме як англійська група з альбомом “Stones and Honey”, який став популярним не тільки в Україні, а й за кордоном.

Як висновок, можна стверджувати, що Україна є частиною глобального світу, якому потрібно лише навчитися конструктивно протистояти, а не зливатися, зберігаючи та культивуючи свою ідентичність та унікальність на весь світ.

ЛАШКО Ілля

студент 2 курсу

*Навчально-науковий інститут енергетики,
автоматики і енергозбереження НУБіП України*

Науковий керівник: Супрун А.Г.

*Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ*

ПРОБЛЕМА ЄДНОСТІ В УМОВАХ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОГО ПОШУКУ

Насамперед, хочу сказати, що в процесі ідентифікаційного пошуку українського народу виникала та виникає ціла низка проблем. Про них можна говорити багато. Але саме в цій доповіді я хочу наголосити на проблемах сьогодення, які були актуальні у всі часи: це проблеми еміграції, об'єднання, взаєморозуміння та терпимості один до одного. Підтвердити моє бачення хотілося б цитатами великого українського політичного діяча Симона Петлюри.

В одному зі своїх звернень він зазначав: «Ми звичку погану засвоїли од інших – плюгавити своїх визначних людей, не шанувати ні їхньої праці, ні знання ними нашої державної справи, ні самопосвяти їхньої для неї. (Петлюра С. Сучасна українська еміграція та її завдання)

На мою думку, ця цитата є влучною та актуальною в умовах сьогодення, так як еміграція українців до інших країн не припинилася, а лише активізувалася. Ситуація ускладнилася через політичну та економічну нестабільність та соціальну незахищеність. В одному зі своїх творів, Петлюра наголошував на тому, що саме через історичні події українська інтелігенція та селяни переселялися в інші країни заради кращого життя чи на заробітки, залишаючи свою Батьківщину, втрачаючи свою культуру, звичаї та традиції. Особливо він акцентує свою увагу на безпринципності чиновників та політиків, які заради «очевидних заслуг» готові були зневажати та змушувати переселятися видатних людей, науковців, поетів, літераторів, які прославляли як свій народ, так і свою державність. Схожа ситуація є і зараз. Адже ми спостерігаємо величезний відтік інтелекту української нації за межі нашої держави. То ж потрібно шанувати та допомагати один одному! Тільки тоді ми зможемо подолати цю звичку-саме до цього закликав Симон Петлюра. Він писав: «У мене немає розчарування ні в нашому народі, бо він є такий, яким його зробили обставини, часом сильніші од нього, ні в його здатності до самостійного життя, бо ця здатність буде розвиватись і зміцювати його. Ситуація, в якій він опинився сьогодні не є ні вічною, ні безнадійною. Змінити її до певної міри залежить і від напруження власних сил. Треба працювати над цим всім і кожному – в міру його сил і можливостей.» Ця цитата була написана Петлюрою у листі-сповіді до Ю.Гуменюка. Цим він наголошує на тому, що наш український народ є могутнім, і йому в силу змінити будь-які події, що можуть загрожувати цілісності та державності. Але для того, щоб народ існував, потрібно мати гідного «ватажка», який би його об'єднував та зміцнював, оберігав та піклувався. Петлюра не сумнівався, що одного разу український народ об'єднається і почне боротися з ворогами. Він вірив, що може і не сьогодні, може і не завтра, але колись ситуація зміниться і для того щоб її змінити, всім діячам культури, держави і просто гідним громадянам потрібно наполегливо працювати. Наш народ повинен це усвідомити та об'єднатися у цих пориваннях.

Тож єднаймося, і разом ми зможемо добитися бажаного! Дуже чудовим прикладом до цієї тези є Акт “Злуки”, який об'єднав український народ в єдину державу.

КОЛОМІЄЦЬ Валентин

студент 2 курсу

*Навчально-науковий інститут енергетики,
автоматики і енергозбереження НУБіП України*

Науковий керівник: Супрун А.Г.

*Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ*

КОМУНІКАЦІЯ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ПОРОЗУМІННЯ

Сьогодні поговоримо про інтеркультурну комунікацію. Інтеркультурна комунікація- це спілкування різних носіїв мов або культур. Це тема стала дуже популярна у ХХ-ХХІ столітті. Всі ми розуміємо , що коли наприклад звичайний українець перебуває в іншій країні або в іншому культурному середовищі то він відчуває себе «не в своїй тарілці» . Це відбувається тому, що ми не знаємо їх традицій, звичаїв та принципів спілкування. Через, такого роду, незнання ми можемо образити людей, не знайти порозуміння чи то у звичайному спілкуванні, чи в бізнесі , чи в дипломатії. Потрібно розуміти , що ці знання сутєво змінять ваші ділові відносини і матимуть бажані результати.

У наші часи Україна намагається розвиває економічні, політичні, науково технічні зв'язки і відносини з іншими країнами . Це сприяє розвитку країни. Ми слідуємо словам Тараса Шевченка, нашого славетного пророка: «Учіться, читайте, і чужому навчайтеся й свого не цурайтеся». На сьогодні дуже багато студентів з України навчаються за кордоном і вони також повинні з повагою ставитися до культури тієї країни, в якій перебувають. Також у багатьох українських вишах є така пропозиція як практика за кордоном. То ж відчувається необхідність у широкому колі знань про національні особливості країн світу та про основи ділового етикету, який також має свої культурні традиції. Приходить розуміння того, що знання лише мови недостатньо, важливо враховувати крос культурні комунікативні складові, які приведуть до взаєморозуміння.

До прикладу, можна розібрати специфіку ділового спілкування з німецькими партнерами. Відомо, що різні представники перемовин з Німеччини у культурно ділових відносинах є пунктуальні, стримані , поліхронимні та завжди налаштовані на угоду. Тому якщо ви запізнюєтесь на декілька хвилин на перемовини, маєте шанс бути незрозумілими, але якщо ви запізнюєтесь вже на 15 хвилин, то не слід приходити, вам відмовлять у перемовинах. Краще за все буде запропонувати перенести зустріч на інший час з об'єктивних причин. Важливо також розуміти, що предствники з Німеччини мало емоційні та дуже стримані, тому під час розмови використовують мало міміки та жестів .То ж недоречно буде жестикулювати та голосно і емоційно говорити.

І це лише маленька частинка того, як важливо нам в процесі комунікації враховувати специфіку та нюанси тих, з ким намагаємося налагодити зв'язки та порозумітися.

БОЧКО Артем

студент 2 курсу навчально-наукового інституту енергетики, автоматички і енергозбереження

Науковий керівник: Супрун А.Г.

*Національний університет біоресурсів та природокористування України
м. Київ*

СОЦІАЛЬНА СПІЛЬНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ВЗАЄМОДІЇ

Соціальні групи є фундаментом суспільства. Відомо, що не існує команд без капітанів, армій без офіцерів, корпорацій без керівного персоналу, університетів без ректорів, оркестрів без диригентів, або банд без главарів. Без загального керівництва людям звичайно важко координувати свою діяльність. Внаслідок цього, деякі члени груп мають в них більший вплив, ніж інші. Таких членів груп соціологи називають лідерами. Невеликі групи можуть існувати без лідерів, але у великих групах відсутність лідера спричиняє хаос.

Отже, суспільство - це не просто сукупність людей, які проживають, наприклад, у певній країні. Сутність суспільства, його стан виявляється у соціальній взаємодії людей. Саме вступаючи в соціальні взаємодії, кожна людина є одночасно і «продуктом» суспільства, і його «творцем». Кожен із нас упродовж свого життя засвоює окремі переконання та моделі поведінки, які існують у суспільстві (є «продуктом» суспільства), але водночас своїми щоденними діями та взаємодіями долучається до творення поточного стану суспільства, пропонуючи щось нове або відтворюючи існуюче. То ж суспільство складається з великої кількості соціальних груп, які конструктивно взаємодіють між собою..

Поняття «соціальна спільність» і «соціальна група» є ключовим у соціології, оскільки саме дані об'єднання людей, з одного боку, виступають основними суб'єктами соціальної дії, а з іншого боку, опосередковують взаємодію людини і суспільства. Під суспільством у соціології розуміють історично сформований тип соціальної організації, соціальних зв'язків і відносин між людьми. Відносини людей у межах суспільства відбуваються у соціальних

спільностях та соціальних групах, тому соціологи називають групи «фундаментом» людського суспільства.

КРУПЕНКО Андрій

*студент 2 курсу навчально-наукового інституту
енергетики, автоматики і енергозбереження*

Науковий керівник: Супрун А.Г.

*Національний університет біоресурсів
та природокористування України
м. Київ*

ФІЛОСОФСЬКІ РОЗДУМИ ПРО ЩАСТЯ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Основне спрямування його праці зводиться до дослідження людини, її існування. Науку про людину та її щастя Сковорода вважав найважливішою з усіх наук. Міркування щодо цієї проблематики у Сковорода мають релігійно- філософський характер, вони невідривне пов'язані із зверненнями до Біблії та християнської традиції, а тому спираються на головні християнсько-світоглядні категорії: любов, віру, щастя, смерть та ін. Шляхом міркувань про них філософ шукає відповідь на питання, ким є людина, який зміст її життя, які основні грані людської діяльності. Не втративши авторитету проповідника та вчителя, Сковорода, прагнучи навчити як власним прикладом, так і словом, закликав почати філософське освоєння світу з простого: пізнати віру та любов у всій їхній повноті, бо це і є пізнання людини. Поділяючи світ надвоє – на істинне та тлінне, віддаючи перевагу Вічності, Богу, Сковорода по суті пропонує подвійне співвідношення духовного та тілесного. Він вважає, що буквальный аспект розуміння віри та любові складається у повсякденній буттєвій необхідності цих понять. Людина без віри може піднятися до найвищих вершин. Але прозрівши, здобувши віру, вона опиняється перед усвідомленням їх мізерності. Там, де кінчаються межі розуму, починається віра. Буквальне тлумачення положення про необхідність і нерозривність любові та віри обумовлене усвідомленням Сковородою неможливості існування людини у звичайному світі поза цією єдністю. Категорії любові та віри несуть у собі глибокий пізнавальний зміст, живлять душу людини, наповнюють її творчою енергією, підштовхують її на шлях дійсного щастя.

Таким чином, звертаючись до трактування Сковородою таких категорій, як любов, віра та їхніх антиподів, ми бачимо, що філософ намагається сконструювати життєвий простір людини не тільки за допомогою раціонально визначених філософських понять, а й за допомогою того, з чим повсякденно має справу людина і що одночасно має для неї вирішальне значення. Щастя міститься в нас самих, осягаючи себе, ми знаходимо духовний мир, спокій. Щастя легко досягається, якщо людина йшла шляхом любові та віри. Його досягнення залежить тільки від самої людини, її серця. Всі люди створені для щастя, але не всі отримують його, вважає мислитель. Ті, хто задовольнився багатством, почестями, владою та іншими зовнішніми атрибутами земного існування, роблять величезну помилку, стверджуючи, що вони досягають щастя. Вони отримують не щастя, а його привид, образ, який у кінцевому рахунку перетворюється на прах. Г.Сковорода наполегливо підкреслює, що люди, у своїй більшості, вступають на легкий шлях видимості щастя. То ж потрібно шукати своє власне щастя, яке полягає у самопошуку та у сродній собі праці.

ЗАЦЕРКОВНИЙ Роман

*студент 2 курсу навчально-наукового інституту
енергетики, автоматики і енергозбереження*

Науковий керівник: Супрун А.Г.

*Національний університет біоресурсів
та природокористування України
м. Київ*

ЛЮБОВ ЯК НЕВИЧЕРПНА ЕНЕРГІЯ У ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Ім'я українського філософа і поета-байкаря Григорія Савича Сковороди має високий рейтинг серед імен знаменитих філософів. На мою думку його філософська система не тільки оригінальна, але і досить сучасна. Формування життєвого досвіду Сковороди, його світогляду відбувалося під дією поєднання двох взаємодоповнюючих чинників: його багатосторонньої обдарованості, з одного боку, і соціальних обставин, що постійно змінювалися. А зміни зазвичай супроводжуються пошуком нових моральних орієнтирів, духовною спустошеністю. Особливість творчої поведінки Григорія Сковороди яка потім відбилася і на характері його філософського вчення полягала в тому, що за будь яких обставин, він обирав позитивну форму боротьби зі злом, основою якої було культурне та освітнє перевиховання. Сковорода, прагнучи навчити як власним прикладом, так і словом, закликав почати філософське освоєння світу з простого: пізнати віру та любов у всій їхній повноті, бо це і є пізнання людини. Буквальне тлумачення положення про необхідність і нерозривність любові та віри обумовлене усвідомленням Сковородою неможливості існування людини у звичайному світі поза цією єдністю. Але є ще й інший аспект проблеми, те, що називається підтекстовою філософією Сковороди. Любов та віра дають змогу людині вийти за межі свого тлінного звичайного світу. Категорії любові та віри несуть у собі глибокий пізнавальний зміст, живлять душу людини, наповнюють її творчою енергією, підштовхують її на шлях дійсного щастя. «Во что кто влюбился, в то преобразился. Всяк есть там, чие сердце в нем. Всяк есть там, где сердцем сам» . Любов – одне з найважливіших почуттів, якими керується людина протягом всього свого життя. Любов є вічною, невмирущою, а тому і домінуючою серед безцінних людських якостей, які супроводжують людину від її народження до самої смерті. Все у світі будується на стосунках між людьми, все залежить від їхнього ставлення одне до одного. Найбільш приємним, солодким і животворним називає філософ любов. Сковорода чітко розмежовував любов тіла і «вічну любов вічних душ», тим самим заклавши основи поняття «феномен любові». Істинною ж Сковорода вважав лише духовну любов. «Хіба мені не уявляються позбавленими сонця, навіть мертвими, – пише він, – ті, що позбавлені любові, і я анітрохи не дивуюся, що сам бог називається любов'ю. ...Хороша любов та, яка є істинною, міцною і вічною. Любов ніяким чином не може бути вічною і міцною, якщо породжується тлінними речами.

БЕРЕЗІЮК Роман

*студент 2 курсу навчально-наукового інституту
енергетики, автоматики і енергозбереження*

Науковий керівник: Супрун А.Г.

*Національний університет біоресурсів
та природокористування України
м. Київ*

ПОСТМОДЕРНІЗМ ЯК НОВЕ СВІТОРОЗУМІННЯ

Передумовами появи постмодернізму стало розчарування в ідеалах модернізму: безповоротності прогресу, вирішенні наукою й технікою глобальних проблем людства, цілісності світу, існуванні загальнолюдських цінностей. Для постмодернізму характерні розмиття меж мистецьких жанрів і напрямів, усунення відокремленості масової культури від елітарної, автора від глядача (читача), проголошення відносності істини та цінностей, недовіра до авторитетів, деконструкція, гра та іронія. Постмодернізм виник як відображення світу третьої чверті ХХ століття, що після двох світових воєн і наступного переділу світу й стрімкого розвитку технологій бачився хаотичним, позбавленим загальних моральних, етичних і естетичних, світоглядних координат, який не вкладається в рамки правил і обмежень культури модернізму. Для післявоєнного світу було характерне відчуття «кінця історії», скептицизм щодо ідеологій, користі прогресу та раціональності, незворотності прогресу, здобутків модернізму взагалі. В той же час риси, традиційно приписувані постмодернізму, проявлялися в культурі та філософії й раніше. За Нового часу зокрема Карл Маркс першим популяризував думку про відносність будь-якої істини в філософії, а також відносність світогляду, визначення історії не лише особистістю, якою б освіченою та моральною (чи навпаки) вона не була, а й економічними факторами. Фрідріх Ніцше справив значний вплив на становлення постмодерністського світогляду, стверджуючи про необхідність відмови від панування раціоналізму, відносність знання та моралі. Крім того він описав мислення та мову як засоби впорядкування світу, котрі в той же час спотворюють його в свідомості людини, що робить неможливим пізнання істини. Зигмунд Фрейд дав поштовх до майбутнього розвитку постмодернізму теорією про те, що людське життя та історія взагалі визначаються ірраціональними та несвідомими силами, тому освіта й досягнення науки і техніки не здатні привести людство до загального порядку і щастя. Також передумовами філософського постмодернізму вважаються ідеї Фердинана де Соссюра щодо мови як системи знаків, де означуване й означник пов'язані довільно. Людвіг Вітгенштайн стверджував, що завдання філософії полягає не в розкритті істини, а в аналізі логічної структури мови, з'ясуванні та встановленні правил мовної гри словами, виразами та їх значеннями. Мартін Хайдеггер відмовився від традиційних категорій філософії модерну (суб'єкт, об'єкт, пізнання, дух, матерія тощо), вважаючи, що істина - це не відповідність людських уявлень реальності, натомість істина тотожна самому буттю.

ЖУК В.М.
студент I курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
та природокористування України
м. Київ

ЩО ТАКЕ ВНУТРІШНЄ «Я»?

Особистістю є соціалізований індивід, котрий утілює найсуттєвіші соціально значущі властивості. Особистістю є людина, котра має свою життєву позицію, що утвердилася внаслідок тривалої і копіткої свідомої праці. Їй притаманні свобода волі, здатність до вибору, відповідальність. Така людина не просто відрізняється завдяки тому враженню, яке справляє на інших; вона свідомо виділяє про себе з навколишнього світу. Глибина і багатство особистості зумовлені її зв'язками зі світом, з іншими людьми, уявленням про себе, своє «Я».

Людина є єдиною живою істотою, яка здатна до самопізнання та самооцінки своїх вчинків і себе в цілому.

Повноцінно функціонуюча людина відкрита своєму досвідові, тобто може сприймати його без захисних механізмів, без страху, що усвідомлення своїх почуттів, відчуттів та думок вплине на її самоповагу. «Я» є результатом зовнішнього та внутрішнього досвіду людини, який не викривлюється, аби збігатись зі сталим уявленням про себе; уявлення про себе відповідають її досвідові, який правдиво проявляється вербальними чи невербальними засобами комунікації. Така людина не лицемірить, висловлюючи те, що відчуває.

Максимально актуалізуючись, така людина насичено живе в кожен момент свого життя. Їй властиві рухливість, високий рівень пристосування до нових умов, терпимість до інших. Це емоційна і водночас рефлексивна людина. Вона довіряє своєму цілісному організму, а як джерело інформації використовує швидше свої відчуття, почуття та думки, аніж поради інших людей.

Усвідомлене ставлення людини до своїх потреб і здібностей, потягів і мотивів поведінки, переживань і думок називають самосвідомістю особистості.

В основі самосвідомості лежить здатність відокреплювати себе від власної життєдіяльності. Ця здатність виникає в спілкуванні при формуванні свідомості, мислення, розуміння, ставлення до свого буття, вона опосередкована спільною діяльністю, що сприяє формуванню певного уявлення про себе, свою здатність до суспільно значущих дій та вчинків.

Уявлення про себе (суб'єктивний образ свого «Я») виникає під впливом оцінного ставлення інших людей при співвіднесенні мотивів, мети і результатів своїх вчинків та дій з соціальними нормами поведінки, які прийняті в конкретному суспільстві.

Народження свідомої особистості – це початок тривалого і драматичного шляху розвитку особистості дорослої людини.

Якщо довго тримати перед внутрішнім поглядом бажаний образ самого себе, то з часом людина буде на нього схожа. Сьогоднішній образ нашого «Я» сконструйовано з минулих переживань про себе. Як же подарувати своє нове «Я»? На думку вчених, якщо щоденно впродовж 30 хвилин наодинці заплющивши очі, дати волю своїй уяві й тримати перед собою образ бажаного «Я», то ця вправа закладе в пам'яті нервової системи нові дані, створить новий образ «Я».

Вважають, що особистість досягає самовдосконалення лише шляхом внутрішніх боронь і криз. Проте є й інший погляд. Зокрема М. Мольц вважає, що кризи можна контролювати: «Ніколи не пізно змінити образ власного «Я», отже почати нове життя», - писав він і як шлях до щастя пропонував виробити позитивне ставлення до самого себе.

Чим вищий відсоток правильних позитивних уявлень людини про себе, тим безпроблемніше її життя. Позицію справжнього щасливця можна сформулювати за допомогою

позитивного мислення. Сутність його в тому що з одного боку закріпити позитивний образ власного «Я» під впливом вдалих вчинків, а з іншого – не дати йому зруйнуватись у разі невдач. Справжній оптиміст не сварить себе, навіть коли у чомусь програє, зазнає невдач, а аналізує, шукає помилки і прорахунки. Таким чином, у подальших діях успіхи закріплюються а невдачі виконують коригуючу функцію. Посилюється координація «Я», що фактично означає особистісне зростання.

КАРПЕНКО *Леся Павлівна,*
студентка 1 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СВІТУ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Світ постійно рухається та змінюється. Людство намагається досягти максимального розвитку для покращення та полегшення свого існування на планеті. Прагнення жити в кращих умовах дають ті ж самі і негативні наслідки не тільки для людей, але й для всього світу. На даний час ми маємо низку екологічних проблем, причиною яких є наші діяння. Іноді ми не вбачаємо в чомусь майбутніх наслідків і не приділяємо достатньо уваги певним, на перший погляд, позитивним речам. Однією з таких проблем є швидке зростання урбанізації по всьому світу.

Урбанізація (від лат. urban us – міський, urbs – місто) – історичний процес швидкого зростання старих і появи нових міст та підвищення їхньої ролі в економічному і культурному житті суспільства. [2].

Уперше термін “урбанізація”, як відомо, був використаний у 1867 р. в Іспанії для відображення процесів, пов’язаних з розселенням міських поселень, збільшенням кількості міст та зростання міського населення. [1].

Якщо на початку 19 століття у містах проживало 3% населення світу, то на сьогоднішній день цей показник складає майже 51%. Причиною цього є велика розбіжність у розвитку міста і села. У великих містах більше можливостей та перспектив, де люди можуть знайти роботу, віднайти свої духовні запити, постійно розвиватися у будь яких галузях. Тому молодь частіше всього емігрує до міста, а більшість людей похилого віку залишаються в селах.

Позитивним наслідком цієї швидкої еміграції є: зростання економічного стану країни, зменшеність показника безробітних та зростання освіченості народу. Але за собою цей процес має набагато більше негативних наслідків для суспільства та планети.

Швидкий процес урбанізації населення спричиняє розширення кордонів міст, розширюючись вони поглинають приміські території, тим самим знищуючи природне середовище. Погіршується стан ґрунтів, зникають певні види рослин та тварин. Натомість через велику кількість населення збільшується і кількість промисловості, яка в свою чергу має негативний вплив на навколишнє середовище: шкідливі викиди речовин забруднюють кисень, міські водойми стають непридатними для використання, з’являється велика кількість неутілізованих відходів, які потім потрапляють у той самий ґрунт та водойми. Суспільство потерпає від соціальної нерівності, яка супроводжується різким збільшенням злочинності; зростає кількість самогубств та погіршується охорона здоров’я. Всі ці проблеми спонукають людство до їх вирішення.

Як сказав провідний європейський постмодерніст, соціолог, політичний філософ З. Бауман: “Міста стали сміттєзвалищами глобально породжених і виношених проблем, а містяни, отже, та їхні обрані представники зіткнулися із задачею, виконання якої не здатні

навіть уявити: потребою знайти локальні розв'язання для глобально породжених проблем і негараздів” [3].

Для вирішення цієї проблеми, насамперед, потрібно приділити більше уваги для розвитку сільської місцевості. Створити потрібні умови для працевлаштування та розвитку населення. Це зменшить показник еміграції людей до міста, тим самим стабілізується розвиток третинного сектору економіки : сільське господарство та аграрний сектор; покращиться стан природного середовища та соціальне становище суспільства.

Таким чином, можна дійти висновку, що “урбанізація” має як і позитивний так і негативний вплив на суспільство та навколишнє середовище. Вона потребує зменшення показника розвитку у зв'язку з її швидким зростанням.

Література

1. Балусева О. В. Урбанізаційні процеси в Україні в 1945-1991 рр./ О. В. Балусева / / Ефективність державного управління. – 2010 – №23. – с. 210-220
2. Словник української мови: в 11 т./АН УРСР, Ін-т мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – Київ :Наук, думка, 1970-1980. – Т.10 – с. 474.
3. Bauman Zygmunt, Liquid Times: Living in an Age of Uncertainty (Cambridge: Polity Press, 2007). Pp. 115. – Volume 43 Issue 1 – SEAN SCANLAN.

ПОДВОРНА Олександра Іванівна,
студентка 1 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПАМ'ЯТЬ ТА МИСЛЕННЯ

Ми живемо в світі глобалізації, де інформація з'являється і рухається з шаленим темпом. Жодна людина не здатна назвати точну кількість інформації, яка існує. Напевно кожен з нас зустрічався з проблемою величезного потоку даних та невмінням проаналізувати, яка саме частина є для нас необхідною та важливою. Чи було у вас так, що ви забували інформацію, яку прочитали чи вивчили тиждень тому? Чи було так, що ви втрачали фокус на виконанні певного завдання та постійно переключались та відволікатися на щось інше, зокрема, на гаджети, після чого ви забували чим ви займалися раніше. Згідно статистики, обсяг інформації в світі зростає щорічно на 30 %. Як відомо з відкритих джерел, існує переконання, що за п'ять попередніх років людством було вироблено інформації більше, ніж за всю попередню історію.

Що зацікавило мене найбільше щодо вивчення поняття інформаційного перевантаження то це те, що це поняття існувало ще до нашої ери. Філософи по-різному підходили до трактування того, що це взагалі таке та як воно впливає на наше життя . Так, до цієї теми звертались проповідник Еклезіаст, давньоримський оратор Луцій Анней Сенека (або Сенека Старший), французький просвітитель Дені Дідро та багато інших [1].

У зв'язку із приходом в ХХ столітті мережі "Internet"– найдинамічнішої системи обміну інформації та нового інформаційного вибуху – з'явилась загроза розвитку критичного людського мислення. В результаті наші навички критичного мислення та аналізу знизилися.

На мою думку, в наш час надзвичайно пов'язаною із перевантаженням інформацією і актуальною є також проблема мультизадачності, яка сприяє розсіюванню концентрації.

Зазвичай сучасна молодь не може просто готувати – вони готують і одночасно пишуть смс, говорять по телефону, дивляться YouTube і завантажують фотографії чудової страви, яку

вони щойно приготували. Щоденно нашої уваги потребують десятки робочих та особистих завдань. Такий ритм життя не можна назвати нормою тому, що з кожним переключенням витрачаються життєві ресурси, збільшується стрес, і мимоволі підвищується почуття тривоги.

Відомий сучасний викладач Паоло Кардіні стверджує – щоб використати свій потенціал по максимуму, потрібно навчитися фокусуватись на одному завданні в момент часу. Він сумнівається в ефективності нашого мультизадачного світу та наводить аргументи на користь «однозадачності» [2].

Який же вплив мають технології на нашу пам'ять? Цим питанням задавалися професори провідних університетів Каліфорнії та Іллінойсу [3]. Вони запевняють, що уповільнення розумових процесів та погіршення людської пам'яті загалом це наслідок тієї інформації, яку ми знаходимо на просторах "всесвітньої павутини". Ми скоріше вже використовуємо комунікаційні технології як допоміжний засіб "сховища знань" з метою звільнення ресурсів мозку для інших завдань. Бувають випадки, коли ми звертаємося до мережі навіть з найпростішими питаннями. Ми вже знаємо відповіді, але не впевнені у власній пам'яті. Жодна з технологій не здатна так вплинути на людський мозок як інтернет. Як стверджують дослідники: "люди влаштовані так, що будуть використовувати технологію, якщо вважають, що вона перевершує їх власні можливості" [4].

«Лабораторія Касперського» в 2016 році в результаті чергового дослідження прийшла до висновку, що дві третини людей (64%) використовують електронні пристрої, щоб «запам'ятати» інформацію при тому, що замість цього вони можуть зосередитися на чомусь іншому. Тому потрібно навчитись використовувати інформаційні технології з корисною метою, а саме як можливості додаткової пам'яті для того, щоб не запам'ятовувати зайвих даних і тим самим не втомлювати самих себе непотрібною інформацією [5].

21 століття – це час, коли використання інтернету відбувається чи не з раннього дитинства. Зараз мозкова активність формується зовсім по-іншому, ніж в наших предків. Людська пам'ять з кожним днем адаптується до комунікаційних технологій.

Вчені не можуть точно передбачити зміни, які відбудуться з людським мисленням за десятки років використання інтернету. Але вихід завжди є, і в нашому випадку ним стає: так звана "медіа-дієта", тобто переключення з гаджетів на альтернативи, наприклад, на читання. Читання стає своєрідним ключем до розвитку уваги, індукції, рефлексії та критичного мислення, а також словникового запасу. Але багато людей не читають із задоволенням і не роблять це десятиліттями".

Підсумовуючи можна прийти до висновку, що навички запам'ятовування та розподілу інформації для людини можуть стати дуже важливими для збереження працездатності та ментального здоров'я. Якщо ми будемо рідше перемикатися і менше відволікатися одночасно на кілька справ, тоді нашому самопочуванню нічого боятися, а нашій продуктивності немає меж.

Література

1. А. Пацьорек. Біблія для кожного і на кожен день. Старий завіт. Львів. Свічадо, 2005. ст. 185—192.

2. П. Кардіні. "Однозадачність замість багатозадачності": лекція TED Talks. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0YNeyBANrTI>

3. "Cognitive Offloading": Trends in Cognitive Sciences. /Evan F. Risko and Sam J. Gilbert, 2016. URL: <https://www.researchgate.net/journal/Trends-in-Cognitive-Sciences-1364-6613>

4. Sparrow B, Lui J & Wegner DM, Google effects on memory: cognitive consequences of having information at our fingertips. Science, 2011. pp. 776-778. URL: <http://science.sciencemag.org/content/333/6043/776>

5. Digital Amnesia Evolution: Kaspersky Laboratory; 2016 .12 p. Report №1. URL: <https://media.kaspersky.com/pdf/Kaspersky-Digital-Amnesia-Evolution-report-17-08-16.pdf>

ОМЕЛЬЧЕНКО Софія Сергіївна,
студентка 2 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ФЕНОМЕН МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТА МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Комунікацію люди використовують щодня автоматично. Комунікація, для мене, вміння говорити і слухати, вміння підтримати розмову. Однак у багатьох ситуаціях виявляється, що деякого рівня комунікації може бути недостатньо для досягнення поставленої мети. Також є проблеми комунікації в міжнародних зв'язках, це відбувається через можливе незнання менталітету, звичаїв або навіть оборот слів, що може викликати не тільки непорозуміння серед людей, але й навіть війну.

Комунікація – це спілкування, передача інформації. У філософії екзистенціалізму і персоналізму спілкування, в процесі якого одна душа відкриває себе іншій, між людьми встановлюється інтимний духовний зв'язок. Комунікація – вища форма зв'язку між людьми.

Комунікація – це термін, що окреслює людську взаємодію у світі. У сучасній філософії використовується передусім як ознака конструктивної взаємодії особистостей, соціальних груп, націй та етносів, яка розгортається на основі толерантності й порозуміння. Поняття комунікації широко використовується у філософії Ясперса, а також у сучасній німецькій філософії. [1]

Комунікація масова – систематичне поширення інформації серед великої кількості людей за допомогою друку, радіо та через комп'ютерні мережі. [1] За допомогою масової комунікації відбувається поширення важливих інформаційних повідомлень, що зумовлює єдність регіону, нації та людства. Соціальними передумовами масової комунікації стало суспільство масового споживання з такими особливостями, як індустріалізація, урбанізація та спосіб життя. Ці особливості породжують низку фундаментальних соціальних проблем. Бо масова комунікація може бути використана для маніпуляції людьми – передусім при використанні економічної та політичної реклами; це призводить до своєрідного «зомбування» великих мас людей. Адже у деяких людей є критичне мислення. Також це призводить до спрощення внутрішнього світу людини. Комунікація маси стає формою руйнації екзистенційного спілкування, що означає наростання внутрішньої самотності та відчуження. [1]

Сучасна культура є вільним співіснуванням різних світів. Тенденція розширення культурних зв'язків між країнами вносить до центру уваги фахівців різних наукових сфер. Як на мене, ефективність комунікації залежить від фонду знань людей які комунікують, який включає сукупність концептуальних структур різних рівнів: лінгвістичного, ментального та культурного. Ядром знань завжди є мова, тому осягаючи чужу мову, людина повинна засвоїти новий світ та її культуру. Щоб ефективно підтримувати різноманітні міжкультурні контакти та форми спілкування, необхідна поінформованість та знання про норми, правила, традиції, звичаї іншого культурного середовища. Кожен учасник міжкультурних контактів повинен усвідомлювати, що володіння відповідною іноземною мовою є недостатньо, для повноцінного міжкультурного взаєморозуміння ще треба оволодіти цілим багажем знань. І найважливіше, як на мене, потрібно знати механізм процесу спілкування, щоб вміти прогнозувати можливе неправильне розуміння партнерів і уникнути його.

Для ефективності комунікації рекомендується використовувати:

1. Вміння слухати – не лише здатність сконцентруватися та сприйняти інформацію, а й уміння захопити оповідача, поставити уточнююче питання, використовувати прийоми перефразування.

2. Гнучкість та здатність шукати компроміси.
3. Емпатія – здатність відчутти емоційний стан партнера та враховувати його під час побудови комунікації.
4. Контроль за емоційною напругою, здатність розрядити напругу.

Ідеалу етичної комунікації досягти складно, але, в принципі це можливо. Медіа здатні фіксувати комунікативні деформації. Мета освіти, як на мене, насамперед гуманітарної та філософської, і створення в суспільстві простору публічної сфери, побудованого відповідно до комунікативної етики.

Література

1. Філософський енциклопедичний словник. Під заг. ред. В.І. Шинкарука. Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ, Київ. - Абрис 2002. - 751 с.

ЖИВУШКО Софія Вікторівна,
студентка I курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПРОБЛЕМА САМОРОЗВИТКУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

Проблема саморозвитку поставала перед кожною людиною у певний час її життя. У голові виникало питання «Який курс краще обрати для майбутньої реалізації власних сил?». Але в момент вибору виникає перелік проблем, які не тільки обумовлені фізичними чи матеріальними обмеженнями, але й соціальними та моральними.

Для більш глибокого розгляду цієї проблеми можна взяти за приклад Саудівську Аравію, а саме жінок, які там мешкають. В цій країні найголовнішими обмеженнями для реалізації жіночого потенціалу переважно виступає соціальний чинник.

Соціальний чинник полягає в тому, що жінкам забороняється самій обирати майбутнього чоловіка. Також, жорстокі обмеження з приводу зовнішнього вигляду (заборона одягати будь-який одяг, крім хіджабу). Через це впливає ще одна проблема: обрання професії та самореалізації у ній. Ще один варіант соціальних обмежень жінки – відсутність права голосу. Як наслідок, неможливість реалізації у політичній діяльності (займати будь-які посади, участь у виборах керівника держави).

Основа таких жорстких обмежень закладається ще у дитинстві, так як виховання хлопчиків та дівчат кардинально різні. Дівчат виховують як майбутніх домогосподарок, матусь та гарних дружин. Основним призначенням заміжньої жінки стає готування їжі, народження та виховання дітей і прислужування чоловікові, в той час, як чоловіки можуть самореалізуватися у будь-якій сфері.

Повною протилежністю Саудівській Аравії постає США. Жінки мають повну свободу дій. Але в цьому випадку, на перший план виходить не бажання самореалізації, а розгубленість та нерозуміння того, у якій сфері краще розвивати свій потенціал. Через це більша частина населення обирає шлях своїх батьків.

Але навіть у такій високорозвиненій країні як США, населення може зіткнутися з гендерною нерівністю. Через це, у частини населення зникає бажання далі розвиватися та прагнути більшого у цій сфері. Згідно з опитуванням, яке провело Pew Research Center у 2017 році, 42% жінок та 22% чоловіків стикнулися із гендерною дискримінацією у вигляді недостатньої оплати праці чи у тому, що їм не давали виконувати важливі завдання. [1]

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, у будь-якій країні є певні соціальні обмеження, через які кожна людина може відчувати проблему щодо саморозвитку. Різноманітні чинники стають на заваді до самовдосконалення та майбутньої самореалізації людини.

Література

1. Gender discrimination comes in many forms for today's working women. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/12/14/gender-discrimination-comes-in-many-forms-for-todays-working-women/>

КРЕМПА Аріна Богданівна,
студентка 3 курсу
факультету захисту рослин, біотехнологій та екології
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПРОБЛЕМА ДОСТУПНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ В КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ

У 21 столітті, столітті інновацій та цифрових технологій, людина має доступ до безмежного океану інформації, що, безумовно, добре, але чи так це насправді? Все наше життя складається з довгого шляху, який на кожному його етапі викликає безліч питань і потребує безліч рішень. Щодня ми стикаємося з чимось незвіданим, незрозумілим нам і звертаємося до єдиного доступного джерела – Інтернету. На початку 70-х років групі вчених під керівництвом Леонарда Клейнрок вдалося встановити канал передачі даних з одного комп'ютера на інший через кабель. Цей момент вважається початком епохи Інтернету. З того моменту все змінилося: всесвітня мережа стала нашим постійним супутником, який дає можливість не вибиватися з колії, занурюючи нас у потік нескінченної інформації.

Кожен з нас у мережі задовольняє найрізноманітніші потреби: від звичайного спілкування з друзями до заробітку через ведення власного бізнесу. Кожен з нас може привести безліч причин необхідності інтернету і з багатьма з них можна погодитись. Інтернет з моменту його винаходу та до сьогодні дає людям можливості, яких раніше не було. Ще на початку 2000-х років наші батьки для того, щоб знайти якусь інформацію, повинні були обшукувати книжки в бібліотеках, а для того, щоб дізнатися про події, що відбувалися в країні, чи за її межами, чекати випуску новин у газеті. Для нашого покоління це дико, ми виростили у повній незалежності від доступу до будь-якої інформації. Звучить насправді позитивно, але чи замислювались ви, як саме це впливає на нашу свідомість?

Мозок людини – це складна система, яка функціонує заради наших благ та обробляє всю інформацію, що надходить. Але як би нам не здавалось, ця система неідеальна і це добре прослідковується з приходом глобальної мережі до нашого повсякденного життя. Знаходячись онлайн, ми пропускаємо крізь себе занадто багато інформації, що, звичайно, впливає на нас та різні аспекти нашого сприйняття. Велика частина даних, які можна знайти, не є достовірними. Але люди в них вірять. Чудовим прикладом може слугувати ситуація, що глине нас прямо зараз – вакцинація. Замість того, щоб дізнатися елементарний принцип дії вакцини, люди сліпо вірять в те, що вона повинна подарувати їм повну несприятливість до вірусу та дивуються, що вони все одно мають шанси захворіти.

Ще одним негативним аспектом є поширеність стереотипної інформації. Якщо спросити будь-кого асоціації, що виникають при згадці мусульманства, відповідь буде очевидною – тероризм. Більшість вірять у те, у що їх змушують вірити. Новини пробираються до нас у

підсвідомість та впливають на наше життя найхімернішим способом. Вони можуть змінити наше ставлення до мігрантів, релігій, що поширені за межами нашої країни, заважати розглянути реальний ризик тієї чи іншої хвороби, нарешті формують погляд на те, що відбувається у світі. Існує безліч сайтів, на яких інформація притягнута за вуха, але не всі мають час та бажання в цьому розбиратися. Вони просто вірять.

Я не кажу, що людству потрібно позбавлятися інтернету чи забороняти доступ. Це було б занадто легковажно. Оскільки ми люди, проблем у суспільстві завжди буде предостатньо. Можна сказати, це наш хліб та стимул руху. Ми ніколи не позбавимося непотрібних та провокуючих джерел, ніколи не зрозуміємо, чому більшості людей так важко відмовитися від своєї неправильної думки, ніколи не побороємо звичку мислити негативно, ніколи не припинимо бути тими примітивними істотами – людьми. Сприйняття людиною інформації завжди суб'єктивне, і залежить від таких факторів, як соціальне становище, професія, загальний рівень освіти, ступінь культури, вік, характер людини, її темперамент, безпосереднє оточення, звички, життєвий досвід, моральні, психологічні та соціальні установки емоційний стан та ін. На жаль, вплинути на це у повній мірі ми не в силах, тому повинні сподіватися на краще.

СКРИТ Сніжана Іванівна,
студентка 3 курсу
факультету захисту рослин, біотехнологій та екології
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЯК КОМУНІКАТИВНА ПЛАТФОРМА: МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ В ГЛАЗГО

На сьогодні екологія стала однією із передових наук, екологічні проблеми вже давно набули всесвітнього значення. Однією із головних структур, яка займається вирішенням цих проблем – Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (англ. United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) [1].

Рамкова конвенція ООН зі зміни клімату – це міжнародний екологічний договір, мета якого полягає в стабілізації концентрації парникових газів в атмосфері на такому рівні, який не допускає небезпечного антропогенного впливу на клімат Землі. Зокрема, важливу роль має конференція Сторін (англ. COP), учасники конференції зустрічаються щорічно з 1995 року для оцінки прогресу в боротьбі зі зміною клімату.

Повені, посухи, пожежі, природні катастрофи – останнім шансом зупинити глобальне потепління та врятувати планету, як вважають експерти, могла б стати 26 Міжнародна конференція із захисту клімату, яка відбулася в шотландському Глазго. Конференція має два головних завдань: перевірити чи виконують країни зобов'язання в рамках Паризького угоди 2015 року та розробити план з досягнення нульових викидів парникових газів по всьому світу в 2050 році, тільки так можна затримати глобальне потепління на рівні 1,5 – 2 градусів за Цельсієм. В іншому випадку, кліматичні та екологічні зміни на землі стануть незворотними.

На кліматичній конференції ООН підтримали ініціативу зі скорочення викидів метану до 2030 року на 30 відсотків, які є однією з основних причин зміни клімату. Прийняли також рішення про "поступове скорочування" використання вугільних електростанцій, а понад 100 країн у світі приєдналися до ініціативи протидії знищенню лісів та інших ландшафтів. Ліси вважають легенями планети, щороку вони поглинають близько третини викидів вуглекислого газу, спричинених людською діяльністю.

Виникає цілком закономірне запитання – Якими є наслідки саміту у Глазго для України?

Володимир Зеленський на кліматичній конференції ООН у Глазго назвав Крим та Донбас "екобомбами", які загрожують усьому світу. «Півострів Крим із її унікальною флорою та фауною став військово-морською базою Російської Федерації, а на частині Донбасу проблеми затоплення шахт, деградація ґрунтів та брак питної води - це спільна загроза для всього світу» – сказав Володимир Зеленський.

У ході конференції Україна стала однією із 40 держав, які пообіцяли у найближчі 10 років відмовитися від спалювання вугілля. Країна повинна не повністю відмовитися від вугілля, а лише від його використання в електростанціях для виробництва струму. Ми долучилася до зобов'язання зменшити на третину викиди метану. А в червні 2021 року Володимир Зеленський ініціював екологічний проект «Зелена країна», мета якого збільшити площу лісів в Україні. На форумі в Глазго, Україна приєдналася до декларації першим пунктом якою є збереження лісів та інших екосистем.

Однак, більшість незадоволена результатами пов'язаними із захистом клімату. У підсумковому комюніке міститься занадто мало конкретних зобов'язань і немає чіткого терміну для досягнення глобальної вуглецевої нейтральності. На сьогодні лідерами за викидами парникових газів світі залишаються Росія та Китай, які до речі не з'явилися на конференції.

В зміни клімату на планеті на даний час найбільший вклад вносить забруднення космічного простору паливом космічних ракет. Але про це навіть не згадується. Тому практичного результату від цього саміту НЕ БУДЕ! Вони знову будуть товкти воду в ступі про зменшення викидів парникових газів в атмосферу (звичайно, ці гази ТЕЖ вносять свій вклад, але не основний).

Література

1. United Nations Framework Convention on Climate Change. URL: <https://unfccc.int/documents>
2. UN Climate Change Conference UK 2021 (COP26) URL: <https://ukcop26.org/>

УГНЯ Вероніка Дмитрівна,
студентка 3 курсу
факультету захисту рослин, біотехнологій та екології
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Формування екологічної свідомості на сьогодні є першочерговим завданням людства. Екологічна свідомість – це сукупність екологічних знань людини, її особистого ставлення до довкілля та уявлення про місце людини у площині «людина довкілля», готовність до дій, які дозволяють зберегти довкілля, чи готовність до утримання від дій, які заподіюють шкоду довкіллю, до підтримки чи не підтримки екологічної політики, екозаходів тощо. В наш час екологічні проблеми вийшли на всесвітньо важливий рівень.

У даній роботі ми розглядаємо формування екологічної свідомості, як перший крок для вирішення глобальних екологічних проблем. Екологічна свідомість людини формується під впливом різних факторів на її структурні елементи – поведінковий, емоційний, розумовий. На екологічну свідомість впливають культура, традиції, особисті потреби і досвід, цінності середовища, у якому зростає та перебуває людина тощо.

Особистий досвід починає формуватися з сімейного виховання, яке з раннього віку закладає певні поняття та цінності. Для формування екологічної свідомості та еко цінностей у сім'ях рекомендують привчати дітей до прибирання, сортування сміття, повторного використання речей і матеріалів, до вибору товарів у екологічній упаковці тощо. В майбутньому це не тільки сформує у дитини правильну модель поведінки в соціумі але й принесе неймовірну користь навколишньому природному середовищу.

Цінності, у яких зростає перебуває людина, впливають на формування певного типу екологічної свідомості. Залежно від концепції світогляду, екологічність може бути антропоцентричного (людина і її потреби є на першому місці і вправі брати все необхідне від довкілля), природоцентричного (природа є вища по ієрархії і важливіша людини та її потреб), екоцентричного типу (збалансоване та гармонійне співвідношення між потребами, розвитком людини та довкіллям).

Рівень та тип екологічної свідомості людини впливає на її поведінку по відношенню до довкілля, на вибір дій, які можуть заподіяти шкоду довкіллю, або тих, які мінімізують негативний екологічний вплив. Отже стан довкілля залежить від рівня і типу екологічної свідомості населення.

Який же рівень екологічної свідомості українців?

Екологічна свідомість українців неоднозначна. Раціональне ставлення до довкілля про яке говорять українці, в основному, не співпадає з їх реальними діями відносно навколишнього природного середовища.

В результаті даної неоднозначності Україна перебуває у досить скрутному екологічному становищі. Хоча розвиток екологічної свідомості населення є однією з цілей екологічної політики України. Влада не впроваджує необхідні заходи для правильного формування екологічної свідомості в Україні, а навпаки приймає рішення, які несуть ризики заподіяння шкоди довкіллю.

Починати підвищення рівня екологічної свідомості українців слід з екологічної освіти. Концепція екологічної освіти українців була прийнята у 2001 році та передбачала заходи формальної освіти через заклади освіти усіх рівнів, та неформальної – через засоби масової інформації, екологічні фестивалі, конкурси, лекції, діяльність театрів, кіно, об'єктів природо-заповідного фонду, релігійних установ тощо.

Продовжуючи підвищення рівня екологічної свідомості українців і формування ціннісного ставлення до довкілля необхідно впроваджувати законодавчі, інституційні, бюджетні рішення: започаткувати проведення систематичних соціологічних досліджень стану екологічної свідомості українців, розробити актуальну концепцію безперервної екологічної освіти і просвіти усіх категорій та верств населення, закласти у бюджеті кошти на впровадження цих заходів, поширювати інформацію із роз'ясненнями законодавства, способами виконання природоохоронних норм та ін.

Аналізуючи структурні елементи та типи екологічної свідомості, можна зробити висновок, що екологічна свідомість, її рівень і тип прямо впливають на поведінку людини по відношенню до довкілля, а отже і на стан довкілля. Наша головна ціль підвищити рівень екологічної свідомості в нашій країні. Адже наше довкілля це наша відповідальність!

СРМОЛЕНКО Альвіна Анатоліївна,
*студентка 2 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

РОЛЬ МЕДІА В ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ КУЛЬТУР

Медіа відіграють важливу роль у розвитку міжкультурної комунікації. Вони транслюють заяви політичних діячів на адресу інших країн або культур. Залежно від вибору цих висловлювань громадськість, яка отримує повідомлення, реагує або створює певний імідж країни чи культури. Медіа позиціонуються на основі способу висвітлення певної міжкультурної події в ЗМІ. Це зробило медіа-повідомлення більш чутливим, а також додало необхідності соціальної відповідальності ЗМІ та журналістської етики. Також сьогодні ЗМІ здаються більш жорсткими, більш панічно-стимулюючими, коли висвітлюють події, що впливають на різні культури. Протягом усієї історії людства нові комунікаційні технології значно вплинули на культуру. Неминучим чином, що на ранніх етапах їх впровадження вплив та ефект таких нововведень були погано вивчені.

Культура повсякденного життя тісно переплелися із Інтернетом. Розквіт онлайн-знайомств є яскравим прикладом того, як для побудови серйозних відносин можна використовувати ресурси, що надаються соціальними мережами. У багатьох західних суспільствах онлайн-знайомства служили тимчасовим вирішенням проблем, спричинених більш індивідуалізованою та сегментованою соціальною мережею. Стимулом для розвитку цих онлайн-відносин є пошук вирішення деяких проблем, з якими стикається життя в офлайн-світі. Однак зростаюча популярність віртуальних зустрічей справила значний вплив на те, як чоловіки та жінки ведуть свої повсякденні справи. Змішання віртуального з "реальним" є частиною реальності сучасної культури.

Вплив Інтернету виявився найбільшим у тому сенсі, що він змінив життя молодих людей. Дитинство, багато в чому опосередковане соціальними мережами, мобільними телефонами та Інтернетом. Дружня взаємодія та рівноправні відносини все частіше здійснюються в Інтернеті або через обмін текстовими повідомленнями. Така взаємодія мала серйозні культурні наслідки. Текстові повідомлення та онлайн-спілкування вплинули на еволюцію мови. Вони висунули нові ритуали та символи і вплинули на ідентичність людей, особливо молоді. Опосередковані обміни часто формують та зміцнюють статус та ідентичність людей. Отже, те, що відбувається з людьми під час їхньої онлайн-взаємодії, дійсно має значення для того, як люди сприймають себе в реальному світі.

Як і у разі політичної мобілізації, цифрове дитинство можна інтерпретувати як у відповідь вже існуючу потреба у нових технологіях взаємодії. Цифрове життя виникло в результаті тенденції переносити дитячі заняття з вулиці до приміщення. Перенесення дитинства до будинку не призвело до зміцнення зв'язків між поколіннями. Навпаки, зростання цифрової культури відбиває тенденцію до приватизації та індивідуалізації сімейного життя. Діти розглядають нові ЗМІ як засіб відсторонення від старших та спроби налагодити зв'язки зі своїми однолітками. Вони також прагнуть захистити свій простір взаємодії від спостереження дорослих. З цієї точки зору, медіа-технології – це не те, чим можна ділитися, а те, що потрібно налаштовувати, персоналізувати та використовувати в приватному порядку поза полем зору дорослих.

Ставлення до ризику, стало однією з визначальних характеристик сучасної культури виховання дітей. Побоювання щодо здоров'я та безпеки дітей, призвели до нових обмежень, що накладаються на свободу дітей досліджувати природу. Таким чином, основною рушійною силою цього процесу були цифрові технології та соціальні мережі.

На мою думку, саме через Інтернет сегментація соціального досвіду переломлюється та отримує більший імпульс завдяки його потужній технологічній динаміці. Це посилення та посилення соціальних тенденцій є безпосереднім впливом Інтернету на повсякденну культуру. Якщо досвід друку стане прецедентом, цілком імовірно, що цифрові технології не просто посилять переважаючі культурні тенденції, а й на дадуть ресурси для переосмислення їх значення.

ОМЕЛЬЧЕНКО Софія Сергіївна,
студентка 2 курсу
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЛЬ ФІЛОСОФІЇ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

В усі часи філософія покликана пов'язувати між собою загальне та приватне, колективне та індивідуальне, наукове і буденне. Філософія завжди виступала, і продовжує це робити, посередником між науками, спеціальностями та людьми. Філософія сьогодення спрямована на аналіз та вирішення корінних світоглядних питань, пов'язаних з виробленням цілісного погляду на світ і на людину. До них відносяться такі проблеми, як розуміння своєрідності людини та її місця в універсальному цілісному бутті, сенс і призначення людської життєдіяльності, взаємини буття та свідомості, суб'єкта та об'єкта, свободи та детермінізму та багато інших. Світоглядна функція філософії полягає в тому, що вона виробляє узагальнену систему поглядів на світ і місце в ньому людини, досліджує форми практичного, пізнавального та ціннісного стосунків людини з дійсністю, розробляє цілі та ідеали розвитку людського суспільства та культури. По-перше, філософія здійснює теоретичний аналіз причин проблем і критику наявної соціальної дійсності. По-друге, вона розробляє нові ідеали суспільного устрою, ціннісні пріоритети соціального та культурного розвитку. По-третє, у філософії виробляються та отримують раціональне обґрунтування нові системи норм. [1]

Сфера життя людини була тим місцем, де зароджувалася сама філософія. Філософія, не претендує на роль цілителя душі, проте, вона завжди пропонувала засоби для знаходження острівця надії в бурхливому морі людських пристрастей. Філософія це раціональний дискурс, вона завжди вказувала на переваги раціональних засобів пізнання.

Поряд із видатними науковими досягненнями, культурними змінами та політичними потрясіннями за останні два століття відбулися деякі з інтригуючих і оригінальних досягнень у філософському мисленні, які змінили наше розуміння самих себе та світу. Серед тих, кого ми знаємо, є великі діячі континентальної європейської філософії, від Шопенгауера та Ніцше до Хайдегера, Сартра та Дерріда; прагматики, такі як К.С. Пірс та Вільям Джеймс, які першими розвинули суто американську філософську традицію; Маркс, Дарвін і Фрейд, неопілософи, чий вплив на філософію було величезним; і Вітгенштейн і Рассел, друзі та колеги, які визначили порядок денний аналітичної філософії у ХХ столітті. [2]

Найближчим часом посиляться тенденція до набуття філософією свого статусу як якогось склепіння життєво-практичної мудрості. У період свого становлення та початкових етапів європейська філософія мала цей статус, але потім втратила його, сконцентрувавши зусилля на створенні дуже складних, щодо закінчених систем переважно суто теоретичними, логічними засобами та методами. У результаті вона багато в чому абстрагувалася від реальних запитів та потреб конкретної живої людини. Філософія, стане – необхідною людині в осмисленні та вирішенні проблем, що виникають у ході її повсякденного життя. [3]

Таким чином, як на мене, філософія в сьогоденні дуже потрібна, це не просто дисципліна яку вивчають, філософія має сприйматись як мудрість віків, те, що краще допоможе зрозуміти наше буття. Філософія дає поштовх для діалогу, дослідження і розмірковування.

Література

1. В.О.Стьопін. Конспект лекцій з курсу «Філософія» для студентів заочної форми навчання. – Мелітополь, 2010 – 184 с.
2. Ленінська теорія відображення в світлі розвитку науки і практики. Т. 2. Теорія відображення і сучасне природознавство, і соціальне пізнання. Софія: Наука і мистецтво, 1981. 757 с.
3. Шафаревич І.Р. Математичне мислення і природа // Вієта. 1996.
4. Філософський енциклопедичний словник / / Л.Ф. Іллічов, П.М. Федосєєв, С.М. Ковальов, В.Г. Панов. М.: Радянська енциклопедія, 1983.

ЛАСТОВЕНКО Аліна Олексіївна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ІДЕЇ ЛІБЕРАЛІЗМУ У ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Лібералізм– філософська, політична та економічна теорія, а також ідеологія, яка виходить з положення про те, що індивідуальні свободи людини є правовим базисом суспільства та економічного ладу. Зародився як ідеологія буржуазії у XVII ст. і остаточно оформився як ідейна доктрина до середини XIX ст.

Лібералізм проголошує, що ініціативна (активна), вільна, тобто неконтрольована діяльність осіб, головним чином економічна й політична, є справжнім джерелом поступу в суспільному житті. Спрямований на утвердження парламентського ладу, вільного підприємництва, демократичних свобод; обстоює абсолютну цінність людської особистості («особа важливіша за державу») та рівність всіх людей щодо прав особистості. Метою лібералізму є максимальне послаблення («пом'якшення») різних форм державного і суспільного примусу щодо особи (контролю особи тощо), обстоює шлях мирного, реформаторського здійснення соціальних перетворень.

Лібералізм почав формуватися наприкінці XVII ст., його джерелом була філософія та соціально-політична думка епохи Просвітництва головним чином стосовно того, що кожна людина наділена певними правами та ідей гуманізму; розквіт «класичного» лібералізму припав на 1-шу половину XIX ст.

Ідеологічно лібералізм протистоїть, з одного боку, консерватизму та етатизмові (в питаннях про роль держави та щодо допустимої швидкості змін у політиці), а з іншого боку соціалізму, комунізму, колективізму тощо (в питаннях приватної власності перш за все, а також питаннях соціальної підтримки з боку держави).

До відомих представників лібералізму належать: І.Бентам, Б.Констан, Д.С.Мілл, І.Берлін, К.Поппер, С. де Мадарьяга, Р.Дарендорф, Р.Арон, Ф. фон Гайек.

Основні принципи лібералізму. Ідеалом лібералізму є товариство зі свободою дій для кожного, вільним обміном політично значущою інформацією, обмеженням влади держави і церкви, верховенством права, приватною власністю і свободою приватного підприємництва.

Лібералізм відкинув багато положень, що були основою попередніх теорій держави, такі як божественне право монархів на владу і роль релігії як єдиного джерела пізнання.

Фундаментальні принципи лібералізму включають індивідуальні права (на життя, особисту свободу і власність); рівні права і загальна рівність перед законом; вільну ринкову економіку; уряд, що обирається на чесних виборах; прозорість державної влади. Функція державної влади при цьому зводиться до мінімуму, необхідного для забезпечення цих принципів. Сучасний лібералізм також віддає перевагу відкритому суспільству, заснованому на плюралізмі та демократичному управлінні державою, за умови захисту права меншості та окремих громадян.

Відповідно до поглядів лібералів, державна влада існує для блага людей їй підвладних, і політичне керівництво країною повинно здійснюватися на основі згоди більшості керованих. На сьогоднішній день політичною системою, яка найбільш співзвучна переконанням лібералів, є ліберальна демократія.

Особиста свобода та державне регулювання. Одне з ключових понять класичної ліберальної теорії свободи – власність. Відповідно до цієї теорії, вільна ринкова економіка є не тільки запорукою економічної свободи, але і необхідною умовою особистої свободи кожного. Прихильники свободи заперечують не планування взагалі, а лише таке державне регулювання, що підмінює собою вільну конкуренцію власників. В історії ХХ століття була низка яскравих прикладів того, коли відмова від принципу недоторканності приватної власності і заміна вільної конкуренції державним регулюванням в ім'я соціальної захищеності і стабільності призводили до значних обмежень на особисту свободу громадян (сталінський СРСР, маоїстських Китай, КНДР, Куба, та інші країни «переможного соціалізму»).

Втративши право приватної власності, громадяни дуже швидко втрачали й інші важливі права: право вільного вибору місця проживання (прописка), місця роботи (колгоспи) і були змушені працювати за призначену державою (як правило, невисоку) зарплату. Це супроводжувалося появою репресивних органів правопорядку (НКВС, міністерство державної безпеки НДР тощо). Значна частка населення була примушена до безкоштовної праці в умовах ув'язнення.

На сьогоднішній день лібералізм є однією з провідних ідеологій у світі. Концепції особистої свободи, почуття власної гідності, свободи слова, загальних прав людини, релігійної терпимості, недоторканності особистого життя, приватної власності, вільного ринку, рівності, правової держави, прозорості уряду, обмежень на державну владу, верховної влади народу, самовизначення нації, освіченої і розумної державної політики – набули найширшого розповсюдження. До ліберально-демократичних політичних систем відносять такі різні за культурою і рівнем економічного благополуччя країни, як Фінляндія, Іспанія, Естонія, Словенія, Кіпр, Канада, Уругвай або Тайвань. У всіх цих країнах ліберальні цінності відіграють ключову роль у формуванні нових цілей суспільства, навіть не зважаючи на розрив між ідеалами і реальністю.

Література

1. Бентам И. Введение в основания нравственности и законодательства. – М.: РОССПЭН, 1998. – 415 с.;
2. Берлин И. Философия свободы. Европа. – М.: Новое литер. обозр., 2001. – 448 с.;
3. Валлерстайн И. После либерализма. – М.: Едиториал УРСС, 2003;
4. Проценко О., Лісовий В. Лібералізм, антологія. – К.: «Простір», «Смолоскип», 2009;

КІФА Дарія Ярославівна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ЛІБЕРАЛЬНА ІДЕЯ СВОБОДИ

Вельми поширена помилка, нібито ліберали виступають за абсолютний волюнтаризм, не обмежений ні законом, ні нормами моралі. І це все повна нісенітниця, яку часто просувають любителі більшовизму, фашизму, консервативного авторитаризму, інших етатистських ідеологій. Дане обвинувачення базується виключно на фантазіях державників і не має під собою фундаменту з реальних обґрунтувань, тобто, це не більше ніж агітка. Так що ж таке свобода в понятті лібералів?

В першу чергу необхідно зрозуміти про які лібералів ми говоримо. Найперша лібертарна ідеологія, нині майже мертва, це класичний лібералізм. Якщо розглядати лібералізм як дерево, то його корінням буде християнство, епоха Просвітництва і ньютонівська наукова революція, стовбур - класичний лібералізм, стовбур розходиться на дві гілки: лівий лібералізм (лібертарний соціалізм, соціал-демократія, троцькізм, ліберальний пацифізм, лібертарний прогресивізму і т. д.), правий лібералізм (лібертаріанство, націонал-лібералізм, консервативний лібералізм, християнська демократія, і т.д.), і з цих двох гілок вже йдуть інші гілки. Але беремо гілку найближчу до свого початку в особі класичного лібералізму - правий лібералізм.

Джон Локк розбивав свободу на два види: свобода совісті (свобода слова, свобода зібрань, свобода друку, індивідуальні свободи) і воля економічна (вільна людина має право на рівних брати участь в економічних відносинах, свобода торгівлі, свобода на володіння плодами своєї праці, свобода мати приватну власність).

Джон Локк сприймав свободу як невід'ємну частину людини, як щось, що дано вищими силами, дане Богом. Локк зазначав, що свобода людини закінчується там, де починається свобода іншого, тобто, ви не можете в ім'я своїх бажань нашкодити комусь, вбити, обкрасти, обдурити. Локк говорив про те, що людина несе повну відповідальність за свої дії, які він скоїв завдяки своїй свободі. Так само, Джон Локк багато писав про проблему аморальної поведінки людей в ході цієї самої свободи, він проповідував ідею про те, що якщо навіть вчинок вважається антиморального, то суспільство і держава не повинна втручатися в справу людини, якщо тільки він не починає шкодити іншим або порушувати закони. Рішення проблеми моральної регуляції суспільства філософ бачив в релігійності, він стверджував, що деякі ідеї християнства будуть благотворно впливати на людський розум, позбавляючи їх від розбещеності і нерозсудливості. Релігія і Бог у філософії Локка здатні виховати в особистість істинну людину, людину благородного, з внутрішнім стрижнем. Однак він неодноразово критикував церкву, що ті за ідеями моралізації прикривають особисті бажання влади і багатства. Так само, Локк виступав за верховенство закону і природних прав людини.

Дж. Мілль у своїй праці розглядає індивідуальні свободи як один з важелів світового прогресу, він вважає, що людина, яка скутий ланцюгами, ніколи не зможе створити щось нове і прекрасне. У його праці говориться, що відмінність людей в думках, неоднорідність моралі, тобто не стільки зло, скільки благо. Мілль був трохи більш прогресивний ніж Локк, він припускав, що людині можна робити все що хочеться, якщо він не заважає іншим, і його поведінка не варто контролювати моральними нормами, бо мораль неоднорідна, а отже - оскаржувана. Мілль критикує спробу впровадити в суспільство ідеї абсолютної моралі тим, що якщо суспільство стане однаковим, то незабаром людство втратить і здатність до розвитку

слідом за своїм власним світоглядом. Основною опорою для контролю суспільства, Мілля, на рівні з Локком, висував закон і правові норми.

Отже, ліберальна філософія ніколи не припускала в своєму розумінні свободи волюнтаризм і вседозволеність. Все ліберальні ідеологи, включаючи Локка і Мілля, трактували свободу як річ, що невід'ємно пов'язана з кожним індивідом. Людина несе повну відповідальність за свої вчинки, він повинен однаково поважати права і свободи інших, та й свобода не повинна ставати причиною нанесення шкоди іншим людям.

МОСКАЛЕНКО Олександра Валеріївна

студентка 3 курсу,

гуманітарно педагогічного факультету

Науковий керівник: Лаута О.Д.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

БОРОТЬБА ЗА ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА ТА СВОБОДУ

Права людини розвинулись як концепція після закінчення Другої світової війни. Це було тому, що країни, які їх взяли, піддавали тортурам військовополонених. Не було дипломатичних домовленостей, які забезпечували б безпеку та безпеку військовополонених. Між країнами існували домовленості щодо аспектів поводження з ув'язненими, але рідко хто їх поважав. Зазвичай Елеонорі Рузвельт приписують включення прав людини до статуту ООН. Вона була не тільки захисником прав людини, але й тим, хто підтримував основну загальну свободу людей. Вона була дружиною тодішнього президента США Франкліна Д. Рузвельта. Права людини становлять необхідні права, на які має право кожна людина. Хоча більшість країн, що мають конституцію, містять статті про основні права та свободи, права людини є важливим питанням. Вони необхідні, оскільки багато країн їх не дотримуються.

У всьому світі було безліч прикладів порушень прав людини. Останній випадок депортації та переміщення мусульман-рохіндж у М'янмі є прикладом порушення прав людини. Це тому, що М'янма не забезпечила цих людей основними засобами існування - їжею, одягом та притулком. Поряд з цим вони відмовились визнати, що народ рохіндж є громадянами М'янми. Це спричинило широку критику у всьому світі.

Багато країн подали позови проти М'янми до Міжнародного суду в Гаазі. Часто надходять повідомлення про порушення прав людини з різних країн світу. Такі скарги включають катування в'язнів та жорстоке поводження з їхніми людьми різними способами. Катування є найбільш критикованою та широко визнаною формою порушення прав людини. Раніше навіть перші світові країни сьогодні вдавалися до тортур, щоб їх задовольнити. Сюди входило будівництво різних пристосувань до тортур за всю історію таких країн. Такі пристрої тортур зазвичай застосовувались як покарання.

Сьогодні використання таких пристроїв заборонено. Примус – це те, що також пояснює порушення прав людини. Це часто вірно у випадку, коли правоохоронці тиснуть на людей зізнатися у речах, якщо їх звинувачують у цьому. Це трапляється ще до початку обвинувачення та є карним правопорушенням, якщо це буде доведено. Можна задатися питанням, що таке визначення прав людини, якщо в ньому так багато аспектів. Існує кілька визначень, кожне з яких висвітлює важливий момент.

Однак слід враховувати те, що права людини є багатовимірними і включають багато речей. Не існує такого методу позначення або класифікації прав за цією категорією. Для простоти два найважливіші аспекти прав людини полягають у тому, що вони є основними і є універсальними. Окрім цих двох особливостей, є багато різних, які відрізняються від країни

до країни. Женевські конвенції про права людини висвітлюють, що становлять права людини і як про них повинні дбати держави-члени.

ПОНОМАРЕНКО Владислав Євгенович

студент 3 курсу,

гуманітарно педагогічного факультету

Науковий керівник: Лаута О.Д.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

«ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ НА СЕРЕДНЬОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ (ДО 2050 РОКУ)»

Інтернет, соціальні мережі в останнє десятиліття зробили наше спілкування, з одного боку, простішим, а з іншого породили безліч нових, до цього невідомих людству проблем.

З огляду на те, що вже зараз більшість людей дізнаються новини саме з соцмереж, "Фейсбук", "Інстаграм", "Твіттер" (або те, що до 2050 року буде замість них) нікуди не подінуться з нашого життя.

Але ж, як будуть виглядати соцмережі через 30 років? І які нові небезпеки вони принесуть в наше життя?

Одна з них - це світ без права на приватне життя. Ця проблема відчувається вже зараз. Відбираючи в нас право на анонімність, соцмережі дарують нам такі нові проблеми, як Кібербулінг (інтернет-цькування).

На боротьбу з інтернет-тролями вже мобілізовані багато громадських та благодійних організацій, але чи зможуть правоохоронні органи і компанії-власники соцмереж впоратися з цим огидним явищем або все стане тільки гірше - велике питання.

А візьміть проблему інформаційної дієти: якщо кількість всюдисущих фейкових новин залишиться колишнім, як це в підсумку вплине на погляди людей, як змінить їх світогляд?

Якщо місяць за місяцем, рік за роком, десятиліття за десятиліттям людина споживає неперевірені, фальшиві новини, його здатність вести цивілізовану дискусію і бути членом цивілізованого суспільства викликає сумнів.

Оптимісти скажуть: соцмережі так стрімко з'явилися в нашому житті, що всі проблеми скоро будуть вирішені. Може, і так - адже "Фейсбуку", врешті-решт, всього 13 років. І ми просто не уявляємо собі, з якого роду інтернет-проблемами ми зіткнемося через 30 років.

Відомий американський футуролог Рей Курцвейл зробив свого часу безліч прогнозів на майбутнє - частина з них вельми надихаюча, інші - відверто тривожні.

Один з цих прогнозів свідчить, що одного разу штучний інтелект перевершить людський і почне сам по собі розвиватися з жахливою швидкістю, досягнувши так званої сингулярності.

З цим прогнозом далеко не всі згодні, але мало хто заперечує, що штучний інтелект буде розвиватися далі і далі. Як і у випадку з редагуванням ДНК людини, нам необхідно зрозуміти, які наслідки з точки зору етики і норм суспільства це може мати, оскільки штучний інтелект вторгається в усе нові і нові сфери людської діяльності - від охорони здоров'я до фінансів.

Чесно кажучи, здійснення сценарію повного знищення людства штучним розумом малоімовірно, але це не повинно перешкодити нам зрозуміти: штучний інтелект здатний змінити наше життя до невпізнання.

Не виключено також, що якісь певні пристрої, керовані цим інтелектом, через технічні неполадки можуть вийти з-під контролю людини. І тоді виникне реальна загроза катастрофи світового масштабу - або з втратою безлічі людських життів, або з втратою мільйонів доларів.

Звісно, прогрес ми зупинити не зможемо, і все новіші і новіші методи зв'язку з'являтимуться в нашому житті, але наш обов'язок - максимально убезпечити себе та своїх

близьких від пагубного впливу інтернет спільноти та втрат приватної інформації. Зрозуміло, що зараз людство стоїть на початковому етапі розуміння всіх цих процесів, але згодом, ми почнемо приділяти увагу розробці систем безпеки на одному рівні з розробкою програмного забезпечення.

Література

1. Проблеми суспільної безпеки в процесі розвитку соціальних мереж : [монографія] / [В. Попик (кер. проекту), В. Горовий, О. Онищенко та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2015. – 202 с.
2. Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства : [монографія] / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2013. – 220 с.
3. Информационные риски в социальных сетях / Г. А. Остапенко, Л. В. Парина, В. И. Белоножкин, И. Л. Батаронов, К. В. Симонов / Под ред. член-корр. РАН Д.А. Новикова. 2013. 161с.
4. Конах В. К. Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання : аналіт. доп. / В. К. Конах. – К. : НІСД, 2014. – 76 с.

КЕРНИЦЬКА Анастасія Іванівна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПРАВО ЯК МІРА СВОБОДИ

Якщо виходити з того, що сама по собі постановка проблеми реалізації сутнісних сил людини в співвідношенні з поняттям свободи настільки аксіоматична і має таку довгу історію свого осмислення, а черговий ракурс її бачення навряд чи здатний внести велику ясність до її розуміння, то інші варіанти вирішення цієї проблеми своєю непродуктивністю зайвий раз можуть підтвердити, що формування людського початку в індивідові безпосередньо пов'язане з осмисленням проблеми свободи. Не випадково багато сторін життєдіяльності людини прямо або побічно виходять на проблему досягнення свободи.

Людина, що формується, може бути вільною тільки потенційно. А ось щоб бути вільною дійсно, їй необхідно створити засоби для досягнення бажаної свободи. Одним з них і є демократична держава. Будь-яка інша форма державного устрою не відповідає цій умові.

Обов'язок як поняття виражає необхідність здійснювати дії безумовні для виконання, щоб через них домогтися бажаної мети. Безумовність у цьому визначенні вказує на те, що завжди є в наявності споконвічно задані відносно постійні дії, необхідні для зміни умов у бажаному напрямку. Обов'язок можна розглядати як алгоритм дій, своєрідні техніки, необхідні для зміни умов у бажаному напрямку. Тим самим обов'язок як поняття не просто співвідноситься з поняттям «необхідність». Як і необхідність, обов'язок є умовою, завдяки якій здійснюється визначена міра свободи, виражена у формі права. Виконання певного обов'язку дає відповідне право. Обов'язок – міра необхідності, що визначає умову реалізації майбутнього. Обов'язки за часом здійснюються раніше, ніж формується право.

Розглядаючи діалектику прав і обов'язків у процесі становлення демократичної державності, необхідно відзначити наступне. Відмінність прав і обов'язків виявляється не стільки як різниця внутрішнього і зовнішнього, але і як внутрішня відмінність. Право завжди характеризує визначену можливість, яка так чи інакше визначена наперед, тобто узаконена.

Обов'язок визначає безумовність діяльної регуляції, що для індивіда стає категоричним імперативом із його власної охоти. Людина, зазначає Гегель, «оскільки вона хоче бути дійсно, повинна наявно існувати, повинна обмежувати себе».

Цю діалектику прав і обов'язків для будь-якого суб'єкта можна виразити через принцип збалансованості прав і обов'язків. Відповідно до цього принципу обсяг прав повинен бути урівноважений обсягом обов'язків. Скільки в кого-небудь прав, стільки в нього має бути й обов'язків, що урівноважують ці права. Якщо взяти за «одиницю» усю повноту свободи, до якої прагне індивід, то дві її складові, права й обов'язки, не будуть дорівнювати половині, щоб у сумі утворити «одиницю». Кожна з них окремо являє собою дві цілісності, повнота яких може бути виражена як дві «одиниці». Свобода в цьому разі є результатом такого взаємозв'язку прав і обов'язків, що буде утворена реальним наповненням цих цілісностей. Великий ступінь свободи визначається більшою мірою тотожності прав і обов'язків. Одна зі складових свободи – або право, або обов'язок – повинна поглинути іншу, якщо вона за розміром більша, ніж інша. Вони можуть також бути цілком поглинені одна одною, якщо вагомість їхніх цілісностей буде однаковою. Це взаємопроникнення прав і обов'язків дає у своєму підсумку реальний ступінь свободи, але при цьому може утворитися залишок, отриманий у результаті того, що одна зі складових була більша за своїм розміром, ніж інша. Якщо залишиться більше обов'язків, виявиться примус. Якщо права не будуть урівноважені обов'язком, з'явиться можливість сваволі.

Підводячи підсумок, можна констатувати, що кожний, хто бажає одержати яке-небудь право, що давало б йому визначену повноту свободи, має узяти на себе відповідні обов'язки, тобто такі обов'язки, що випливають з цього права. Інакше використання тільки свого права без виконання пов'язаних з ним обов'язків може бути як абсолютним, так і відносним. Абсолютність буде підкреслювати односторонню реалізацію прав чи обов'язків. Право реалізується через засіб і тим самим врівноважує обов'язки, пов'язані з виконанням функцій. Треба зазначити, що в діалектиці прав і обов'язків право як узаконена можливість завжди забезпечене тими засобами, що є в наявному бутті. Свобода не досягається без застосування засобів. Але та збалансованість прав і обов'язків, яку передбачає демократична державність, вимагає строгого дотримання доцільності у взаємозв'язку мети і засобів.

МОСКАЛЕНКО Олександра Валеріївна
*студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ІНДИВІДУАЛЬНА СВОБОДА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА СТРУКТУРИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Механізм взаємодії в структурному процесі самореалізації особистості соціально-культурної детермінації та свободи є багатограним. Можна погодитись із твердженням, що тільки реалізація свободи як інтегрувального цілого в системі рівнів і порядків, призводить до відтворення індивідами своєї сутності¹. У цьому дослідженні розглядається сутність виділених на основі інтегральної функції свободи таких складових структури самореалізації: самодіяльність, цілепокладання та його елементи (самопізнання, самовизначення, самоідентифікація, самооцінка), сформованість потреби самореалізації, а також таких якісних характеристик як відповідальність та вибір. Ці структурні елементи ґрунтуються передусім низкою фундаментальних настанов, котрі забезпечують особистісний рух взагалі.

Основними з них можна виділити стійке прагнення особистості до самопізнання, її відкритість власній внутрішній реальності та бажання отримати та позитивно сприйняти об'єктивну правду про себе, упокорення в самосприйнятті та розкритті себе перед іншими, бажання саморозвитку та самореалізації. Дослідження самореалізації особистості як цілісного структурованого процесу потрібно здійснювати шляхом виявлення особливостей детермінації свободи особистості у кожному елементі на визначених вище рівнях.

Необхідною умовою універсального особистісного саморозвитку та самореалізації є самодетермінованість діяльності індивіда. Вона проявляється саме у процесі самодіяльності, на основі такої її субстанційної особливості як спрямованість на безперервну зміну самих алгоритмів діяльності. Якщо ж конкретну людину можна примусити виконати певну дію, чи навіть здійснювати певний вид діяльності, то таке спонукання неможливо застосувати стосовно реалізації людиною самої себе. Зовнішні детермінанти та стимулюючі імпульси обов'язково повинні інтеріоризуватися, переломитися через внутрішній механізм поведінки особистості. У цьому сенсі самореалізація виступає як "безкорислива діяльність особистості, оскільки єдина її "користь" – прагнення до виконання своєї життєвої мети, до власного вільного розвитку". Однією з найважливіших ознак самодіяльності, яка знімає таку детермінативність, що пригнічує свободу самореалізації особистості, є здатність виходити за рамки обмеженої буттєвості, тобто наперед заданих умовностей людського існування, здатність знімати та долати обмеженість даної дійсності. Саморозвиток індивіда має випереджаючий характер стосовно розвитку суспільства, а прагнення реалізувати свої здібності обмежується існуючими конкретними умовами, які, як правило, ще не встигли остаточно сформуватись відповідно до особистісних запитів. Тому діяльність особистості у сфері мислення, спілкування все більше перетворюється на самодіяльність.

Сформована потреба в самореалізації передбачає автономність індивіда у взаємовідносинах з іншими індивідами у соціально детермінованих умовах життя в процесі втілення його справжньої родової людської ознаки, оскільки "притаманна кожному індивіду потреба в самореалізації бере початок з родового прагнення людини до уособлення, до усвідомлення і утвердження своєї індивідуальності"¹. Специфічною ознакою соціального буття особистості є боротьба між соціальними потребами та можливостями їх задоволення, що зумовлює характер протікання процесу самореалізації. А. Маслоу визначав основною детермінантою формування потреби в самореалізації задоволеність потреб нижчого рівня. Він їх розмістив за шкалою від первинних біологічних до складних духовних таким чином: фізіологічні потреби, потреба у безпеці (екзистенційні), зв'язках, в т.ч. любові (соціальні), визнанні (престижні) та самореалізації, інша назва – самоактуалізації (духовні).

Особливою ознакою потреби у самореалізації, яка вирізняє її з інших потреб і містить у собі потенціал утвердження свободи особистості, є полівалентність, здатність втілюватися у різних видах діяльності. Як правило, в суспільстві визнається основною сферою самореалізації професійна, але сьогодні вже утверджується комплекс із низки сфер, в яких вона відіграє провідна роль. Проте, обмеження суспільством можливості задовольнити особистістю потребу в самореалізації в одних сферах людської життєдіяльності неодмінно призводить до пошуку нею інших сфер та способів. Зокрема це доводиться у доктрині самореалізації особистості в дозвіллі французького соціолога Ж. Фрідмана, який стверджував, що жорсткі детермінативні умови сучасного соціального буття не сприяють цілісній самореалізації і спонукають до переключення уваги на ефективне використання вільного часу та сфери дозвілля. Потреба в самореалізації відображає прагнення особистості відокремитись від соціального для виявлення своєї індивідуальності, проте слід відрізнити цю потребу від спонтанного бажання самовиразитись чи просто протистояти усталеним соціальним нормам, які пригнічують унікальність, самобутність індивіда. Основною формою здійснення індивідуальної свободи у структурі самореалізації особистості виступає відповідальний вибір, який, зберігаючи ознаки повсякденного вибору, набуває в цьому процесі особливого значення.

ПУХАЛЬСЬКА Ілона Василівна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПРАВО ВИБОРУ ЯК ОСНОВНИЙ ПРИНЦИП ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

Право вибору - деклароване в демократичних державах природне право кожної людини здійснювати вільний вибір представників до органів державної влади. Однак через лукаві маніпуляції громадською думкою людина робить вибір, потрібний владі. Дуже часто перед людьми ставлять всього два варіанти - в такому випадку, вибирають з двох зол менше, хоча в таких виборах, більш нагадують фарс і театр абсурду, взагалі не повинен брати участь свідомий громадянин.

Також досить часто люди роблять свій вибір під тиском обставин, під загрозою застосування до них сили, за допомогою умовлянь і підкупу. Таким чином, хоча право вибору у будь-якої людини юридично є, його немає де-факто.

На Заході в багатьох державах-оплотах демократії вже давно перейшли до системи виборів, коли електорату пред'являють на вибір дві альтернативи, які по суті є двома сторонами однієї медалі. Класичний приклад - США, де є дві великі партії (дрібні маргінальні партії, типу Партії Зелених, не береться до уваги) - партія демократів і партія республіканців. Ніхто вже давним-давно не знає, чим вони відрізняються один від одного. Навіть їх назви перекладаються однаково з двох різних мов - давньогрецької і латини відповідно. Ось таке право вибору.

Що потрібно людині для життя? Без сумніву кожен скаже - гроші, робота, їжа і здоров'я. Також можна додати до цього всього спокій, радість і любов. Звичайно ж, моральний стан людини відіграє важливу роль, але без грошей, без роботи хто буде спокійним і радісним, хто зможе бути захоплений любов'ю, коли у нього немає впевненості в завтрашньому дні. Як казав Христос, єдине, що не дає нам життя, - це матеріальні блага. Значить, виходить, що Христос був несправедливий по відношенню до нас. Він не розумів, що потрібно людині для щасливого життя.

Спосіб життя, якого дотримується людина, є його вільним вибором. Ісус Христос був прав або все-таки помилявся, чи є у людини вибір як жити або все-таки ні? Що ж не так? Чому в житті багатьох людей є смуток, переживання, розлад? Це теж наш вибір, який робимо ми самі. Раз у людини є вибір, чому він тоді не вибирає щось інше, щоб поміняти свою ситуацію в житті і не діє. Христос нам говорить про любов, про прощення, про терпіння, про довіру і віру в Бога, про радість, про світлі і про життя. Наскільки помилковим може бути такий вид мислення, до якого нас закликає Бог? Що ж все-таки в його словах звучить непереконливо? У що ми віримо? Прості питання, які хочуть простих відповідей. Ми вважаємо за краще бачити в своєму житті світло або темряву, радість або розлад, надію або безнадійність, відвагу або страх, любов або ненависть, вибираємо Бога або нікчемність нашого егоїзму? Ми самі робимо вибір в нашому житті! І вибір є завжди. Необхідні просто рішучість і прагнення.

Право вибору - це завжди добре. У нашому випадку однозначно вигідно: є необхідність у частому використанні транспорту - вибираєш проїзний, якщо немає потреби постійно їздити - грошову компенсацію.

Однією з найвищих цінностей демократичного суспільства є народовладдя. Народовладдя в Україні реалізується на основі Конституції, через інститути безпосередньої (прямої) чи представницької (виборної) демократії і є проявом політичної активності громадян. Політична активність передбачає залучення громадян до процесу політико-владних

відносин, їх вплив громадян на перебіг соціально-політичних процесів та на формування владних політичних структур. На початковому рівні це проявляється через участь у виборах, мітингах, маніфестаціях, зборах, страйках тощо. На вищому рівні – це вже професійна політична діяльність у законодавчих, виконавчих та судових органах, у ролі представників політичних партій, рухів та громадських об'єднань тощо.

У демократичній державі громадяни вільно приймають політичні рішення, відповідно до волі більшості. У демократичному суспільстві воля більшості має поєднуватися з гарантіями прав осіб, які опинилися у меншості – етнічній, релігійній чи політичній тощо. Права меншості не можуть залежати лише від доброї волі більшості і не можуть бути скасовані більшістю голосів.

Мені здається, представники влади повинні заздалегідь проводити роз'яснювальну роботу серед населення, намагатися бути ближче до потреб людей. Я вважаю, що керівництво краю все ж зробило правильні висновки в ситуації, що склалася.

ТКАЧЕНКО Юлія Віталіївна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Аналіз історичних типів відносин між особистістю і суспільством переконливо свідчить про те, що в умовах прискореного розвитку цивілізації роль особистості в суспільстві, рівень її свободи істотно зростають, у зв'язку з чим стає все більш актуальною проблема співвідношення свободи особи і її відповідальності перед іншими людьми і суспільством в цілому.

Свобода – це одна з основних, найскладніших філософських категорій, яка визначає сутність людини, що складається з її здатності мислити і діяти відповідно до своїх намірів, бажань та інтересів, а не внаслідок якогось примусу. З часів античності і аж до наших днів ідея свободи була притаманною практично всім розвиненим філософським системам. Тож у певному розумінні, філософія – це вчення про свободу.

Слід зазначити, що в історії філософської думки існували різні підходи до визначення свободи, шляхів і засобів її досягнення. Так, наприклад, для більшості представників античної філософії – Сократа, Діогена, Епікура і Сенеки – свобода є змістом і метою людського існування. Для представників середньовічної схоластики – Ансельма Кентерберійського, Альберта Великого і Хоми Аквінського – свобода розуму і вчинків можливі тільки в межах церковних догматів, за межами ж їхня свобода являє собою ересь, тяжкий гріх. У Новий час стає панівною точкою зору на свободу як на природний стан людини, шлях до соціальної рівності і справедливості (Томас Гоббс, Поль Анрі Гольбах, П'єр Сімон Лаплас). Велику увагу проблемі свободи приділяли і представники німецької класичної філософії. Імануїл Кант, наприклад, під свободою розумів інтелегібельну (тобто недоступну чуттєвому пізнанню) сутність людини; для Йоганна Готліба Фіхте свобода – єдина абсолютна реальність; а Георг Вільгельм Фрідріх Гегель розумів під свободою багатопланову реальність, що у всіх своїх проявах являє форму об'єктивної абсолютного духу.

На думку багатьох дослідників, однією з найбільш розроблених концепцій свободи є концепція марксизму. Для того щоб краще усвідомити особливості марксистського розуміння

свободи в її діалектичній взаємодії з необхідністю, слід розглянути трактування свободи з позиції волюнтаризму і фаталізму.

Люди не в змозі змінити умови свого життя, однак вони мають певну свободу волі у виборі цілей і шляхів їх досягнення, оскільки в кожен момент звичайно існує не одна, а кілька реальних можливостей для їхніх дій. Крім того, вони певною мірою вільні у виборі засобів для досягнення обраної мети. Свобода, отже, не абсолютна, а відносна і перетворюється на життя шляхом вибору того чи іншого плану дій. Що чіткіше усвідомлюють люди свої реальні можливості, що більше засобів для досягнення поставленої мети вони мають, то більшою є свобода. У цьому і полягає об'єктивна підстава свободи як феномена людського життя.

Таким чином, вибір варіанта діяльності поєднується з великою моральною і соціальною відповідальністю за наслідки цього вибору. Тому справжній вибір відрізняється від свавілля тим, що він є результатом складного синтезу об'єктивних можливостей зовнішньої дійсності і суб'єктивного багатства внутрішнього світу людини, накопиченого нею соціального досвіду. У процесі вибору розкривається справжній зміст, духовне і моральне багатство особистості. Саме вільний вибір є випробуванням на міцність таких компонентів особистості, як совість, гідність, честь, відповідальність тощо.

У суспільстві свобода особи обмежується інтересами суспільства. Однак бажання й інтереси людини не завжди збігаються з інтересами суспільства. У даному разі особистість під впливом законів суспільства змушують до вчинків, що не порушують інтересів суспільства. При збігу інтересів особистості і суспільства у стані свободи поняття «свобода» слід доповнити ідеєю врегулювання діяльності людей.

Зростання ступеня свободи особи може правити за критерій суспільного прогресу. На різних етапах історії людства можливість вільного вибору особистості була неоднаковою. У міру розвитку суспільства, з кожною новою епохою відкриваються нові можливості зростання ступеня свободи особи. Це положення в сучасному суспільствознавстві як на Заході, так і на Сході стало загальноновизнаним. Тому сьогодні основним критерієм суспільного прогресу є рівень гуманізації суспільства, становища в ньому особистості – рівень її економічної, політичної, соціальної і духовної свободи. Кожна суспільна формація чи цивілізація прогресивні настільки, наскільки вони розширюють коло прав і свобод особи, створюють умови для її самореалізації. Однак не слід забувати, що свобода лише тоді може бути критерієм суспільного прогресу, коли її зростання відбувається в розумних межах. Коли цими межами на будь-якому етапі розвитку суспільства є відповідальність особистості перед суспільством і вона виходить за ці межі, у суспільстві неминуче починається анархія, що з поняттям «свобода» аж ніяк не сумісна.

Отже, особистість і суспільство - це дві взаємозалежні, взаємодоповнюючі сторони способу засвоєння дійсності людиною. Немає особистості без суспільства, і немає суспільства без особистості. У кожному історичну епоху існує свій тип відносин між особистістю і суспільством. Міра свободи, яку вкладають люди в кожен конкретну епоху, залежить від рівня розвитку економіки, від соціальних відносин і політичного ладу тієї чи іншої держави. Свобода і відповідальність – нероздільні поняття. Свобода неможлива без відповідальності і обов'язку людини перед світом, у якому вона існує. Відповідальність - це неминуча ціна свободи, плата за неї.

БАБИЧ Наталія Миколаївна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

В Україні є низка законодавчих та інших нормативно-правових актів спрямованих на регулювання, захист та розвиток вітчизняного інформаційного простору. Зовнішня експертиза підтвердила, що нормативно-правова база інформаційної сфери України в цілому відповідає європейським нормам. Проте важливою проблемою залишається несистемність вітчизняної правової політики в інформаційній сфері. Тобто, законодавчі акти ухвалюються з метою вирішення тактичних завдань, без урахування стратегічних орієнтирів та об'єктивних українських умов. Важливим є те, що частина інформаційних відносин регулюється підзаконними, а подекуди й відомчими нормативними актами. Тому виходить так, що значна кількість питань функціонування інформаційної сфери в Україні залишається досі недостатньо врегульованою на законодавчому рівні – це стосується як проблем інфраструктури, так і діяльності ЗМІ.

У сучасний період у системі інформаційного законодавства свого вирішення потребують такі проблеми як: формування правових умов для плюралізму, прозорості та неупередженості діяльності ЗМІ, недопущення їх монополізації та використання у маніпулятивних цілях; З огляду на недостатню контрольованість державою відносин власності на ключові вітчизняні ЗМІ та відсутність нормативно-правових актів, які сприяли би становленню економічно незалежних ЗМІ, створюються передумови для монополізації медіа-ринків фінансово-промисловими групами, які через належні їм ЗМІ почасти вдаються до формування змістовного наповнення інформаційних продуктів на власний розсуд обслуговуючи вузькогрупові корпоративні інтереси, використовуючи ЗМІ у маніпулятивних цілях. При цьому журналістські колективи, передовсім через непрозорість трудових відносин з власниками та слабку самоорганізацію, практично не мають можливостей для проведення незалежної редакційної політики, ба більше унормування діяльності з поширення інформації в мережі Інтернет;

Фактично відсутнє правове регулювання функціонування в Україні міжнародних інформаційних обмінів та інформаційних систем, тим самим унеможлиблює здійснення перевірки інформації, яка там поширюється та створює передумови для використання Інтернет-ЗМІ у деструктивних цілях.

Актуальною проблемою залишається питання професійної компетентності та моральної відповідальності журналістів перед суспільством. Наразі за порушення етичних стандартів, ані з боку аудиторій чи професійної спільноти, ані з боку держави, фактично, відсутні наслідки для самого ЗМІ чи журналіста. Зокрема, Україні бракує узгодженого Кодексу журналістської етики та механізмів контролю за його виконанням, а також визначення в чинному законодавстві відповідальності журналістів за порушення професійних етичних принципів.

Окрім того є проблема неузгодженості термінології в інформаційному законодавстві. Нині використовується низка термінів, що недостатньо коректні та не мають чіткого визначення це все дозволяє використовувати їх довільно .

Таким чином, на сьогодні актуальним постає питання вдосконалення українського інформаційного законодавства у сфері створення, поширення та використання інформації відповідно до сучасних потреб та викликів. На думку значної кількості вітчизняних правознавців таке вдосконалення має відбуватися шляхом кодифікації – розробки та прийняття Інформаційного кодексу України.

Необхідно розробити та прийняти Інформаційний кодекс України та об'єднати в ньому механізми регулювання провідних суспільних відносин, об'єктом яких є інформація незалежно від форми, способу, засобу чи технології її поширення. Такий кодекс має чітко визначити об'єкт, предмети інформаційного права, суб'єкти інформаційних правовідносин, правовий режим доступу до інформації, а також передбачити механізми забезпечення інформаційного суверенітету України та забезпечення інформаційної безпеки громадян, суспільства та держави як складових національної безпеки України.

Література

1. Додонов О. Г., Литвиненко О. В., Янішевський С. О. Інформаційна політика органів державної влади: напрями удосконалення // Стратегії розвитку України: теорія і практика. К.: НІСД, 2002. С. 637.

2. Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: закон України від 09.01.2007 р. № 537-V. - [Електронний ресурс] <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>

ПУХАЛЬСЬКА Ілона Василівна
*студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

РУСЬКА ПРАВДА ЯК ПЕРША ПАМ'ЯТКА ДАВНЬОРУСЬКОГО ПРАВА

Вінцем давньоруського права є кодифікований юридичний збірник Руська Правда. Її прототипами, як вважають дослідники, були збірники законів “Статут” і “Закон руський” початку X ст., – тодішні підвалини судочинства. Оригінал Руської Правди не зберігся. Вона дійшла до нас у 106 списках – у літописах та юридичних збірниках XIII–XVII ст.

Насамперед статті “Руської Правди” дають досить повне уявлення про правову систему Київської Русі взагалі, і основні принципи її облаштування, зокрема. Зокрема, одним з основних принципів феодального права Київської держави було те, що права та інтереси феодалів і феодально-залежного населення захищались неоднаково. Виникнувши на основі звичаєвого права, законодавство Київської Русі було поставлене на службу феодальній державі, відповідно, послідовно відстоювало й захищало інтереси князів, бояр та інших категорій заможного населення. Це обумовило один із головних принципів (особливостей) розвитку феодального права у Київській державі - принцип привілею. Він означав те, що система покарань була скерована головним чином проти феодально- залежного населення. Особа і майно холопа взагалі не захищалися. Натомість права пануючого класу відстоювали усі правотворчі спроби київських князів.

Найдавнішою є Коротка редакція Руської Правди, яка відображає державну організацію і давньоруське право періоду становлення феодального ладу. Вона складається з Правди Ярослава, Правди Ярославичів, Покону вирного, Уроку мостникам. Вважають, що Правда Ярослава з'явилась у 10-30-ті рр. XI ст., а Правда Ярославичів – у 50-60-ті рр. XI ст. Вона регулювала суспільні відносини ранньофеодального періоду. В Правді Ярослава зберігається, хоча й зі значним обмеженням, інститут кровної помсти. Предметом правового захисту в Короткій редакції виступає життя та тілесна недоторканість феодалів й князівських дружинників; вона регулює питання власності, володіння, спадкоємництва. Чітко простежується специфіка феодального права як права привілею панівних станів. Зміни й доповнення Правди Ярославичів мали на меті захистити князівські маєтки і князівську

земельну власність. Навіть заміна кровної помсти системою грошових стягнень передбачала збільшення надходжень до державної скарбниці.

Правда Ярослава, основується на давньоруському звичаєвому праві, мала на меті врегулювати найбільш гострі повсякденні відносини, що виникали головним чином в середовищі князівських воїнів і дружинників. Правові норми, що склали Правду Ярослава встановлювали грошові штрафи за найбільш типові правопорушення: вбивство, покалічення, образи, крадіжки та приховування чужого майна й холопів. З традицією звичаєвого права пов'язана узаконена Ярославовою Правдою кровна помста. Вона допускається тільки у випадку вбивства (за всі інші правопорушення слід було платити сріблом: 40, 12 або 3 гривни, залежно від важкості скоєного). Обмежено і коло родичів, яким дозволялася помста за вбитого. Узаконив Ярослав й окремі загальноприйняті традиції судочинства: клятву-присягу в непричетності до злочину, необхідність свідків при розгляді, порядок витребування украдених і виявлених речей. Встановлювалася спрощена судова процедура для прийшлих воїнів князівської дружини - варягів і так званих колб'ягів. Загалом, текст Правди Ярослава ще не фіксував ніяких переваг (привілеїв) у санкціях для окремих верств вільного населення. Суб'єктами правовідносин були усі, окрім холопів.

Отже, правовий зміст Правди Ярослава стосується головно кримінального і кримінально-процесуального права.

Серед питань, які вона порушувала, були: правове становище холопів, спадкоємництво, земельна власність тощо. "Правда Ярослава" охоплює норми покарань за вбивство, за тілесні пошкодження, за образу, та норми, які врегульовують питання про порушення права власності.

"Правда Ярославичів" (ст. 19-41) укладена після смерті Ярослава Мудрого його синами Ізяславом, Всеволодом і Святославом на початку 70-х рр. XI століття. Її виникнення пов'язують з повстанням київських смердів та городян 1068-1071 рр. Вона була першим значним доповненням до "Руської Правди", і принципово відрізнялася від законів Ярослава. За півстоліття, що минуло, давньоруське суспільство набуло нових соціальних рис: ставало очевиднішим розшарування раніше єдиних мас вільного населення на привілейованих і пригноблених. Князі вже стали великими землевласниками, господарями замків, де жили і працювали ремісники, працівники-рядовичі, раби-холопи. Тому всі включені в Правду Ярославичів норми були спрямовані передовсім на посилення правового захисту князівських слуг, князівського майна і князівського вотчинного господарства загалом.

Правда Ярославичів свідчить про нерівність у правовому становищі різних категорій населення. Величезними за тим часом штрафами в 80 гривень срібла (близько 16 кг) наказувалося карати відтепер вбивство вищих княжих адміністраторів і слуг: управителів - огнищан, дворецьких-тіунів, поставлених князем старост або його порученців-під'їзних. Встановлюючи нові штрафи, Ярославичі спиралися вже не на традиційні норми, а на власну довільну судову практику.

Аналіз норм Руської Правди свідчить, що вони виникли на місцевому ґрунті й були результатом розвитку юридичної думки в Київській Русі. Отже, наші прашури були носіями високої тоді правової культури. Руська Правда відчутно вплинула на розвиток права західних і північно-східних слов'ян, відчутно вплинула на становлення таких пам'яток права, як Литовські статuti, Псковська судова грамота, Судебники 1497, 1550 р., і певною мірою - Соборне уложення 1649р.

БАБИЧ Наталія Миколаївна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

СВОБОДА ТА РІВНІСТЬ

У Декларації незалежності нам сказано, що всі люди створені рівними, але я думаю, що насправді це одна з найбільших неправд, яку увічнює наше суспільство. Особливо в демократичних країнах прийнято вважати свободу і рівність по суті синонімами. Звичайно, вони обидві є основними цінностями, які повинні підтримуватися для того, щоб існувало хоч якась подоба демократії.

Насправді, я думаю, що в кінцевому підсумку вірно зворотне. Рівність і свобода прямо протилежні - чим більше у вас одного, тим менше у вас іншого. Як стверджують історики Уїлл і Аріель Дюрант в книзі "Уроки історії", "свобода і рівність - закляті і вічні вороги, і коли одне переважає, інше вмирає".

Як таке може бути? Я думаю, що наше нерозуміння того, як співвідносяться рівність і свобода, виникає з нерозуміння процесу еволюції. Якби всі ми дійсно народжувалися рівними, як стверджує Декларація, тоді не було б ніякої еволюції. Насправді все ми народжуємося унікальними, з різним рівнем і типом інтелекту, привабливості і рядом інших фізичних і психічних якостей. Природно, ці відмінності приводять до того, що одні мають природні переваги перед іншими. Ці варіації і відмінності необхідні для процесу еволюції і природного відбору.

Останні погляди на якість політичних систем зосереджені на різних аспектах або вимірах, виражених такими термінами, як свобода, рівність, солідарність, права людини і добробут. Проблема такого багатовимірного підходу до якості політичних систем полягає в тому, що різні аспекти не були проаналізовані в точних термінах і не були ретельно зіставлені один з одним. Не збереглося знань про те, як різні аспекти спільно впливають на якість політичної системи. Хоча вплив кожного окремого аспекту *ceteris paribus* цілком очевидно, проблеми виникають, коли два або більше з них змінюються одночасно. В "народній" політичній риториці часто зустрічається тема, що свобода і рівність, а також свобода і солідарність конкурують один з одним або навіть несумісні. Коли ці ярлики використовуються як характерні для певних політичних систем, ми приходимо до звичайної риториці політичної конкуренції між державами, де, скажімо, "вільне" держава і "соціалістичне" держава (= держава, що характеризується рівністю і / або солідарністю) прагнуть до домінування. Ці провісні судження призводять до очікування, що наукове дослідження дасть аналогічні результати.

З двох основних варіантів свободи: свобода "від" впливу і свобода "робити" те, що хочеться, наведене вище визначення охоплює перше поняття. Важко співвіднести ці два поняття в точних термінах, тому що область людських бажань настільки розмита. Якби ми могли виділити в даному стані область матеріально можливих дій, які ж міг би зробити, якби ніхто не мав над ним влади, і область реально можливих дій, отриману шляхом виключення з першої області всіх тих дій, які стають неможливими через того, що інші люди мають над її влада, тоді ми могли б сказати, що "свобода робити" обмежена двома способами. По-перше, вона обмежена областю матеріально можливих дій. Людина не може здійснювати матеріально неможливі дії, незалежно від того, хоче він цього чи ні. На додаток до цього першого обмеження, "свобода робити" ще більш звужується через вплив інших людей, що роблять матеріально можливі дії неможливими. З цієї точки зору, якщо області матеріальної можливості залежать від рівня добробуту, то рівень `матеріально можливої` свободи, тобто

свободи, яка переважала б при наявності волі від впливу, вище в державах з більш високим рівнем добробуту. Однак ця відмінність не здається плідним, оскільки в дійсності "матеріальний" рівень і рівень впливу сильно залежать один від одного. Наприклад, підвищення рівня добробуту зазвичай супроводжується збільшенням страждань від потуг влади, так що загальна свобода "робити" людини не збільшується (або навіть зменшується) при підвищенні рівня добробуту. Більш того, свобода "робити" дозволяє ідеальну, індивідуалістичну реалізацію свободи: Я просто урізаю свої бажання, щоб стати повністю вільним (як гегелівський раб). Це показує, що свобода "робити" не дуже добре підходить для обговорення суто соціальних питань, таких як порівняння політичних систем, і що свобода "від" є правильним поняттям для використання в таких контекстах.

Рівність можна визначити, розрізняючи зовнішню і внутрішню рівність. Двоє людей можуть бути рівними у зазначеному сенсі, але при цьому сильно відрізнятися, скажімо, по силі, інтелекту або багатству.

Отже, умова "більшої свободи", з цієї точки зору, прямо пов'язане з наявністю або відсутністю владних відносин. Збільшення свободи, згідно з наведеним вище визначенням, має на увазі менше застосування влади: `більше свободи має на увазі менше застосування влади`. З іншого боку, рівність може варіюватися без будь-яких змін в кількості проявів влади, наприклад, шляхом простого "перерозподілу" таких проявів серед населення. Більш того, кількісні поняття свободи і рівності незалежні один від одного. Це можна довести шляхом логічного порівняння і показати, що при фіксованих, гіпотетичних умовах зміна в одному вимірі сумісно з відсутністю змін в іншому. Наприклад, при збільшенні свободи ступінь рівності може залишатися незмінною. Зокрема, це показує, що свобода і рівність - навіть якщо обидва вони визначаються в термінах влади - дають різні критерії для ранжирування політичних систем. Той факт, що обидва ці поняття можуть бути визначені в термінах влади, не означає, що порівняння політичних систем в цих двох вимірах може бути "зведено" до одного, більш базового критерію, сформульованому в термінах використання влади.

ПОНОМАРЕНКО Владислав Євгенович

студент 3 курсу,

гуманітарно педагогічного факультету

Науковий керівник: Лаута О.Д.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

«СВОБОДА ПРОТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА МЕЖІ ХХІ СТОРІЧЧЯ»

Ще в ХХ столітті бельгійський учений і лауреат Нобелівської премії з хімії Ілля Пригожин вивів поняття точок біфуркації, яке може бути застосовано як до систем частинок, так і до людських суспільств. З'ясувалося, що в певні моменти розвиток як тих, так і інших може піти в одному з двох можливих напрямків, і ніщо не здатне передбачити, в якому саме. Це змінило уявлення про свободу волі людини. До речі, зараз ми, очевидно, теж входимо в зону біфуркації.

У психології свобода розглядається як один з аспектів особистої причинності і самодетермінації, здатність до якої розвивається в онтогенезі і різниться у різних людей. Як було сказано ще в початку ХХ століття, політична свобода - частина загальної волі, а загальна свобода - це наша здатність контролювати нашу власну життя. Наші пращури давали їй таке визначення - «влада над життям».

Говорячи про свободу, неможливо не говорити про відповідальність. Їх співвідношення дуже чітко проявляється саме через психологічний аналіз. Є дані, які показують, що вони з'єднуються і утворюють щось єдине на певному етапі зрілості. Але спочатку вони один від

одного незалежні, і тому можливі як примітивні форми відповідальності без свободи, так і свободи без відповідальності.

Приклад в першому випадку - це ідеальний виконавець, який приймає на себе відповідальність за реалізацію чужих, не ним поставлених цілей. І навпаки, свобода без відповідальності - це імпульсивна стратегія, коли людина непередбачувана не тільки для інших, але і для себе самого, може кидатися з одного боку в бік. При цьому ось така свобода виявляється не спрямованою на жодну свою місію і ні на який власний сенс.

Якщо резюмувати, свобода - це переживання того, що ніщо інше не визначає мої дії, а відповідальність - це переживання того, що я сам причина своїх дій. Те ж саме має відношення і до політичної свободи.

Але, наскільки вільні українці в цьому плані? Я скажу так, будь-яка цілеспрямована дія має на увазі обмеження ступенів свободи. Але для цього ці ступені свободи повинні бути спочатку представлені в асортименті, щоб я міг планувати здійснити цю дію. Свобода згорає в дії, вона є тим паливом, яке необхідно для здійснення цілеспрямованих осмислених дій.

Висновок. Отже, свобода і відповідальність - це не щось контрадикційне, а навпаки, щось тісно пов'язане та неможливе одне без одного. Загалом, як казав К.Ясперс «Кордони народжують мою самобутність. Якщо моя свобода не стикається ні з якими межами, я перетворююся на ніщо. Завдяки обмеженням, я витягаю себе із забуття і привожу в існування».

Література

1. Бачинин В. А. Морально-правовая філософія / В. А. Бачинин. – Х. : Консум, 2000. – 208 с.
2. Гегель Г. В. Ф. Основи філософії права, або Природне право і державознавство / Г. В. Ф. Гегель; [пер. з нім. Р. Осадчука, М. Кушніра]. – К. : Юніверс, 2000. – 336 с.
3. Кьєркегор С. Наслаждение и долг / С. Кьєркегор. – Ростов н/Д, 1998. – 347 с.
4. Ситниченко Л. А. Стратегії свободи в сучасній соціальній та практичній філософії / Л. А. Ситниченко // Свобода: сучасні виміри та альтернативи. – К. : Укр. Центр духовн. культури, 2004. – 316 с.

ГРИГОРАШ Олександр Сергійович
студент 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ЯК АТРИБУТ НЕЗАЛЕЖНОЇ НАЦІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ

Сучасна політико-правова наука звільнилася від оптимістичних ілюзій 80-х років, коли шлях до безкризового універсального суспільства вважався неминучим. Сьогодні основою глобальних прогнозів, особливо довгострокових, є думка про суперечливість тенденцій цивілізаційного розвитку. Не відмовляючись від ідеї поступового формування єдиної всепланетарної цивілізації, дослідники зазначають, що цей процес відбувається надзвичайно складно, прагнення до пошуку нової ідентичності в умовах глобальної трансформації призводить до посилення сепаратистських і відцентрових тенденцій: «Чим сильніші тенденції до універсалізації й уніфікації зовнішніх сторін життя, тим сильніше люди дорожать такими внутрішніми характерологічними компонентами свого народу, як традиції, релігія, мова, культура і т.д. Єдиний світовий порядок можливий тільки як відкритий, динамічний простір для вільного співіснування різнорідних культур, релігій, форм світорозуміння» [2, с. 31-32].

В цілому можна погодитися з тим, що з поглибленням процесу глобалізації завершується великий історичний цикл розвитку, коли держави йшли «пліч-о-пліч» з цивілізацією, а посилення ролі держави й державного суверенітету було показником зростаючої цивілізованості тих чи інших народів. Збільшення кількості суб'єктів історичного процесу на 19 сучасному етапі підриває подібну монополію держави. Але це зовсім не означає, що завтра чи в майбутньому національна держава буде здана до архіву історії.

Суттєвих змін зазнає й інститут суверенітету, його роль, функції, місце і значення в житті держав як суб'єктів міжнародної політичної системи. Держава перетвориться в один із складних суб'єктів людського буття, але навряд чи перестане бути головним діючим актором національної і міжнародної сцени до тих пір, поки будуть існувати різні етноси і народи. Можна погодитися з висновком А. Албі про те, що «національні уряди поступово втрачатимуть функції носіїв виняткового суверенітету і будуть включатися до ієрархічної вертикалі як середня ланка» [4, р.184].

В цілому вплив глобалізації на національну державу й державний суверенітет досить багатовекторний за своїм характером, тому потребує глибокої й всебічної оцінки. З цього приводу актуальною є думка Д. Єфременко про те, що питання про послаблення ролі національної держави й державного суверенітету повинно розглядатися лише у відносному сенсі – в порівнянні, наприклад, з динамікою інших політичних процесів або з масштабом і параметрами сучасних проблем [1, с.127].

Обмеження суверенітету держави на її території, втручання у визначення державою її внутрішнього й зовнішнього статусу через міжнародне право, а не з власної волі, є неприпустимими й неможливими у принципі. Взаємні відносини між державами регулюються договорами та угодами, які самі по собі жодної влади однієї держави над іншою встановлювати не можуть. Відносини, що виникають та розвиваються як договірні, не можуть бути владними відносинами. Трансформація договірних відносин у владні можлива тільки на добровільних засадах. Добровільність і незалежність у міжнародних відносинах є істотною гарантією державного суверенітету та трансформації у світовому вимірі «суверенітету взаємозалежності» сучасних держав у «суверенітет взаємодії» задля розв'язання глобальних проблем [3, с.87].

Глобалізація, розвиваючись із національного джерела, не може не служити їй, збагачуючи політичні, економічні, технічні, просторові й організаційні можливості її реалізації. Ігнорування національної держави, її суверенітету – це помилковий шлях, що веде до конфліктів. Жодна глобальна система не буде життєздатною, якщо не буде відкритою національним інтересам, не буде побудована на взаємодії національних держав. Тим більше, що сам національний інтерес не виступає чимось чужорідним глобальному, оскільки є синтезом внутрішніх і зовнішніх факторів. В основі глобальної відповідальності суб'єктів міжнародних відносин знаходиться облік і реалізація національних інтересів. Тільки таким методом може бути переборена їх «анархія». Глобалізація і національні інтереси держав, їх суверенітет – не взаємовиключні, а взаємодоповнюючі структурні елементи глобального міжнародного порядку. Зміцнення позицій держави в системі міжнародних відносин є неминучим, оскільки і в умовах високорозвиненого громадянського суспільства її існування є необхідним.

Література

1. Ефременко Д.В. Ассиметрия мировой системы суверенитета: зоны проблемной государственности / под ред. М.В. Ильина, И.В. Кудряшовой. – М.: МГИМО Университет, 2011. – 247 с.
2. Gałganek A. Suwerenna równość państw. Metafora zawłaszczenia // Przegląd Politologiczny. – 2008. – № 1. – Р. 15-24.
3. Марченко М.Н. Государство и право в условиях глобализации. – М.: Проспект, 2008. – 400 с.

КОСТИНА Аліна Вячеславівна
*студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВЕ РОЗУМІННЯ СВОБОДИ ЛЮДИНИ

Поняття “свобода” багатогранне. Воно включає в себе і особистий, і політичний, і соціальний, і економічний, і правовий аспекти. Деякі дослідники розглядають свободу як певну структуру, цілісну систему, що складається з певних елементів. Серед таких складових свободи А. І. Казаміров виділяє внутрішній і зовнішній аспекти свободи. При цьому аспект внутрішній (внутрішня сфера свідомості індивіда) включає свободу совісті як свободу особистого переконання; свободу думки і почуття; свободу думки щодо усіх питань практичних і умоглядних або релігійних; свободу вираження та поширення думок. До зовнішньої ж сфери (сфера зовнішніх відносин з іншими людьми) належить спосіб життя, вибір професії; свобода дій.

Свобода становить основу теорії природного права. Відповідно до цієї концепції, стан свободи особистості не надається будь-якою публічною владою, а належить їй з народження. Для теорії природного права характерний поділ на додержавний (природний) і державний (цивільний) стан суспільства. Томас Гоббс вважав, що в будь-якому з цих станів існують фундаментальні природні закони. Один з таких законів свідчить, що “...в разі згоди на те інших людей має... задовольнятися таким ступенем свободи по відношенню до інших людей, яку вона допускає інших людей по відношенню до себе”.

Про важливість свободи у життя кожного громадянина свідчать події в Україні протягом останніх 20 років. Верховна Рада України від імені українського народу – громадян України усіх національностей, – зокрема дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя, прийняла Конституцію – Основний Закон України.

Свобода – це абсолютна цінність, невід’ємне право індивіда, але і вона може бути обмежена державою. Своєю чергою, абсолютна свобода – це відсутність насильства над волею однієї особи з боку інших осіб і обставин. Напевне, єдина абсолютна свобода, яку не можна обмежити, це свобода совісті і віросповідання, свобода думки і переконань. Навіть свобода слова в деяких випадках може бути обмежена (наприклад, заклики до екстремізму). А за деякі діяння людина може бути позбавлена свободи пересування, визначення місцезнаходження та місця проживання. До того ж у людини завжди є можливість і свобода вибору: вибору своєї професії, вибору вчинити так чи інакше, зокрема вибору між правомірною і девіантною поведінкою. Певна свобода вибору залишається навіть в умовах фізичного обмеження свободи (відмовлятися від їжі або приймати їжу, виконувати чужі команди під страхом покарання, чи ні) тощо.

В умовах життя в соціумі категорії свободи протистоїть категорія необхідності, тобто порівняння своєї поведінки з певними зобов’язаннями через морально-етичні, релігійні та інші переконання, і відповідальність за свої дії.

Отже, з урахуванням вищевикладеного, вважаємо, що свобода – це незалежність особистості, індивіда у своїх діях, виборі свого місцезнаходження; свобода пересування, свобода совісті і віросповідання, незалежно від чужої думки; можливість розпоряджатися собою і своїми здібностями, діяти на власний розсуд, будучи обмеженим тільки межами

закону; можливість вибору. Однозначно потрібно визнати, що свобода це є природне благо, яке не може бути обмежене інакше, як законом і законними правами і свободами іншої людини, що не суперечать основоположним принципам права.

Література

1. Арістотель. Політика = Πολιτικὴ Αριστοτελῆ / переклав з давньогрецької О. Кислюк. – К.: Основи, 2000. – 238 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.
3. Вольтер. Кандід: філософські повісті // пер. з франц. / Вольтер; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України. – Х.: Фоліо, 2011. – 409 с.
4. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / Т. Гоббс; пер. з англ. Ростислава Димерця [та ін.]. – К.: Дух і літера, 2000. – 598 с.
5. Донченко О. П. Свобода як категорія права: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.12 “Філософія права” / О. П. Донченко. – Одес. нац. юрид. академія. – О., 2010. – 20 с.

ЛАТИНІН Сергій Віталійович

студент 3 курсу,

гуманітарно педагогічного факультету

Науковий керівник: Лаута О.Д.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

ОСНОВОПОЛОЖНІ СВОБОДИ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Від народження людина є вільною. Вона незалежна у своїх думках, поглядах, переконаннях, а також вона вільна у виборі своєї поведінки. Особа у повсякденному житті керується власною волею відповідно до власних інтересів, потреб, бажань та поставленої мети. Так, свобода постає природною властивістю людини, що закладена у саму її сутність та виступає невіддільним благом кожного. З огляду на це, можемо стверджувати, що свобода виступає беззаперечною цінністю для усього суспільства.

Свобода людини як можливість власного вибору, можливість діяти за власною волею та відповідно до власних інтересів і потреб, незалежно від впливу зовнішніх чинників є природною ознакою, закладена у людську сутність еволюційно. Видатний науковець С. С. Алексеев стверджує: “Свобода не є результатом інтелектуального творіння... вона дійсно дана людям самою природою, вона - “божий дар”, один з найбільш високих проявів людської природи, сутності того унікального, що властиве людині як істоті розумній - вищої свідомості. І у цьому зв’язку свобода є втіленням сенсу життя людини, її призначенням, тим найбільш визначним, що може і повинно дати людині дійсне щастя, життєве задоволення. Чому? Відповідь на це питання вочевидь є простою. Тому що людина, яка, залишаючись істотою біологічного порядку (одиницею із “зоологічного світу”, частиною організованих спільностей живих організмів), наділена надзвичайно величчям з того, що може створити природа - розумом. А розум за своєю сутністю і є свобода; свобода - його, розуму, невід’ємна зрозуміла риса, данність і атрибут

Щодо взаємодії свободи і моралі, то вона полягає у тому, що людина завжди має вибір на користь добра чи зла. Чи можливо вважати по-справжньому свободною людину, яка “вільно” обирає брехню, насильство, зраду, тобто те, що суперечить самій сутності людини, її вищому призначенню?... Чому ми повинні вважати свободним злочинця?! І річ тут не тільки в тому, що індивід часто стає рабом гріха, зла, аморальних бажань. А тому, що злочинець реалізовує найгірше своєї душі, ті схильності, що зовсім не є уособленням людини.

Основний Закон констатує: “Правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством”. Відповідно до цього положення особі дозволяється робити все, що не заборонено законом. Саме так сьогодні свобода закріплена у праві: з одного боку, закріплюється довільність поведінки, а з іншого, – закон встановлює відповідну міру відповідальності за переступання встановлених меж поведінки чи посягання на свободу інших людей. Тобто свобода у праві виражається саме через закріплення основоположних принципів (гуманізму, демократичності, рівності) та відповідних прав людини, серед яких і право на свободу.

Свобода виступає природною ознакою і водночас необхідністю людини, є втіленням самодостатності та індивідуальності кожного. Різноманітність видів свободи дає змогу детальніше ознайомитися з її істинною суттю, а дослідження взаємозв'язків свободи з іншими явищами (такими як право, мораль, відповідальність) сприяє встановленню основних її проявів. Особливість свободи полягає у її суперечності: якщо вона необмежена, то сама себе усуває. У такий спосіб визначається взаємозв'язок відповідальності і свободи, адже ці поняття трактуються як нерозривні. Право постає основним виразником свободи, є основною формою втілення свободи. Україна, формуючи демократичну, правову державу проголосила, визнала у законодавстві найбільш важливі, необхідні прояви свободи людини.

Література

1. Гаєк Ф. А. Конституція свободи / Пер. з англ. Мирослави Олійник та Андрія Королишина. / Ф. А. Гаєк. – Львів : Літопис, 2002. – 556 с.
2. Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. / В. С. Макарчук. – Вид. 6-те, доп. – К. : Атіка, 2010. – 624 с.
3. Петрушенко В. Філософський словник : терміни, персоналії, сентенції. – Львів : Магнолія 2006, 2011. – 352 с.
4. Пунда О. О. Право на свободу: монографія. / О. О. Пунда. – Х. : Евріка, 2006. – 284 с.
5. Современный философский словарь / под ред. д.ф.н., проф. В. Е. Кемерова. – М.; Бишкек; Екатеринбург, 1996. – 608 с.

ТРУХІН Микита Павлович

студент 3 курсу,

гуманітарно педагогічного факультету

Науковий керівник: Лаута О.Д.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ СЛОВА У СУСПІЛЬСТВІ

Тема свободи слова - одне з найбільш суперечливих питань у ліберальних суспільствах. Якщо свобода вираження поглядів не цінується високо, як це часто бувало, проблем немає; свобода вираження поглядів просто обмежується на користь інших цінностей. Це стає мінливим питанням, коли його високо цінують, оскільки лише тоді обмеження, накладені на нього, стають суперечливими.

Перше, на що слід звернути увагу під час будь-якого обґрунтованого обговорення свободи слова, це те, що її доведеться обмежити. Кожне суспільство накладає певні обмеження на здійснення мовлення, оскільки воно завжди відбувається в контексті конкуруючих цінностей. У цьому сенсі Стенлі Фіш має рацію, коли каже, що не існує такого поняття, як свобода слова (у значенні необмеженої мови). Вільна мова - це просто корисний термін, щоб

зосередити нашу увагу на певній формі людської взаємодії, і ця фраза не має на меті натякати на те, що мова ніколи не повинна обмежуватися.

Не потрібно повністю погоджуватися з Фішем, коли він каже: «Словом, вільне слово - це не самостійна цінність, а політичний призов», але так буває, що не існувало жодного суспільства, де мова не була б обмежена певною мірою. Хаворт робить подібне, коли припускає, що право на свободу слова - це не те, що ми маємо, не те, чим ми володіємо, так само, як ми маємо руки і ноги. Олександр і Хортон (1984) погоджуються. Вони зазначають, що "мова" охоплює багато різних видів діяльності: виступ, написання, спів, дія, спалювання прапорів, крики на розі вулиці, реклама, погрози, наклеп тощо. Однією з причин думки, що мова не є особливим спрощувачем, є те, що деякі з цих форм спілкування важливіші за інші, а отже, вимагають різного рівня захисту.

Наприклад, свобода критикувати уряд, як правило, вважається важливішою за свободу артистки образити свою аудиторію. Якщо зіштовхуються два мовленнєві акти (коли крики перешкоджають політичній промові), слід прийняти рішення про надання пріоритету одному над іншим, а це означає, що не може існувати необмеженого права на свободу слова. Наприклад, Олександр і Хортон (1984) стверджують, що аргументи, що захищають мовлення на демократичних засадах, мають багато частин. Одним із них є твердження, що громадськість потребує великої кількості інформації для прийняття обґрунтованих рішень.

Інша ситуація полягає в тому, що оскільки уряд є слугою народу, йому не слід дозволяти цензурувати їх. Такі аргументи показують, що одна з основних причин виправдання свободи слова (політична мова) важлива не сама по собі, а тому, що вона дозволяє нам здійснювати ще одну важливу цінність (демократію). Мова важлива, оскільки ми знаходимося в соціальній ситуації, і мало сенсу стверджувати, що Робінзон Крузо має право на свободу слова. Потрібно лише говорити про таке право в соціальних умовах, і апеляція до абстрактного та абсолютного права на свободу слова перешкоджає, а не допомагає дискусії. Як мінімум, для порядку слід викласти мову. Якщо ми всі говоримо відразу, у нас з'являється незв'язний шум. Без деяких правил та процедур ми взагалі не можемо вести розмову, а отже, мова повинна бути обмежена протоколами базової цивілізованості.

Цілком можливо, що деякі обмеження мови можуть з часом призвести до подальших обмежень, але вони не можуть. І якщо вони це роблять, ці обмеження також можуть бути виправданими. Головне полягає в тому, що коли ми відмовляємося від незв'язної позиції про те, що в мові не повинно бути обмежень, ми повинні приймати суперечливі рішення щодо того, що можна, а що не можна висловити; це пов'язано з територією спільного життя в громадах. Ще одне, на що слід звернути увагу, перш ніж ми будемо обговорювати конкретні аргументи для обмеження мови, це те, що насправді ми вільні говорити так, як нам подобається.

Отже, свобода слова відрізняється від деяких інших видів вільних дій. Якщо уряд хоче запобігти участі громадян у певних діях, наприклад, їзді на мотоциклах, він може обмежити їх свободу, переконавшись, що такі транспортні засоби більше не доступні; нинішні велосипеди можуть бути знищені та заборона на майбутній імпорту. Свобода слова - це інший випадок. Уряд може обмежити деякі форми вільного висловлювання, заборонивши книги, п'єси, фільми тощо, але не може зробити неможливим сказати певні речі. Єдине, що він може зробити, - це покарати людей після того, як вони заговорили. Це означає, що ми можемо вільно говорити таким чином, що не можемо їздити поза законом на мотоциклах. Це важливий момент; якщо ми наполягаємо на тому, що юридичні заборони позбавляють свободи, то ми маємо дотримуватися незв'язної позиції, що людина була невольною в той момент, коли вона здійснила мовленнєвий акт. Уряд повинен був би видалити наші голосові зв'язки, щоб ми були невольними так само, як і мотоцикліст.

Більш переконливий аналіз свідчить про те, що загроза санкції ускладнює та потенційно дорожче реалізує нашу свободу слова. Такі санкції набувають двох основних форм. Перше і найсерйозніше - це юридичне покарання з боку держави, яке, як правило, складається з фінансового стягнення, але може тягнутися до позбавлення волі (що тоді, звичайно, додатково

обмежує свободу слова). Друга загроза санкцій походить від соціального несприйняття. Люди часто утримуються від публічних заяв, бо побоюються насмішок та морального обурення інших. Наприклад, можна було б розраховувати на публічний засуд, якщо хтось зробить расистські коментарі під час публічної лекції в університеті. Зазвичай це перший тип санкцій, який привертає нашу увагу, але, як ми побачимо, Джон Стюарт Мілл дає сильне попередження про охолоджуючий ефект останньої форми соціального контролю.

Отже завдання полягає не в тому, щоб аргументувати необмежену сферу свободи слова; таку концепцію не можна захищати. Натомість нам потрібно вирішити, наскільки велике значення ми приділяємо мовленню стосовно інших важливих ідеалів, таких як приватність, безпека, демократична рівність та запобігання шкоди, і мові не властиво нічого, що говорить про те, що вона завжди повинна перемагати в конкурентній боротьбі з цими значеннями. Мова є частиною пакетної угоди із соціальними товарами: «коротше кажучи, мова ніколи сама по собі не є цінністю, а завжди виробляється в межах певної концепції добра» (Fish, 1994, 104). У цьому нарисі я розгляну деякі концепції добра, які вважаються прийнятними обмеженнями мови. Я почну з принципу шкоди, а потім перейду до інших більш охоплюючих аргументів щодо обмеження мови. Висновок, який ми маємо зробити, полягає в тому, що проблема, з якою ми стикаємось, полягає у вирішенні питання, де, а не чи обмежувати мову, а в наступних розділах розглядаються деякі можливі шляхи вирішення цієї загадки.

ПОПІВСЬКА Ірина Олександрівна
*студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

ДУХОВНА КУЛЬТУРА СУСПІЛЬСТВА ЯК ЧИННИК САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Специфікою духовної культури є те, що її не можна "нав'язати" людині. Пояснюється це тим, що вона постає як комплекс духовного багатства, котре освоюється особистістю на основі вибіркового ставлення до нього. А тому принцип духовної свободи є обов'язковою умовою, яка дозволяє без шкоди і для особистості, і для суспільства здійснити цей вибір. В особистості у процесі саморозвитку повинна виробитись потреба самоудосконалюватись, відповідально реалізовувати свої духовні сили. Власне, саме духовне життя індивіда А. І Комарова визначає як "особливий діяльний спосіб освоєння людиною світу, включаючи як весь зовнішній світ – природу і суспільство, так і внутрішній світ самої людини в плані його формування і розвитку". Основою для такого способу освоєння виступає духовність як внутрішній стрижень особистості, який задає спрямованість усієї життєдіяльності й самореалізації зокрема. Тому духовна культура виступає особливою сферою взаємодії соціуму та особистості у процесі самореалізації останньої. Саме у цій сфері соціально-культурна детермінація свободи здійснення самореалізації виявляє цілісність як одну з основних характеристик останньої. Яка ж роль духовності у процесі самореалізації особистості?

Вдалим, на мою думку, є визначення духовності С. Б. Кримським, який визначав це поняття здатністю "... переводити універсум зовнішнього буття у внутрішній всесвіт особистості на етичній основі, здатність створювати той внутрішній світ, завдяки якому реалізується самототожність людини, її свободи від жорсткої залежності перед ситуаціями, що постійно змінюються". Відповідно, духовність можна визначити як категорію людського буття, яка виражає його здатність до творення культури та самотворення що передбачає наявність свободи індивіда в перетворенні ним навколишнього світу в процесі цілісної й адекватної до соціальної

дійсності та індивідуальних духовних запитів особистісної самореалізації. Тому, по-перше, духовність особистості постає основним, базовим фактором її самореалізації. До того ж, між самореалізацією особистості та формуванням духовності існує діалектична єдність, котра знаходить відображення у процесі усвідомлення індивідом необхідності прагнення до вищого рівня своєї цілісності, долання обмеженості власного буття. По-друге, духовність є основою ієрархії ціннісних орієнтацій та сенсожиттєвих установок, що дозволяє їй спрямовувати самореалізацію особистості, яка виявляє себе як внутрішньо-зовнішня структурована цілісність, визначати її характер. Окрім того, по-третє, "відкриття та розвиток у собі духовності надає людині внутрішньої автономії, відносної незалежності від життєвих обставин і можливості піднятися над ними, знайти таку внутрішню точку опертя та чинення опору, яка дозволить сконструювати власний життєвий світ, зберегти особистісну цілісність і гідність, певну цілеспрямованість волі за будь-яких обставин".

Утім, духовність навіть є своєрідним випробовуванням людини свободою. Виявлення індивідом можливостей суто людського буття у світі, що відбувається в людській екзистенції й передбачає формування духовності особистості, обумовлюється його активністю та проявами турботи про себе і суще. Турбота про себе, про своє самоздійснення і, найголовніше, про самореалізацію, як слушно зазначав В. Г. Табачковський, є водночас і турботою про світ. А це передусім таке ставлення до себе, котре виходить за межі егоцентризму, поширюється на інших та на цілий світ, і його найвищою метою стає злагода зі світом та із самим собою. Виникнення в особистості турботи про себе і прагнення до самореалізації пов'язане з феноменом відкриття та освоєння сутності буття, що є уже чинником духовного розвитку. У процесі життя людина повинна досягнути єдності своїх сутності та існування, тобто їй потрібно ствердитись як людині, реалізувати себе у деяких дійсно людських визначеннях. Наголосимо тут на слові "людських". Адже духовний світ утворює простір для такого розвитку, який передбачає виявлення того, що людина є, і що вона є, фактично відкриття людиною шляху до самого себе, набуття духовних орієнтирів. Таким чином, конструювання особистістю свого духовного світу постає важливим чинником її самореалізації та передумовою утвердження внутрішньої свободи. Останнє пояснюється тим, що духовний світ не заданий наперед як готова змістовність, його неможливо інтеріоризувати. А тому індивід стоїть перед проблемою відповідального здійснення винятково своїх життєвих кроків, який, врешті-решт, вільно виявляє індивідуальний шлях до себе, до своєї сутності. Відповідно, спрямованість особистості на досягнення єдності його сутності та існування здійснює детермінуючий вплив на її самореалізацію.

Міра прагнення до такого особливого способу самореалізації як розкриття "людського в людині" впливає, у першу чергу, на цілісність самореалізації як процесу. Відмова ж від цього способу перетворює досліджуваний процес на одномоментні акти виявлення одиничних здібностей, а в особистості утверджується постійні відчуття нерозкритості та нереалізованості. Виходячи із зазначеного, потрібно наголосити на тому, що духовність особистості не обмежується лише її внутрішнім духовним світом. До неї також можна віднести безпосередній життєвий шлях та самодійснення.

Таким чином, духовність в уяві, образах, проєкціях власного майбутнього надає людині свободу постійно знімати будь-які соціально-культурні обмеження, щоб виявити свою дійсну гуманістичну індивідуальну сутність і здійснювати цілісну особистісну самореалізацію. Водночас вона сприяє й подоланню успадкованої від природи та від набутого життєвого досвіду власної обмеженості. Основним функціональним призначенням духовної культури, котре істотно вирізняє її серед усіх інших форм культури, є реалізація особистістю сутнісних сил у процесі духовно-практичної діяльності, в ході якої твориться сама людина як духовна істота. Але передумовою для самореалізації особистості є необхідний рівень засвоєних нею духовних цінностей, рівень її духовності. Можна погодитись з С. Ф. Анісімовим, який стверджує, що люди ніби народжуються двічі: спочатку фізично (в акті народження), а потім духовно (в процесі навчання, освіти, виховання, формування духовних якостей, засвоєння цінностей, створених людством). Це засвідчує культивування в різних формах ще з первісних часів релігійних

ритуалів, в яких відбувається символічне "перевтілення" молоді особи у зрілу в духовному відношенні людину.

Таким чином, здійснення цілісної самореалізації можливе лише сформованою особистістю, яка засвоїла основні цінності духовної культури в процесі навчання та спілкування і виробила своє відношення до них. Ядром духовного світу особистості, основним організуючим елементом його структури виступає світогляд, котрий як цілісне та усвідомлене переживання людиною власного співвідношення зі світом є способом духовно-практичного освоєння останнього. Аналізуючи світогляд як духовну основу формування особистості, В. І. Шинкарук визначав, що він виявляється як форма суспільної самосвідомості людини, через яку нею сприймається, осмислюється й оцінюється навколишня дійсність як світ власного буття і діяльності, визначається і переживається своє призначення та участь у ньому. Але особливістю світогляду є те, що він передбачає просто вибір особистістю образу життя, тоді як духовність спрямована на вибір власного образу, власної долі, зустріч із самим собою. На основі такої зустрічі в момент розпредметнення індивідом духовної культури в нього починають формуватися уявлення про самореалізацію як цілісний і структурований процес. Це, у свою чергу, призводить до виникнення ситуації, коли його сенс визначається не у прагненні примножувати речі та правильному відтворенні соціальних зразків, а в осягненні духовного багатства та розвитку сутнісних сил.

Цілісна самореалізація передбачає сформовану духовну особистість, яка послуговується в цьому процесі загальнолюдськими, а не власними егоїстичними цінностями. І тоді змінюється й спрямованість самореалізації особистості, котра пройшла певний шлях духовного зростання. Вона, за твердженням М. О. Бердяєва, прагне допомогти іншим, ділячись з ними духовними багатствами та цінностями, також духовно зростати, надати процесу самореалізації більшої цілісності. Особистість, котра знаходиться на вищому щаблі духовного зростання, бере на себе відповідальність не лише за власну самореалізацію, а й за тих, хто не досяг цього рівня. Лише така особистість не визнає над собою тотальної влади зовнішніх обставин, долає звуження свого життя до буттєвого рівня "тут і тепер", виходить із "нарцистичного" стану самозаглиблення та самостурбованості, прямує до світу, в якому утверджені універсальні надособистісні цінності. Таким чином, у момент взаємодії соціальних та індивідуальних (духовних) детермінант виявляється свобода, котра стає основною умовою самореалізації особистості. А, відтак, детермінація самореалізації особистості засобами духовної культури сприяє утвердженню індивідуальної свободи, надає змісту цього процесу гуманістичного та цілісного характеру, вирізняє його від "випадкової", "хибної" та часткової форм здійснення. Це здійснюється завдяки формуванню по-перше, здатності індивіда до трансценденції, по-друге, сенсожиттєвих установок, по-третє, ціннісних орієнтацій. Розглянемо кожен з визначених аспектів.

Отже, у процесі самореалізації особистості духовна культура суспільства є передумовою становлення її як вільної, активної діяльності, внаслідок чого людина освоює духовні надбання людства як суб'єкт культури. Вона надає особистості можливості практично необмеженого вибору духовних цінностей, які найбільше відповідають її прагненням та ціннісним орієнтаціям. Тому передумовою позитивної, цілісної самореалізації особистості є належний ступінь засвоєних нею духовних цінностей культури, рівень її духовності. Духовність особистості виражає її здатність до приросту культурних надбань та самотворення, що передбачає наявність свободи в процесі цілісної самореалізації особистості, адекватної до її духовних запитів. Це виявляє духовність як основний, базовий фактор самореалізації особистості. Духовність, основу якої складає ієрархія ціннісних орієнтацій та сенсожиттєвих настанов особистості, визначає характер самореалізації особистості, яка виявляє себе як внутрішньо-зовнішня структурована цілісність. Важливою детермінантою цілісності людської самореалізації є міра прагнення особистості до такого виду духовного саморозкриття як виявлення "людського в людині". Така духовно розвинена особистість не визнаватиме над собою тотальної влади зовнішніх обставин, долатиме обмеження свого життя до "тут і тепер", виходитиме із "нарцистичного" стану самозаглиблення та самостурбованості, прямуватиме до світу, в якому утверджені універсальні надособистісні цінності. Можливість виходу за межі впливу зовнішніх детермінант реалізується через здатність

особистості до трансцендентного освоєння світу. Завдяки цій виробленій здатності особистість у процесі самореалізації намагається вийти за межі власного досвіду і наблизитися до абсолютного суб'єкта з метою знайти надійну опору всього існуючого.

Література

1. Степаненко І. В. Духовність і життєва компетентність / Степаненко І. В. // Філософська думка. – 2005. – № 6. – С. 40–55.
2. Комарова А. І. Духовність, духовний розвиток особистості і православ'я / А. І. Комарова // Духовність як основа консолідації суспільства. Уряду України. Президенту, законодавчій, виконавчій владі. Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних працівників. [Міжвідомчий науковий збірник / Керівники авторського колективу: А. І. Комарова, В. Г. Табачковський, І. М. Кучерук, Л. П. Виговська]. – К.: Науководослідний інститут "Проблеми людини", 1999. – Т. 16. – С. 17–46.
3. Крымский С. Б. Контуры духовности: новые контексты идентификации / С. Б. Крымский // Вопросы философии. – 1992. – № 12. – С. 21–28.
4. Хамітов Н. Духовність / Н. Хамітов // Філософський енциклопедичний словник. – К. : Абрис, 2002. – С. 179.
5. Табачковський В. Г. Особистісні виміри людського: духовність, свобода, творчість, моральність // Філософія: світ людини / [В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов та ін.] – К.: Либідь, 2003. – С. 199–224.

КОРНІЙЧУК Богдан Віталійович
*студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

СВОБОДА ЯК ВИЩА ЦІННІСТЬ

Кожна людина вкладає в поняття свободи свій власний сенс, та має чисто суб'єктивний характер, оскільки мова йде, як правило, про особисту свободу, що нібито не передбачає ніяких обмежень. Таке уявлення про свободу вписується в рамки повсякденної свідомості, але ні в якому разі не може претендувати на будь-яку науковість.

Ретроспективний погляд на історію філософії показує, що проблеми свободи перебували в центрі уваги багатьох корифеїв світової філософії. Я посилаюсь тільки на деяких з них. Т. Гоббс під свободою мав на увазі «відсутність зовнішніх перешкод, які нерідко можуть позбавити людину частини його влади робити те, що він хотів би, але не можуть заважати використовувати залишену людині владу залежно від того, що диктується йому його судженням і розумом» [1]. Вільним є та людина, яка робить те, що йому необхідно в житті, і при цьому не зустрічає ніяких перешкод.

Вольтер зауважує, що питання про свободу досить простий, але тим не менше люди постійно сперечаються про нього, і в результаті все заплуталися. Сам французький філософ свободу визначає так: «Свобода - це виняткова можливість діяти» [2].

Співвітчизник Вольтера П. А. Гольбах чимало сторінок присвятив проблемам свободи. «Любов до свободи, - пише французький мислитель, - найсильніша з пристрастей людини; вона викликана його прагненням до самозбереження і безперешкодному використанню особистих здібностей для того, щоб зробити своє життя щасливим» [3]. Прагнення до свободи Гольбах пояснює природними факторами. Інакше кажучи, любов до свободи носить

природний характер. Вона, на думку французького мислителя, викликана тим, що людина прагне до самозбереження і поліпшенню своїх життєвих позицій.

Але людина у всіх випадках, в тому числі в прагненні до свободи, повинен керуватися тільки розумом, завдяки якому любов до свободи призводить до чесноти. Крім того, людина повинна підкорятися встановленим в суспільстві законам. Він повинен розуміти, що свобода має свої межі і їх не можна порушувати, щоб не обмежувати свободу інших. Тому «свобода - це можливість робити заради свого щастя все, що не шкодить щастя інших членів суспільства» [4]. А мірилом «свободи членів суспільства має бути благо суспільства в цілому» [5]. Як видно, французький просвітитель проблему свободи людини безпосередньо пов'язує з суспільством. Небезінтересні міркування Гольбаха про причини втрати народами свободи. Головною причиною втрати свободи французький філософ вважає прихід до влади правителів, які шляхом насильства і хитрості позбавляли людей свободи. Але народи самі теж винні у втраті свободи, тому що «звичка, лінь, страх і неуцтво послабили пружини людського серця; можна сказати, що їм вдалося спотворити природні людські властивості і принизити людину в його власних очах» [6]. Іншими словами, власна лінь і байдужість людей привели до втрати ними свободи.

Щоб зберегти свою свободу, люди повинні бути розумними і добрими. Цікаво, що Гольбах зовсім не вважає, що тільки демократія надає справжню свободу людям. «При демократії народ, тільки по видимості здійснює суверенну владу, занадто часто є лише рабом розбещених демагогів, які лестять йому і розпалюють його пристрасті; народ сам стає тираном» [7]. Але якщо в умовах демократії можна втратити свободу, то при деспотичних формах правління її взагалі немає.

Як зберегти свободу? На глибоке переконання П. А. Гольбаха, свободу можна зберегти лише в тому випадку, якщо вона базується на засадах розуму і чесноти. Гольбах як ідеолог Просвітництва вважає, що свободу можна зберегти, якщо люди чинять розумно, якщо в суспільстві керуються здоровими вдачами і якщо вони знають про те, що відбувається в суспільстві, а це передбачає наявність освіти.

Разом з тим, на думку Гольбаха, одних законів і освіти недостатньо для збереження свободи. «Свобода може бути довговічною тільки за умови, що вона підкріплена силою, здатною змусити всіх членів суспільства дотримуватися справедливості і виконувати закони, що встановлюють певні межі як для підданих, так і для тих, хто ними керує» [8].

Перш за все слід підкреслити, що свобода є соціальне поняття. У тварин немає ніякої свободи. Вони частина природи і не відчують ніякої потреби в свободі. «Тварина, - писав К. Маркс, - безпосередньо тотожна зі своєю життєдіяльністю. Воно не відрізняє себе від своєї життєдіяльності. Воно є ця життєдіяльність. Людина ж робить свою життєдіяльність предметом своєї свідомості ... Свідома життєдіяльність безпосередньо відрізняє людину від тваринної життєдіяльності» [9]. Людина усвідомлює свободу, тому що його дії носять свідомий характер.

Свобода виникає в процесі спільної діяльності людей. Тому основа будь-якої свободи - свобода життєдіяльності людини. З одного боку, людина знаходить свою свободу тільки в суспільстві, а з іншого - індивід часто обмежує свої вимоги до суспільства щодо свободи.

Сучасним розумінням свободи є відокремлення в ній кількох аспектів:

- а) свобода дії - свобода реалізувати свої наміри, досягти власної мети, використовуючи для цього потрібні знаряддя та засоби;
- б) свобода творчості - право людського суб'єкта втілювати свої мрії і задуми, створювати щось нове, підвладне лише власним законам;
- в) свобода самореалізації - є синтезом 2-х попередніх, і дає можливість бути собою, реалізувати своє життєве призначення;
- г) свобода вибору - йдеться про вибір особистістю тих або інших намірів, цілей, варіантів поведінки;
- д) відповідальність - усвідомлення індивідом, свого обов'язку перед суспільством, людством, розуміння в світлі цього обов'язку суті і значення своїх вчинків, діяльності,

узгодження їх з обов'язками і завданнями, що виникають у зв'язку з потребами суспільного розвитку.

Найбільш повно ці аспекти свободи відобразили у своїй філософській творчості такі мислителі як: М.О.Бердяєв – російський філософ, персоналіст та екзистенціаліст (релігійне спрямування) і Ж.-П.Сартр – французький філософ, екзистенціаліст (атеїстичне спрямування).

У своїй концепції свободи М.Бердяєв виділяє три види свободи: первинна ірраціональна свобода (свавілля), раціональна свобода (виконання морального обов'язку), свобода, пронизана любов'ю до Бога. Ірраціональна свобода міститься в „ніщо”, з якого Бог створив світ. Сартр у питанні походження свободи підходить по-іншому. Він ставить питання таким чином: повинно існувати якесь буття, завдяки якому „ніщо” приходить у речі. І таким буттям є буття людини. Саме вона привносить у світ активність, заперечення, сумнів, запитування і т.д.

Цю можливість людини привносити в світ „ніщо” Сартр назвав „свободою”, яка набуває онтологічного статусу. Якщо у М.Бердяєва, „ніщо” – це не пустота, а деякий первинний принцип, який передує Богу і світу і не містить ніякої диференціації, первинний хаос, то Сартр визначає „ніщо” як недостатність, рідкість або як щілина чи отвір. Але М.Бердяєв і Ж.-П.Сартр сходяться у тому, що свобода притаманна людині одвічно, людина від народження є свободною, її дії є абсолютно свободні. Інші два види свободи Бердяєва можна співвіднести з такими відповідниками у Сартра як відповідальність та проектування або творення людиною себе.

Тільки розуміння свободи як потенційної здатності людини до вільного вибору альтернативи, як можливості мислити і діяти у відповідності зі своїми уявленнями і бажаннями, а не внаслідок внутрішнього або зовнішнього примусу дає особистості можливість здобуття духовної свободи, набуття людиною самого себе. Свобода - це наявність можливості вибору. Вільний - вибирає, невільний підпорядковується позиву. Свобода - це стан духу, це філософське поняття, яке відображає невід'ємне право людини реалізувати свою людську волю. За межею свободи людина не може реалізувати багатство свого внутрішнього світу і своїх можливостей. Свобода починається саме там, де людина свідомо обмежує себе.

ДУШИНА Катерина Олександрівна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ СВОБОДИ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ФІЛОСОФІЇ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ

Свобода – це одна з основних, найскладніших філософських категорій, яка визначає сутність людини, що складається з її здатності мислити і діяти відповідно до своїх намірів, бажань та інтересів, а не внаслідок якогось примусу. З часів античності і аж до наших днів ідея свободи була притаманною практично всім розвиненим філософським системам. Тож у певному розумінні, філософія – це і є вчення про свободу.

Слід зазначити, що в історії філософської думки існували різні підходи до визначення свободи, шляхів і засобів її досягнення. Так, наприклад, для більшості представників античної філософії – Сократа, Діогена, Епікура і Сенеки – свобода є змістом і метою людського існування. Для представників середньовічної схоластики – Ансельма Кентерберійського, Альберта Великого і Хоми Аквінського – свобода розуму і вчинків можливі тільки в межах церковних догматів, за межами ж їхня свобода являє собою єресь, тяжкий гріх. У Новий час

стає панівною точкою зору на свободу як на природний стан людини, шлях до соціальної рівності і справедливості (Томас Гоббс, Поль Анрі Гольбах, П'єр Сімон Лаплас). Велику увагу проблемі свободи приділяли і представники німецької класичної філософії. Імануїл Кант, наприклад, під свободою розумів інтелегібельну (тобто недоступну чуттєвому пізнанню) сутність людини; для Йоганна Готліба Фіхте свобода – єдина абсолютна реальність; а Георг Гегель розумів під свободою багатопланову реальність, що у всіх своїх проявах являє форму об'єктивації абсолютного духу.

Люди не в змозі змінити умови свого життя, однак вони мають певну свободу волі у виборі цілей і шляхів їх досягнення, оскільки в кожен момент звичайно існує не одна, а кілька реальних можливостей для їхніх дій. Крім того, вони певною мірою вільні у виборі засобів для досягнення обраної мети. Свобода, отже, не абсолютна, а відносна і перетворюється на життя шляхом вибору того чи іншого плану дій. Що чіткіше усвідомлюють люди свої реальні можливості, що більше засобів для досягнення поставленої мети вони мають, то більшою є свобода. У цьому і полягає об'єктивна підстава свободи як феномена людського життя. Таким чином, вибір варіанта діяльності поєднується з великою моральною і соціальною відповідальністю за наслідки цього вибору. Тому справжній вибір відрізняється від свавілля тим, що він є результатом складного синтезу об'єктивних можливостей зовнішньої дійсності і суб'єктивного багатства внутрішнього світу людини, накопиченого нею соціального досвіду. У процесі вибору розкривається справжній зміст, духовне і моральне багатство особистості. Саме вільний вибір є випробуванням на міцність таких компонентів особистості, як совість, гідність, честь, відповідальність тощо.

Отже, що ж являє собою відповідальність з позиції соціальної філософії? Відповідальність – це соціально-філософське поняття, що відбиває об'єктивно-історичний характер взаємин між особистістю і суспільством, особистістю і соціальною групою, які сформувалися в ході задоволення взаємних вимог. Як правило, залежно від сфери діяльності розрізняють політичну, правову (юридичну), моральну відповідальність, а залежно від суб'єкта відповідних дій – індивідуальну, групову, колективну тощо. Відповідальність формується внаслідок тих вимог, що їх ставить до особистості суспільство, соціальна група, колектив. Засвоєні особистістю, вони стають основою мотивації її поведінки. Формування особистості припускає виховання в неї почуття відповідальності, яке стає її головною рисою. Особливого значення набуває відповідальність за певну діяльність у перехідних суспільствах, що перебувають у стані максимальної нестійкості, коли бодай найменші флуктуації (ними в даному разі можуть бути дії однієї особистості) можуть призвести до небажаних соціальних біфуркацій.

Зростання ступеня свободи особи може правити за критерій суспільного прогресу. На різних етапах історії людства можливість вільного вибору особистості була неоднаковою. У міру розвитку суспільства, з кожною новою епохою відкриваються нові можливості зростання ступеня свободи особи. Це положення в сучасному суспільствознавстві як на Заході, так і на Сході стало загально визнаним. Тому сьогодні основним критерієм суспільного прогресу є рівень гуманізації суспільства, становища в ньому особистості – рівень її економічної, політичної, соціальної і духовної свободи. Кожна суспільна формація чи цивілізація прогресивні настільки, наскільки вони розширюють коло прав і свобод особи, створюють умови для її самореалізації. Однак не слід забувати, що свобода лише тоді може бути критерієм суспільного прогресу, коли її зростання відбувається в розумних межах. Коли цими межами на будь-якому етапі розвитку суспільства є відповідальність особистості перед суспільством і вона виходить за ці межі, у суспільстві неминуче починається анархія, що з поняттям «свобода» аж ніяк не сумісна.

Література

1. Ж.П.Сартр: "Человек есть свобода". – В кн.: Кутасова Н.Н. Антифилософия "Новой философии". М. 1984. С. 55 – 68.

2. Философия: Часть первая: История философии: Учеб. пособ./Под ред. проф. В.И.Кирилова, проф. С.И.Попова. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Юрист, 1998. – 376 с.
3. Хамітов Н.В., ін. Історія філософії: Проблема людини та її меж: Навч. посіб. – К.: Наукова думка, 2000, - 272 с.

СОЛОДКА Катерина Віталіївна,
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

СПІВВІДНОШЕННЯ СВОБОДИ ВИБОРУ І ПАТРІОТИЗМУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Життя сучасної людини складно передбачуване. Розвиток технологій, поява нових можливостей створюють гідні майданчики для реалізації амбіцій нашої талановитої молоді. Проте “локомотивами” прогресу часто є інші держави: США, Канада, Китай, Японія і безперечно країни західної Європи.

То чи є реалізація власного потенціалу зрадою своєї Батьківщини?[3] Чи повинна сучасна молодь ставити державне вище особистісного?

На жаль, статистичні дані невтішні. Згідно з дослідженнями компанії “Research&Branding Group” все більше українців хочуть покинути країну. Зокрема, в січні 2017 року 34% населення були готові назавжди покинути Україну, тоді як 55%[1] українців сказали, що не хотіли б кудись їхати. Останнє дослідження “Research&Branding Group” показало, що найбільш сильними є емігрантські настрої серед молоді: 55% українців до 30 років готові покинути країну. Серед тридцятирічних готові емігрувати 47%, серед сорокарічних – 38%, а серед п’ятдесятирічних – 28%.

Бачимо, що молодь все охочіше покидає державу. Проте причин є кілька: складна економічна ситуація в країні, бажання отримати якісну освіту закордоном тощо. Негативно впливає також те, що держави, які приймають молоді кадри, заохочують їх залишитися - надають стипендії, спрощують процес оформлення документів.

В цей же час можна прослідкувати пійом патріотизму за останні роки. Багато хто з молоді пильно слідкують за ситуацією на Сході України, переймаються майбутнім нашої держави. Вони переходять на українську як основну мову спілкування, відмовляються від контенту, виробленого в країні-агресорі тощо.

Права людини не повинні суперечити любові до Вітчизни і до ближніх[2]. Природа заклала у людську сутність необхідність спілкування та єднання людей. Любов до своєї сім’ї та інших близьких людей не може не поширюватися на народ і країну, в якій людина живе. Не випадково традиція підносить патріотизм як одну з найважливіших чеснот.

Якщо патріотизм - почуття соціальної спільності, відповідальності за свою країну та просто почуття своєї країни як своєю, то можна виробити такий механізм збереження балансу свободи вибору своєї реалізації та патріотизму. Нашій молоді потрібно переймати зарубіжний досвід і самим будувати прогресивну державу зі стабільною економікою та якісною освітою. Тобто, ідучи закордон отримувати освіту, формальну чи ні, вирішальним залишається вибір людини про повернення на Батьківщину.

Отже, у співвідношенні свободи вибору та патріотизму сучасної української молоді головну роль відіграє намір набути навичок як особистість та використати їх для розвитку своєї держави.

Література

1. Аналіз міграційних потоків молоді України / К. С. Брензович, М. П. Глодан // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. – Ужгород : Гельветика, 2017. – Вип. 16№Ч.1. – С. 26–29

2. Коментар до проекту Закону України від 27.08.2010 № 7055, «Про гідність, свободу і права людини». - Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/LF5FZ00A?an=2>

3. Матласевич О. В. Концепція особистісної свободи в контексті християнської психології / О. В. Матласевич // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Психологія і педагогіка. - 2013. - Вип. 23. - С. 157-170. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2013_23_20.

ІСКРА Карина Вікторівна

студентка 3 курсу,

гуманітарно педагогічного факультету

Науковий керівник: Лаута О.Д.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

СВОБОДА ЛЮДИНИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Право на інформацію та інші інформаційні права людини вже давно отримали закріплення на законодавчому рівні, проте сьогодення України доводить, що усвідомлення і реалізація цих прав бажає кращого. Зокрема інформаційна експансія, інформаційна ізоляваність окремих регіонів, системна дезінформація, які реалізуються передусім порушеннями інформаційних прав, стали звичним явищем вітчизняного інформаційного простору. У таких умовах централізовані державні методи протидії шкідливим інформаційним тенденціям показали себе вкрай неефективними, не здатними адаптуватися до швидкоплинності інформаційної реальності. Тому ініціативний захист особою власних інформаційних прав, зокрема й самозахист, наразі вбачається єдиною реальною можливістю виходу з критичної ситуації для українського суспільства, а цивільне право з його диспозитивними методами регулювання має стати фундаментом використання цієї можливості. Отже на шляху осмислення інформаційних прав людини як цивільно-правової категорії в умовах становлення інформаційного суспільства важливе вирішення, зокрема, таких теоретичних завдань, як:

- встановлення співвідношення права на інформацію й інформаційних прав, а також особливостей їх генези в контексті генераційного підходу до прав людини – поділу їх на покоління;

- з'ясування нових юридично значущих властивостей інформації як явища реального світу і об'єкта цивільних правовідносин з урахуванням трансформації її ролі в сучасному суспільстві.

Аналіз наукових джерел не дає однозначної відповіді на питання щодо співвідношення права на інформацію та інформаційних прав, але дозволяє виокремити дві наявні наукові позиції. Згідно першій – «інформаційні права» ширше за змістом поняття і об'єднує як право на інформацію в сучасному нормативному його розумінні (право збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію), так і право на свободу думки і слова, право на вільне вираження своїх поглядів і переконань тощо. Тобто інформаційні права і право на інформацію співвідносяться як ціле і часткове.

Другій позиції характерне певне змістовне ототожнення права на інформацію та інформаційних прав, що ґрунтується на сучасному сприйнятті права на інформацію не як

певним чином відокремленого особистого немайнового права фізичної особи, а крізь призму науки інформаційного права, як універсального конституційного права на інформацію, що містить у собі комплекс можливостей, які в сукупності і становлять так звані інформаційні права суб'єктів.

Наразі чинний Цивільний кодекс України, окрім безпосередньо права на інформацію (ст. 302 ЦК), містить цілий комплекс можливостей особи інформаційного характеру, які можна називати інформаційними правами. Будучи відносно новими, переважна їх частина виокремилася із «класичних» прав (права на життя, свободу, повагу до честі й гідності, особисту недоторканність, здоров'я, працю, освіту, індивідуальний розвиток, право на поновлення порушених прав тощо) під впливом тенденцій становлення інформаційного суспільства. Тому й деякими науковцями, підтримується цілком логічна думка щодо неоднозначності приналежності права на інформацію до якогось одного з поколінь прав Людини.

Ці еволюційні особливості визнаних інформаційних прав людини дають змогу стверджувати, що за своїм походженням окремі з них відповідають різним поколінням, а застосування генераційного підходу можливе і власне до комплексу інформаційних прав. При цьому закріплення цивільним законодавством окремих інформаційних прав людини не заперечує існування й інших, адже вся сукупність цивільних прав не вичерпується переліком, наведеним у Конституції України і Цивільному кодексі України (ст. 270 ЦК). Крім того «інформаційні права» в широкому розумінні є конструкцією переважно науково-доктринальною, узагальнюючою. Законодавчі акценти на деяких інформаційних правах зумовлені їх більшою відносністю порівняно з родовими для них правами (право на особисте життя і право на таємницю особистого життя; право на охорону здоров'я і право на інформацію про стан свого здоров'я) та об'єктивною потребою відповідної конкретизації правового режиму щодо них.

Інформаційна природа цих прав полягає в необхідності: по-перше, збереження в таємниці певної інформації про життя людини; по-друге, забезпечення цілісності інформації, яка ідентифікує особу, та самостійного визначення ступеня своєї публічності; по-третє, гарантування можливостей вільної творчої діяльності, результати якої у разі їх оприлюднення поповнюють інформаційний простір, перетворюючись у певні загальнодоступні знання.

Отже, зважаючи на глибоку інформатизацію сучасного життя і загальне визнання пріоритетів інформаційного суспільства, інформаційні права людини мають значення не тільки як певна сукупність прав, а й як пріоритетний життєво важливий інтерес, реалізація якого визначально впливає на життєдіяльність сучасної людини. Об'єктом інформаційних прав необхідно розглядати не стільки інформацію як відомості, скільки інформацію як знання (когнітивний підхід), що визначає і відповідні шляхи захисту таких прав.

Не зважаючи на те, що проблема інформаційних прав привнесена в правову реальність новітніми викликами людської цивілізації, у їх правовій природі немає абсолютної новизни – це скоріш результат деталізації фундаментальних прав людини як данина реаліям сьогодення. Оскільки правовому регулюванню, навіть теоретично, завжди характерна певна відсталість від потреб реального життя, то в перспективі можна прогнозувати, що з усвідомленням необхідності удосконалення цивільно-правових механізмів охорони і захисту прав людини цивільне законодавство поповниться новими положеннями щодо особливостей прав людини в інформаційній сфері, або ж так званих інформаційних прав.

Література

1. Марущак А. І. Цивільні права на інформацію / А. І. Марущак // Юридичний вісник. – 2009. – № 3(12). – С. 33–36.
2. Тиріна М. П. Покоління прав людини: проблеми сучасної класифікації / М. П. Тиріна // Держава і право. – 2011. – Вип. 52. – С. 728–732.
3. Калюжний К. Р. Сутність інформаційних прав людини в науці інформаційного права / К. Р. Калюжний // Юридичний вісник. – 2012. – № 4(25). – С. 55–58.

4. United Nations General Assembly Human Rights Council: Resolution A/HRC/20/L.13 (05.07.12) The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A.HRC.20.L.13_en.doc

ТОВКУН Інна Іванівна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ ПИЛИПА ОРЛИКА ТА ЇЇ РОЛЬ В ІСТОРІЇ

Пилип Орлик зі своїми колегами перейняли ідеї не лише конституційної науки Заходу, створивши парламентарний уряд з усіма атрибутами розвинутої державності, а й запровадили засоби якісного контролю над економікою держави та боротьби з економічними злочинами і корупцією.[1]

Конституція Пилипа Орлика й донині має неабияку цінність, адже це дуже важливий правовий, історичний і політичний акт. Аналіз цього документа засвідчує, що в ньому закладено ідеологію пріоритету демократичних цінностей. У політичному сенсі особливість документа пов'язана з тим, що в ньому йшлося про фактично добровільну відмову від частини своїх повноважень Гетьманом та старшиною на користь козацької громади, міст тощо. У юридичному сенсі це документ, у якому вперше в українській правовій політичній думці, та й у європейській, було чітко зафіксовано фактичний розподіл влади, вибудовано так звані інститути стримування та противаг, визначено особливість податкової політики, привілеї місцевого самоврядування, статус судової влади тощо.[2]

Особлива увага приділялася соціальному забезпеченню родин військовослужбовців, в тому числі вдів та сирот, що випливає з тексту статті 11:

Встановлюється і оголошується непорушним, що вдови козаків, їхні дружини та діти-сироти, козацькі господарства і (господарства) жінок, чоловіки яких перебувають на війні або на якихось військових службах, не притягатимуться до жодних обов'язкових для простого люду загальних повинностей і не будуть обтяжені сплатою податків.

Хотілося б зауважити, що деякі пункти документу, особливо ті, що висвітлюють проблеми простого люду і несуть в собі вирішення цих проблем, на період початку 18 сторіччя практично не мали у світі аналогів серед офіційно затверджених, але не слід забувати, що документ, підписаний П. Орликом так ніколи і не вступив в дію.

Це був абсолютно інноваційний підхід до організації державної влади. Конституція Пилипа Орлика випередила свій час. Вона пропагувала громадянські ідеї. Її вважають першою демократичною Конституцією світу, оскільки вона передбачала вільну та незалежну державу, засновану на праві людей на самовизначення. Документ побудовано на демократичних засадах суспільного життя. У тодішній Європі ці ідеї тільки починали розвиватися, коли ліберально-демократичні традиції вже були відчутні в Конституції Орлика. Згідно з ними нині живе весь цивілізований світ. Для України Конституція відіграла важливу роль у дальшому розвитку української державної думки. Документ написано з урахуванням попереднього історичного досвіду. Хоча він не набув чинності, але сформував соціальну основу незалежності України та її демократичну спрямованість.

Можна довго сперечатися з приводу того, що було б, якщо Україна почала жити за законами Орлика. Але, як відомо, історія нехтує такими питаннями. Того, чого не трапилось,

на мою особисту думку, бути не могло – такий закон часу, а з того що було можна і треба робити висновки.[3]

На жаль у XVIII сторіччі Україна не перетворилася ні на Англію, ні на Францію, ні на США, та це ще зовсім не означає що ми щось незворотно втратили. У 1991 році доля знов дала українській нації ще один шанс стати на ноги та йти своїм, вільним шляхом, яким би важким і тернистим він не був. І щоб пройти цей шлях до кінця нам перш за все треба вивчати та пам'ятати історію, свою та чужу, бо легше вчитися на помилках попередників, ніж на своїх.

Ми повинні знати все, що було в історії доброго та поганого, славетного та ганебного, реального та нездійсненого, бо тільки тоді будемо точно знати хто ми, куди ми йдемо та чого прагнемо. І обов'язково в цій книзі судеб українського народу однією і найславетніших і найсумніших сторінок буде спроба гетьмана Орлика дати своєму народу не світле майбутнє, а світле сьогодні, і зробити це не на крові, а цивілізованим шляхом демократії та закону, загальної злагоди та добробуту.

Отже, ця перша в світі конституція була пройнята демократичним духом і визначала прогресивний історичний парламентський напрямок розвитку державних реформ. Хоч і не втілена в життя, вона однак є однією з найвидатніших історичних державно-політичних пам'яток. Державний документ – «Пакти і Конституція прав і вольностей Запорозького Війська» – мусить зайняти належне йому місце в європейській історіографії і, здається, зберігає певну актуальність для депутатського корпусу сучасного парламенту незалежної самостійної України – її Верховної Ради.

Творці Конституції, складаючи її в чужій країні, усвідомлювали, що її застосування буде неймовірно важким. Треба було спочатку визволити Україну від московського панування. Їхні власні сили були дуже невеликі: кілька тисяч козаків і старшини. Вони мали намір зробити це за допомогою Швеції, Туреччини та інших країн.[4]

Зі шведським королем Карлом XII було укладено спеціальну угоду. Як протектор України він санкціонував козацьку Конституцію, підтвердивши, таким чином, права і вольності Війська Запорозького. Водночас він виступив гарантом незалежності України та недоторканості її кордонів, які, за Конституцією обіймали Лівобережжя і Правобережжя. Шведський король зобов'язувався - не складати зброї доти, доки Україну не буде визволено з-під московського панування, і не укладати миру з царем, не домігшись попередньо відновлення незалежності України.

Література

1. Авраменко А. М., Галушок В. Г., Бачинська О. А., Богиря А. М., Верстюк В. Ф.. Історія українського козацтва: Нариси: У 2 т. / НАН України; Інститут історії України. НДІ козацтва / В. А. Смолій (відп.ред.) – К. : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2000. – 724с.

2. Козацькі ватажки та гетьмани України: Укладено на основі "Історії України-Русі" Миколи Аркаса / упоряд. Я. Мельничук, Б. Карабін. – Львів, 1991. – 173 с.

3. Однороженко О. А. Українські державні, земельні та міські печатки козацької доби (кінець XVI- XVIII ст.) / Східний ін-т українознавства ім. Ковальських; Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна / Ю.К. Савчук (відп.ред.). – Х., 2003. – 220с. : іл. – Бібліогр.: с. 158-166.

4. Трофимук О. П. Творчість Пилипа Орлика доєміграційного періоду (1642-1714): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.01 / НАН України; Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка. – К., 1996. – 25с.

РУДЕНКО Вікторія Юрївна
студентка 3 курсу,
гуманітарно педагогічного факультету
Науковий керівник: Лаута О.Д.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ І ВДОСКОНАЛЕННЯ

Як свідчить світовий історичний досвід, питання про права людини набуває особливої актуальності на переломних етапах розвитку людства. Саме на одному з таких етапів знаходиться наша країна. Останнє десятиліття ХХ та початок ХХІ століття характеризується змінами в політичній та економічній системах українського суспільства, появою у суспільному й державному житті якісно нових і докорінною трансформацією старих інституцій, визнанням самоврядування, розширенням діапазону та вдосконаленням механізмів захисту прав і свобод людини, бурхливим та продуктивним порівняно з попередніми десятиріччями законотворчим процесом тощо.

З прийняттям чинного Основного Закону нашої держави сучасний розвиток суспільства у сфері захисту прав людини отримав новий напрямок. Це стосується, зокрема, й концепції прав людини. Вперше в незалежній Україні замість фрагментарного набору прав і свобод було визначено систему прав і свобод в усіх основних сферах, передбачено, зокрема, громадянські, політичні, економічні, соціальні і культурні права й свободи людини і громадянина.

Важливо, що людина, її права і реалізація цих прав визнані на сучасному етапі основоположними векторами розвитку суспільного та державного буття. Таке визнання знайшло відображення в ст. 3 Конституції, де людина, її життя, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а за змістом ч. 2 цієї статті держава проголошується такою, що відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження й забезпечення прав і свобод людини визнані головним обов'язком держави.

Права людини – це надзвичайно важливий соціальний і політико-правовий інститут, який виступає мірилом демократичних досягнень суспільства. Саме завдяки цьому інституту людина прилучається до матеріальних і духовних благ суспільства, до механізмів влади, до законних форм волевиявлення і реалізації власних інтересів. Від рівня забезпечення прав людини вирішальною мірою залежить рівень розвитку самої особистості, її життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність, безпека.

Значні зміни в суспільних відносинах, у державній діяльності, які відбуваються у зв'язку з інтеграцією України в Європейське співтовариство, впровадженням у життя норм і загальновизнаних принципів міжнародного права, зумовлюють необхідність суттєвих перетворень у системі національного законодавства та практики його застосування. У зв'язку з цим постає питання вивчення розуміння та систематизації законодавства у галузі прав людини.

Забезпечення дотримання прав людини є визначальним напрямком розбудови демократичної держави. На сьогодні в Україні серйозною проблемою залишається забезпечення належної ефективності механізму юридичного захисту прав людини. Для визначення складових елементів механізму захисту прав людини та можливостей їх належного відображення в законодавстві, аналізу чинних правових норм, що направлені на захист прав людини та їх застосування на практиці, необхідно розв'язати такі завдання:

1) розглянути застосовувані в українській правовій науці теоретико- методологічні підходи до аналізу прав людини;

2) розглянути юридичні та філософсько-правові аспекти вживання термінів «права людини», «захист прав людини», «система захисту прав людини».

3) визначити та дати загальну характеристику таких понять: «механізм захисту прав людини», «заходи і засоби захисту прав людини»;

4) розглянути комплекс політико-правових ідей щодо захисту прав людини та напрямів їх забезпечення;

5) визначити систему захисту прав людини та місце в ній засобів захисту, шляхи підвищення ефективності дії механізму захисту прав людини.

Проблема прав людини завжди привертала і продовжує привертати увагу фахівців найрізноманітніших галузей суспільствознавства: філософів, юристів, політологів, істориків тощо. Сьогодні все частіше звертаються до прав людини та механізмів їх забезпечення представники юридичних галузевих і спеціальних наук. Визначення забезпечення прав людини і громадянина основною метою державного управління впливає із самого факту проголошення правової держави. Ще С.С. Дністряньський писав, що вихідною точкою держави є право, яке одночасно встановлює межі для держави і базові цілі для її функціонування. Права людини і громадянина утворюють фундамент усієї системи права і є основою розвитку правових відносин, тому будь-яка діяльність органів державної влади, квінтесенцією якої є реалізація державного управління, має спрямовуватися на гарантування, захист і забезпечення цих прав.

Методологічну основу дослідження механізму захисту прав людини повинні утворити основні положення системного підходу та структурного аналізу – при визначенні елементів даного механізму та його структури, діалектичного методу, порівняльно-правового методу – при порівнянні різних практичних підходів у розумінні функцій і механізмів правового захисту людини, а також інші методи і підходи – для дослідження практичної діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення прав людини.

ОСИПЧУК Юлія Андріївна

студентка 3 курсу,

гуманітарно педагогічного факультету

Науковий керівник: Лаута О.Д.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

СВОБОДА СЛОВА ЯК ЦІННІСТЬ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СОЦІУМІ

Право на свободу вираження поглядів є, мабуть, найбільш спірним і неоднозначним елементом в механізмі сучасної представницької демократії. Ця свобода була офіційно закріплена в Загальній декларації прав людини в 1948 році. Однак у все більшій кількості країн вона знаходиться під реальною загрозою, а в інших країнах влади наполегливо намагаються перевірити її на міцність і з'ясувати, де знаходяться її межі. Ми знаходимося на критичному роздоріжжі, тоді як в Ст. 19 Загальної декларації прямо вказано: «Кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів.

Таким чином, під свободою вираження думок розуміється здатність кожної окремої людини або групи людей висловлювати свої переконання, думки, ідеї та емоції на різні теми без побоювання стати жертвою цензури.

Право людини на свободу вираження поглядів - не розкіш. Необмежена свобода преси - це не те, без чого в демократії можна було б обійтися, а те, що, навпаки, необхідно захищати щосили. Адже свобода слова і є основою демократії - форми державного устрою, яка надає

людині максимум свободи і забезпечує найкращий захист усіх меншин. Викривати а, тим більше запобігати корупції та правопорушення можна лише при наявності можливості вільно висловлювати свою думку, критично оцінювати дії політиків і підприємців, безперешкодно проводити розслідування, так само як і публікувати отриману інформацію.

Якщо повернутися до історії ідей і філософії, які привели до фокусу на свободу слова в сучасному світі, ми знайдемо три основних аргументи або три причини, що пояснюють її необхідність:

- Принцип автономії.
- Принцип демократії.
- Принцип правди.

Це - три основні причини, за якими відстоюється свобода слова. Віра в кожен з цих причин велика.

Принцип автономії полягає у тому, що свобода вираження є природним правом, яке має бути у кожного. Це право, яке підтверджує цінність кожної людини. Якщо ви не можете виразити себе, якщо ви не можете говорити, так зникає частина вашої людської природи, або вам в ній відмовлено. Тому, свобода слова - це визнання цінності людини як людини.

Проте, ми живемо в суспільстві, ми є частиною колективу, спільноти; і ми повинні в певній мірі уживатися один з одним. Це означає, що нам необхідно приймати кордону і обмеження нашої свободи. Такі обмеження виражаються у вигляді моральних стандартів в співтоваристві або нормами права, встановленими державною владою.

Принцип демократії. Свобода слова є невід'ємною складовою демократії. В умовах демократії думки громадян є основою для здійснення політики владою. І в цьому випадку, природно, влада не може встановлювати обмеження на свободу думки і висловлювання. Відгуки та критика окремого громадянина є остаточною владою в демократичному суспільстві.

Це означає, що уряди і інститути влади повинні бути прозорими і громадяни мають доступ до відомостей про центри і інститути, які керують суспільством. Ми повинні знати, що є влада і що вона робить. Ми маємо право знати, що відбувається в коридорах влади, в парламенті, в міністерствах і судах. Це необхідно, якщо ми хочемо реалізувати свою роль в якості учасників демократії.

Це також означає, що до прийняття будь-якого політичного рішення з того чи іншого питання, повинно бути здійснено публічне обговорення цього питання. Демократія - це не лише «влада більшості» через обраних представників.

Принцип правди, завжди буде присутня необхідність критики, включаючи критику влади, системи. Ми ніколи не доб'ємося ідеального суспільства. Ось чому завжди є і буде необхідність в опозиції, альтернативних думках. Пошук правди завжди був відмінною рисою людства. Термін «правда» тут слід розуміти в широкому сенсі: як визнання науки, знання про природу і «факти», як визнання культурних істин, так ми повинні розуміти і тлумачити світ і життя, а також політичні істини, що означає кращий спосіб жити разом і організувати суспільство.

Найскладнішим, але і найважливішим аспектом свободи слова є те, що вона захищає вираження, які нам не подобаються. Ті вираження, з якими ми згодні, не вимагають особливого захисту. Ми їх поділяємо і цінуємо. Однак, як бути з виразами і думками, з якими ми не згодні, або які нам не подобаються, або які ми вважаємо неприємними, неосвіченими і загрозованими, провокаційними. Саме в таких випадках свобода слова піддається сильному випробуванню.

Характерною рисою демократії є те, що стикаються різні погляди, висувуються аргументи і здійснюється воля більшості. Суспільство управляється і розвивається відповідно до думки більшості. Однак, важливо і те, щоб меншість не примушена до мовчання! Меншини також мають повне право дотримуватися своїх думок і виражати їх. Необхідно толерантно ставитися до думок меншин і дозволяти їм критикувати більшість і еліту влади. Вони можуть

представити свої аргументи, і, можливо, одного разу їх аргументи отримають підтримку і будуть прийняті.

Таким чином, як і всі основні права і права людини, свобода вираження думок є базовим, але аж ніяк не абсолютним правом. Тим не менш, цей принцип є несучою опорою сучасної демократії, наприклад, він закріплений в Першій поправці до Конституції США від 15 грудня 1791 р. Останнім часом, свобода вираження думок піддається все більшій загрозі. З одного боку, в світі з'являється все більше і більше автократів при владі, незалежні засоби масової інформації та громадські активісти піддаються переследованню. С іншого боку, джерелом нових проблем для існуючих демократичних систем стало зростання масштабів впливу великих технологічних ІТ-компаній.

Вирішити цю проблему можна тільки шляхом створення більш широких умов для демократичної участі громадян в управлінні суспільством, а також шляхом вдосконалення і розширення умов вільного формування народом своєї думки. Іншими словами, без свободи слова немає демократії, а без демократії немає свободи слова.

Література

1. Право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. – Т. 5 : П – С. – 736 с.

ТОВКУН Інна Іванівна

студентка 3 курсу,

гуманітарно педагогічного факультету

Науковий керівник: Лаута О.Д.

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ.

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СВОБОДИ НА ПЕРЕХІДНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Свобода як цінність права включає сукупність наукових підходів, принципів і методів, які використовуються в пізнанні наукових явищ і категорій.[1]

Свобода у праві не виключає, а передбачає взаємодисципліну і взаємовідповідальність і громадян і держави. У відповідальності знаходить прояв єдність необхідності і свободи. Оскільки свобода у праві безпосередньо пов'язана з діяльністю (відповідними рішеннями тощо) посадових осіб держави, особливо з огляду на те, що свобода є однією з головних правових цінностей, не викликає сумніву, що від рішень посадових осіб державних органів, їх правової культури та правосвідомості залежить, яке рішення вони приймуть щодо конкретної особи, а отже чи є свобода насправді цінністю в процесі реалізації законних прав та інтересів людини, чи їх реалізація є суто технічним процесом, який може нівелювати свободу як цінність права.

Через збільшення обсягу інформації в умовах сучасного розвитку інформаційних технологій, а також швидкої зміни норм і меж свободи в кіберпросторі з'являється і активно розвивається новий вид права – інформаційне. Становлення і розвиток інформаційного права, з одного боку, свідчить, що у віртуальному середовищі відносини між суб'єктами потребують ефективного регулювання та закріплення відповідних положень у нормативно-правових актах, а з іншого боку потребує визначення нових меж свободи, відображення сучасних правових норм у свідомості людей. Категорію свободи в інформаційному праві доцільно розглядати у взаємозв'язку з поняттям інформації, оскільки останнє включає права людини на доступ та захист інформації.

Обмеження свободи в цьому контексті розглядається як регламентація і регулювання відносин в інформаційному середовищі, як досягнення балансу інтересів суспільства, держави і особи. Є два підходи до розуміння свободи в інформаційному середовищі. Представники першого підходу розглядають юридичні аспекти свободи через можливості інформаційних технологій. Прихильники другого підходу вказують про необхідність співвідношення поняття свободи із соціальною справедливістю, що повинна також існувати у віртуальному середовищі.

Реалізація свободи у праві є відносною і обмеженою настільки, наскільки це передбачено нормативно закріпленими обов'язками щодо дотримання прав і свобод інших осіб. У такому разі саме свобода однієї людини (чи групи осіб), яка обмежена санкціонованими державою правами і свободами іншої людини (групи осіб), може вважатися дійсно свободою та цінністю права. Така свобода сприяє забезпеченню правового порядку, який не є вимушеною мірою, а відображає ті цінності, що панують у суспільстві в результаті взаємодії людей у процесі реалізації своїх прав і свобод.

В умовах інформаційного суспільства відбувається трансформація змісту і функцій свободи як філософсько-правової категорії. В умовах стрімкого поширення інформаційних технологій формується новий різновид етики – «інформаційна етика», що передбачає необхідність розробки моральних кодексів поведінки фахівців і користувачів у сфері інформаційних технологій. В інформаційній етиці значне місце займає розгляд прикладних морально-етичних аспектів свободи. Щодо поняття свободи, принципи інформаційної етики передбачають певні моральні та правові обмеження: не завдання свідомої шкоди шляхом використання інформаційних мереж і систем, неприпустимість втручання в діяльність інших користувачів; заборона на фальсифікацію даних і поширення протизаконної інформації; свобода доступу до мережі Інтернет та свобода поширення інформації. [2].

Свобода у праві виступає центральним елементом побудови громадянського суспільства та правової держави на основі демократичних принципів та інститутів. Однією з головних умов у цьому процесі є забезпечення прав і свобод, які можуть існувати лише тоді, коли члени громадянського суспільства мають високий рівень морального, соціального та інтелектуального розвитку, наділені внутрішньою свободою та здатні самостійно діяти в межах, які не просто абстрактно існують, а реалізуються в суб'єктивних правах та гарантовані правом. Громадянське суспільство і правова держава будуються на основі свободи, та водночас створюють умови для свободи у праві, що санкціонується державою і визначається на законодавчому рівні.

Спільними рисами сучасних філософсько-правових концепцій розуміння категорії «свобода» є: а) визначення цієї категорії як однієї з ключових у правовій культурі; б) дослідження питання про співвідношення свободи і права; в) визнання того, що свобода детермінується конкретними історичними умовами, має чіткі межі і передбачає нормативний характер. Порівняльно-правовий аналіз сучасних філософсько-правових концепцій, які досліджують різні аспекти свободи (юридична антропологія, комунікативна теорія права, юридична етика та інформаційне право), дозволив визначити особливості свободи в умовах інформаційних реалій. Свобода має відкритий характер, що розвивається як категорія правової культури. Проблеми поєднання юридичних і моральних детермінантів свободи мають не лише теоретичне, а й практичне значення. Провідну роль у сучасних реаліях займає інформаційно-комунікативна функція свободи як правової категорії, її етичні аспекти правового регулювання практично залишаються поза увагою дослідників. [3]

Змістовна характеристика категорії «свобода» може мати вияв у двох аспектах: у широкому (природно-правовому) – як можливість вибору, що надана людині природою, та у вузькому (позитивному) – як принцип, що встановлює межі свободи, дає змогу охарактеризувати її в юридичному сенсі, зумовлює процес становлення, функціонування та розвитку особи, суспільства, держави й визначає гарантії свободи за допомогою права (юридико-правових засобів). Категорія «свобода у праві» у просторово-темпоральному вимірі визначається як легітимізований і санкціонований державою простір для реалізації поведінки

суб'єктів, нормативно визначений у правах та обов'язках людини і громадянина, в яких право є межею між свободою і свавіллям, вказує на визначену міру (баланс), що забезпечує свободу особи, суспільства і держави.

Плюралізм типів праворозуміння обумовлює різні підходи до визначення поняття свободи. У позитивізмі «простір свободи» нормативно обмежується державним регулюванням; з позицій природно-правового підходу до розуміння права, яке безпосередньо пов'язане з природними правами людини, свобода постає як надані людині від народження можливості, що не залежать від волі держави, потенція самостійно діяти відповідно до власних цілей (межа такої свободи –права і свободи інших осіб); соціологічний напрям розглядає право і свободу як умови виникнення відносин, що породжують юридичні наслідки; інтегративне розуміння права поєднує визначення свободи, що утвердилися в природному праві та позитивізмі. Кожна окрема правова концепція неспроможна цілісно дослідити свободу у праві та надати їй об'єктивну всебічну характеристику.

В умовах інформаційного суспільства відбуваються трансформації феномена свободи: 1) на рівні буденної свідомості; 2) на мікрорівні і макрорівні правової культури; 3) на філософсько-правовому метарівні. На рівні буденної свідомості формується новий вид ідентичності –мережева або віртуальна ідентичність. Через поширення віртуального простору формуються нові підходи до розуміння свободи.

Цінність права пов'язана з його внутрішнім змістом та відображає багатогранність цієї категорії, найважливішим елементом якої є свобода; інструментальна цінність права спрямована на зовнішній його прояв, що пов'язується із забезпеченням стабільності суспільних відносин за допомогою юридичних механізмів; історико-культурна цінність права визначається як результат культури людства у відповідний історичний період. Кожен аспект цінності права виявляється на таких рівнях: загальнолюдському –шляхом формування правових цінностей, які стають світовими цінностями (свобода, гуманізм, демократія); загальносоціальному –право втілює норми, які відповідають інтересам суспільства у відповідний історичний період та спрямовані на ефективний розвиток суспільства; особистісному –цінність права виявляється в забезпеченні рівних меж свободи особистості та їх гарантуванні.[4]

Соціальна цінність свободи полягає в забезпеченні гідного існування й окремого індивіда, і всього суспільства та держави. Свобода встановлює можливості конкретної діяльності суб'єктів суспільних відносин, що є чинником визначення, оновлення і врегулювання суспільних відносин, а також досягнення миру та злагоди.

Функціональне призначення свободи –це основні напрями її впливу на суспільні відносини (шляхом можливості вибору), які зумовлені соціально-ціннісним змістом свободи в житті людей, а також відповідають основним потребам суспільства в конкретний історичний період, встановлюють відповідний рівень реалізації свободи у всіх сферах життєдіяльності людини. Функціональне призначення свободи визначає можливість виокремлення: 1) загальносоціальних функцій (аксіологічна, ідеологічна, світоглядна, виховна, комунікативно-інформаційна та інтегративна), що розкривають зміст свободи в її філософському розумінні, характеризуючи ціннісний, ідеологічний, світоглядний та інформаційний вплив свободи на суспільні відносини; 2) юридичних функцій (регулятивна та охоронна), що надають уявлення про свободу як рівну та справедливу межу поведінки суб'єктів суспільних відносин, права та обов'язки яких регламентовано нормативно-правовими актами та гарантовано державою.[5]

Свобода у філософсько-правовому контексті передбачає відповідальність, яка покладається на особу. У цьому сенсі поняття відповідальності характеризує позитивне соціальне ставлення особи до своїх вчинків. «Стримувальний» ефект відповідальності стосується не лише свавільних протиправних дій, що зазіхають на свободу інших членів суспільства, він передбачає свободу самореалізації особи шляхом встановлення відповідальності перед суспільством за наслідки своїх вільно обраних дій. Суб'єкт обмежує свою свободу задля необхідності гармонізації життя в соціумі.

Філософсько-правовий контекст реалізації свободи передбачає можливість вибору: використовувати, дотримуватися, виконувати або застосовувати норми, передбачені міжнародними документами, Конституцією, законами, іншими нормативно-правовими актами.

Отже, свобода є важливим державотворчим і правотворчим засобом розбудови громадянського суспільства та правової держави. Однією з головних умов у цьому процесі є забезпечення свободи у праві, яка може існувати лише тоді, коли члени громадянського суспільства мають високий рівень соціального, морального та культурного розвитку, наділені внутрішньою свободою та здатні самостійно діяти в межах, які не існують абстрактно, а реалізуються в суб'єктивних правах, що гарантовано правом.

Література

1. Щадило О. І. Філософсько-правове розуміння свободи людини. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2016. №845. С. 454 - 459.
2. Щадило О. І. Аксиологічний вимір принципу свободи особистості. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2018. № 14. С. 25–**31**.

ЗМІСТ

КАРПЕНКО Варвара	3
ПОЧУТТЯ ЛЮБОВІ З ТОЧКИ ЗОРУ НАУКОВОГО І РОМАНТИЧНОГО ПОЯСНЕННЯ	
ПАРФЕНЮК Олена Сергіївна	3
ФІЛОСОФСЬКЕ ПІЗНАННЯ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ: ПРОБЛЕМА КЛОНУВАННЯ ЛЮДИНИ – ЗА І ПРОТИ	
ДІДУК Марина Андріївна	5
ПОСТАТЬ АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО ЯК ФЕНОМЕНА УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	
ГРИЦИШИНА Анастасія Олександрівна	6
ВПЛИВ ФІЛОСОФІЇ Г.С.СКОВОРОДИ НА ЙОГО ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ	
РЕУС Ірина Романівна,	9
ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА Й ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	
МАЦКЕВИЧ Оксана Вячеславівна,	11
ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ НА СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ	
АНДРУЩЕНКО Катерина Ігорівна,	12
ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ	
БАС Олександра Юріївна,	13
ТЕОРІЇ ПРИЧИН СТАРІННЯ КЛІТИНИ І ОРГАНІЗМУ ТА СПОСОБИ ЇХ УСУНЕННЯ	
МАНЖУРА Олександр Андрійович,	15
ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЇ ВЛАДИ І НАРОДУ	
КОНДРАТЬЄВА Ірина Олександрівна,	16
ІДЕЯ «СРОДНОЇ ПРАЦІ» У ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ	
АНДРУЩЕНКО Катерина Ігорівна	17
ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ	
ШЕВЧУК Іванна	19
МЕЖІ МАШИННОГО ІНТЕЛЕКТУ	
ДЗУГ Марина,	19
КІБЕРНЕТИКА ТА СВІДОМІСТЬ	
МАЛЬОВАНА Діана,	20
ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНУ ДОБУ	

ЗІЛЬ Вікторія Вікторівна ЛЮДИНА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ: ФІЛОСОФСЬКІ РОЗДУМИ	21
ШТИВОЛОКА Марина Віталіївна ВПЛИВ ТЕХНІЧНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ НА КОМУНІКАЦІЮ	23
ЧМАРА Поліна Олександрівна, ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЇ ПРИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	25
МАНДРИКА Вікторія Ростиславівна, ОСОБЛИВОСТІ ТА ІСТОРИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА БІЛІНГВІЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	26
ШЛЯХТУН Ігор Сергійович, НЕОБХІДНІСТЬ РЕЛІГІЙНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТОЛЕРАНТНИХ МІЖРЕЛІГІЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	28
СВИРИДЕНКО О.В., МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	29
КАМЄНЄВА Валентина, МІЖНАРОДНИЙ ДІАЛОГ: ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ	30
КОГУТ Софія Володимирівна МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ЇЇ ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ	31
МАЗКО Каріна Віталіївна, МІЖНАРОДНА КОМУНІКАЦІЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ	33
ВАХНЮК Вікторія Андріївна, МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ЕТНІЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ	34
ЗАРУДНЯ Альона Сергіївна, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНІЙ КОМУНІКАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ	35
ПАНЧЕНКО Ганна Олексіївна, КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ	36
ГУРСЬКИЙ Олександр, КОМУНІКАЦІЯ ЯК СТІЙКИЙ ПРОЦЕС СПОРІДНЕННЯ СПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ	37
ВОРОБІЙОВА Ангеліна Олегівна, МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У СФЕРІ ОСВІТИ	38

КУШКО Марія Віталіївна, ДО ПИТАННЯ ПРО ВЕРБАЛЬНУ КОМУНІКАЦІЮ	39
АНДРОЩУК Анастасія Русланівна, ЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Г. С. СКОВОРОДИ	40
ЄНІК Ірина, ТВОРЧА СПАДЩИНА ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ	42
СМЕРТЮК Марія Богданівна, ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА – ГЕНІЙ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ	43
ХРИНЮК Олена Русланівна, АКТУАЛЬНІСТЬ «ФІЛОСОФІЇ СЕРЦЯ» ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИУ СЬОГОДЕННІ УКРАЇНИ	44
ШРАМОВИЧ Вадим Ігорович, П'ЯТЬ ФІЛОСОФСЬКИХ ІДЕЙ Г.С. СКОВОРОДИ	46
ГЛУХОВ Дмитро, А. КРИМСЬКИЙ – МОВОЗНЕВЕЦЬ	47
ВАСІК Олександр, АГАТАНГЕЛ КРИМСЬКИЙ – ВСЕСВІТНЬО ВІДОМИЙ ОРІЄНТАЛІСТ І ОДИН З ФУНДАТОРІВ ВСЕНАРОДНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ	48
ЗИБІН Нікіта, АГАТАНГЕЛ КРИМСЬКИЙ – МОВОЗНАВЕЦЬ ТА МИСЛИТЕЛЬ	49
ЛУЧИНСЬКА Анастасія Ігорівна, А. КРИМСЬКИЙ – ЗАСНОВНИК СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ	50
ПАЩЕНКО М.Ю., КРИМСЬКИЙ – МОВОЗНАВЕЦЬ СКІЛЬКИ АГАТАНГЕЛ КРИМСЬКИЙ ЗНАВ МОВ?	51
КОЛЕСНИКОВ О., А.КРИМСЬКИЙ – МОВОЗНАВЕЦЬ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛ	52
КИБУКЕВИЧ П.В., АГАТАНГЕЛ КРИМСЬКИЙ: «Я ЗРОЗУМІВ, ЩО МУШУ БУТИ УКРАЇНОФІЛОМ...»	53
БЛОХА Д.Є., ВЧЕННЯ А. КРИМСЬКОГО ПРО ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	54
ДУДНІЧЕНКО Аріна, “НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ” А. КРИМСЬКИЙ: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ	55

БАБІНЕЦЬ Володимир Юрійович, АНДРЕЄВ Юрійович, ВЧЕННЯ ПРО ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ А. КРИМСЬКОГО	55
ШИЛЕНКОВ Вадим Максимович, ОСМИСЛЕННЯ А.КРИМСЬКИМ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	56
ДУДАРЕНКО Н.І., А.КРИМСЬКИЙ - ТВОРЕЦЬ УНІКАЛЬНОГО ФОНД ВСЕНАРОДНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ	57
АНДРЕЄВ Богдан Олексійович, ПОСЛІДОВНИЙ УКРАЇНОФІЛ	58
ДУДНІЧЕНКО Аріни, «НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» А. КРИМСЬКОГО: ОСНОВНІ ІДЕЇ	58
ГРЕБЕНЮК Богдан Вадимович, МАНІПУЛЯЦІЯ СУСПІЛЬНОЮ СВІДОМІСТЮ ЯК МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБУ	59
БЕЗКОРОВАЙНИЙ Олександр Васильович, НАУКА ТА ЇЇ РОЛЬ В ПЕРЕТВОРЕННІ ЛЮДИНИ	60
МАКАЄВ Вадим Вікторович, МОЗОК. КОМП'ЮТЕР. КОМП'ЮТИНГ.	62
ШЕЛЕСТ Олексій, ФАТАЛІЗМ І ВИПАДКОВІСТЬ МАЙБУТНЬОГО	64
КРИЖАНІВСЬКИЙ Микола Сергійович, РОЛЬ НАУКИ В ПЕРЕТВОРЕННІ ЛЮДИНИ: СВІТОГЛЯДНИЙ АСПЕКТ	65
МАРЧЕНКО Яна Ярославівна, ФІЛОСОФІЯ І НАУКА НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	66
АВЕР'ЯНОВ Денис Сергійович, ГЕННА ІНЖЕНЕРІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ В МАЙБУТНЬОМУ ПЕРЕТВОРЕННІ ЛЮДИНИ	67
СУГАК Ярослав Володимирович, ГЛОБАЛЬНА ЕТИКА В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	69
ПАНАСЕНКО Станіслав Анатолійович, ІНДУСТРІЯ НАУКОВИХ ЗНАТЬ: ПЕРСПЕКТИВИ ПРОГРЕСУ	70

МАЦЕНЖИК Ярослав Сергійович, РОЛЬ ЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ У БІОЛОГІЇ	71
ВОЗНИЙ Олександр, ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ	72
СЛІПЧУК Владислав Олександрович, БІОЛОГІЯ ТА ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ	74
ГРОШЕВ Денис Володимирович СУЧАСНА СУПЕРЕЧКА НАУКИ, ФІЛОСОФІЇ ТА РЕЛІГІЇ	75
МАРИНЮК Артем Андрійович, УКРАЇНА І СВІТ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	76
АЛІЩУК Антон Олександрович, МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	77
ОЛІЙНИК Олександра Сергіївна, МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ	78
ТУРЧЕНКО Варвара Олегівна, ГІДНІСТЬ ПАТРІОТИЗМУ У ТВОРЧОСТІ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО	79
СОКОЛОВА Олександра Максимівна, ВІД КОНЦЕПТА ЛЮДВІГА ФЕЄРБАХА «ОРОЗУМНЕННЯ СЕРЦЯ» ДО УКРАЇНСЬКОЇ КОНТРОВЕРЗИ «ЕКСТРАВЕРТИЗМ- ІНТРОВЕРТИЗМ» У ПРАЦЯХ ВІТАЛІЯ ТАБАЧКОВСЬКОГО	81
ГАБРІЛЬЧУК Діана Олександрівна ДО ПИТАННЯ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ ІНСТИТУТУ СІМ'Ї В УКРАЇНІ	82
ГАЙДУК Віолетта Сергіївна МОРАЛЬ, ЯК ОСНОВА СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН	84
СОЛОШЕНКО Владислава Анатоліївна, СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАЦІЇ	85
ТЕТЕРЯ Анастасія Сергіївна, ВЕДИЧНА ЛІТЕРАТУРА ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ІНДІЙСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО	87
НАНЮК Юлія Василівна, ФІЛОСОФСЬКИЙ СВІТОГЛЯД ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ	89

ОСИПЕНКО Ангеліна Сергіївна, ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ З ПРИРОДОЮ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ	90
СИВОЛАП Анастасія Миклаївна, ФІЛОСОФСЬКА СИСТЕМА ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ	92
ШУЛЯР Ольга Олегівна КОМУНІКАТИВНА ФУНКЦІЯ ПРАВА	94
МЄНЯЙЛОВА Вероніка Олександрівна, ФІЛОСОФІЯ ПОЛІТИКИ І МОРАЛІ	95
ПОЛІНКЕВИЧ Юлія Юріївна, ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА МАЙБУТНЬОГО	97
ПОГОРІЛЬЧУК Вікторія Василівна КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВИД ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ	99
САВЧЕНКО Богдан Борисович, ФІЛОСОФСЬКЕ ВЧЕННЯ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В МИНУЛОМУ ТА В СЬОГОДЕННІ	100
КЕКУХ Анна Дмитрівна РОЛЬ ІНТЕРНЕТУ В СОЦІАЛЬНІЙ КОМУНІКАЦІЇ	102
МАТИСЬКО Валентина, СИРОТЕНКО Тетяна, МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	103
КОВАЛЕНКО Єлизавета Геннадіївна ЩО ВПОДОБАВ, НА ТЕ Й ПЕРЕТВОРИВСЯ	104
КОПАЙГОРА Валерія Валеріївна ОНТОЛОГІЧНІ ІДЕЇ В. ВЕРНАДСЬКОГО І П. ТЕЙЯРА ДЕ ШАРДЕНА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	105
ЗМАГА Анна Іванівна АКТУАЛЬНІСТЬ НЕТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ ПІЗНАННЯ СВІТУ: ІНТУЇЦІЯ, ЕКСТРАСЕНСОРИКА, СНОВИДІННЯ	107
ЗАБУДСЬКИЙ Андрій Олександрович ВІДОБРАЖЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	108
ВОВК Артем Русланович ЧИ МОЖНА СТВЕРДЖУВАТИ, ЩО У СУЧАСНОМУ СВІТІ КОНЦЕПЦІЯ «СРОДНОЇ ПРАЦІ» НЕ ВИПРАВДОВУЄ СЕБЕ?	110
КУШНАРЕНКО Вероніка АКТУАЛЬНІСТЬ ФІЛОСОФСЬКОГО ВЧЕННЯ ПЛАТОНА	111

ОХОТА Софія	112
ТУРБОТА ЯК ЕКЗИСТЕНЦІАЛ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ	
БАЛАМУТ Анастасія,	113
ЛЮДИНА – «ТВАРИНА ПОЛІТИЧНА»	
БУРЯЧЕНКО Анастасія	114
АНТРОПОЛОГІЧНІ ІДЕЇ У ФІЛОСОФІЇ СОФІСТІВ І СОКРАТА	
ГОНЧАРЕНКО Уляна,	116
ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ	
ГУД Анастасія,	117
ЧИ ЗАГРОЖУЄ НАМ РЕВОЛЮЦІЯ РОБОТІВ?	
ЗАГРЕБЕЛЬНА Світлана Сергіївна,	118
РЕЛІГІЙНІ ВИМІРИ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ	
ПАЛАМАРЧУК Богдан,	119
ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ ЦИНІЗМУ	
САЛЬНИК Софія,	120
ФЕНОМЕН СВОБОДИ ВОЛІ У ФІЛОСОФІЇ	
БУСЛО Іванна Віталіївна	121
ПРОБЛЕМА ДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ	
ВЕБЕР Вероніка Валеріївна,	123
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО	
СУСПІЛЬСТВА	
КРАВЕЦЬ Михайло Сергійович,	124
МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДИСКУРС	
НІКІТІНА Анастасія В'ячеславівна,	125
КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ	
СВИРИДЕНКО Олександра Валеріївна,	128
МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	
СУШКО Ірина Аркадіївна,	129
ПРОБЛЕМА ВІДПЛИВУ УМІВ В УКРАЇНІ	
ХИЖНЯК Юлія Олександрівна,	131
ДИНАМІКА КІЛЬКОСТІ БІЖЕНЦІВ В ЄС	
ЧУЛАКОВА Анастасія Олександрівна	132
ПРИТУЛОК ДЛЯ БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ	

ЯЦЕНКО Наталія Василівна, УКРАЇНА ТА ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ	133
ДЕРЕВІНСЬКА Вікторія Андріївна, ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИНАХ	135
ЗАПОРОЖЧЕНКО Марина Ігорівна МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ У ВІДНОСИНАХ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США	137
ЯКИМЕЦЬ Богдан МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ	138
ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Олег МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПОРОЗУМІННЯ У СВІТІ	139
ПРОНЬ Ольга МОРАЛЬ І ПОЛІТИКА У ВЧЕННІ НІКОЛО МАКІАВЕЛЛІ	140
ГАВРИЛЬЧЕНКО Владислав ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ КУЛЬТУРУ	141
ЛАШКО Ілля ПРОБЛЕМА ЄДНОСТІ В УМОВАХ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОГО ПОШУКУ	142
КОЛОМІЄЦЬ Валентин КОМУНІКАЦІЯ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ПОРОЗУМІННЯ	143
БОЧКО Артем СОЦІАЛЬНА СПІЛЬНОСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ВЗАЄМОДІЇ	144
КРУПЕНКО Андрій ФІЛОСОФСЬКІ РОЗДУМИ ПРО ЩАСТЯ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ	145
ЗАЦЕРКОВНИЙ Роман ЛЮБОВ ЯК НЕВИЧЕРПНА ЕНЕРГІЯ У ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ	146
БЕРЕЗЮК Роман ПОСТМОДЕРНІЗМ ЯК НОВЕ СВІТОРОЗУМІННЯ	147
ЖУК В.М. ЩО ТАКЕ ВНУТРІШНЄ «Я»?	148

КАРПЕНКО Леся Павлівна, ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СВІТУ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ	149
ПОДВОРНА Олександра Іванівна, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПАМ'ЯТЬ ТА МИСЛЕННЯ	150
ОМЕЛЬЧЕНКО Софія Сергіївна, ФЕНОМЕН МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТА МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ	151
ЖИВУШКО Софія Вікторівна, ПРОБЛЕМА САМОРОЗВИТКУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ	153
КРЕМПА Аріна Богданівна, ПРОБЛЕМА ДОСТУПНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ В КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ	154
СКРИТ Сніжана Іванівна, ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЯК КОМУНІКАТИВНА ПЛАТФОРМА: МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ В ГЛАЗГО	155
УГНЯ Вероніка Дмитрівна, ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	156
ЄРМОЛЕНКО Альвіна Анатоліївна, РОЛЬ МЕДІА В ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ КУЛЬТУР	158
ОМЕЛЬЧЕНКО Софія Сергіївна, РОЛЬ ФІЛОСОФІЇ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ	159
ЛАСТОВЕНКО Аліна Олексіївна ІДЕЇ ЛІБЕРАЛІЗМУ У ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ	160
КІФА Дарія Ярославівна ЛІБЕРАЛЬНА ІДЕЯ СВОБОДИ	162
МОСКАЛЕНКО Олександра Валеріївна БОРОТЬБА ЗА ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА ТА СВОБОДУ	163
ПОНОМАРЕНКО Владислав Євгенович «ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ НА СЕРЕДНЬОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ (ДО 2050 РОКУ)»	164
КЕРНИЦЬКА Анастасія Іванівна ПРАВО ЯК МІРА СВОБОДИ	165
МОСКАЛЕНКО О. В. ІНДИВІДУАЛЬНА СВОБОДА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА СТРУКТУРИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ	166
ПУХАЛЬСЬКА Ілона Василівна ПРАВО ВИБОРУ ЯК ОСНОВНИЙ ПРИНЦИП ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА	168

ТКАЧЕНКО Юлія Віталіївна ПРОБЛЕМА СВОБОДИ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ	169
БАБИЧ Наталія Миколаївна ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	171
ПУХАЛЬСЬКА Ілона Василівна РУСЬКА ПРАВДА ЯК ПЕРША ПАМ'ЯТКА ДАВНЬОРУСЬКОГО ПРАВА	172
БАБИЧ Наталія Миколаївна СВОБОДА ТА РІВНІСТЬ	174
ПОНОМАРЕНКО Владислав Євгенович «СВОБОДА ПРОТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА МЕЖІ ХХІ СТОРІЧЧЯ»	175
ГРИГОРАШ Олександр Сергійович НАЦІОНАЛЬНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ЯК АТРИБУТ НЕЗАЛЕЖНОЇ НАЦІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ	176
КОСТІНА Аліна Вячеславівна ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВЕ РОЗУМІННЯ СВОБОДИ ЛЮДИНИ	178
ЛАТИНІН Сергій Віталійович ОСНОВОПОЛОЖНІ СВОБОДИ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	179
ТРУХІН Микита Павлович ПРОБЛЕМА СВОБОДИ СЛОВА У СУСПІЛЬСТВІ	180
ПОПІВСЬКА Ірина Олександрівна ДУХОВНА КУЛЬТУРА СУСПІЛЬСТВА ЯК ЧИННИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ	182
КОРНІЙЧУК Богдан Віталійович СВОБОДА ЯК ВИЩА ЦІННІСТЬ	185
ДУШИНА Катерина Олександрівна ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ СВОБОДИ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ФІЛОСОФІЇ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ	187
СОЛОДКА Катерина Віталіївна, СПІВІДНОШЕННЯ СВОБОДИ ВИБОРУ І ПАТРІОТИЗМУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ	189
ІСКРА Карина Вікторівна СВОБОДА ЛЮДИНИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ	190
ТОВКУН Інна Іванівна ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ ПИЛИПА ОРЛИКА ТА ЇЇ РОЛЬ В ІСТОРІЇ	192

РУДЕНКО Вікторія Юріївна	194
МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ І ВДОСКОНАЛЕННЯ	
ОСИПЧУК Юлія Андріївна	195
СВОБОДА СЛОВА ЯК ЦІННІСТЬ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СОЦІУМІ	
ТОВКУН Інна Іванівна	197
ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СВОБОДИ НА ПЕРЕХІДНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	